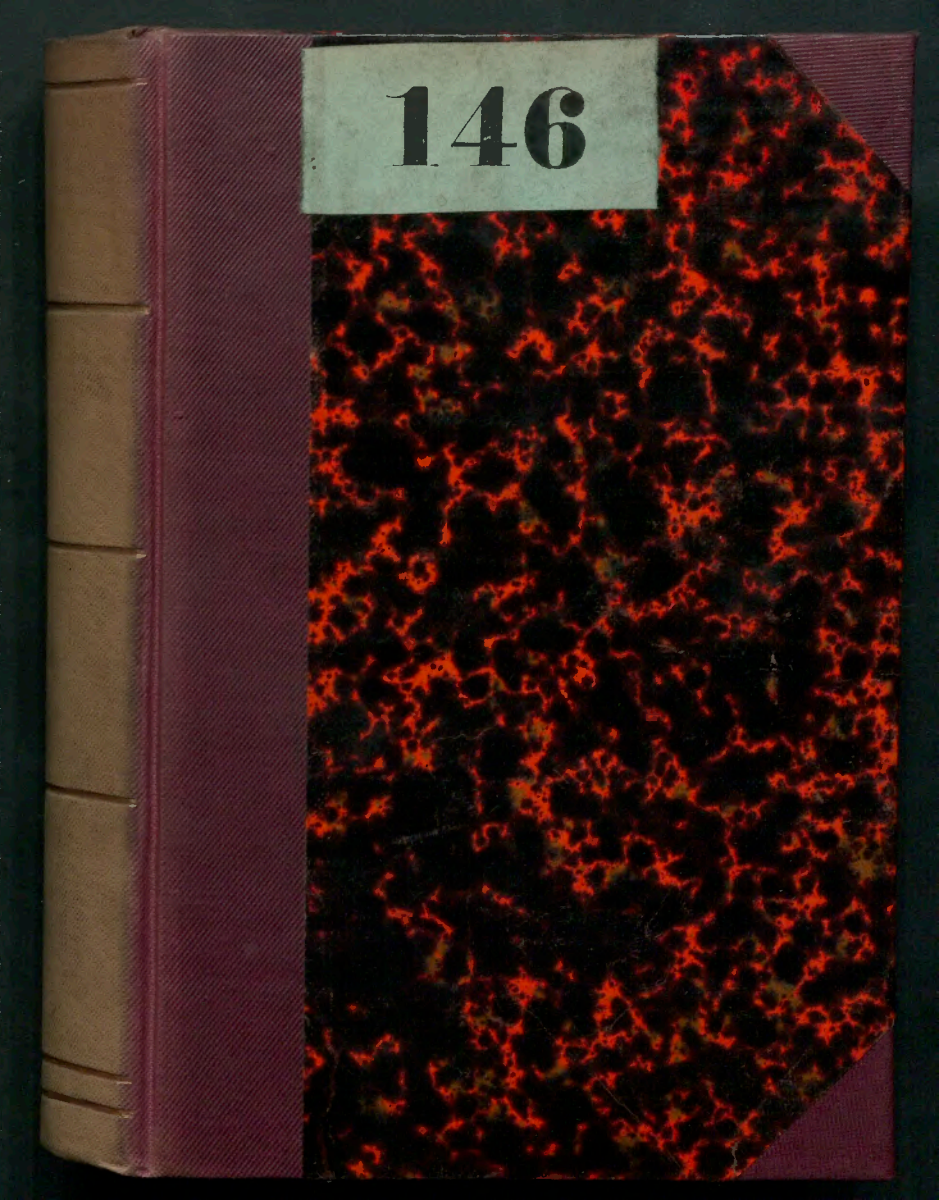
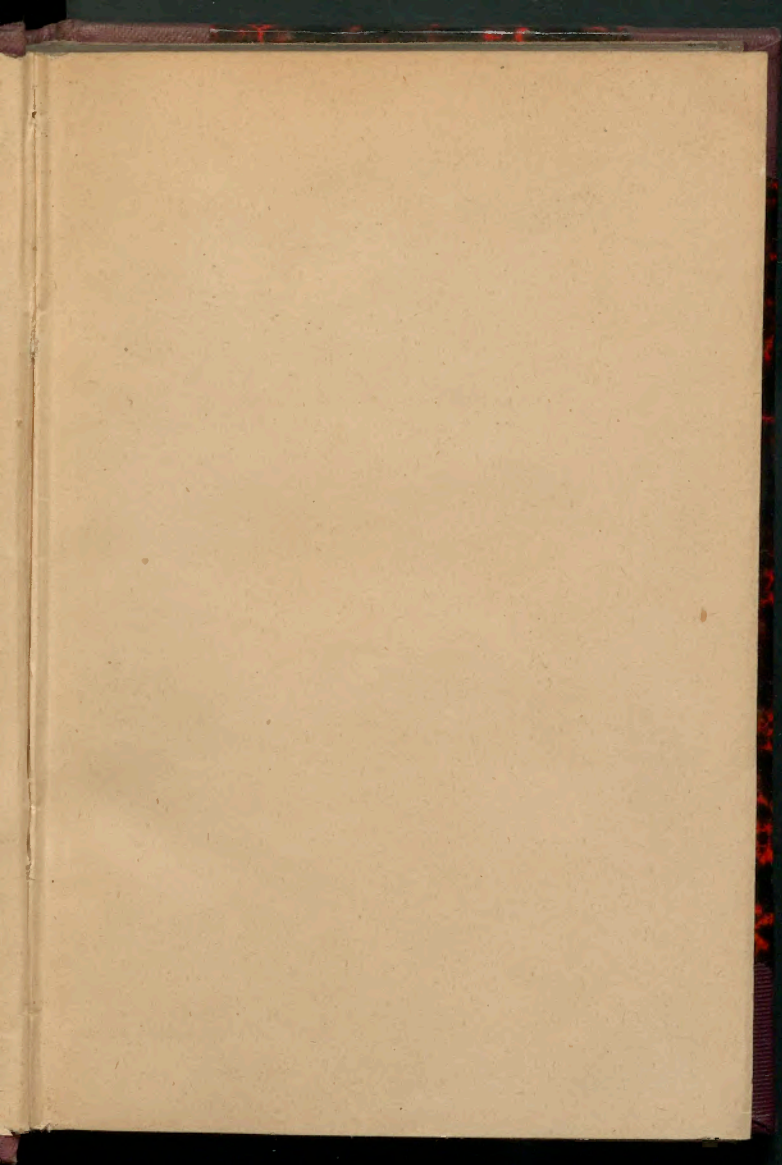

146

The image shows the front cover of a book. The spine is made of a light brown, textured material, possibly leather or cloth, with several horizontal ridges. The main cover is bound in a maroon-colored cloth. A large, rectangular area of the cover is decorated with a marbled paper pattern in shades of red and black. A small, light-colored rectangular label is affixed to the top edge of the marbled area, displaying the number '146' in a bold, black, serif font.

m. 146.

ՍԱՆՏՈՒԻՐՄԱՆ

Ի ԼԵ

ԲԵՐԹԻՍՈՒՆԻ ՔԵՆՈՒՉ

Ե ԱՆՈՒՅ

ՏԻՆ ՈՒ ԻՄԱՆՆԱՄՈՒ ՀԱՅԱՔԱՆԱՍՏԻՐՊԱՆ ԶԸ ՔԱՅՏԻԼԻ ՄԻԻՔԵԱՆԻՄԻԼԻՐ

ՖԻԻ 100 ԺԱՐԱ ՊԵՐ

1844.

ՎԱՆԱ ԲՊԻՐԷՐԱՄԷՆԻ

Ի Լ Ե

ԻԿՕԹԻՍԹԵՆԻ ՔԱՄՈԹԻՉ:

Քանի էկեցէ ժամանայ՝
„է ողջմարտն ինն շաբաթուորո-
վեանն ո՛չ անայցեն . այլ ըստ
ի-բարանդի-բ ցանկութեանց հո-
տեացեն ի-բեանց վարդապետ՝
ըստ ճարճաջէտց լսելեաց ի-բեանց

ՏԻՃ . Բ = 4Լ . Գ . Յ .

ՂԱԼԼԹԵՏՍ

Աբ : Բենեդիկտոս Պաամահանէսիանէ

1844.

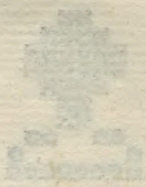
42711942 1001

334

42711942 1001

42711942 1001
42711942 1001
42711942 1001
42711942 1001
42711942 1001

42711942 1001

42711942 1001

42711942 1001

42711942 1001

ՊԻՆ քիթապը օրույան
տօսթում

Այն քիթապարն զալինձե
ինսանն է օմնու պու տիւնեատէ պիւ
միւտեմի մուհարէպէտէն խարէթ
տիր (1): Ինսան քէնտի խըս ու խույ
լարընը եէնմէք իչլեն քէնտի նէֆսիլէ,
վէ տինինի սէթը ու հըֆը էթմէք իչին
չէթան վէ տիւնեայ իլէ տայիմ ճէնի
լէշմէտէ օլմաը ճայիլտիր: Կահիհ
տին՝ Յիսուս Բրիտոս Լ. Ֆէնտիմի
ղին խթիհքեամ պույուրտուղու, վէ

(1) Իբրեւ զփորձութիւն են կեանք
մարդոյ ի վերայ երկրի: (Յոր. 7 գլ
1 և 2:)

բէնտի ազիւ քէլամը միւճիւպինճէ՝
 ճիհէնէմ գաբուլարընտան եհնիլ
 մէսի միւքին օրնայաճաք Նիկեղեցիին
 տինի տիր (2): Այլ է պու տինէ տիւշ
 ման փէյտահ օլուպ տին թէմիլլի
 թէհլըքտէ օլաուղու անտէ՝ ճէմի
 քիսսանէ այէ լայրդ օլան պուտուրքի
 պէօլէ պիր ազիւմ վէ կիրանպահա մա
 թահը էլիմիլտէն գափմադ մութա
 լէպէսինտէ օլան տիւշմանրմբղա քար
 չը սիլահա տտիրանրոյ՝ օնլարա դազիս
 կէլմէյէ չապարամալըրդ : պէօլէ վա
 դըթտա օլա պիլիքքի՝ հիչ պիր շերէ
 ֆէ միւհտէր օրնամըշ պիր պայաղը
 սօլտաթ տախի՝ Իուլիթ Սարգարէ
 նին Գողիւթա էթալլինէ իմթիսալէն
 սալթ ազըլ թաշըյըլա մուհարէպէյէ
 աղաղ էտիպ թաշը տօղրուճա խամիլ

(2) Իբրունք դժոխոց զնա մի յաղ-
 թահարեցէ : (Սատթ . 19 գլ. 1 Համի)

նին աննը օրթասընա օղրատարագ օ՝
նու հէլաք էյլէյէ :

Պու միւլահաղայըլա ճէմիի սէմթի
շարգտա պուլունան Քրիստոնեայ
լարըն իչինտէ՝ տինինէ մուգայէտլի
իչին մէշուր օլան Լըմէնի միլէթի
նէ խտատա եթիշմէյէ . վէ եէնի
լիսի իչիւն , վէ պագի կէվէք վէ տիւ
նեամիւ րահաթընա մայիլ քիմսէլէրէ
կէնիշճէ եօլ կէօսթէրմէսի իչիւն՝ մօ
տալըք վէ զարիֆլիք իթիպարընա ահ
մագլարըն ինտինտէ շաէսթէ զանն
օլունան ֆասիթ տին թալիմինտէն օն
լարը հըֆղ էթմէյէ մերամ էյլէտիմ :

Տէտիլիմ սէօղլէր՝ պիհուտէ եէրէ
Ինիլիլղ տինի նամըլա միւշէրրէֆ
թութուլան Տրօթեսթանղլըղս նա
ղարէն օլտուղու մալիւմ , մատամ քի
պու տինի էօյրէթմէք իչիւն միլէթի
միղտէ զուհր էտէն էճնէպի քարո
ղիշէր՝ Լմէրիգալը տըրլար , վէ հա

լէա գուտրէթլիւ խաշմէթլիւ Վնկի՝
 լիւ միլլէթինին նըսֆը միգտարը Գա-
 թօլիք տիրլէր : Վէ Գաթօլիք տէ-
 տիյիմիլ տախի՝ սուրք Պետրոս Առա-
 քեալըն աթոռդունտա պէր վէջի խի-
 լաֆէթ ահքէամ նիչին օլան դաթը քէ-
 րիմին զիրի իթասթի բուհանիյէսին,
 տէ օլուսլ՝ Ճէմիի տիւնեատէ քեալին
 Ուղլափառ Ակեղեցի սիրլիյինէ աղա
 օլան հառտէն հիսապտէն սիրուն
 քրիստոնեայլար իջիւն օլտուղու մա-
 լիւմիւնիւզ տիւր : Օ իբա՝ պիլիմ՝
 միլլէթին պիր սընրֆընա Գաթօլիք
 տէրիսէք՝ պու գըտար գալապալըղն
 իջինտէ՝ պահրի իւմմանէ պիր տամ-
 լա սու գարըմը կիպի՝ պունըսըն
 հի պիր լազըրտըսը օլմալ :

Ա իմտի պու քիթապը վէ օգու-
 քի հէմ էյլէնէսին՝ հէմ իշ էօյրէնէ-
 սին :

ՎԱՆԷԸ ՊԻՐ ԷՐՄԵՆԻ ԻԼԷ
ԲՐՕԹԵՍԹԱՆԴ ՔԱՐՈԶԻՉ

Պէնիմ ատըմ Խաչատուր տուր . պէն
Ս անլը պիր պէօն Լըմէնի իմ . վէ օնուն
իչին . Տէր բէշ պէնիմ աքլըմը , վէ թէր-
պիէլի Տարաքէթլէրիմի զէֆքլէնէճէք
տիրլէր : Ս էլաքին մանի տէյիլ . պէն
պու Ստամպօլտա պիր չօք չէլէպիլէր վէ
ամիրալարտան վիյատէ իշ կէօրտիւմ . վէ
ղուրուշ քաղանտըմ . Տամալ իքէն զէն-
կին վէ միւթէպէր պիր պազիրկեան օլ-
տոււմ , վէ քէնտիմէ ույկուն էՏլիմ վէ
ալթը էվլատըմքլաչ պէրապէր , ուստի

վէ սէֆալը պիր էօմիւր կէշերիպ՝ էվլա-
տլարըմը տախի Մլաճըն եօլունտա պեօ-
եիւտիւպ, թէրպիէ էթմէք ճահտընտա
ըմ: Սէ էհտիյար պապամտան տախի
պէջլէ նասիհաթ վէ էօյիւտ ալմըշըմ
վէ իսթէրիմ՝ քի պիւթիւն պէնիմ ֆա-
միլիսմ պէնիմ իլէ պերապեր, քրիստիան-
լըքտա էյի սէօյլէնսինլեր:

Պալտը քի պիր քաչ սէնէտէն պերի պիր
թաքըմ ատամ էթրաֆըմը ալմըշ, պիրի-
պիրլէրի իլէ տին միւճատէլէսի էտէյօր-
լար, վէ հէփսիտէ իտտահա իտէրլէր քի
(ճշմարտութիւն) հագ քէնսիլէրինին
տիր տէյի: Մնճաք պէնիմ աղնայըշըմա
կէօրէ (ճշմարտութիւն) հագ պիր տիր,
վէ քապիլսիզ շէյ տիր քի պիրիպիրի-
նէ մոլխալիֆ օլան իքի թարաֆլէրին
եէտինտէ տէ պոլլունսուն:

Իմտի պաքալըմ քի հագ քիմտէ տիր,
վէ ներէտէ տիր, վէ պէլքի պէն քա-

պա արլըմ վէ գուսուրլու ֆիրասէթիմ
իլէ օնու պուլապիլէյիմ:

Պէնիմ դօմշում պարոն Արապետ .
պէն ճշմարտութիւնու վէ տօղրու տինի
պուլտում, վէ զիատէսինճէ խօշնութում
տէր: Սէ հէր արշամ պանա, կէլ սէն-
տէ պէնիմ կիպի Ռօթէսթանդ օլ . օն-
տան ռահաթ շէյ եօք տուր: Սալթ Լի-
լահա ինանմաք եթիշիր. պատարագ եօք
տուր . սուրբլարըն եօրթուսունու թութ-
մաք, վէ խոստովանանք օլմաք լազըմ տէ-
եիլ տիր: Սալթ բաղար կիւնլէրի աստուա-
ծաշունչու էլինէ ալըպ օգումալըսըն . մէ-
ֆումունու աղնապան տա օլուր, աղնամա-
սան տա . հաֆթայը պաշա սէրպէսթ էթ
եէյէ պիլիրսին . պէյիլէ օրուճ, քիւ-
չիլէ օրուճ եօք տուր: Եյէր քառըն-
տան պըքմըշսան, պօշայը պաշկասը-
նը ալապալիրսին . վէ քիլիսէ եաբտըր-
մաք իչին՝ բարա վէրմէք եօք, կնունք

վէ պսակ, վէ էօլիւ քալտըրմաք իչին տախի եպիսկոպոսլարա, վարդապետէրէ վէ տէրտէրլէրէ բարա վէրմէք օլմատըղընտան պու բարալարը տա քազանմըշ օլուքսուն, կէլ շու սէօզիւմիւ տիյնէ տէ բրօթէսթանդ օլ տէր :

Ալքին պէն օնա շու ճէվապը վէրտիմ: Վէք էյի: Փաքաթ պէն պիզիմ սուրբ Վրիգոր Առաւորիչին պինա էթտիյի քիլիսէյէ եիւրէքտէն եաբըշմըշմ: վէ սուրբլարա իհթիգաթըմ վար: վէ եպիսկոպոսլարըմը վէ վարդապետլէրիմի, վէ տէրպապալարըմը սէվէրիմ: Պէն օնլարը թէրք էթմէյիպ տէ սէնին պու եէնի մէսէպինի քապուլ էթմէտէն էվվէլ, աղնամաք իստէրիմ քի սէնին պուլլունտուղուն մէսէպ պէնիմքինտէն իւթ միւտիւր: զիրա սէնին թարիֆինտէն էջլէ աղնաշըլըյօր քի, օ մէսէպ զիւտէ վիճուտէ ուհաթլըք վէրիւ, վէ-

աբին հէր նէ քատար քի սանա քէս-
ին աբըլը պիր ատամ կէօրիւնմէյօր-
ամ, պիլմէզմիսին քի, աբլըմ վէ ճա-
նըմ տա վար տըր :

() Լ վաբըթ պարոն Վարապետ տէտի :
Ի, ի, էյէր սէն պիղիմ տիլպաղ Բօ-
նէսթանդ քարողիչիմիզին թաթըլ սէօհ-
լէթլէրինի եարըմ սահաթ քատար տիյ-
էյէճէք օլսան, անիտէ իսքեաթ օլուք,
պէն տէ սէնին աշակերտին իմ տէրսին.
պէն տէ խղճմտանբընըն ռահաթլանմա-
լը իչին օնու եարըն սանա կէթիրիրիմ
իէյիբ, քալքտը կիթտի :

Պէնիմ վարդապետլիք վէ աստուածա-
անուք էջրէնմէյէ վաբթիմ օլմատը-
լընտան, պու խուսուստա քէնտիմէ պիր
եարուրմճը պուլմաք իսթէտիմ. վէ ֆիք-
դիմէ Վրիգոր վարդապետի գօտուլմ :
Պու վարդապետ պէնիմ փէք աղիզ սօս-
թուլմ օլուք, փիլիսոփայութիւնու վէ սս-

տուածաբանութիւնու տախի եռութմուշ
օլտուղունտան, մասլահաթը օնա աղ-
նատըք, էրթէսի աքշամ քէնտինի պէն-
տէհանէմէ տավէթ էթտիմի Վրիգոր վար-
դապետ իսէ Նրօթէսթանդ եախօտ Ննկի-
լիզ մէսէպինին փէհլիվանըյըլա կիւլէշ-
մէյէ չօքտան պէրի Փրսանտ արար օլ-
տուղունտան թէքլիֆիմի խօշնութլուզ
ուլա քապուլ էթտի: Նրթէսի կիւնիւ
պաքտըմ քի, պէնիմ քօմշում պարոն
Վարապետ էվիմէ շաբկալը վէ թէմիզ
կկլինմիշ պիր ֆրէնկ կէթիրտի, քի սէօ-
զիւ սէօհպէթի եէրինտէ օլտուքտան մա-
տէ, ինսանա տախի եաքըն պիր ատամ
ըտը: Չօք կէշմէտի, Վրիգոր վարդա-
պետ տէ իշէրի կիրիպ, մէճլիսիմիզէ տա-
խիլ օլտու: Պունլար նարկիլէ, չուպուք,
վէ թաթլը քահվէլէրինի իչտիքտէն սօն-
րա, պաշլատըլար միւճատէլէ էթմէյէ:
Պու միւճատէլէ եախօտ՝ միւքեսպլէմէ պիր

քաջ ազգամ սիւրտիւ. վէ Գրիգոր վար-
դապետ հէր աքշամ օլան միւքեալէմէնին
մէֆումունու քալէմէ ալմըշ օլմաղլէ, պէն
տախի սէվկիւլիւ հէմշէհրիլէրիմին բու-
հանի սէլամէթի իչին՝ պու միւքեալէմէյի
օնլարա հէտիէ էտիք, Լւլահա նիյազ
էտէրիմ քի, իչինտէքի Փայտալը սէօհ-
պէթլէրի պիր էյիճէ թարթուպ, թէֆ-
աիշ էթսինլէր :

1

ԻՆՔ ԼԳՇԼԸՐ:

« Բոթէսթանդ. մէսէպլերինն Թէմէլիզէյի վէ
իճատ էտէնին տախի ֆանիլլի պէյանը »

Արապետ : Ի՛յ պէնիմ ազիզ տօս,
Թում պարոն Խաչատուր . զալիպա
եէնիլլիլիմ տէյի դօրգտուղոնտան ,
եանընա պիր եարտըմճը ալտըն : Հայր
տուրբ , աքչամընըլ խայր օլտուն . քէյ
ֆինիլ էյի՞ մի :

Խաչատուր : Պաք տօսԹում ,
սանա պիր շէյ սէօլէյիմ . պէնիմ քիմ
սէ իլէ խտտիամ եօք . վէ չօք պիլլի
լիմ տէյի էօյիւնմէյօրում . պէն չարշը
տա , բաղար տա , վէ Թիւքեան տա
իլիմ Թահսիլ էտէմէղլտիմ քի պու
Մնեօրուն զիւլումէրինէ վէ սէօհ

պէթլէրինէ քարը ճէվապ վէրէպի
լէյիմ: Ան էյի պիլլերսին քի պէնիմ
Վանտան կէթիրտիլիմ քասրա աքը վէ
ֆէրասէթ նէ քատար օլտպիլիւր . պիղ
կէօզիւմիւղիւ աչտըզմըզ ժաքթ ,
սալթ սասրահը վէ աքչամը տէչէպիլիւ
րիզ

Բրօթէթանդ Վարողիչ: Ազն . էյի
պիլէսին քի . սրանու տա պու քատար
ֆէրասէթ էլվէրիւր . զիւրա ծնուն քուվ
վէթի իլէ էօլրէտէճէյիմ Ղ'շմարտու
թիւնու բօլայ աղնայապիլիւրսէն :

Գրիգոր վարդապետ: Ղ'շմարտու
թիւն մու . աֆ էտէրսինիղ Աինէօր .
ճէնապիլիւր Ղ'շմարտութիւնու պէնիմ
սիլէմէտէն էվվէլ , ծնու պիղէ իսպաթ
էթմէն լաղըմ կէլիւր . զիւրա աքլըմ քես
մէզքի , Ղ'շմարտութիւն տէտիքլէրի
սալթ եէնի տիոնեատէ , Եանի Ամէ
րիքստէ սղուլունուք , Էոկի տիւնեա

տէն պիւսպիւթիւն քալքմը օրուն:

Կարապ. Եփէնտիմ պէն պէօ
 եիւնքի կիւն օրոուքճա պիր միւթէ
 սէր պաղիրկեան տայրլըրմ. վէ Լն
 կիլթէռւատան վէ Լմեղատան
 կէլէն մաթահլարը՝ չարչրտա չօք զիս-
 տէ քեար իլէ սատորղըմ հասէպի իլէ
 աքլըր պիր պաղիրկեան կիպի, նիհա-
 թէ էթ պունա քարար քըլարմ. քի պու
 Սինէօրուն մէմէքէթինտէ օրան մա-
 րիֆէթ վէ մալիւմաթ՝ պիղիմ Նրմէ
 նիստանըն աքլընտան վէ մալիւմաթըն
 տան չօք զիստէ տիր. զիրա պէն պի-
 ղիմ Նրմէնիստանըն իլինտէ՝ պիր Լու-
 սաւորչտէն պաշկա պիղէ ըշօք վէրէն
 առամ դուհուր էթտիյինի պիլէմ:

Վրիգոր. Ս: Պարոն, չաքայը վէ մէ-
 զաքը պիր թարաֆա պրւնք. հէր մատ-
 տէտէ չաքա օլմաղ. պիղ տահա ուրբ-
 լարլըրըր ինքեար էտէրէք՝ օնլարա իք:

լամ վէ խպատէթ էթմէտէն վազ կէչ՝
մէմիշ իղ. վէ պանա՝ թաշըտըղըմ ազիզ
խիմէ վէ բարեխօսում օլան տուր,
բումա շէրէֆ վէրմէք պօրճ տուր :

Խաչատուր : Պագրնուր շու պարոն
Կարապետին սէօյլէտի մինասիպէթ
սիղ քիօզլէրէ. պիր շէյտէն հապերի
օլմայարաք լաբըրտըա բարըշըր, միւ
ճատէլէյի բըզըշարմատա կէզէյօր :
Պրաք պաքալըմ շու իքի փէհլիվան
լար նասըլ տալաշաճաբլար :

Ղրիգ. Վ. : Պէն պարոն Կարապետին
սէօյլէյիշինտէն՝ Աննօրուն Ինկիլիզ
էախօտ Լ՝մէրիգալը օլտուղունու
պիր էյի ֆէրգ էտէմէյօրում :

Լօթէսթ. Վ. : Լ՝ֆէնտիմ պէն Լ՝մէ
րիգալը լըմ վէ ալէրէի պիզլըմ տէվլէ
թիմիլ՝ Ինկիլիզ տէվլէթինտէն այրը
լըլը վէ քէնտի պաշնա օլալը ալթ
մըշ մէնէ բըտար վար խտ տէ, պիր

ստաբլման Ինկիլիզ խմտէ տէյէպլիլըրիս
ղերա զաթըմըղ վէ լիսանըմըղ Ինկիլիզ
տիւր . լաքին սիզ պիլմէտիլնիզտէն էօ
թիւրիւ պիւթիւն Բրօթէսթանթլա
րա Ինկիլիզ տէրսինիզ :

Խաչատր : Բրօթէսթանդ . պարոն Աս-
րապետ իշտէ պու խիմ տէյիլ մի տի-
քի տայմա պանա մէտհ էտէրսին . զի
աղղընտան հիչ պրաքմաղսըն : Վինեօր
պու խիմին մանասընը էօյրէնմէյի չօք
արղուլէրիմ :

Բրօթէսթ . Ք . Պաշ իւստիւնէ է-
ֆէնտիմ . պէն շիմտի սանա օնու աղ-
նատըրըմ :

“ Հաչան ինսանլարըն աքլը վէ զիհնի
կիտէ կիտէ իլիմ քուվվէթի իլէ աչըլըր
նուրլանմըչ օլտու իսէ , էֆէնտիմիղին
թարիսինին պին պէշ եիւղ սէնէսինաէն
սօնրաճա՝ Քաթօյիք քիլիսէսի տէնի-
լէն ըուհանի շէրիքլիք սուրբ Պէքքէ

քաղը պիր շէյ օլուք , վէ ինսանըն քալ-
պինէ վէ խղճմտանքընա տօքանըր վէ
ճէպրէն հէօքմ էտէր օլտուղու էյիճէ
աննաշըլտըղընտան , 1529 թարիխինտ
‘Լէմցէստանտա Սքիրտէ քուրուլան ի-
քինճի սինադոսունա քարշը Բրօթէսթ
էտէն (եանի քապուլ էթմէյէն) ճէմի
Լուծերականլար բրօթէսթանդ տէնիլ-
տիլէր ։

Խաչատ : Լուծերական մութերու-
կան տէտիլիննէ տիր . վէ Յիսուո է-
ֆէնտիմիլին շու 1529 սէնէսինէ քա-
տար , քէնտի Սուրբ Միլիսէսինի պէյ-
լէ շաշկըմլք վէ պէօնլիւք իչինտէ
սըրաքումադ նէ օրմալը :

Բրօթէսթ : Ղէմի Լուծերականլար
Բրօթէսթանդ տըրլար . անճաք հէր Բրօ-
թէսթանդլար Լուծերական տէյիլտիր-
լէր : Սէ չիւնքի սէնին զիհնին փէք
քէսիլին կէօրիւնիւյօր , պու ֆէրքի

պիր էյիճէ պէլլէ, վէ աքընտա սաքը
լա քի սոնրա քի սէօյլէյէճէյիմ մատ
տէ էյի աղնաշըլսին. նասըլքի պէն
տէ Վոթերականլար կիպի Նրոթէս
թանդ ըմ. ֆաքաթ Վոթերական տէ
եիլ իմ:

Խաչատ: Վընատըմ, Վինեօր աղնա
տըմ. ֆաքաթ լաքըրտընըն մէֆհու
մունու պիր էյիճէ ֆէրգ էտէմէյօ
րումէ Վոթերական նէ տէմէք տիր:

Նրոթէսթ. Վ: Պէն սանա շինսի
աշիքեար էտէլիմ: Վոթերին ճէմի ա
շակերտլէրի եախօտ ըուհանի էվլատ
լարը՝ լոթերական տէնիլերլէր. Վէ
Վոթեր տախի «փոթփէրէսթլիլի վէ
աւելորդապաշտութիւնու քալտըրըր, եա
նի» քրիստիանլըղըն լուղումսուղ վէ եաղ
նըշ, վէ եօլսուղ շէյլէրինի աիւզէտիպ,
պայաղըճա քրիստիանլըղըն եէնիտէն սը
րասընա քօտուղու իշին, պուլունտուղու

ասիրին էն պէջիւք վէ նամտար ատա-
մը սայըլըր . վէ պու խոսսոստան էօ-
թիւրու օնա թապի օլսնլար՝ Ափֆօրմաթ
տախի տէնիլտիլէր ր :

Խաչատ : Պու պէջիւք ատամըն
հանկը՞ մէմէքէթ տէ տօղմուշ օլտու-
ղունու , վէ պու եէնի մէսէպի իճաս
էթմէտէն էվիլէ՛ հանկը տինէ հըղ-
մէթ էթմիշ օլտուղունու պանա պի-
րալ աննաթմանըր ըէճա իտէրիմ :

Բրօթէսթ . Վ : 1483 թարիխինտէ
նէմցէստանըն քիւչիւք պիր շէհրին
տէ տօղուպ, վէ անասը պապասը քա-
թօլիքլէրին . եաղնըշ վէ քալպ տինինի
քուլլանտըքլարընտան , քէնտիսի տախի
35 եաղնա քատար օ մոլորութիւնլա-
րըն (եաղնըշքլարըն) իչինտէ պաթ-
մըշ քալտըր :

Կարա : Լճայիպ . սիզին պու պէօ՝
եիւք վէ աղիզ փիրինիզ վէ պաշընըղ

35 սէնէ քաթօլիքընք մի էթտի. նա
տըլ օլապիլիր. պէն պու շէյի հիչ աք.
լումա սըլտըրամայօրում:

Պրիգ. Վ: Լյէր Սինեօր քարողիչ
իզին վէրիքսէ, պէն սանա շիմտի հէ,
շէյի տղնատըրում:

Լութեր տէտիքէրի՝ սուրբ ()գոս
տինոս (1) կարգընտան կրօնաւոր պիւ
քահանայ ըտը: Պու Լութեր Եիկիր
մի պէշ եաշընա վարտըրսա, պէնիւ
կիպի ողջաթոհօլթիւնա (քաքըլք) ուս
էթտիքսէն սօնդա, ճէմիի կրօնաւոյ
լար միսալի, աղքատութիւն (ֆուքս
րէլիք) վէ հնազանդութիւն (իթաաթ
լք) ուխտու էթտի: Լաքին կիւնիւ.
պիրինտէ ՍՐԻԼՁԼՆ ՓԼՇ
պիր սէպէպ իլէ ներողութիւն քար:

(1) Սուրբ ()գոստինոս սուրբ Վի
լիսէնին պիր պէօյիւք վարդապետի տի:

ղել էթմէյի, պաշկա պիր կրօնքու ի
հալէ հտիպ տէ, կէնտի կարգընա խղին
վերմէտիսի իչին պու | ութեր զիատէ,
փնճէ խըրսլանը, խիտիտա նէրողու
թիւնլարը քըրմայա վէ պօշա չըբար
նայա պաշլատը. վէ պու մաստէնին
հղէրինէ 93 պապ պիր քիթապ տա
հի եաղըպ, հէր քէշէ տաղըթտը. վէ
մէղբիւր քիթապլն իչինտէ՝ սուրբ քի
փսէնին թէմպէհլէրինէ վէ քանուճ
լարընա քարչը փէք չօք սէօհպէթլէր
պուլունտուղունտան, սուրբ Վիլիսէ
ռախի քիթապլարընը տէօշիւրիւր, վէ
չինտէքի եաղնըչըբլար տիւղէթմէ
ինի | ութերէ հմր էյլէտի: Վ է | ու
րէր պու հմրէ քարչը գօտուքտա,
յարիղտէքի Սօրպօն նամ պէօյիւր
հտրէսէնին թէֆտիշի իլէ՝ եաղտըր
քիթապ ուէտտ ու եասաք օլտու: ()
լաբըթ | ութեր քուտուրուպ սուրբ

Վիլիսէ իջին՝ լաւթլարըն անասը, վէ
 իժէճճիալըն քըզը, վէ ճէհէնէմին քա-
 ըուսու տուր (1) տէտիք տէ, ՍՐԲԼ՝
 ԶԼ՝Ն ՓԼ՝Փ, Լութերէ քարը պիր
 կոնդակ չը քարտը. լաքին Լութեր ոլ
 կոնդակը թու-թուպ եաքտը քտան սոն-
 րա՝ « իժէճճիալըն կոնդակը տըր, (սահի-
 ֆէ 345) վէ սալթ կոնդակը եաքմամա-
 լը, իլա փ Լ՝ փ Լ՝ տա պերապէր եաք-
 մալը, տէտի (սահ. 353): Վ է պուշտան
 քաթինաղար՝ « փ Լ՝ փ Լ՝ վէ Վարտինալ-
 լարը, վէ Լպիսկոպոսլարը վուրուպ էօլ-
 տիւրմէլլիմ, վէ Օնլարըն քանը յըլա
 էլլէրիմի եպքամալը յըմ, տախի տէմիշ
 տիր: (սահ. 353)

Վարա: Լ՝ ճալիպ. պուշէյլէրին
 հէփսինի տէ պիր կիւնտէ մի ետիա-

(1) Լութ. քիթապ. ճիլթ. 1. ճէնօ-
 վա պասմասը. սահ 548:

Ճագրտը . մաշալլահ չօք ազիզ վէ էյի
ատամ ըմբշ Պէն զանն էտերիւսիմ քի՝
Բրօթէսթանդ-լարըն բիթասլէրինտէ
եազըլտըղը վէ լիսանլէրինտէն աախի
իշիտիլտիյի կիսլի , սալթ Վաթօլիքլէր
քէնտի տինլէրինտէն խարիճ օլանլա
րը եաքարլար վէ սիւրկիւն էտերլէր :

Բրօթէսթ . Վ : Լ զալար . պունու
տա պիլմիշ օլուն քի , Լ ռթէր տէ “պի
ղիմ կիպի պիր ատամ ըտը . վէ օնունտա
խըրսը վէ պէթ խոսլարը վար ըտը .
Փաքաթ՝ Թապիէթ պաշկա , մէսէս պաշ
կա , պու : իքի շէյի պիրիպիրինտէն
այըրտ էթմէ լիսինիզ :

Խաչատ . Սինեօր շուրաճըքտա պի
րազ էյլէն . սէօղիւնիւ պալ իլէ քէ
սէրիմ : Պէն հիչինանամոյօրում քի ,
պիր քէօթիւ ատամըն իճատ էթտիյի
մէսէս էյի օլապիլսին : Պուլանըք չէշ
մէտէն՝ պէռաք սու աքմազ , եախօտ

նասրը քի թիւքքճէ մէջուր պիր
սէօհպէթ տիր։ Պալք պաշտոն գօգար։

Գր. Ս : յարաթ պէն Լուծերին
պիւթիւն հիքէյէսինի տահա նաբլ
էթմէտիմ. էյէր թէքսիլինի իշխտէ
ճէք օլուրասնըղ, պարոն Խաչատու
րուն պրըղ պուլուշունա հադ վէրէ
ճէքսինիղ :

Կարապ : Լօյլէ իսէ նաբլ էթ պա
գալըմ :

Գր. Ս : Պու Սինեօր Լուծերքի
23 Էաշընտա իքէն , յաղքատութիւն ,
ողջատհոհութիւն վէ հնազանդութիւն յ
ուխտու էթմիշիտի, ՍԻՐԵՆՕՒՆ
ՓԼՓԲՆ Էիւզիւնտէն տիւշտիւք
տէ , տարըլպ ուխտարընը պօղտու
վէ քալքտը էվէնտի , վէ քիմի իլէ
տէրսէն , քէնտի կիպի ուխտ էթմիշ
վէ մանասուրըրն պիրինտէ սաքին օլ
մուշ Կառարինէ իսմինտէ պիր Մարա
պէտ իլէ

Խաչ: Պու նէ՞ աճայիպ շէյ. պէօյ
լէ պիր մէքրուհ վէ կիւնահլը նիքեահ
տան նէ՞ զուհուր էտէ պիլիր. զանն
էտէրիմ քի նեռտէն (Թէճճալտան)
պաշիա պիր շէյ տօղմաղ:

Բրօթ. Վ: Լութեր հաղըթլէ
լի իլմլէրիլէ աջըրըզ զիհնիսի քուլ-
լանա պիրտիրտէն սօնրա, Թապիաթը
ներն հօէքմիւնիւ իճրա էթմէսինտէ
քապահաթլըմը տըր:

Գրիգ. Վ: Լ՜հ Աինէօր Բարոզիչ,
Եւրօբա Թաբաթլէրինի կէղեր, էյի
վէ քէօթիւ վարդապետութիւնլարը
նա տախի վաքըֆ օլմուշ օլտուզում
տան էօթիւրիւ, շու զիհին աջըրըզը
տէտիյինիզի վիէք էյի աննատըմ. վէ
Բրօթէսթանդլար վէ զտմանէմիզին
վիէք չօք սախթէ Փիլիսոփայէ րին Թաու-
լատըրլարը ըջըրը՝ վէ քէմկին պիր զե-
հին տէտիյինիզ հաւատըրըմըրա բարըզ

սիր ցուլում վե. քէնտի ֆիլքրինտէն տի
շարը օրան շէյէրի ինանմամար ուսու
լինտէն խպարէթ տիր, շէյէ. քի պէնի
ատէմ՝ Թապիաթըն մէյլինէ կէօրէ
հարաքէթ Էթմէկէ մէճպուր օրմա
ղիլէ, էկէր. քէնտինտէ օրան իրատէթ
վէ շու. քէօթիւ մէյիլէրի զապու էտէ
մէյիլ, Թանդէի Թապու հազրէթիլէրի
նէ օրան պօրճ վէ ուխտարընը իճրա
էտէ մէյէճէր օրա՝ քիշլինին պայաղլէն
Էտպանիլը հալինէ աիւշէճէկի ուշի
քէսար տըր :

Խաչատ : Պէն արշաւորը քիլի
մէյէ կիտէր, Ժամերգու թիւնու տի,
նէրսէմ, չօք տէֆա տաղմուտն „ Ուխ
տըս դիք և կատարեցէր տեառն աստուծոյ
մերոյ „ (սաղ. 75. 9.) տէյի պուշուր
ուաղու տունու քուլսղըմա չալընըր :
Պուտա տօղլուտու քէնտի ուխտու
նու էյի Կատարել էթմիշ. վերա Կա-

տարինէ յի արմըշ օթուրմուշ :

Գրիշ . Ս : Ի լուծերին եազտըզը
քիթապլարտան սիր չը ֆեսաթլար
վէ քավկար տա զուհուր էթտի .
վէ օլ մէհուր քավկար սիւթիւն
մէմէքէթի աթէշէ վէրիպ , քանըլա
միւլամմա էթտիքլէրի իչիւն Վէսլու
ճէնկի տէնիլտիլէր :

Կարապ : Գու չէյ նէ սէպէպտէն
զուհուր էթտի :

Գրիշ . Ս : Սէպէպի շու քի , Ի լու
ծեր քէնտի քուռտուղու եէնի մէս
հէպի պիր թէմէլէ րապթ էթմէքիլին
սէտի քի՝ տօղրու ամն վէ ճշմարտու
թիւն սուրբ գիրքին իչինտէ աշիքար
կէօրիւնիւր . վէ հեր քէս սուրբ Լիկե
զեղիէ տանըճմայարաք քէնտի պաշը
նա սուրբ գիրքին իչինտէ օլ ճշմար
տու թիւնու սուլապիլիր . սուլ սէպէպ
սէն էօթիւրիւ օնուն աշակիրուլէրի

սուրբ գիրքէ պին թիւրիւ Եօլսուզ
վէ մինասիսէթսիզ մանալար վերմէյէ
պաշխատըլար. օգատարատար. բիւրէջ
լիւլէր այաղա քալքըպ՝ քրիստոնեայ
օլանըն մալը օրթայա գօնմալը, վէ աչ
ըը սէշի օլմայարաք հէփսի պէս պէ
րապէր օնու քուլանըպ խարճ էթմէ
լի տէտիլէր :

Կարա: Պու քանօն պէնիմիշիմէ կէլ
մէզ ֆաքալթպէն աւետարանըն իջինտէ
պէջլէ պիր շէյ հիջ օգուամարշ ըմ :

Գրեգ. 11 : Լ. ֆ Էտէրսին. Պարսն.
օնլար պու քանօնու Գործք Լ. աքէլը
ցուն իբինճի պապընտան չը քարտըլար.
զիրա օնտա Էազըլմըշ տըր. բի, Էվլէլքի
«Յրիստոնեալար պիւթիւն մալէրինի ա
լէսէվիէ պիրլիքտէ քուլանըլարըտը», (1)

(1) Լ. մենայն հաւատացեալքն էին ՚ի

Խաչատ : Պոլ միսիլի թէֆսիրէր
վէ ետընը մանալար վերտիրտէն սօն
րա, սոլ վաքթին մապէյնինտէ Լոլ
թերտէն մաստա, տահա վէք չօք
մէսհէպ իճատ էտէնլէր զուհուր էթ
միշ օլմալը տըր :

Գրիգ. Վ : Լ. վէթ. վէ շէօյլէ տէյէ
պիլորիմ. քիեհէնիտէն մէսհէպ իճատ
էտէնլէրի սայմատան իսէ, եէվմիէ
Պօղաղտան կէչէն. քայլըլարը վէ կէ
միլէրի սայմաք տահա չօք գօլայ տըր.
Ֆաքաթ էն մէշուրլարընտան պիր
քաչընը սանա սէօյլէյիմ. վէ պու մէշ
հուրլար՝ Քարլօսթատ, Օլւէնկլ,
Սունտէր, Շ վէնքֆէլտ, վէ Վալվին տիր
լէր. վէ էյէր իստէրսէն սանա պուհ
լարա էմնալ 29. քիշի տահա չըբարա

միասին. եւ ունէին զամենայն ինչս հա
սարակաց (Գործ. առաք. գ. Բ. 44) :

պիլիրիմ, քի ճիւմէտիտէ պիր քաչ
ռէնէնին մապէյնինտէ զուհուր էթ
միչէր տիր. վէ սու քիմնէլէր պիրի
պիրլէրի իլէ միւճատէլէ էթտիրտէն
մաատա, պիրի պիրլէրինէ նաղէթ տա
խի օգուտուլար

Խաշատ : Ալահը սէվէրսէնիզ, չու
էապանճը խիմլէրտէն վաղ կէչին, զի
րա օնլարը պիր թիւրլիւ հաթըրմաա
տա քլայամայօրում :

Բրօթ . Վ. : Ալիքին . սէն Ապալլինին
խամինի հիշ իշլթմէմիշ միսին . պիլմէզ
միսին քի Ապալլին Պէէք պէօյիւք վէ
ղապէթ աբըլլը Պ պիր աաամ ըտը . վէ
ակէրչի Ապալլին Պ լթէր քըտար խըրս
լը տէյիլ խաի խսէ տէ , Պ լթէրտէն
սօնրա ՓԼՓԼՂ , “ հէօքիմաթբարընա
քարշը քօյուպ քրիստոնեալարը օնուն եէ
սիրլի յինտէն քուրթարմայա չապալայան
ատէմլէրին իչինտէ Ապալլինտէն նու

Ֆուտբոլիստ զուհուր էթմէմիշ տիր
Վաքսաա շու իբի նամուար առամլար
տա էսբի քայտէլէրի վէ Նիզամը պոզ
տուլար տէյի, թաքսիրաթ պուլմաք
փէք դոլայ շէյ իսէ տէ, խայրըլընիյէ թ
լէրի վէ թէրթիպլէրի իճրա էթմէտէ
“ տայմա պիրազ ճէպը վէ աշըր հարա
քէթ կիրմէտէքտէն սօնրա ”, իշ կէ օրիւ
մէզ : Պու ճիւմէլէ իլէ՝ օնլար պիզէ պու
ֆիրիւ սէրպէսթիլինի էօյրէթտիք
լէրի իշին հաքքըմըզա չօք պէօյւք պիր
էյլէք էթմիշ օլտուլար : Մէսէլա պիր
առամլ. քէնտինի Ալլահա վէրիպ, ֆի
քիրտէն տուա էտիպ սէճտէ քըլմաք
էէթիշիր օլտուլըւնտան, Վարլին հազ
լէթլէրի՝ վաֆէթիլտէն մաատա ճէմի
ուխաղարըն զուլումաթ օլտուլըւնու
պիպէ էօյրէտիպ, տըշարտան կէօրիւ
նէն իպատէթի, վէ սուրբլարըն շի
ֆաաթընը, վէ Քիլիսէնին կէօրիւնիւք

պաշտօնը, վէ եօրթուլաւ Վէ խաչա-
րը վէ օրհնութիւնը թանձաք
խօսեմէ յիս, ծնալը պիտէ տախի եա-
սաք էթօի :

Խաչատ : Սինեօր, էյէր սօղըու-
սունու իսթէրսէն, պէնիմ կէօղիւմ
սիզտէն քօրքտու : Պու պէօյիւք ասամ
Եկեղեցիին կէօրիւնիւք պաշտօնը քա-
պուլ էթմէզ տէլսին : Արքին պու
սէօհպէթին եալընը շու խօշանմա
տըղընը Փ Լ Փ Լ հաքքընտամ, եօք-
տա՝ ճէմի եկեղեցականլար իչին մի
տիր, զերա պիղիմ տէ, Պատրիարքա-
րըմըզ, Եպիսկոպոսլարըմըզ, վէ Սար-
դապետլէրիմիզ վար տըր : Պանա էօյ-
լէ կէլիօրքի, սէն պիր թէրպիէլի
վէ խաթըրչինազ ասամ օլտու զուն-
տան՝ Վրիգոր Սարդապետլին հաթըր-
նը քըրմամաք իչին, վարդապետլէրի
սըրայա գօմատըն :

Իբօթ. Վ: Պոլ մասլահաթ հիշիրի
գոր Վ սրդապետին (սաթրընա տօբա
նըր շէյ աէյիլ տիր. էյէր օ պիդիմ թա
րաֆ:ա կէջէճէք օլուրսա, օդուսուշ
վէ ալիմ պիշ առամ օլտուղու իշին,
վարդապետէրէ օլունան իբրամը
պիզսէն տէ կէօրէսիլիմ. զիրա վար
դապետիք սալթ էսպապ վէ գաւա
զան իլէ օլմալ՝ հէմ'նէ հաճաթ, Պետ
րոս առաքեալ ալէսէ վիէ քրիստոնէսյ
լար հաքքընտա " Սիզ հէփսինիզ փա
տիշահ վէ բարազ սընըզ, տէմէտիմի (1):

Վրիգ. Վ: Սինիօր, փէք կիւզէլ.
ույտուրուպ ույտուրուպ սէօյլէյօր
տուն. ֆարաթ էյի պիլիլիմ.քի, Վու
թեր քէնսի եէնի\չկեզեցիսինի բուր

(1) Վուք ալգ էք ընտիր. թագա
ւորութիւն, քահանայութիւն (ա. պետ.
բ. 9):

տաւք տա, օ ասիրին Նպիակոսդարձը՝
պունուն աշակերտէրինէ վէ մէսհէ
պինէ թապի օրանլարա կարգ վէրմէք
խտէմէտիլէր. վէ՛ յւ թեր տախիքուր
տուղու մեզբիւր Նիկիդեցնին փա-
փազարդ քալտղընը կէօրտիւքտէ, ու է-
ղարէթի էօրթիւս քափաթմաք իշիե,
պսպատէ զիքր օրունան քիթապընըն
իշինտէ (սահիֆէ 64. 336. 369) Կա-
ղար Դ՛էմի քրիստոնեակար, էրբէք
Դ վէ քառը, վէ տէլեքանլը, վէ էհթի-
Դ ար, վէ բէք չօճուքլար պիլէ կէր-
Դ չէքտէն քահանայ տըրլար. զիրա
Դ սուրբ Պետրոս առաքեալ տէտի բի՝
Դ Ղուք ազգ էք բնտիր, թագաւորու-
Դ թիւն, քահանայութիւն Դ

Խաչատ: Ս էլաքին էյէր Ճէմի
քրիստիանլար սօղտուքլարընտա Քա-
հանայ վէ Ս արգապեա տօղայօրլարտա,
օ փոքիթ հէփտի փառիշահ տօղա

Եօրէնք տէ՛մէք տախի իճապէ՛ տէր . քի
պիպիմ հարբըմըզա սլունտան սէօյիւք
եալան վէ մինասիպէթսիկ սէօհպէթ
օլամալ :

Կարապ : Թօտֆարն հա՛ւ պու սէօհ
տէթէրի նէրմէն պուլույօրտուն :
Քօրքարըմ քի Վրիգօր Վարդապե-
տին հաթրը քալըր . նէ՛ զանն հտէր
քին . « պիր օգումաւ աշխարհական ա-
տամ պիր փափաղ ևէօնի թուճմա՛ղ
մը , վէ փափաղ քըսար շէյ պիլմէ՛ղ մի »
Ֆարաթ փափաղն զիապէ՛ ֆարսը
շու քի՛ պատարագ սէօյլէմէսի վար :

Երօթէսթ : Վ : Ելաքին էյէք պա-
տարագ տախի պիւսպիւթին քուքա-
րաք , պատարագ տէտիքլէրի շէյ փոթ-
փէրէսթիք օլուպ , պիր աւելորդապաշ-
տութիւնտան իսլարէթ « օլաուղունա
հէր քէշին աքըր քունուկ իսքնաթ օ
լուրլար ըսա , օլ վաքըթ փափաղըք
« զենաճաթը վէ իսմի » նէյէ՛ եարար :

Իրաւատ : Ի ինեօր . ոէն նէ սէօյէ-
եօրսուն . Ի բօթէ սթանդ լարսուրբ պա-
տարադը պիւթիւն պիւթիւնէ պօշա
չըքարըս՝ քալորըմըմարլար : Ի արապ-
պիւմ Լ ղա հ տահա նէլէր իշիտէ ճէյիգ :

Գրի . Վ : Ի պէթ Լ ղա պուն
լարըն չօղու քալորըտըլար . վէ է
կէրչի Լ ղութեր սուրբ պատարադը
պիւս պիւթիւն քալորըմատը իսէտէ
ֆաքաթ շէյթանըն իվգատընա ույուբ
շու մուպարէք խորհուրդուն փէք չօք
շէրէֆինի պօղտու : Վ է կիւլէսին տէյի
սանա նաքլ էտէյիմ : Լ ղութեր քէնտի-
սի՝ պատարադ իւղէրինէ թէէլիֆ
էթտիյի քիթապտա (ճիլտ . 6, սահի-
ֆէ 82) պու վէչհ իլէ էազար . „ Պիր
„ տէֆա եարը կէճէ վաքթինտէ աբան-
„ սըզ յանտըմ . վէ օզաման Ը էյթան
„ պաշլատը պէնիմ իլէ մէւճատէլէ էտիպ
„ տէմէյէ : Լ ղա սլիմ բուհպան (վար-

„ դապիտ) օն պէշ սէնէ տիր քի սէն
„ պիր տիւլիէ պատարագ էտէրսին . նէ՞
„ աղնարսըն պու պատարագ տան . պիւ-
„ մէզմիսին քի պու պիր կռապաշտութիւն
„ վէ աւելորդապաշտութիւն տուր : Պէն
„ տախի օնա շէօյլէ ճէվապ վէրիպ տէ-
„ տիմ : Պէն քա՛հանայ պուլունմուշ ում
„ վէ սէնտէ պիլիւրսին քի անճաք քէն-
„ տի պէօյիւքլէրիմէ իթաաթ էթմէք
„ իչին , օլ պատարագլարը սէօյլէրիմ :
„ Հագգըն վար տէտի Շէյթան . ան-
„ ճաք փութիւրէսթլէր վէ անհաւատլար
„ տա իթաաթ իչին քէնտի իպատէթ-
„ խանէլէրինտէ տյընլարընը իճրա է-
„ տէրլէր . վէ նամաղլարընը քըլարլար :

Խաչատուր : Սուրբ Եկեղեցիէ վէ
պէօյիւքլէրինէ քուլաք ասմայը՛ք ֆա-
ղաթ Շէյթանըն նասիհաթլէրինէ
քուլաք ասմըշ օլտուղունու շիմոխ
աննատըմ :

Իրօթ . Վ : Աղն պիրաղ սասորը՝
նա վարըրտան, սէօհպէթիմիդի տա-
հա էյիճէ աղնարսն :

Չիւնքի փափիսթալէր եանի Վաթօ-
լէքէր քրիտոհան, ախնինէ փէք չօք
յարթըքլամն վէ պօշ ստէթէր վէ իպա-
տէթէր յ իլլալէ եթմիշ օլտուքլարըն-
տան, Առթեր վէ կալփին օլ լուղում-
տուղ շէյլէրին հէփօինի ուտտէտիպ
քալտըրտըլար . վէ սալթ յ Վրիստո-
յ սուն էօլիւմիւնիւն քուվէթի իլէ պիր
յ տէփա քաղանըլմըշ սէվապլար, ճէ-
յ մի Վրիստոսա իման կէթիւրէն քի-
յ շիւրի սէլամէթէ չըքարապիւլիւր . զի-
յ բա սէլամէթ անճաք իման իլէ պու-
յ լունուր յ քանունունա քարար քըլ-
տըլար :

Վրիգ . Վ : Ան տալայր պէօյիւթ
ախն . սապահատաք օթուրսաք՝ պու-
սէօհպէթէրին պիթէճէ յի եօք . լա

քին պէնտէ տանա շինտի պիր սէօհ
պէթ սէօյլէփայ, բըրբ տէրէյի պիր
թէփէ քէսէր՝ սէօհպէթինի թաաաթ
էտէյիմ: Անին մէթհ էթտիյին, վէ
տօղրուէլէ ազիզ մէսհէ պին պաշք աէյի
պէլէալին Աարլին՝ հիչ սուրբ կի
պի էօլմէաի. զիրա յէան Հարէնա
քէնտի կէօղիւ իլէ ճուռն էօլիւմիւ
նիւ կէօրմիւ շօլմաղլէ պէօյլէ նալ
էտէր: « Աարլին էօնրիւնիւն սօնլէ
« րինի յուտահաաաթիւն իլինտէ կէ
« ջիլիպ, վէ դայէթ մէքրուհ վէ փիւ
« պիր հասթալլըլէ տիւշար օլարաք,
« կիւն պէ կիւն էրիլիպ, էօլտիւ. զի
« րա աաիլ Ալլահ՝ տիւնտէն տէօ
« նիւպ աաի օլան քրիտոննէալարա
« էքսէրի պու միսիլլէ հասթալլըքլարը
« քաղէպ վէքիր: Ա է էօլիւմ աահա
« թընտա քէնտի էանընտա պուլու
« նուպ՝ սէֆիլ ազըպէթինի կէօղիւմ

” իլէ կէօրմիւշօրնամ իլէ , պու մաու
” տէնին տօղլու օլտուղունա պէն
” տախի շահատէթ հտէրիմ : ”

Կէլէլիմ լթերէ . օտա հօլէճէք
վաքիթլերինէ եսքըն՝ տահա զկյատէ
բուտուրուպ չըլորտը . վէ եաղտը
զը բիթապլարըն իչինտէ՝ քրիստիան
բարտաշարընը պիր տիւղլէ ֆաու
էթմէյէ , վէ օնլարա բիւֆիւր էտիպ
տէմէյէ պաշատը բի , Պափ տէտիքլէ
րի իչերիսի շէյթան քէսիլմիշ պիր ա
տամ տըր . վէ աղղընտան տախի շէյ
թանլըք փիւսկիւրիւր . Ռօմանըն
ՓԼՓԼ , ԲՂԲՂ , շէյթանըն իճատը
տըր . ” վէ սրունլարա քէզա տահա
պիր չօք իբրտմը վէ թէրպիէլի սէօհ
պէթլէր քի պաղի քէրրէ սիզ կիպի
բարողիչ Անի օլլարտա քէնտի մէք
տուպլարընտա վէ սէօհպէթլերինտէ
բուլանըրլար , լաքին Վրիստա էֆէն

միւս սուրբ աւետարաններն տա՝ (1), Բիւմ
քի քարտաշընա ահմաք տէրսէ, ճէ-
հէննէմ աթէշինէ մուստահագ օլաճաք
տըր, տէյի պույուլմամլը մը տըր :

Խաչատ : Կիւն տօղմատան նէլէր
տօղար՝ քէլամընճէ ումարըմ քի սիդ
տախի պու կէճէ խայրըլը իւրեալար
կէօրիւպ, վէ աքընըղը տա պաշընը
ղա թօբլայրս՝ եարըն ագչամ իքին
ճի միւքեալէմէնիղտէ՝ պիւրիպիւրինիզ
իլէ քօլայ ուղղաշըրսընըլ : Եթէն չիւն
քի Լութեր Հռօմանըն Փափըղը
ռչէյթանըն իճատը տըր, տէմիշ, պու-
նուն իւղէրինէ սիղէ սօրաճաղըմ վար
վէ ճէվապընըտա խթէրիմ :

Քրիստոս է ֆէնտիմիլ լըրուսաղէմ :

(1) Որ առիցէ ցեղբայր իւր մորոս,
պարտաւոր լիցի ՚ի գեհնն հրայն (մատ.
ե. 22.)

Ճիւղարդնտա ինսան օլուպ խաչա չոր
 տըղընստան սօնդրա՝ առաքեալարը քա
 րողութիւն է թմէյէ եօլայրը , օնլա
 րըն էլըլէ պիրէր եկեղեցի հաստա
 տէլ էթտիի կիպլի՝ Վլթեր քալլին
 ճէ Շէյթան տաիի Հռօմա թարա
 ֆընտա Փափըղը էօյլէ մի իճատ էթ
 միշ օլույօր: Լճայիբ: ՓԼՓԼՆ մէռ
 նէտի Պէտրոս առաքեալտան դալմա
 տէյիլ մի տիբ:

Ղրեգ . Վ: Լճէլէ էթմէ . "պթէ
 նուն ճէվապընըն տա սըրասը կէլը:

ԻՔԻՆՃԻ ԼՔՇԼՍՐ:

Պատկերէք իսկապէս էթմէք ուսուցանուն ո՞ր
վէ լայէթ պըա եսքըն պիր ասէթ օլտուղը
պէյանի:

Կարապ: Ըղիղ տօսթում՝ պարուն
խաչատուր, սէնի տէօնտիւրիւբ Տրօ
Թէսթանդ էթմէյէ օլան քայրէթ վէ
արղիւմիւ շունտան աղնա քի, մէճիւ
սէ հէփսինտէն էվիլէ կէլտիմ. ֆա
բաթ հալի պիր վաքըթ իքէն տէլ
տիմի սանա աչայըմ. հայը վաքթոան
պէրի քատալէթիմի պիլիւսին, նէչէ
քիմսէլէրին պաշնա կէլտի կիպի
պէն տախի նաքըս վէ իմթիղաճսըզ
պիր քարըյա՝ Թէպէլաշ օլտում,
շէօյէրի էվիւմին իտարէսինի պիւս:

սիւթիւն] էլինէ կէշերիւ ֆիբրինէ
քօտուղունու իծրա էթմէքտէ կէ-
ղկօր :

Խաչառ : Ա՛ճայիպ, կէօրիւնիւշիւ
մէլայրդ կիպի թաթլը պիր քիմնէյէ
պէնգէր :

Կարապ : Ա՛պքաա հաքիլն վար,
հիլէքեարլղընտան խաւքըն էօնիւն
տէ քուզու վէ կիւվէրճին, վէ պայա-
ղըճա չէրչիվէ իշինէ քոյաճաք պիր
սուրբա պէնգէր, լաքին, էվտէ եալը-
նրդ օլտուղու վաքըթ կէօրէճէք օլ-
սան, պրաղըրըր, չաղըրըր, խըսլանըր
պէթտուա էտէր վէ հիշ պիր էթ-
աիյիմի պէյէնմէդ, էլ հասըլ „արրդ
էթին չօրսլասը թաթսըղ օլսըր, ֆէհ
վասընճա, տօղըրուտու պէն տաիյի ան-
տէն սօվուտում : Պաքաթ Ռօթէս-
թանիւ մէզհէպի մուճիպլինճէ պիր ա-
տամէհլինի պօշամայա բուխսաթ վար

օլտուղունու իշխթմիշ օլտուղուն մնան
վէ տօսթու մոզ մծրաֆ Սարգիս աղա
բօթէսթանդլղա իլբ հալէս էտէն
լէրին պերի օլուբ, ինկիլիզ վէ Մէ
րիբանլըբարողիչէրին էօլթէթտիբլէրի
մէղհէպտէ տախի զիյատէ մալիւմաթ
լը պիր ատէմ օլտուղունու ֆէրբէթ
տիֆմոէն, շու քասալէթիմին արա
սընտա պու տապահ քալքք Սարգիս
սղայա կիթտիմ վէ տէրտիմի քէնտի
նէ աջմայարադ, քարր պօշամաք մատ
տէսինին միւղաքէրէսինէ կիրտիմ,
Սարգիս աղա տախի տիւն կէճէ մէճ
լիսիմիդտէ սէօհպէթի կէչէն Սուսթե
րին լաքրրտըսընր աչքք, պօշամաք մատ
տէսի իւղէրինէ պիր հիբէայէճիք նաքլ
էյլէտի, վէ պու հիբէայէ զինիմէ փէք
եէր լէթտի, շէօլէ քի Նէմէտտան
պէյլէրինտէն պիրտի պաշմաքի կի
պի պիր տէրտէ կիրիֆթար օլուբ վէ

Բրօթէսթանդլարըն փերի օլան Լու-
թերէ պիրչարէ տանըշարքտա՝ օլ
տախի պիր քարը տահա ալմաստնա
իլին վէրմիշ: հալ պու.քի պէն միւ-
սիւրմանլար կիպի պաշկա պիր քարը
տահա ալըք էվէլքի իլէ պիրլէքտէ
սաքլամաք հավէսինտէ օլմայլք, ֆա-
քաթ էվէլքի.քարլոն պօշայարաք պիր
պաշկասընը ալմաք արգիւսինտէ օլ-
տուլումտան վէրտիյի իզլին իշլմէ
կէլմէտի, վէ քէնտիսինէ տահա պաշ-
կա պիր էմալ սօրտուլումտա շիւ-
քիւր Լւլահա էմալ քրթլընտա
տէյիլիզ տէյիք, Լնկիլթէռուաքրրալ-
լարընտա սէքիլինճի Հէնրիքօնուն
ֆրքրասընը նաքլ էյլէտի. շէօյլէ քի
քրրալի մէզքիւր Բրօթէսթանդ մէս
հէպինին ուսուլի իւզէրէ ֆէթվա
պուլուք ալթըքարըյատաք թէքտիլ
էթմէսինի պանա պիր էմալ կէօս.

տէրտի . լաբին նէ հաճաթ՝ պսրոն
Խաչատուր սէն պէնիմ՝ փատիշահ կի-
պի հայրչլի պիր ատամ օլմայրբ եա-
լընդ պիր Թանէսինէտէ քանաաթ
էտէճէիմի էյի պիլըսին . վէ Սար
գիս ալրա շունու տա Խէօյլէտի քի ,
Խնկիլթէռուատա Բրօթէսթանդլըբ
բէյտահ օլալտան պէրի քարը պօշա-
մաղա բուխաթ վարտոր , շէօյլէ քի
պիր քօճա էհլինտէն հօշնութ օլմա՝
տըլը հալտէ , պօյնունա իփ Թաքրբ
սաթմայա բաղսրա պիլէ չըբարա պի-
լիր տէրլէր :

Խաչատ : Եկէր Սարգիս աղա Բրօ-
թէսթանդլըլ միլլէթիմիլին իչինէ
եալմատա կէղիօրտա՝ պու կիպի մաու՝
տէլէրի Թէվաթուր էթմէսինաէ
եանըլըր , զիրա պու սէպէպտէն էօ-
թիւրիւ սիւթիւն քարըլարմը , եա-
նի միլլէթիմիլին նըսֆը քէնտինէ հա-
սիմ օլաճաքլարը աշիքեարտոռ :

Կարապ: Պարաթ ծնու տէմէյէ
ուսուցիչութեամբ, Սարգիս աղանըն նա
բլինձէ, շինաիքի ասիւրտէ քարըսընըն
պոյնուհա իսի թարքը տա սաթմաղա
բազարա կէօթիւրէն նատիւր սուլու
հուր, վէ պուլունսա պիլէ՝ քօճալա
ընըն թաճիլ էտէն քարըլարա իպրէ թ
օրմաք իչին, աշաղը սլապէթ առամլար
արասընտա պաղը զուհուր էտէր:

Խաչատ: Հէրնէ հալիտէ, շու ու
սուլ հալա վար. տօղրուսուսու իւ
տէրտէն, բէտէրլէրիմիղին մէզէպի
նէ քարը սու կիպի պիւր մէզէպտէն
պանա շիւպիէ կէլիյօր, զիւրա պատա
լարըմըղըն մէզէպի սուրբ աւետա
րան միւճիւպիւնձէ հաթթապանըն
պսակ խորհուրդու իչէ պիւրէշօր
տիյինի ինսանըն պըրմասընըն եասաթ
էթմիշտիւր (1):

(1) Երդ զոր աստուած զուլեաց

Կարապ : Պէ հէյ էֆէնտիմ, պա՛-
քարըմ քի հալա շու խորհուրդա
իթիպար էտիբ, հէր պիր շէյին իշինէ
փափաղարըր պօքաքսըն, զալիպա սէն
սիււս սիււթիւն էհլինին բէնչէսի ալ,
թընտա օլմալըսըն, վէ հիչ պիր վա-
քըթ ծնու պօշայամայաճաքսըն, տօլ-
րուտու պէնիմ սէնին քըտաթ թահամ
միւլիւմ եօքտուր :

Խաչատ : Պարօն Կարապետ, ետն
ըշ պէլէմիշ սին, պէն էհլինոէն օլ
տէրէճէսէ խօշնուտում քի, պիղի պիր
պիրիմիդաէն այըրտա ֆաքաթ պիր էօ-
լիւմ այըրա պիլիբ, վէ պիրի պիլիմիդէ
օլ քատար էմնիյէթիմիլ վարտըր քի,
օլուր օլմալ մատտէ մապէյնիմիլի
պօղամալ, շէօյլէ քի էհլիմին պաղլ

մարդ մի մէկնեցէ (մաթ : 19. պտպ.
6. համր) :

Թագաւորաւթնը պիլէ կէօրէճէք օլտաւ
պէնիվ՝ օնտան տահա պէօլւք քու
սուղլարդմատա օնուն Թահամմիւլ
էթտիյինի հաթրրմա կէթիրիպ շիւ
քիւք էտէրիմ, վէ շու խմթիղաճը
հալիմիվի էվատղարտիղ տախի կէօր
իւպ պիտէ տահա վիյատէ սէվէրլէր,
խայրը, խայրը պիւրոն Արապետ, տօղ
լուսու քաշըմը պօշամաք իշին բրօ
թէսթանդ օլամամ, տուք պաքալըմ
Քաբու չալընլօր, իշտէ Աինէօր ու
լա Գրիգոր Վարդապետ կէլտիլէր:
Իջօթ. Վ. Աքլամընը խայր օլ
տուն աղալար, նիճէսինիվ պաքալըմ,
քաբունուն էօնիւնտէ Վարդապետի
րասթ կէլիք պիլլէշտիք ամմա, քօր
քարըմ.քի միւճատէլէմիզտէ շիմտի
պիրի պիրիմիզտէն այրլաճաղըզ. վի
րա տիւնքի կիւն սիզ պէնի տիանաղ
տիլայարաք բրօթէսթանդ լուր իճատ

էտէն ըսողպէթիւ Լ լւթէր վէ Կաշ,
վին հազըէթիւրի կըրօնաւորլարա վէ
ճըգնաւորլարա պէնպէմէղէր տէյի
հաքլարընաւա պիր թաքըմ շէքեաթէթ
էտիպ թաշար աթտընը, լաքին պէն
տախի սիյլէրին բրօթէթանդ մէյ
հէպինէ թապի օլմանըլա մանի վէ
էնկէլ օլան պաղը սէպէպլէրի տէֆ
էտիպ օրթատան քալարմաք իչին, պու
կիւն իքթիզա էտէն ճէվապ վէ իոպաթ
լարը թէտարիք էտիպ մէճլիսէ կէլ
միշիմ տիր, շէյլէրի սիյ տախի Փա
վիայա իթսաթ վէ պիյաթ էթմէտիք
տէն սօնդրա նիչին Հոսմա Էկեղէ
ցիսինին քուրտուղը պիր թաքըմ լա
ղմարը մատտէլէրէ եաիրչըպ տու
րույօրտունուգ վէ մայր եկեղէցի պէն
խմ, վէ պէնիմ եկեղէցիմանէն տըշարը
օլանա սէլամէթ եօքտուր իտտիաթըն
տա կէզէն պիր եկեղէցիտէն այրըլ

տորքտան սօնդրա, նիշին պիղ բրօթէս
թանդար կիպի պիւս պիւթիւն բէտա
էթմէյիպտէ եարը եօլտա քալտընը:
Կարապ: Իշտէ պու սէպէպտէն
էօթիւրիւ տէյիլմի տիւր քի պէնտէ
բրօթէսթանդ օլմայընդիւլէյօրուս;
չիւնքի պուլունտուղմուղ Լքմէնի
Լկեղեցիաի սայիր ճէմիի եկեղեցիլէւ
տէն, վէ ալէլ խուտա շու ընդհա
նուր թապիր օլունան Հոմա Լկե
ղեցիաինտէն այրը վէ քէնտի պաշընա
ուֆաք պիր եկեղեցի օլուն, տուա
լարընը սայիլլէրտէն ուղուն վէ փէհ
րիպէրիմիլ տախի Լաթինլէրինքին
տէն չօք տուր, շէօյլէ քի պահք վէ
ծոմուն էքտէսի կէլմէյիպ սարը ետղ
վէ սիւթ տախի եէմէյէ իղին օլմատը
ղընտան միտէմ պայաղըճա խարապ
օլմուշտուր, պու հալ իլէ տախի պու
լունտուղում մէղէպտէ սէլամէթ

պուլմատորքտան սօնդրա շու չէքտիյիմ
էգիյէթէր նէյէ՞ եարար , պօշ պօշու-
նա քէնտիմի եօրմատան խպարէթ
տէյիլմի տիր . պու սուրէթտէ հէմ
տէլամէթ եօլունու վէ հէմտէ ճու-
մաա կիւնիւնիւ բաղար էրթէսինտէն
այրրտ էթմէյէն պիր մէզէպէ խրզ-
մէթ էթմէք տահա չօք խայրոլը տը-
ինան՝ պարոն խաչատուր , նէ մութ-
լու } էօմրիւնիւն քըլմէթինի պիլէն
ատամա :

Խաչատ : Պարոն Կարապետ , էյէր
պու տիւնեատա կէչիւրտիյիմիզ շու
քըսաա էօմրիւն սօնուկտա էպէտիլ է-
պէտ պիր էօմիւր տահա օլմատայրտը
օլ դէման վաքաա հաքիլըն վարըտը ,
վէ ումարըմ քի բրօթէսթանդլարտա
պիղիմ կիպի ճանըմըզըն էօլմէտիյինէ
ինանըլար վէ շու էպէտի էօմիւր
տէտիյիմիզ տաիի հէքքէսին հաքիլըն .

տա պիր օլմայրալ քիմինէ սէֆալը ,
քիմինէ Ի ճէֆալը ք օլտուղունտան ,
սէն պու տիւնեատա ղէվքու սէֆա
լիէ Էօմիւր կէջիրմէք իչին բրօթէս
Թանդ օրնաղա քալքորղըն կիպի ,
Թամ աուամլար տախի Էօթէքի տիւ
նեատա կէջիրէճէքլէրի Էպէտի Էօմ
րիւն մուԹլուլու օլմաւրնա շիմօխտէն
ճահտ վէ ղայրէթ Էթմէլի տիրլէր ,
նիճէքի տօսթու մուղսինեօրուն սէօհ
պէթինճէ Էյէր Սայր Լ կեղեցիտէն
արշարը սէլամէթ եօքտուր տէտիք
լէրինի աքլում քէսէճէք օլսապէն տա
խի Էպէտի ըահաթլղա Էրմէք իչին
տէտիյին շու քիւջիւք Էրմէնի եկե
ղէցիտինի Թէրք Էտիպ տէրաքապ պէօյ
իւք Լ կեղեցիէ Թապի օլուրտում :

Գրիգ . Ս . Լ ֆէրմ Խաչատուր
աղա . տօղրուսու ճէհնէթլէք պիր
ճան կիպի սօհպէթ Էտիյօրսուն , ֆա

բաթ չու խոտիա էթօիյիմիդ ճըշ մա՛
րոտու թիւնու մէյտանա չքարա պիլ
մէք իչին միւճատէլէմիդի մինասիպէթ
լի պիր ուսուլ իւզլէ էթմէլիդ, զի
րա պիդիմքիսի շիմոյէ բըտար իքի
թարուֆը քալլայա բըղըշտըրմաք իչին
մէյտան օքույուճուլու բտան իսա
լէթ տիր :

Բրօթ. Վ. Լ. գ պուչուք սապըլ
նա վարըն, շինտի ճէնկի շարթընճա
պաշարըզ, զիրա ճիւմէմիցին խաամի
օլան աւելորդ ապաշտու թիւնուն սը
ղընտըղը քալէյի կէօղլանիւզիւն էօ
նիւնտէ կէր իլէ եէքտան էթմէք իչին
իքթիզա էտէն մէնզիլ թօփլարընը
պու կիւն պիլէմճէ կէթիրմիշ օլմալ
լա, շու քալէյի եըբըպ վէ եբբըն
տըրընըն իւզլէրինէ քարուաշ մուհապ
պէթի պայբաղընը տիքէլիմ :

Կարապ : Հայտէ պաքսլըմ, իչէ

րիմէ օլ քրտար Հայիշ Կէլիօր քի քէն՝
տիմի նիզամ առկէրի զանն էտէյօրում:

Խաչատ: Վ արատ եիւզինէ սրա՝
քան, սէնի չարչըլտան զիյառէ քըչ
լա նէֆէրի զանն էտէր:

Գրիգ. Վ: Աինեօր Քարողիչ հէ՝
լէ շու առկէրլէրինի մէյտանա չըբար
սլաքալըմ:

Խօթ. Վ: Վարդապետ, սէ
նիմ սիզի խքեաթ էտէճէք խալաթլա
բլմըն ճիւմէսիտէ շու ուֆաք քիթա
պըն իջինաէ մէվճուլթտուրլար, վէ
հէր նէ քըտար քի մէզբլ-ր քիթապ
մուքառտէմճէ Արաք վէ Քիլտանի
լիսանլէրինէ թէրճիւմէ օլունարաք
Աճէմիստան վէ Արապիստան թա
րաֆլարընա փէք չօք տաղըլոր իտէ
տէ, Լըմէնիստան վէ Ատանպօլ էր
մէնիլէրի իջին էրմէնիճէսի տախի եա
քընտա սլաստըրըլաճաք տըր, վէ մէզ

քիւր քիթապ եօլունտա վէ զայեթ
աչբը եաղըրնը օլուր, Բաթօլը Ե՛
կեղեցիներն պիւթիւն եանլըլըբարբ
իշինտէ մէվճութ տուրլար. հալ պու
քի պիզ տախի ուղի շու „եանլըլար-
տան քուրթարըբ, եհնի տիւնեա ճըշ-
մարտութիւնունա չէվիրմէյէ ճահտ վէ
տրզիւ ետէրիզ „ :

Խաչատ : Ենի տիւնեա ճշմարտու-
թիւնու տէյէճէյինէ, պարէ Էօթէ
տիւնեա ճշմարտութիւնու տէ :

Բըօթ . Բ : Պէլի՛ իշտէ պու սէ՛
պէպէ տիր քի, Էհլմիզ վէ Էվատէ՛
րիմիզ իլէ տէնիզլէր աչբը, ֆուրթու՛
նալար չէքիբ վաթանլընլըն րահաթ
լըբլարընտան տախի վաղ կէշմիշիզ՛
տիր :

Խաչատ : Բուզուլ՝ Սինեօր Բալ
րոզիչ . սատաքաթընրդտան Էօթիւ՛
րիւ պու քրտարտա չօք քէտէր վէ

չեքէայեթ էթսէնիզտէ օլուր, չիւն
քի ռաղպէթիւ ֆամիւեանըզըլա էք
սէրիյէ էյի եէր, էյի իչէր վէ էյիտէ
կիյինիրսինիզ, լաքին պէն շու թաշը
տըղըն Սիսեօնարըք իսմինտէ տահա
պաշկա առամիսր թանըրըմքի սիղտէն
չօք զկստտէ մահրուսիւք չեքէրէր :

Բրօթ . Ք : Կէթիլտիյիմ շու քի
թապըն իսմինէ, ,, Քաթօլիք օլմատը
զըմըն սէպէպէրի ,, տէնիլիւր վէ պու
սէպէպէր օն պիր թանէտէն իսպա
րէթ օլմաղըլէ՝ էյէր թաճիլ օլմազ
սանըզ պիրի պիր աքբասը սըրա կէօզ
տէն կէչիւրէ պիլիւրիզ :

Կարապ : Խաչատուր աղա, բրօ
թէսթանդըղա մէյլ էյլէտիյիմէքը
տար անճաք շու սիղէ նաքլ էյլէտի
յիմ քասալէթիմի վէ միտէնին օրուճ
վէ ծովարա թահամմիւլ էտէմէտի
յինի սէպէպ կէօստէրտիմ իսէտէ,

պունկարտան պաշկա սիզէ՝ օնպ ին սէ՝
պէս տահա կէօտտէրէ պիլէճէյիմ:

Իրօթէսթ . Ք . Լլէլքի իսպաթըմ
շուքի Հ ռօմա քիլիսէսի , հազրէթի
Իսանըն վէ ազիդպիբիր Վ ալիտէսինին
վէ սաիր Սուրբըարըն պատկերլէրի
էօնիւնտէ իսպատէթ օլունուք սէճտէ
բրընմաք լազըմ կէլտիյինի էօյրէտիր
իսէտէ , իշպու շուրութուն Հաքթա
լանըն օն թէնպէհլէրինէ դարշը վէ
մուղայիր օլտուղու , էիլէլա , Վ կտա
ցոց 26 Գլ 1 Համ: (1) „Պէն իմսիզն
Լլլահընըղ , քէնտինիզէ եափմա եա
խուտ օյմա եափմայասընըղ , վէ թաշ ,

(1) Լյս եմտէք Լյստուած ձեր մի առ
նիցէք ձեզ ձեռագործս կամ դրօշեալս,
եւ մի կանգն/ցէք ձեզ արձան , եւ մի
քարկոթոլ դնիցէք յերկրի ձերում եր
կիրպագանել նրա . ես եմ տէր Լյստ
ուած ձեր: (Վ կտացոց 26 Գլ 1 Համ:)

տան բխակէթ վէ տիբիլի թաշ ինչա
էթմէյէսինիդ պէլտէնիլտէ՝ օնպարա
պէճտէ դըմագ իլին , պէն իմ սիզին
Քասպի Նլաճընըդ : (Երկ . Ը) Եէնք .
4 Գլ. 16 Համ. (1) » Թէմպիկէրիմէ
քարշը տուրարաք տիշի եախուտ եր-
քէք ճինսինտէն սուրէթլէր վէ թաու-
վիլլէր էտինմէյէսինիդ : վէ : (Գգրճք
Նաքէլոյ . 17 Գլ. 29 Համար .) (2)
» Իմտի պիզլիմիլլէթուլաճօլտուղու-
մուղ էճիլտէն՝ ինսան ուսթալըղը վէ

(1) Սի՛ սնօրինիցիք եւ առնիցէք
ձեզ դրօշեալս նմանութիւն ամենայն
պատկերի , նմանութիւն արուական կամ
իդական : (Երկ . Ը) Եէնք . 4 գլ . 16
Համ .)

(2) Եւ արդ որովհետեւ ազգ եմք Նս-
տուծոյ՝ ոչ պարտիմք համարել ոսկւոյ
կամ տրծաթոյ կամ քարի, որ ՚ի ճարտա-

մարիֆէթիյէ ալթունտան եախուտ
կիւմիւշտէն եախուտ թաշտան եախ
մա զաթարա Վլաշը մուշապիհ տալ
մաք բէվա տէյիլ տիր . անձաք ճահիլ
լյիմիլ վադ թինի Հաք թաալա ափ
էտիպ շիմաի հէր բէս նատիմ օլտուն
տէյի եմր պուլուրուր . տէյի կէրէք
Վստու ածաշունչտա վէ կէրէք Գործք
առաքելոյտա իշարէթ օլունիւշ
տուր , վէ սունլար պաշլը խսպաթ
ալրլար :

Գրիդ. 11 : Մինեօր Բարողիչ, Բա՛

րութենէ և ՚ի մտաց մարդկան բանդա
կեալ իցէ, զաստուածականն լինիլ նմա
նօղ : Բայց զժամանակս անգիտութեան
անտես արարեալ Վստուծոյ, արդ զայս
պատուիրէ մարդկան ամենայն ումէք
ապաշխարել : (Գործք Մաքելոց, 17
Գլ. 26 Համար .)

Թօլբէր հաքիւնտա շու շէքեայէթ
էյլէտիյնիդ քուտուրլար վէ եանըշ
լըբլար պիզտէ տախի պուլանուպ,
վէ տահա տօլլուսունու իսթէրսէն՝
պու մատտէտէ պիզ տախի Վաթօլբ
լէր իլէ պիր ֆիքլիտէ օլմամը հասէ
պի իլէ աշտրղընը շու էլղէմ սէօհպէ
թին միւզաքէրէսի արասընտա պաղը
պաղը Վաթօլբէրին կէօստէրտիք
լէրի իսպաթլարը քուլանըբ, սէօհպէ
թիմի ուղատաճաք օլուրում թաճիւպ
էթմէյէսինիդ:

Եվվէլա շու կէօստէրտիյն իսպաթ
լարըն իչինտէ սուրբ Եկեղեցինին
պատկերէրէ իղղէթ վէ իբրում էթ
մէսինէ բուխասթ վէրմէսի մատտէսի
միւզաքէրէյէ լայըբ պաշլը պիր մատ
տէ իսէտէ, միւճատէլէմիլին արա
սընտա սէօհպէթի հէր հալտէ կէչէ
ճէք օլտուղունտան, շիմտիլիք պու

մատուէյի պիր թարաֆ էտելիմ. լա-
բին շուքուլանտըղըն սէճտէ բըւ-
մաք լուղէթինին մանասընը պիր էյի-
ճէ աշիբեար վէ պէյան էթմէք ֆար-
ղընտան կիպի կէօրիւնիւր, շէօլէ քի
պիղլէրին տախի քապուլ էյլէտիյի
Նիկեանըն իքինճի սուրբ յողովբուն
տա Նիթէքէ Նաթրիկի սուրբ Նաս-
տաս հաղթէթլէրի, իպատէթ լուղէ-
թինին մանասը Նումի վսանընտա ալէ-
սէվիէ շէրէֆ վէրմէք տէմէք օլտու-
ղունու իապաթ էտէրէք, իպատէթ
լուղէթինին մանասը՝ անճաք պիր քիմ-
սէյէ կէօսթէրիլէն իղղէթ վէ շէրէֆ-
տիր տէյի պուլուրուր. քէզալիք մէզ-
քիւր սուրբ յողովք տախի պատ-
կերլէրտէն մէրամ ֆաքաթ զաթէ-
րինի հէր քէսին ֆիքրինէ կէթիրմէք
իչին օլմաղլէ, պատկերլէրէ օլու-
նան բայէթ վէ հիւրմէթ թապիրէ

օրնայրք ասլլ զաթլէրինէ մախսուս
 տուր, վէ պու սուրէթտէ պատկեր
 լերէ րայէթ վէ հիւրմէթ էյլէտիյիմիւ
 մէ մահա սուրէթլէրի իւզերլէրին
 տէ չըզլմըջ օլան ազիզլէրէ իբրամ
 էթմիշ օլուրուզ տէյի քարաւ վերմիշ
 տիր, վէ Քըպրըղ աուստընտա Նաբօ
 լի շէհիրի էպիսկօպօսու | էօն հազ
 րէթլէրի, Ք. Քրիստոնէալարըն սուրբ
 խաչա իպատէթ վէ իզդէթ էթտիբ
 լէրինի կէօրաիւյիւնիւզտէ օտուն
 քարչասընա տրը զանն էթմէյին, իւ
 լա Քրիստոս էֆէնտիմիզին քէնտինէ
 օլտուղունա հիշ շիւպհէնիզ օլմասըն,,
 տէյի պույուրտուղունու մէզբիւր
 սուրբ Սողովբ փէք պէյէնմիշ տիր.
 խիւլասաի քէլամսուրբ Նկեղեցի իբի
 նէվ իպատէթ իշար պույուրուսյ՝ սլիւ
 նէվի սուրբ հաւատքըմըղ քուվէթին
 ճէ. Թանդըր Թալանա. եիւրէքտէն

էթտիյիմիղ խառանթ մէ իբրամ տրը:
Վ է իբննճիսի՝ պատկերլէրէ օլունան
իդիէթ մէ իբրամ աըր քի եթիպարի
անճաք ասըլարընըն զաթընու մասի,
տուս տուր տէր:

Բրօթ . Բ: Հէր նէ հալ խտ . տէ
յէլիմ քի Բրիստու էֆէնտիմիղէն
քէնտի պատիերի էօնիւնտէ սէճտէ
բըլմըլ օլ շու սէճտէ բըլուբ տիղ չէօք
մէն իլէ բուլթարա թաքան բուլթ
բէրէսթլէրէ պէնդէմիշ օլուրտուն ա,
մէ իշտէ սլու սէպէպտէն էօթիւրիւ
տիր քի կէրէք Վաթօլիքլէրէ մէ կէ
րէք սլու խուսուստա ծնարա պէն
զէյէնլէրէ բուլթբէրէսթ չաղըրըրըլ
մէ չաղըրաղըմըլտա տա հաբլըմըլ
վարտըր:

Գրիգ . Վ: Անեօր Վարողէ սէն
շու բուլթբէրէսթլիք քապահաթընը
աջըբտան աջողա իւղէրիմիղէ աթըք

Տաճիկէրին էօնիւնաէ տախի բէր,
վասըզ սէօյլէյօրսուն, ֆաքաթ պու-
նուտա պիլիքմիսին քի մատտէնին
թէմէլինի աղնաունյարաք պու աւտամ-
լար կիւնիւն պիլիքնաէ պու վէսիլէ
իլէ պիլիք տիւշման օլա պիլիքլէր,
ղիւրա օնլարըն քիլթապլարք քալլինձէ
պիւթիւն բուլթէրէսթլէր էօլիւ-
մէ միւսթահաք տըրլար տօլլուտու
պէօյլէ մուհապլէթ կէօսթէրմէնիլէ
տէյէձէք էօք: Վալտը քի սէնիմ զիւ-
իւմիւմէ կէօրէ բուլթէրէսթլէր իլէ
պիլիքլէրին աբասընտա եէր իլէ կէօյ
քըտար ֆէրք վպրարք՝ չիւնքի բուլթ-
բէրէսթլէրին քէնտիլէրինէ էտինտիք-
լէրի եալանձը ալլահլարըն ճիւմլէսի-
նին տէ քէնտիլէրի կիպի թէնի վար
քըյաս էտէրէք, մէգքիւր ալլահլա-
րըն ֆաքաթ պաղը ինսանի բուսուր-
լարընը քալտըրըք օնլարա մէֆրէթ

պիր վիճուծ վէ դէյատէ պիր քու վէ թ
վէ քու տրէ թ վէ ըրիւրէր խտի, վէ մէզ
քիւր ալա հլարըն, թաշ վէ ալ թըն
վէ տէմիր, վէ բիրինճ վէ թիւրլիւ
պէ թիւրլիւ բէնքէրտէն օյուլան վէ
տէ օքիւլէն վիճուծ բէսմինաէ աբճան
լարըն իջնէ կիրիք կիղլէն տէքէրինէ,
վէ շու զիւրիւյիւ պ վէ աշնիւ պ
զուլա պիւր շէյէրտէն եաքըմըշ աբ
ճանկէր իլէ պիրլէ շիք պայաղըճա
պիր վիճուծ օլտուքլարընա իման կէ
թիրէրէր քալի ի թիքատ էյէ տիքէ
րինտէն, մէգքիւր արճանլարը կէ օր
տիւքտէ քէնտիլէրինի ալա հլարընըն
հուզուրունտա պուլունույօր զանն
էտիպ, դէյատէճէ օնլարտան իհլթի
րաղ էտիպ իղլէ թ վէ իքրամ էտէր
լէր խտի, վէ միւրաճաաթլարընը օն
լարտան իաթիրհամ էտիպ՝ վէ էօն
լէրինտէ պուհուր եաքըք քուրպան

լար տախի քէոէրլէր խոի . խիւ լմտաի
քէլամ չու արձանկարը քէհալլէր ինկն
պահապանն իւանի քոյրորձը աղահլա
լը տէյի թանկարաք աշիքեարէ ծն
լարա աղահանի իղղէթ վէ քաղտէթ
կէօտտէրիլլէր խոի :

Խաչատ : Իշթէ մասլահաթ շիւնի
մէյստանա չըքտը , քարտի քի ալէն
պու եւաջքմա կէլինաէյէ քրտար կոյս
Սարիամ լնալիտէ միլին վէ սայիր սղիղ
լէրին սլատկերլէրի էօնիւնտէ տուա
վէ մէնա էթտիյիմտէ մէզքիւր աղիղ
լէր պատկերլէրին իշինտէ հազըր վէ
մէվճուլթ տուրլար տէյի ֆիքրիմտէն
սլիլէ կէլմէմիշտիր . ֆաքաթ վալիտէ
միզ Սէրեհմ անանըն սլատկերի էօ
նիւնտէ օլ իղղէթ վէ իքրամը կէօս
տէրմէտէն միւրատ , անձաք քէնտի
մէրհամէթինէ սրղընմըլ օլտուղում
խօշունա կէլէրէք քարեխօտու թիւնու

իլէ միւհեմաճըմ՝ օլմեշտորհքարը բէն
տի պիւր թանէճիք էվլատընտան ալը
վէրսին տէյի տիր :

Արասպ : Հաքքըն վար՝ պօրոն խա
չատուր , հէր նէ քրտար քի պէնիմ
տէնին քրտար ջերմեուանդլըղմ՝ եօք
խէ տէ , պէն տախի սուրը խաչէլու
թիւնուն էօնիւնտէ խաչատէթ վէ
տուա էյլէտիյիմաէ , Վարդապետին
նաք էյլէտիյի բուծբէրէսթլէք էկալի
տուրը խաչը արձան եէրինէ քօմեյրք՝
իլլա Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիլին
թէնի վէ քանը իլէ սաթըն ալընարղը՝
մրցըն պիւր նըշանէսի տիր տէյի՝ իման
կէթիրիրիմ , շէօյլէ քի պիւր քրիստո՝
նեայ չու թահթա բարչասընա խղէթ
իքրամ կէօստէրտիյինտէն , հաղրէթի
Քասնըն խաչ իւղէրինտէ էօրտիյիւ
նէ իղղէթ վէ իքրամ էթմիշ օլուր՝
նիճէ քի Քատիշահ թարաֆընտան

կէլէն ֆէրմանըն քեաղըտընը պիղ
րայեա՝ քուլլէրի էօբիւպ աննըմըա
քօտուղումուղաւ, անձաք ֆէրմանըն
սահիպի օրան շէվքէթլիւ Լէֆէնտիմի
դէ բիայէթ վէ իթաաթըմըզը իտպաթ
էթմիշ օլուրուզ. հալ պու քի. էյէր
Սիւհօր Վարդիլիւն աէօղլէնէ պարը
լաձաք օլուրաւ, շու քըտար զիյնէթ
վէ իհթիշամ ըլա տօնէլ էթտիյիմիզ
սուրբ խաչ էօրթուտունու տախի
պիւս պիւթիւն քալտըրմանըզ իձապ
էտէր :

Խաչատ : Պարոն Կարապետ, տէ
սէնէ քի պէն տախի քէնտի իամմաէն
վազ կէջիք պըրաքմամ լաղըմ կէլիւ .
զիւս պիլիւսին քի խաչատուր տէմէք
էրմէնիճէ խաչ վէրաի, տէմէք տիր :

Բօթ. Վ. Ազնայրչումա կէօրէ
օիղ եալընըզ պատկերլէրէ քանաաթ
էթմէյիք, քէղալըք Վաթօլքէրի

իճատոր ոչան մինտալարա պղէ խման
կէթիլիւ իզէթ վէ իբրամ կէօտոնէ
րիյօրսունուզ, հատթա Վաթօլքէլը
շու մինտալարուն պիրինէ հրաշադործ
տէյի խիս թարարաք իջէրինտէն
թատըպըն պիրի պունուն իւղէրինէ
պիրքիթապ տախի պատորրորշ վէ օլ
քիթապին իջինտէ պղէրի Հերետի
կոս եէրինէ քօտուքտան մատա, թա
շտորղըմըղ տինիմիղի տախի պիր մա
թահա պէնդէ տէրէք, Եւրօքա թարա
ֆընտա տաղայամատըքլարընտան Ս
րեւելք թարաֆընտա սաթմաք իջին
պու ճիւլարլարա կէթիլիյօրլար տէր:

Կարապ: Վա՛յ, շու Որդեգիր կու
ոին տէնիլէն իւղլէրի մափի, եա սա
րը քաքաքը քիթապլարըմը տէրսին,
հաթտա իջինտէ իւչ պատկեր վար
վէ պատկերլէրին պիրինտէ տախի
կայ Սարիամ աոտուածածինին պիր

Իսահակական կէօրիսնիւք ծնու քաթօ
 լիք հաւատքընա չեմիրտիլի ըեսմ օ
 լուննուշտուր . վէ պուքիթասլ իշիթ
 տիլիմէ կէօրէ Ղալթատա Պրան
 որդ Քիլիսէսինտէ պատըմըշ օլուօր
 հաթտա կէչէն կիւն պիր թանէ տէ
 պէն ալտըմ . ալթմըշար փարայա վէ
 ըիսօրլար :

Խաչատ: Տէտիւինքիթասպտան պիր
 թանէտէ պէն ալտըմ . վէ տօղրուտու
 նու խտէրսէն՝ օքուտուքտա աղիգ
 Պիքիրին մերհամէթինէ հայրան օլ
 մուշում տուր . վէ էօյլէ զանն էտէ
 ըիմքի էն թաշիւրէքի օլանատամ
 լարըն պիլէ քալպինէ թէսիր էտէր
 Իրօթ . Վ . Իշթէ պէնիմտէ տէ
 տիլիմ օքիթասլ տըր ա, իչինտէքիէա
 զըլանա պարաճար օլուրսան շու ֆը
 ըէնք Մարապետլէրինին քուշարլարը
 թէսպիհին մինտալը , էսկի օրէնք տէ

Սաւուղ փաստիշահըն պիւշիւծիւսիւ,
կիպի հէր քէսի խքեալթ հտիպ դար-
ձա կէթիբիւ մէ հէր թիւրլիւ ճինի
տախի մէն ու ուէտաւ էթմէյէ քուտ
ըէթի օլույօր:

Վրիգ Վ: Մինեօր Քարոզիչ, շու
կիպի դէվք եօլու ընքընալարը էր
մէնի միլլէթիմիզին էօնիւնատ սէօյլէ-
սիյինիզէ տօղըուտու շաշըյօրում, զի
րաՄիւսիւրմանլարըն քըթապլարը պի-
լէ Սերիէմ անէյի պիքիւր մէ Մլահա
մարսլուլ պիւր ինսան տէյի թանըր,
մէ օնու զիյատէսի իլէ մէթ հտէր:
Պարաթ Մինեօր Քարոզիչ, պէնիմ
սիզէ պիւր սիւալիմիլարտըր, եա օտուր
քի միւլճիւղսթէ ինանըրսըն, եա
ինանմաղսըն, էյէր իթիքատ էթմէմ
տէրսէն՝ թանդըր հազրէթլէրինին
հէր շէյէ քատըր օլտուղունու մազ
Մլահ ինքէար հտիւր՝ պու անէ.քը:

տար պու մատուէյէ խնան, կէթիրէն
պէնի ատէմտէն այրիւմը օլուրսուն,
օլ վաքըթ սէնի խոքեաթ էթմէյէ
չապարսումաք պօշ տուր : Եօք էյէր
Հաքթապա հազըէթէրինին ատէթ,
տէն խարիճ իշէրի իճրա էթմէյէ,
եանի միւճիւղաթ էթմէյէ քատր
օլտուղունա ինանըրսան, պու սու-
րէթտէ շու իճրա օլունան միւճիւ-
ղաթ, պիր պատկեր, եա պիր մին-
տալ վասէթապ իլէ իճրա օրնուշ օ-
լա, եախուտ էսկի օրէնքտէ Սովսէս
մարդարէնին ասապ վէ եախուտ
Սամկուսն քահրըմանըն էլինտէքի մէր-
քեր չէնէսի վասէթապ իլէ հապը
օլմուշ օլա, պունուն հէքսի պիր լա-
քըրտը տէմէք տէյիլմի տիք, հաթ-
տասուրբ Եկեղեցինին պատմութիւն-
լարընը օքույաճաք օլտան Իզնիքտէ
քուրուլան իբինճի Ժողովքտա բի

ընդհանրական խողովքաւորն ետին՝
ճիսի տիր, միւճիւղաթ մատտեսինին
միւլաքերէսի կէշտիքտէ, Հաքթաա
լս հազընթլէրի պազը պազը պատ
կերէր վասէթասը իլէ միւճիւղաթ
էտէպիլիր օլտուզունա քարար վէր
միշ տիր :

Բրօթ. Վ. : Հայր սուրբ՝ պաքա
լում շու սրատկերէր իւզէրինէ պիզէ
էօքէտէճէյին Վարդապետութիւն
նէ տիր, զիրա տօղրուսունու խտէր
սէն, պիզ Բրօթէսթանդ Թաքըմը
պիւս պիւթիւն պէսապէրիզ :

Վրիգ. Վ. : Սինեօր՝ Բարողիչ, օն
տէօրթ սէնէտէն պէրի սիզ Սիսեօ
նար Թաքըմը Միւրիքատա վաթանը
նըզը Թէրք էտիր պու Թարաֆըն իշ
մէնի միլլէթինին մէզէպինի Թէք
տիլ էթմէյէ՝ կէլտիլինիզտէն պէրի
շու սէֆիլ քրիստոնէայ ճէմիլէթինին

չօգտանալը ք խնդրեմքինէ մէմուր օլտու
 դումուղ իշին տէն վէ էմապէրիմ օլան
 վարդապետէր Թաշտորդընդ շու
 աղիդ տինիմիդին Թէմէլինի էթրաֆը
 իլէ էօյրէնիւ պիլմէք լազըմ կէլոխի
 նի ֆէրք էթաիք. վէ Բրօթէսթանդ
 լըդ իլէ Քաթօլիքիք ուսուլի պէյնին
 տէ օլան ֆէրքի պիլմէք իշին Իթալեա
 վէ Եւրօթա Թարաֆլարընդ տախի
 դիյարէթ էթմէյէ մէճպուր օլտում.
 հալ պուքի շու մէմլէքէթլէքի կէ
 դէլիտէն պէրի բազար կիւնլէրի վէր
 տիլինիզ քարոզլարտա վէ կէրէք խան
 լարտա վէ էվլէրտէ էթաիլինիզ վար
 գապետութիւնըարտա սուրք Եկե
 վէցիէ քարջ սօյլէտիլինիզ եազնըշ
 լըբլարը վէ խասիմանէ սէօհպէթէ
 ընիդի քարջըլամայա քէնտիմտէ կէ
 ըէյի կիպի ճէսարէթ պուլույօլում:
 Բրօթ. Ք. Վ. Մ. Վ. արդապետ,

շու մեղհեալնովն հենիւ զճէլայ եւթ
տխխիւղէ մատուցըմբղա բաղար կիւն
լերի Պէյօղլունտա եւմիւղատ վերտի
յիմիւղ քարոյու թիւնլարը, վէ եանը
մըզա եարքաշամայան եախուտ եար
լաշմաղա իհիթիւաղ ետէն քիմնէլէրին
խանտա ալաքլարընա վարտըղըմբղը
սիղէ սիր քարահաթմը տայըյօրտուն
Քրիգ. Ս: Լստաֆուլլահ. պէն
շու տին բարչասընտա ճիւղէնին սէր
պէսթ օլմասընը խտէրիմ, վէ եիւ
զիւնէ տէմէք կիպի օլմասըն, Լըմէ
նի վարդապէտէրիմիւղ վէ քարոյիչլէ
ըիմիւղին իչինտէ սիղին կիպի զայրէթ
լի աուամ նասիր պուլլունուր. հալ
պու քի սիղէ շունուտա խապէր վէրէ
յիմ քի հէր նէ քրտար շիմալէտէք
սէօհալէթիմիւղէ քաղջը սիղէ արնէ
լեան Լէկեղեցի հայրապէտէրինին իս
պաթլարընտան կէթիւտիմ խոտէ,

պունտան պէօյէ արեմտեան Նկե-
զեցի հայրապետէրինին խաբսթլա-
րլնտանտա քուլլանաճաղմ, զիրա շու-
իրի քիլիսէնին զաթը պիր օլտուղուն
տան բէք չօք վապիթ պիր վիճիւտ
քալըս, վէ հաւատըլարը տախի պիր
օլտուղունտան էօթիւրիւ մասէյնիւ-
րինտէ օլան ախէր ֆէրքէրի տախի
գալտըրը պիւլիէն սիլաֆէրք պիր-
լիյէ արզուլարը վարար :

Բրօթ. Վ : () նէ տէմէք օլ-
տուն, Քաթօլիքէրին աստուածաբա-
նութիւնունա վէ խալաթընա սիլին
միւհթաճընլըմը վար :

Գրիգ. Ս : Պէլի սինէօր քա-
րուլիչ, Քաթօլիք վէ Նրմէնի աստ-
ուածաբանութիւնու եքիսի պիր լա-
բըրտը օլմաղ իլէ միւղաքէրէմիզին
արասընտա, եանլըշլըք վէ համաքաթ
էտէրի օլան շու բրօթէսթանդլըք

մէսհէպինի նալէթէլիբ պիւս պիւ
թինն չիւրիւթաիւյիւնտէն հօթիւ
բիւ ճիւմէմիզին ինտինտէ Դաղովբ
լարն էն մէհուր վէ նամտարը սա
յըլան Թրիտէնթին Դաղովբունուն
իկիրմի պէշինճի մէճիտինտէ պատ
կերէրէ օլունան իպատէթ վէ իզլէթ
հաքիլնտա վէրիլէն քարարը շուրա
ճըքտա իշարէթ էթմէք լաղմ կէլտի
չէօյլէքի Քրիտոս էֆէնտիմիզ վէ
աղիզ Պիքիւր վալիտէսինին վէ սայիւ
Սուրբլարն պատկերէրի Քիլիսէլէ
րէ քօնուլարաք լայրք օլան իպատէթ
վէ իքրամը օնլարա էտա էթմէք Ֆար
ղնտան իսէտէ , մէդքիւր պատկեր
լէրին էօնիւնէ վարը պաշամըզը ա
ջը , էօքիւբ աիզ չէօքիւբ վէ Յե
սուս էֆէնտիմիզէ վէ սայիւ Սուրբ
լարա իպատէթ վէ իզլէթ էթաիւ
միզտէ , պատկերլէրին իւզէրինտէ

Արա՛ն թալէա վէ սոյիր Սուրբ լարըն
 հաղոր պուլունսուքարընա վէ եա
 խուտ իւղէրլէրինտէ պիր կէօնէ ֆա
 ղելէթ վէ քերամէթ օլտուղունա
 իման կէթիրիք անէրտէն պիր տկէք
 խթէմէք միւրատը իլէ տէյիլ տիր
 վէ հէմ տախի բուլթըէրէսթ թաքը
 մընըն ումուտլարընը պիւթիւն պիւ
 թիւնէ եաթթըքլարը բուլթ արձան
 լարընա քօսուքլարը կիպի, սիղ տա
 խի ումուտուումուղու պիւթիւն պիւ
 թիւնէ պատկերլէրէ վէրթիշ տէյիլիդ
 Պէ պատկերլէրէ կէօստէրտիւմիդ իք
 րամ վէ խպատէթ անձաք զաթլէրինէ
 մախսուտ օլմաք իթիրատը իլէ տըր
 տէյի քարար վէրթիշ տիր :

Վէ պու մատտէ Իգնիքտէ քուրու
 լան իբինճի սուրբ Սողովքտա տաթի
 միւղաքէրէ օլունարաք պէօյէ քարար
 վիւրիւմիշ տիր, եանի, էֆէշտիմիդ]

Յիսուս Քրիստոսուն պիղի պահա-
որդ թէնի վէ քանը իլէ սաթըն ալ-
մասընը թիւրլիւ սէ թիւրլիւ պատ-
կերէր, իլէ, քէամ էտիը քարչաւորա-
քօմարտան մէրամ, անձաք ճէմիյէ թի
տին լմիղին աղիղ խորհուրդ լարնա-
տկեան էտիը ֆիքիլէրինի տայմա
չու մատտէլէրին իւղէրինէ տալէթ
էթմէք տիր, վէ Սուրբ լարն, պատ-
կերէրի տախի Վարդի թալէանըն
չու տուրք ճանլար հաքիլընտա էթ-
տիյի բահատրղ քէրէմէրի, վէ քէն-
տիլէրինին իչէտիլէրի խայրը ամէլ
վէ միւճիւղաթլէրինի պիւթիւն քրիւ
տոնեայար պատկերէրին իւղէրինտէ
կէօրէրէք օլ ինայէթլէրին տահայի
օլան քէրէմէրէանի Ալլահա փառք
վէրիը, վէ քէնտի թապիաթլարնը
տախի ծնլարն աղիղ վարդլարնա ույ-
տուրմաք իչին օլտուղունու, վէ հէմ

տախի (Թանդըր Թալէայա պօրճու
մուղ օլան խաւտէթ վէ մուհապպէ
Թիմիզի արթըրըր տինիմիդին շարթ
լէրինի էյիճէ ԹուԹմաք իշին օլտու
ղունու. վէ բալէմ վէ պօյա իլէ Թան
ղըրըր բէամ էտիբ Թէն կէօղի. իլէ
օնու կէօրէ պիլմէքլըր մուրաուր իլէ
օրմատըղընը ճէմիյէԹին ֆիքրինէ սօք
մաք Եպիսկոպոսլարա պաշլը պիր պօրճ
աուր տէ լի պուլուրուր. իմաի մէղ
քիւր սուրբ Վաղմբուն շու իլամընը
պիր առամ էյիճէ ֆիքրինէ կէԹիբէ
ճէք օլա՝ բուԹբէրէսթ Թաքըմընըն
պատկեր վէ տայիր Թաովիդլէր հաք
կընտա օլան իԹիքատլէրի Վաթօլլըր
ԻԹիքատընա վէ մէղհէպինէ պիւս
պիւԹիւն աքսի վէ պըթ օլտուղունու
շաբուճաք ֆէրք էտէճէյի աշիքեար
տըր. վէ պու սէպէպոէն էօԹիւրիւ
պիղ տախի Վաթօլլըրլէր կիպի պատ.

կերէրէ խալատէթ վէ իբրամ էթտի
յիմիլտէ Հաթթապանն մէզբիւր
պատկերէր իւզէրինտէ հազըր վէ
մէվճուտ պուլունտուղընա, վէ հէմ
տասիթանղըրյա տահա եաքըն օրնաք
լըք իթիքատը իլէ տէյիլ տիր. իլլա
եարատըճըմըզ հաթթուտ կէթիլիբ
հուզուրունտա ֆիքրիմիլի թօբլանա
մըզա պիր վէսիլէ օլնաքտան խալարէթ
տիր.

Խաչատ: Նաքընըղտէն աղնաշը
լըյօր քի, պատկերէր շու հէր կիւն
էլիմիլտէ օքուտուլունազ հոգեւոր
քիթապլար կիպի օլմուշ օլույօր, վէ
նասըլքի մէզբիւր քիթապլարը օքու
տուղունազտա իւրէյիմիլէ թէսիր
էտէն եազըլար օլնալըք՝ անճաք իլին
տէ եաղըլան սէօղէր տիր. պու սու
րէթտէ՝ Սինեօր Քարոզիչ, շու իտ
տիատան վաղ կէչ, եօքուս սէն տախի

սխալման իրողութիւնը վէ իբրեւմ կէտ
տէրութիւնն առտուածաշունչու ետապ
էթմէյէ մէճպուր օլուրսուն:

Կարապ: Վարդապետ էօյլէ պիւր ետ
տաք օլուրսա, բրօթէսթանդ բիթապ
լարընը սաթմայա մէմուր օլան տօս
տումուդ Սինաս աղանըն հաքերնտա
քէտէրլի պիւր թէնպիհ օլմուշ օլուր.
զիրա պունձա վարքթտան պէրի էտէ
կէլօլսի. քէարլարտան պիւս պիւթիւն
մահրում. քարմաք լաղըմ կէլիւ:

Բրօթ. Վ: Եղալար. անձաք պէն
մաքատուէմա շուերկորդ օրինաց
տան (դ. 16). վէ գործք առաքե
լոցտան (Ժէ. 29) կէօտէրտիյիմ վը
կայութիւնլարընը թութաք տուրու
րում, շէօյլէ քի մէդբիւր վկայութիւն
թիւնլար միւճիւպիւնձէ. քէնտիւնէ պէն
զէր քէսիմէր եաքըք էօնլէրինտէ
խաւտէթ էթմէյի Հաքթապու հադ.

ընթացի Նահուտի միլէթինէ եւ
տաք էթմիշ օլտուղունտան քրիստո
նեայլար տափի Նահուտի միլէթինին
Հին օրէնքտէ քի շուրութ վէ քա
նունլարընա իթաաթ էթմէյէ սօյը
լու տուրլար :

Կարապ : Սայ Սինետր Քարողիչ
տէսէնէ քի շու սէֆիլ Լքմէնի միլ
էթինի սէն եափաշ եափաշ Չեֆութ
միլէթինէ պէնպէտէճէքսին :

Գրիգ. Ս : Սինետր Քարողիչ, տօ
ղունտու սօյրոն Կարապետին հաքկը
վար . չիւնքի քուլլանտրղընրդ շու
ըրօթէսթանդ մէղհէպինին պիւթիւն
քանունլարընը անձաք աստուածա
շունչտան ալըք սայլըր քիթապլարա
իթիարար էթմէտիյինիդտէն էօթիւ
րիւ տահա բէք չօք եանլըլը բլարտա
սյուլունուրսունուդ, չէօյլէ քի էկեր
պատկերէ իպտտէթ էթմէք Հին օ

րէնքտէ Իսրայէլ միլլէթինէ եասաք
օլունմուշ օլմաղըլէ քրիստոնեայլարա
տա եասաք օլմալը տէյի իթտիա էտէր
խէն՝ Հին օրէնքտէ նահապետլէրին
զամանընտա Իսրայէլ միլլէթինտէ պիր
քաչքարը ալմաղա միւստատէ օլտու
ղու աստուածաշունչուն իշինտէ իշա
րէթ օլունմուշ օլմաղ իլէ կիւնիւմիւ
ղուն քրիստոնեայլարը տախի պիզտէ
հայր Աբրահամըն քլքընտանըղ տէ
յէրէք օլ ուսուլա հըզմէթ էթմէլիմի
տիրլէր:

Արապ: Իշինէ պար. պէն շու
քարըմը տէֆ էտէպիլէյիմ տէ քու
սուրու պանա լազըմ տէյիլ:

Գրիգ. Վ: Սիւզաքէրէմիզի էկէր
Սինէօր Քարողիչին կէօստէրտիյի շու
րութլար իւզէրինէ պինա էտէճէք
օլուրտաք, էվլէլա ոիզ տօմուզ էթի
եէմէյի ֆէրաղաթ էթմէլիսինիզ. վէ

շուրջապուրէ կ'ընդունէր ինչ որ
ծովաւոր տախի պիղիմ կ'ուպի թու-
թուք տարբարանոց լազըմ կէլեր. իմտի
պարպալմքի հակի օրէնքաւ ետապ
օլունան պատկեր իսլատեթինի եհնի-
տէն եհնիյէ բէյտահ էտիք բուխսաթ
վերմէսինտէ սուրք Նիկեդեցինին մէ-
րտաւր նէտիր. շէյլէ քի Հին օրէնք
վաքրթլարընտա (Նրուպաշտու թիւն)
եանի բութբէրէսթլիք պիւթիւն
տիւնեայր քաբլամը օլմաղ իլէ զայիֆ
լիյի աշիքէար օլան Իսրայէլ միլէ-
թինի կիւնահ իսլալէրինտէն էսիրէ-
մէք իլին, Հաքթաալա հաղըթլէրի
պատկեր իսլատեթինի Մուսէս մար-
գարէնին աղղը իլէ օլ միլէթէ պիւս
պիւթիւն ետապք էթմիշ տիր. վէ
սուրք Նիկեդեցինին պաշտանկըճ վա-
քրթլէրինին քրիստոնեայլերի տախի
պատկերէրէ օլաճաք իղղէթ վէ իք-

բամբ բռնած արձանդարձնա՝ օրունան
խղատէթէ քարըշարքնամաք իջին Աշ-
վիրատա վէ սայրը եհրէրտէ քուրու-
լան սինադոսլարտա՝ սուրբ Աղեղեցի
թէստիր իւղէրէ դուլլանրայ տէմիշ
տիր քի, պատկերելը զայէթ էլլէմ վէ
ճանրմըղն սէլամէթինէ մուգթաղի
մէվաւտէն տէյիլ խէ տէ, ծնարա
օրան խղատէթ ուսուլինին ֆայտէսի
չօք աուր. վէ պունա մէպնի, վէ պու
կիպի խայրըլմ վէ մապուն պիր մատ
տէյի քապուլ էթմէյիբ, վէ աչքբտան
աչքըա հէր քէսէ եատաք էթմէյի
տախի ճէսարէթ էտէն միւհլուտիւ-
լէրի ըէտտ էտէր, վէ սիղ տախի,
Աինէօր Քարաղիչ, շու աչքբտա կէզ
տիյինիտէն էօթիւրիւ սիղէտէ (պաա-
կէրամարտ) եանի թաալիր աիւշմա-
նը չաղըրա պիլերիզ:

Իրաչատ: Աճայիբ, պատկեր սիւշ

մանր՝ հէ վաքաաէսի թարիիլէրէ պէ՝
նիմ զիյատէ աշնալողմ եօղ խէտէ ,
իշիթտիյիմէ կէօրէ (Պատկերամարտ)
տէնիլէն շերետիկոս թայֆէսի վաք
թը իլէ Ռում միլէ թինին իշնտէ բէյ
տահ օլուք եանլըլթըլթընը կիթ
կիթ Նըմէնիօտանա տախի եայմաք
խտէմիլէր, վէ օլ վաքթըն տէվլինտէ
պու կիպի ֆատիտ պիր իթիքստըքա
պուլ էտէն անճաք Նահաւատլար վէ
Նահուտիլէր իմիշ . լաքին պաք բի շիմ
տիրի Բրօթէսթանդլար տպիսի պու
ղիւիւմէ խղզմէթ էտիյօրլար բմիշ :

Կարապ : Սատամէի շու Նահու
տի լաֆըր աղլընրդտան տիւշիկյօր ,
հին օրէնքտէ Տապանտէ տիւտինին իւ
ղէրինտէ քանաթլարընը աչարաք շու
աղիղ սանտըլը մուհաֆաղա էտէն ի
քի Քերօքէլէր պատկէր տէյիլէրտէ
նէ տիր լէր :

Խաչատ : Պարոն Կարապետ [Ե]
տուածաշունչուն հիբէ այէլէրինէ պու
բըտար էյի աշնա օլտուքտան սօնդրա՝
շու նամտար Յետունուն Տապանակ
ուխտինին էօնիւնտէ սէճտէ բըտորը
նը պիլմէլիսին : Եյ խմտի : Յետու Տա
պանակ ուխտինին էօնիւնտէ սէճտէ
բըտորքտան սօղըա՝ պիղ Բրիստոնեայ
լէր Պատկերլէր էօնիւնտէ իպատէթ
վէ իզվէթ էթմէ միզտէ նէ՝ ուշիուն
սուզուք օլա պիլիր :

Գրիք . Վ : Մաշալլահ աղաւար ,
Բրօթէսթանդլէրին հաքիրմըզտաէթ
տիբլէրի պիր թաքըմ իֆթիրալարը
պօշա և չըբարմաք իչին քուլանտորը
նըզ ֆիրասէթէ տօղրուսու հիչ տէ
յէճէք եօք , զիրա ծկարբն քալլինճէ
Լըմէնի միլլէթի շու Սուրբ Լուսա
Լորիչ պապամըզն Երզնկէան վէ Լ
րարատ թարափլարընտա քրորպ խօր

էյլէտիյի Բուժարա վէ Թողնու
սուրբ Յուսիկին՝ էօլիւմէ իրթիքեապ
էտիպ շէյթան թասվիրլէրիյիլէ միւ-
ղէյեէն օլտուղու էճիլտէն Լէկեղեցի-
յէ դապուլ օլունմաորնա ճէվաղ վէր
մէտիկի թասվիր միսիլիւ սուրէթ-
լէրէ Լըմէնի միլլէթի հալէա իսպ-
տէթ էտիպ թաբընմաքտա օլույօր-
լար, տօղրուստունու իստէրսէն եա
Բրօթէսթանդլարըն էսկի պառմու-
թիւնլարա հիչ աշնալըղը օլմամալը,
եա օ տուր.քի Սուրբ տինիմիղի չիւ-
րիւթմէյէ իշէ եարար պիր բաճօն
պուլամատրօլարընտան հաքիրմըղտա
պիր թաքրմ իֆթիրալար իճատ էտի-
յօրլար:

Բրօթ. Ք: Վարդապետ. պու-
քընար հըրա վէ հերարէթլէնմէք նէ՞
լաղըմ, պիրաղ բէնտինիղէ կէլին.
վէ պունուտա պիլին.քի էսկի վաքրթ.

չարն հիբէայեւքինէ բէք էյի վա-
րուք օլտուղումուղտան էօթիւբիւ,
սիղն շմաիքի թաշտորղմը մէզէ-
սի Քրիստոնէայլղն իջ վաթթն-
սաքի քուլանըան Հաւատքա ույ-
տուրմաղա չապալայօրուդ :

Գրիգ . Վ : Սինէօր Վարօղիչ՝ էօյ-
րէթտիյնիդ շու եէնի մէզէսպէ զըթ
օլտուղումտան : հէր նէ քրտարտա
ալթ իւտօ օլտօրսամ, հաղրէթինէ
սէթլիք վէ ինտանիյէթսիղլիք էթ-
մէք ֆիքրիմտէն սիլէ կէչմէյօր , վէ
շիւքիւշ Ալասհըն քէրէմինէ , սիր ա-
տամը էօյրէթտիյի եաղնըչքրլարտան
սըրտ էթմէյէ քուտրէթիմվար տըր .
քալորբի սիդ , թաշտորղմը մէզէ-
սի քրիստոնէալղղն իթթիտաքի վա-
քրթլէրինտէ քուլանըան մէզէսպէ
ույտուրմաղա ճահտ էտէյօրսունղղ
ֆաքաթ սիլլիսիսնիլ քիճէրտուղա

նոստւն վաթճընստ , եանի Վրիւ-
տտ էֆէնտիսիլին 180 սէնէօֆնին
վաթճընստ քիստոնէայլէր եիւզէրի-
նէ Խաչ չըբարըլար ըտը , լաքին սիգ
սէօյիւնքի կիւն՝ հէր նէ բըտար քի
խիւմ իլէ Վրիստոնէայրգ տէյօրսաւ
նըզտա՝ եիւզիւնիւզէ Խաչ չըբարմա-
ղա ութանըյօրստունուզ , հաթտա
մէզքիւր Տէրտուղիանոսուն քիթա-
սընստ “ էվիմիզէ կիրիպ չըբարըլմըզ-
տա , վէ չիզմէմիզի կիլտիլիմիզտէ ,
վէ համանա կիթտիլիզտէ , վէ սուֆ-
րայա օթուրտուզլամուզտա , վէ ըջըբ
եաբարըլմըզտա , վէ եէրիմիզէ եաթ-
տըզըլմըզտա տայրմա եիւզիւմիւզէ
խաչ չըբարմաղ աստէթիմիլաիւր , տէյի
եազմըչ տըր :

Կարապ : Հայր սուրբ , տէսէնիլա
քի Վինեօրուն սյույուրտուղու իւզ-
րէ՝ տինիմիզի էվիլէքի քիստոնէայ-

լէրին տինինէ ուշտուրմաք լազըմ
կէլսէ, սասաւհտան արշամատաք խաչ
ջըբարմատան բօլումուղ բօբաճաք
տըր :

Գրեգ . Վ . Բ. Եր էյլէտիւմիդ
Տէրտուղիանոս քալիւնճէ՝ էսկի Վը-
րիտոնեայլար տախի պատկերլէրի
անճաք ֆիքերլէրինի Սլահա թօբլա-
մաք իչին պիր վէսիլէ ատտ էթտիք-
լէրի շունտան պէլի քի Ակիլէր վէ
Սրբութիւն քապլէրի իւղէրինտէ
պուլունան Քրիստոս Լ. ֆէնտիմիզին
թաավիրլէրինի Տէրտուղիանոս նաբլ
էյլէտիւնտէ՝ ատէթա պիր շէյ
կիւպի նաբլ էտէր . վէ պու իսպրսթ-
լարտան պաշկա Վրիստոս Լ. ֆէն-
տիմիզին 814 սէնէսի Բ. սթամ-
պուլ Իմբերաթօրլարլնտան՝ թաշը-
տըղը Լըմէնի մահլէզինէ հիչ պիր
վէչհ իլէ շայեստէ օլմայան՝ Լ. Բ.

մէնի Լէօն նամ ֓ատիշահ, պիր
Թաքլմ Եպիսկոպոսարը մէճլի-
սէ Թօբլայլալ պիւթիւն Փատկեր-
լէրինի երբթրալ օրթատան քալտը-
մալարրնը հմրու Թէնպիհ Էթտիքտէ
իլէրինտէն Ելթիմիոս Էամինտէ պիր
Եպիսկոպոս չըքը, Փատիշահլմ,
Քրիստոս Էֆէնտիմիլ Թէն ալլը
տիւնեայա կէլէլի 800 սէնէտիր՝ օն-
տան պերի քէնտի միւպարէք սիւ-
րէթի Փատկերլէրին իւղէրիճէ եաղը-
լը Էօնիւնտէ իարտէթ վէ Էքրամօ
լունտուլունտ պիլմլզմիսին, պու-
կիսի աղիլ վէ քատիմ պիր շուրու-
թու պօղմաղա քիմ ճէտարէթ Էտէ-
պիլիւ :

Խաչատ : Հայր Սուրբ, վարըք
պաշքա միլլէթլէրտէն, Տէրտուղիա
նոստան վէ Ելթիմիոստան տահա Էս-
կիլէրտէն Էմաղլէր պրամաղա նէհա-

ճէթ , Բրիտոս Լ. Ֆէնտիմիզ Թէն
ալըբ տիւնեա իւզէրինստ պուլուն
տուղու զէման բէնտի Պատկերինի
չէբտիրիբ Ուհատա օթուրան Փա
տիշահրմըն կէօնտէբտկինի , վէ օ
նուն տախն շու պատկերին միւծիւ
զէթի իլէ տիւզէլիբ շեֆա պուլտու
ղունու ունութեանքմու . էօյլէ խտ
տէմէք օլույօր . բի՝ Պատկեր ուտուլու
ֆապիտ , վէ Հաքթապլանն էմինէ
բարը պէր ատէթ օլմայօր :

Ասրապ : Պիլիքմիսին պարոն խա
չատուր , տէրտէ Թիւճճարլըբ օլմա
իլէ Ֆիքրիմ տայմա ալըշ վէրիշ Թարա
ֆրնա սաբարղընտան հաթրումա պիր
շէյ տահա կէլիբ , էօյլէբի էկէր շիմ
տիրի հա տարբմըղը պրաքըբտա Բրօ
թէթթանդա Թապի օլաճաք օլուրաք
պատկերհան վէ բաքմաճը վէ ցմաճը
վէ բույումճաւ կիպի զէնահաթլէր իլէ

կէջնէն էսնաֆըն պիլիմիտին քի իշի
եռման տըր, զիրա զտիպլըպարն ճիւմ
լէսիսէ թօք ամթըր ֆուքարէ օլաճա
քորըլար, հաթտա պէնիմ պուլու
շումա կէօրէ Բրօթէսթանդըլլա թա
պի օլան մէմլէքէթլէրտէ շու գէնա
հաթլար բէք եռման օլմալըրըլար :

Գլխ . 11 : Սիւլահազան բէք
եօրընտատորը սլարոն Վարապետ, վէ
էկէր սէնտէ պէնիմ կիպի Նիսօրա
մէմլէքէթլէրինի տօլաշմըշ օրայրաճն
շու միւշէրէֆ վէ միւթէպէր, Նիկի
լիզ միլլէթի (տինի իլլւն տէմէմ)
տէմիրի վէ չէլիսի խտէտիյի կիպի է
րիտիպ իշլէմէք գէնահէթլէրինտէ վէ
կիւգէլ չարբլար տէօրմէք խուսու
սուստա տօղրուսու հիւնէրլի սլըր
միլլէթ իսէտէ, Վատիկերհանլըք վէ
օլմաճըլըք գէնահաթլարընտա իթթի
տաքի հաւաստըլարընտա մէթանէթ

լի քաղմբն օրան ի թալեան վէ սա-
 յիր պուհա քեզա մկլեթէրաէն կե-
 րի պուլունտուքլարնը չարութ ֆերք
 էտերիտին : Մատամ քի Պատկեր
 սէօհպէթի աչքըր, պարէ սանտ կէ-
 չէն սէնէ Հոօմատա պուլունտու-
 դում հէնկեաւտէ բաստ կէլտէլիմ հի-
 քէաէլի նաքլ էտէլիմ . պէլքի իշիթ-
 միշտինիդ : Հոօմա չէ հրինին ալթըն-
 տա էսկի վաքրթլարտան քալմա մախ-
 սուս քաղմբնը պիր չօք պաթալ մաղա-
 րալար օլուք : իբտիտաքիքրիտունէայ-
 լէր Հոօմա իմբերաթօրլարնըն հա-
 լածանքլարնտուն քաչքք օրատա
 տընլարնը սէրպէսթճէ իճրա էտէր-
 լէր իտի : իշպու մաղադալտըն պիրին .
 տէ օլ զամանտուն գալմա իչէրիտի Մար-
 տիրոս քէմիքլէրի իլէ տօլու պիր մա-
 տուռ օլուք՝ եաքրն վաքրթտա պու-
 լունտու , վէ մէղքիւր մատուռուն :

իցէրի որւասընըն հիւեթի Վէ-
ղիւլ տէնիլէն աթէշ բիւսկիւրիւր
տաղըն էթէյինտէ պուլունարսը Բը-
րիստոս էֆէնախմիղն թարիխինին
79 ունճու սէնէսի մօլօղ վէ բիւլ ի
չինտէ կէօմիւրմիւշ քաւմը՝ վէ հե-
նիւզ կէջն դարըն էվասըթընտա
պուլունմաւշվէ աշխբեսարէ չըբարըմըշ
օլան Հէրքիւլանում վէ Բօմբէա
նամ շէհէրլէրին տուվարլարընըն սը-
վասընըն այնի օլուբ, վէ սըվալարըն իւ-
զէրինտէ ըէնք վէ նաքըշլար տախի
մէղքիւր մատուռուն տուվարլարըն
նաքըշլարընա պէնզէտիլինտէն, շու-
եհր ալթընտա պուլունան մատու-
ռուն մէղքիւր Հէհիրլէր իլէ պիւր
վարթտա եարըմըշ օլտուղու աշխ-
բեսարէ չըբարըմըշ տըր :

Բրօթ . Վր : Վարդապետ . նաքլ
էթտիլինիզ մատուռուն տուվարլա-

ըննեն խզերինտէրի նաքըջար նէ
Ճինս շէյէր խտի :

Գրեգ. Վ. : Պու նաքըջար ի
Ֆէնտիմիդ Քրիստոսուն վէ ալիդ
Պիբիր Վալտէսինին վէ սուրբ Պօ-
ղոս վէ սուրբ Պետրոս Առաքեալա-
րն քիսվէթլէրի խտիէր, վէ զանն է-
տէրսին քի Թանդըր Թաալա հազ-
րէթլէրի Տիւնեանըն շու միւհլուտիւ-
լիւք կիւնլէրինտէ Սուրբ Քիլի-
սէնին տիւշմանլարընը շաշըրմաք իչին
պու վադթէ քատար իշ պու մատու-
ռու ինսանլէրտէն կիզլէմիշ օլույօր ,
հաթտա մէգքիւք մատուռու պէն
կէզմէզտէն պիր քաչ կիւն մաւքատ
տէմ Անկիլիզլի Նրօթէսթանդլար վա-
րը կէզիւք վէ Նրօթէսթանդլըզն
Եաղնըշլըզնըն իսպաթլէրինի աշի-
քեարէ կէօրտիւքլէրինտէ Եէտի քիշի
պիտէն սուրբ Հաւասըր Թանդըր

Աղղափառ օլտուլար: Ահգբիւր մա
տուռուն տաւարբերներն իւղերն
աէրի սիֆաթլարտան՝ էփէլտէն պէ
րի Սուրբլարտ իղղէթ վէ իբրամ օրս
կէլմիշ խաւկի խապաթ օլտուքտան մա
տա՝ իլինտէ պուլունան խորանտան
տախի Սուրբ Պատարագ խորհուր
դու Ռոթէսթանդլար բալլինճէ
Բարաբարն իճատը օլմայրթա էփ
վէլաէն պէրի Պատարագ սէօլէնիլ
տիլինէ, վէ Քրիստոս Լէֆէնտիլիլին
թէնի վէ քանը իլէ Սրբութիւն
իլինտէ հաղըր վէ մէվճութ պու
լունտուղունա իթիբաթ օլունմուշ
օլտուղու աղնաշըլմիշորը: Վ է կինէ
մէղբիւր մատուռուն պիր քէօշէսին
տէ ՓԼՊԼ հաղրէթլէրինէ մախտու
պիր աթառ տախի պուլունմուշ
տուր: Վ է կերչի ՓԼՊԼՆՆՆ իամի
պիլէ սինէօր Քարողիլին քուլաղընա

քէօթիւ կէլրիսէտէ՝ իշ պու ա
 թող օլ վարլթտա տախի շիմալիքի
 կիպի Սուրբ Լիկեղեցինին պաշը պիր
 ՓԼՓԼ օլտուղունա պէօյիւք պիր
 խապաթուրը : Վէ էլհամուիւլահ Լը-
 մէնի թայֆէտի Լ ուսուարիչ պապա-
 մըղըն Հոսմայա վարըք սուրք Սեղ-
 բեստրոս նամ ՓԼՓ բլա պիրքթա
 տօստղուք վէ մուհապպէթ սէնէտի
 խմկալամըշ օլտուղունու ունուտաճաք
 քատար ահմաք վէ շաշկըն տէյիւ-
 տիր :

Բրօթ . Վ : Հաքիլըն վար Վար-
 դապետ . պէնտէ սէնին իլէ պերա-
 պեր սուրբ Լիկեղեցինին պաշանկը-
 ճընտան սերի ՓԼՓԼ վար օլտուղու-
 նա ինանտըմ , ֆաքաթ շու ՓԼՓԼ
 նըն հէր շէյէ քարըմպա սէլահիէթի
 օլտուղունա բանամամ , վէ սէն տու-
 խի թարիխէր միւճիւպինճէ քա-

տիմոէն պէրի Փափաղք վար օլտու-
ղունա ինանըսանտա, սէնտէ պէնիմ
կիպի նուֆուղունա քուլար ասմաուրը-
սոմն՝ սօնրա ֆայտէլի պիր մատուէ օլ-
տուղունու տախի իսպաթ էտէմէյէ-
ճէյին տէրքեար տըր, լաքին տօղրու-
տու պատկերէրէ օլան հիւրմէթ վէ
իղզէթ մատտէսինտէ սէօյլէտլային
քէլամլար օլ տէրէճէտէ պէնի քան-
տըրտըքի, պունտան պէօյլէ խըղճմը-
տանքճա սիղէ փութբէրէսթ չաղըր-
մայաճաղըմ տէրքեար տըր :

Բալտըքի Սուրբլարա վէ Վասուհը-
լարա էթտիյինիղ խպատէթ վէ իղզէթ
մատտէսինէ տայիր արաշտըրաճաք
պիր թաքըմ շէյլէրէմ տահա վար իսէ-
տէ, պու ախշամ վաքըթ կէրէյի կիպի
կէճմիշ օլտուղունտան շու սօսթա-
նէ սէօհպէթիմիղլին պիրաղլարընըտա
եարըն ախշամա պրաքալըմ :

Կարապ : Լոյլէ իսէ տէսէնիզնէ
քի՝ օռամնոան բալտրորտըմ իշին
հալէա էհլիմ իլէ բաւկատընը սիւր-
տիւշիւմ Ատուածածին Պատկերի-
մի թէքրար եէրինէ սաա պիլէճէյիմ
իշտէ պու էյի , հէմէն Ալլահ վէրսէ
տէ՝ շու վէսիլէ իլէ արամըզ պու-
լուհաատա թէմէյլի պարըշտար :

Իշ պու միւքեալէմէնին բուսուրու պարթաէ
տէվում օլունուր :

ՎԱՍՈՒՐԳԻՒՄՆԵՐ

Ի Լ Ե

ԲԵՐԹԻՍՈՒՆԵՐ ԳԵՐԱՌՈՒՄ

ԵԱՒ ՈՒՑ

ՏԻՆ ՈՒ ԻՍՆՆՆԵՐ ՄՈՒ ՀԱՅԼԱՄԵՆԱ ՏԱՅԻՐ ՊԱՋԸ ՖԱՅՏԻԼԱ ՄԻՒ ԲԵՐԱԿՄԵԼԻՒ

ԻճԵՒ 100 փոքր

1844.

ՎԼԵՆԸ ՊԻՐ ԷՐՄԻՆԻ ԻԼԻ
ԻՐՕԹԻՍԹԵՆԻ ԲԵՐՈՅԻՉ

ԻՉԻՆՈՒ ԼԻՇԼՄ

Բրթթէսթանդլարն այնլարը միւճիւղինճէ Տին
քարողել էթմէյէ րուխտթլարը օլմայըդ էթմէ-
լէր պիլէ ֆոշիտէ չըքարամայաճաքլարը.

Գրիգոր Վարդպէս Լըջմատրղընըղ շու-
Լստուածաբանական մատտէլէր իւ-
ղէրինէ զիյատէ տէվամըլա մուպահա-
տէ էտիւ սիղի Թաճիղ էթմէ մէք ի-
չիւն՝ պու ախշամ սէօհպէթիմիղին
որդասընտան աղ պուչուք չըքարլով.
Աննէօր Բարողիչ ճէնապլէրինէ պիլ-
գաչ խուսուս իւղէրինէ սիւալըմ վար.

ոււնարըմքի խաթըրը դաւաճար պիւ
շէյ տէ օլնադ դիրա պիր սէօզ վար
տէրլէրքի “ազըրլան տիշէ տիլ տօդա
նըր” պու կիւնլէրտէ Նրօթէսթանդ
լարըն Եափտըրլարը քիթապլարտան
պիր քիթապ օքուտոււմ մէրտուիշ
րին բէք չօք խուտուտլարտա իւզէրի
միդէ հիւճիւմ էթմէլէրի տօղրուտու
Եիւրէյիմի կէրէյի կիպի Եարապամիշ
տըր :

Նրօթէսթ Բարոզէ Վիքրիմտէ նէ
վար ըտա սէօյլէ պարսլըմ վիրա պէն
տէ սէնին կիպի Թէքլիֆտիպլի սիվէ
րիւմ, Փաքաթ բէշինճէ պուՆու տանա
սէօյլէյէյիւմ քի՝ պու պէլտէտէ տի՛ն
հարքընտա զուհուր Էտէն Թէպոփ
լսթլէրին խապէրինի Նմէրիդ աշա Եա
դապ պիլտիրմէմիդէ Թաճիւպ էթմէք
լազըմ տէյիլ տիր, դիրա Եկէրէի սրադէն
Կիզին հազգընըրս Փապը բէաբի սէօզ

լէր տախի քաղէմէ ալմը խէքոտէ աղ-
ղըմըղն բայրնր տիւղիւյէ սլմաքտա
օղտուղումուղու սիղ տախի կէօրիւ
յօրտունուղ, հաթթա շունու տէմէք
խոթէրխմքի՝ պու կիւնլէրտէ Վթամ-
պօլտա հէր քէսին էլինտէ պիր քի
թապ կէղիյօր, վէ օ քիթապտա Հայ
Վարդապէտլէրինտէն պիրի պիղիմ
պիր Քարողիլիմիղի դարպի քէլամըա
հայրճա քամըլամը վէ կէրէյի կիսի
էօրտէլէմիշ տէյու նազլ օղունույօր:

Կարապետ, Սինէօր Քարողիշ պա-
օլուր շէյ տէյիլ տիր տօղրուտա Հայ-
լար էօյլէ նամքեօւ քիմտէլէր տէյիլ
տիրլէր հաթթա օնըարը սիղին եօ-
լա կէթիւմէք իչին չէքտիսինիղ կիօ
նա կէօն դահմէթլէր վէ ֆէտա էթ-
տիսինիղ նիշէ ուահաթթը քար օնլարլն
մալիւմլէրի տիր:

Խաչատուր, Պազ ալմ Վրիգ օր Վար-

դասկէտին օգուտուղու նէ՞ քիթապ
ըմբռն :

Գրեգ . Վ : Անեօր Քարողիչ՝
Հայ միլլէթի ուղին Ամբիգա կաղէ-
թալարընտա սրաստորոտրղընլ վէ խօշ-
լանըր կիպի աշխտիրտիյնիկ գատար
զաւալը քիմնէլէր տէյիլ տիրլէր , վէ
հէր նէ գատար քի՝ մեղքիւր կաղէ-
թալար այստա պիր տէֆա Պօսթօն
շէհրինտէ պասըլսպ վէ հէր պիր
տէֆասընտա կէրէք ուղին՝ վէ կէրէք
արգաստաշընըղ ախէր Քարողիչէրին
պիր գաչ գըթա մէքթուպլարը իչին-
տէ պուլունուր վէ օլ մէքթուպլէր-
տէ պէնիմ շու սէվկիւլիւ Անլէթի-
մի աճաւիք պիր շէքիլէ սօգուր , վէ
Բիւթէսթանիկ թագըմընտան կաղէ-
թանըղը օգույանլարըն ինտինտէ տէ-
րէճէյի նիհայէթ սէֆիլ կէօսթէ-
րիսլըրսվայ էտէյօրսունուզ Լաքին շու-

նուտա պիլ քի Սիլէթիմ պիլտիսինիգ
կիպի տէյլաիր :

Իրօթ . Գ : Վ : պիլիմ “ Հէրծ
Սիօիծնէր , խամնտէ պասրլան կաղէ
Թամրղը սէնտէ մի օգույօրսուն :
Լյօյէխէ՝ պունտան պէօյէ եազորը
ղըմրղը տիւշիւնիւպ էօյէ եազմարը
ըղ . զիրա ըմթամբա ուսուլու հէր սը
ըը մէյտանա չըբարըյօր :

Գրիգ . Վ : Լյիլէթ . վէ եօլումու
զու շսջրըպ եաղնըչըբըար իչինտէ
ղայպ օլմուշ օլտուղումուզու մէզ
քիւր կաղէթատան կէօրտիւլիւմտէ
չօթ Թաճիւպ էթտիմ . զիրա եազորը
ղըմրղա կէօրէ Լյումէնի Լիկեղէցական
ըարմըղ եէնիտէն Գպրատունա կի
տիբ սգումմաթ էօյղըէնմէյէ միւհթաճ
քիմնէլէր օլույօրլար . վէ ճմարտու
թիւն ըչըղը տահա սիւլ անէտէք կէօ
զիւմիւզէ վուրմամըշ օլտուղումուման :

սիւղ տախի Ալահըն փատիշահըղընը
սիւղէ կէթիրմէ իչին պու թարաֆա
կէլմիշ օլույօրսունուզ: Զէլէ շու
ուուհանի ֆագըրըղըմըղըն իւղէրինէ
ուղուն ուղուն աղլայրս ֆիղան էթ
մէլէրինիւր՝ վէ կէօղ եաշը տէօբմէլէ
րինիւր սիւր թարաֆա պըրսքալըմ: (1)

Բրօթէս. Վր: Պուլունսունուղու
մուղմէմէլէթ «Տինսիղէր» մէմէլէթ
թի տէյիլ մի տիր. հէր պիր սէօյիւ
նիչին սիղ իւսթիւնիւղէ ալըյօրսուն
նուզ:

Վրեգ: Վ: Տինսիղէր մի . . .

(1) 1837 տէն 1843 թարիիւնտէք պէ
հէր այ չըգան «Սիսիօնէրի» Զէրալտ
իսմինտէ՝ Նամ կազէթանըն հէր նումբօ-
սունտա, Սթամպօլ վէ թրապուղան
վէ Իզմիր խապէրլէրինտէ վէ պա իոււ
սուա 1839 սէնէսինին 41 տէն 43
ռահլֆէսինէտէք

տողը ուսում չու աէ օղել հիչ բիման տէն է սիրկէ մէ յօր ուսն ուղ : Ա է սիղին լի սանընըլ տա պու լուղէթ Տաճկ տէ մէք տէյլլաիր . սիղին իհթիլ աւորնըլ տա օջնայան Պրէնքլէրի տախի Հալար ըլա պէրապէր Տինսիլ պրապրնա Գօմու շտունուղ : Ա է սէլա . մէղբիւր կաղէթանըն 1842 Հոկտեմբեր պըն տա պրապրնա է վլապընտո՝ « Պըրանսըլ տինսիլլէյնէ », տիւշմէյէ սինիլ տէյի պիղէ խապէր վէ նաոհաթ վէ բիրսինիլ : Վալիպա՝ Պրանսըլլարըն՝ շաբթ թարաֆընտա պուլլունան Քաթօլիքլէրէ հիմայէ վէ թէասհիւպ էթմէլէրի կնսինիլ տէ Տինսիլլէր օլույօր , վէ Պրանսըլ լիտանը հէր մա հալտէ աննաշըլըր պիր լիտան օլուր վէ մէվբիւր լիտանտէն եազըլմըշ օլան բիթապլար էքսէրիյէ սիղին թէտ պիրլէրինիլլի պօզտուքլարընտան էօ :

Թիւրիւ մէղքիւր՝ մէքթուսրոս՝ Տին
սիզէրին եանի Պրանսրդարն իմ
զաանտէն մուհաֆազա էթմէք իշին
սիւր Թադրմքիթապլէր սրատորսաճա
ղնըղը խաաէր վէրիսինիզ լաքին
սէն Պրանսայը կէզմիշ իմ վէ սին
էրինէ եադըջը եօրոս սուլուհան
բիմնէլէր տախի կէօրմիւշիւմ վէ
հաշաքի՝ կէօրմիւշիւմ սուլքիմնէլէր
Տինսիղ օլսուհար :

Կարապ. Հայր սուրբ, տահա սիւ
մէյօրմուտունքի՝ սիլիմ լիտօնրմըճա
Բրօթէսթանդ օլմայմնարն ճիւմէ
սինէսէ Տինսիղ տէնիր :

Խաչատ. Պու հարտէ՝ Հայրսր բէն
սիլէրի հադէրմնտէ եաղնըջըք իշին
տէ տիրէր տէյի իշիթոթլէրմնտէ
աղ սուշոք Թէսէլլի օլմայլ տըրար
ջիւնքի եաղնըջըքսա տահա բէք չօք
արդատաշլարը օլմուշ օլսլօյր . զկոս

Եւրոքանքն ղէրաֆէթ վէ թերպիտ
տէ մէջուր օլան նիւէ միլլէթլէրի
Բրօթէսթանալըլը գապուլ էթմէմի
տիլլէր. ֆագաթ զանն էտէրիմ.քի
Լմէրիքալըլար Ֆրանսըլլարն գըմէթ
Լէրինի պիլմէլ իտիլէր. չիւնքի էյէր
Ֆրանսըլլար օլմաա բաբ՝ տէֆիլլէր
պու կիւնէտէք Բնկիլիզ րայաադ պու
բուհաճաք բոլլար :

Բրօթ : Վ. Լինա սիլ Վաթօլիք
մէզէսպինէ կէլէնլէրին ճիւմլէսինէ
տէ Ֆրէնկ տէրօնիլ.քի Ֆրանսըլ
լարն էսկի աթուրընա թահսիս օ
լան իսիմ տիր. Սըսըր վէ Լրապիսթան
ուլարընտա, վէ Լճէմիսթանտա տա
իս Ֆրէնք տէմէք՝ Վաթօլիք տէմէք
սիր :

Գրիգ : Ս. Պիլլերիմ. անճադ՝ սիրի
սիրինտէն պու տէրէճէ ֆարգըլ իբի
լուղէթին մանաադ գարըլլապ սիր օլ :

մասնին իբրև պէտքի վարձ . իւր սէպէտ
պուրի՝ Արևելք թարափւորնտա
պուլունանքիստոնէ ալար Արևմուտք
մէմէքէթէրինտէ պուլունանքէրտէն
պարտըրտան սօնրա՝ պիւմէյէրէր
Վրէնիկէրի պարտա պիր պին տա
հասար տըրար տէյի զանն էթալէր .
Քաղաթ էվիլէրտէն պէրի պիլիմ ախ
նիմիլ՝ հէր խաւսուտա ծնարըն ախ
նի իլէ պիր տիր . Սրբաղան փլ՝փլ՝
հասարէթէրինին Ալեգեցինին պաշը
օրմարը մաստէրինտէն սրաշա : Սէ
պիր առամ էկէր Հայ տօղմուշ ուտա
Քաթօլիք օրմարը իլէ միլէթի տէյի
շիւմէյիլէ եինէ Հայ՝ վէ էկէր Քիլ
տանի իսէ Քիլտանի , վէ Ատրի իսէ
Ատրի դարը օրտուղունա հիւ շիւք
հէն օրմարն : Քէղալէք Չինտէ , վէ
Հինտտէ , վէ եախօթ սիլին Ամբի
քատէ , Քաթօլիք Ալեգեցիի իթա

աթընտա օլմադըլա քիմնէ Պրէնկ
օլմալ: Նէմցէլէրին էքսէրիսի Վա-
թօլիք տէյիլէր մի՛ Ննկիլլէրին ետըը-
սը տախի Վաթօլիք տէյիլ մի՛, հալա
Ննկիլլէրանըն փայիլթախթը պու-
լունան լ օնտուա շէհրնտէ Փլ՝Փլ՝,
էօրէսինին փայիլթախթը օլան Հոռ-
մա շէհրնտէ պուլունանտան չօդ-
ղիյատէ Վաթօլիք վար օլտուղունու
պիլմէզլիփին (1):

(1) Պու քէյֆիյէթ անճաք իքի շէ-
հրին ահալիսինին մըգտարընա նազա-
րէն տիր . չիւնքի լ օնտուատա պիր պու-
չուք միլեօն գատար նուֆուս օլուք՝
իչինտէ Վաթօլիք իքի եուզ պինտէն
զիյատէ տիր . լաքին Հոռմա ահալիսի
ճէման եուզ ալթմըշ պին նուֆուստէն
իպարէթ օլուք պունլարըն իչինտէ հայ-
լը Նահուտի տախի վար տըր:

օթ : Վ : Ինկիլթէռա՝ հագ-
գընա պու եալան հալատիսէրի տի
զէ եութտուրանըսը՝ Վաթօլիքէր
տիր :

Վերիգ : Վ : Ըֆ էտէրսին Վարու
զիչ հագըէթէրի, պու եալան հալա-
տիա տէյիլ տիր. աուրլ տօղրուսու
տուր : Վէ պուենու սօնրա սանու էթ-
րաֆըճա իսպաթ էտէրիմ : Շիմսի
Վաթօլիքէրին Ֆրէնկ տէնմէսինին
իքինճի սէպէպինէ կէլէլիմ : Պէն Վա-
թօլիք օրմայան Հոյլարտան օլտու-
ղում իչին՝ պու մատտէտէ անճագ
հագգընը սէօյլէմէր տիր միւրատում :
Ըրևեւք թարաֆընտա Վաթօլիքէ-
րէ Ֆրէնկ տէմէլէրինին պիր սէպէպի
տախի թանրպըր, վէ ծուարա գար-
ջը պիր խուսումէ թաէն իսլարէթ տիր
տէրիմ : Շէօյլէ բի՝ Վաթօլիք այընը
զիյատէ մէյոտն պուլմաղն տէլի :

Միւսիւնքանքը տասի՝ Քաթօլիք օ-
լանդոր Պրէնի օլուք , կէօյա լոյա-
լըգտան բուժու էտէրէր , վէ պիր ա-
խէր միլէթ օլուրլար աէյի գանտոր-
մը տըրլար : Լաբին պունուն պէօլէ
օլմատընը պիղ տասի պիլիրիզ Ես-
նի Քաթօլիքէր տասի պիլիմ կիպի՝
չէվբէթիւ Սուլթան Լպտիւ Սէ-
ճիա Լֆէնտիմիզի սէվէրէր , վէ մեմա-
լլըինին իգպալ ու Սաստէթ հալինէ
տայիմա արղուբէշ տիրէր : Վէ Հոյ
միլէթինտէն օլան Քաթօլիքէր տա-
յիմա պիղէ գարտաշ նազարդըա
պագարլար :

Խաչատ : Պու կէրէք տիր : Էյ . նէ
իլին իբի միլէթ օլմալը ըտըր : Լի .
էկէր պիր կիւն տինիմիզ պիր , մա-
հասթէթիմիզ պիր օլուքտա , պիլի պի-
լիմիզլէ պիրլէշմիլ միւյէսսէր օ-
լա ըտը , Վանըն պէօլիք գափու-

տունտուն Վարդ վանքընա տաք
ուխտա կիտէր խախմ : վէ իբի ահա
պատկարտա պուրունան ճգնաւորա
րա բիֆայէթ մըդ տաքը սատագա
վէրիւր տայիմա Վատարադ էթաիդի
խախմ :

Վարապ : Վանքն տաղարը վէ մա
վի տէնիդի խաթըրնա կէլինճէ՝ քէն
տինի ալորըտը , սէտրէպէքի սէօյլէ
մէյէ պաշատը : Վէն Վարդապէտ ,
սէօհպէթինէ պագ :

Վրիգ : Վ : Հայլարը “Վճրիգալը”
էթմէր դէմնընտա մապէյնինիզոէ
պիւր թէրթիպ դուրուլմադտա օլուբ
օլ թէրթիպին թարիֆի տախի մէդ
քիւր կաղէթանըն մէթուպունուն
սօնլարընտա պէյան օլմաշ օլտուղա
իչին՝ օլ փարշայը օգույաճաղմ : Վ է
“Վճրիգալը” տէտիլիմտէ տախի հազ
գրմ վար տըր : ջունքի սիզին մէզհէ-

պինիզ տալիք Բրօթէսթանդ լարրն
դու լընտրլը մէղճէ պտէնայրը վէ դայ-
րը օլուք, Բ.մերիգանըն պիր պյալէ.
Թինին պիր շէհերինին պիր մահալլէ.
սինտէն տիշարը ասէր՝ մահալտէ սյու-
լունմաղ. վէ պիզ տալիս պու տինի
սիզին կիպի գապուլ՝ էտէճէք օլուք
սագ՝ կէրչէքտէնէ «Բ.մերիգալը» օլմուշ
օլուքուղ: Հաթթա Բնիլիզ վէ Յի-
լէմէնկ վէ Նեմցէ Բրօթէսթանդ լա-
րը սիզին մէղճէ պինիզի քէնտիլէրին.
քինտէն պրը պիր մէղճէպ ստ էտէր
լէր. նաւը քի սիզ տալիս օնլարընքի-
նի սիզին մէղճէ պիշիլտէն պրը Թու-
թարսընը:

Բրօթ. Բ.: Տէաիյին մէքթուպ
տէ նէ եաղըլըն օլտուգը. նու պիրմէք
արզիւլէտիլմ իչին՝ Բրօթէսթանդ
Վիլիտէսի շուքու Թէրինին Թաֆսիլ
վէ պէյոնը խուսուսուստա շիմաիլիք

սէօհպէթէ կիրիշէմէմ:

Վրեգ. Վ: Վազան պու մատտենին
թէֆթիշինի վազթը ասէրէ պրու
գըբ՝ մէթուպունուզուն սէօղունէ
կէլէլիմ: Սիղին օրատա պուլունան
տօսթունուզ Վարողիչ Ճէնապլէրի
մէթուպի մէղ. քիւրտէ. « Հայարըն
« մապէյնինտէ իշ կէօրմէյէ՝ շմաթի
« կիպի մինասիպ պիր վազթը ասա
« կէօրմիւշ տէյիլիպ Ղշմարտութիւն
« հէր թարաֆա եայրմաքտա օլուբ՝
« տէրինէ տախի. քէօք սալտըղնիւմա
« յան տըր. շէօյլէ. քի՝ էյէր պիւթիւն
« Վարողիչլէր պու ապալէթլէրտէն
« իկրաճ օլունասալար պիլէ՝ տէյիլ
« եալընըղ. քիւլլէյէթլի թօխում իլ
« լա կէրէյի կիպի քէօքլէշմիշ վէ գուվ
« վէթլէնիպ պէօյումէքտէ, վէ քէլ
« լէ պաղլամըշ, վէ քէլլէրէր տախի
« պուղտայրլա տօլմիւշ մահսուլպ

Կալաճաղը աշիբեար տըր (1) տէյի՝
եազտըլը ֆրգբատա տիւգաթէ շա
յան պաշլըճա իքի մատտէ՝ օրմաղէ
շուրաճըգտա պիր աղ իլիշմէք իճապ
էտէր։ Իւք մատտէ պու քի, էկէր
փագան Թորիֆինիլ իւզէրէ մահսու
լուն օրագ փագթը չաթմըշ, վէ ում
տուզունուղ կիպի՝ ճէմի՝ Հայլար իլի
նէ օրագ կիրիք պիշիք՝ վէ տախի սի
ղին սնպարընրղա տօլտուրաճապ ըտա
մէղքիւր անպարը (Լեւտարանըն Թա)
րիֆ էթտիլի մալտար քիմնէնին ան
պարընա պէնղէտէմէյօրում. հէմ պի
լըմիմին քի պու պծապտէ Պատրիար
գըմըղա էփ էյիճէ տիւշիւնիւք խէվֆ
էտէճէք պիր մատտէ աշըլըյօր. վէ

(1) Սէնէ 1842 սահ. 392.

Տէրտէրէրիմիւ՛ վէ տուրք Գրեգոր
| ռուսաւորիչին էջրէթտիսի՝ իմանտէ
տապիթ գալան. քիմնէլէր տախի պու-
րաճըգտա պիր աղ տիւշիւնմէյէ մէճ-
պուր օլուրլար: Տօղրուսուհու իւ-
թէրսէն՝ Թարլամըղը պէօյլէ զապթ.
էտիք պօղմաղա միւսաստէ վէ բուխ-
սաթ վէրտիքէրինէ հայէա պէնտէ
Թաճիւպ էտէյօրիւմ: Ալէլիւմ իքին-
ճի միւլահաղա էտէճէք մատտէ շու-
տուր քի, գօլուլմանըղը վէ մէմլէ-
քէթտէն իկորաճ օլունմանըղը մէմուլ
էթմէնիղ՝ անճապ սիղին պիր ուսթա-
լըղընըղ օլոուղընու Թանրըղը. սի-
զին պու գուլլանտըղընըղ աղըց՝ նաս
պէյնինտէ մէշհուր օլան, «տէյիրմէնէ սու-
կէլսին», սէօհպէթի ֆէհվասինճէ՝ մահ-
ղա Ամերիգա էօլքէսինտէ պուլունան ա-
տէմլէրինիզի հադգընըղտա զայրէթ ու-
հայիշէ կէթիրմէքտէն իպարէթ տիր.

ջիւնքի հիշ պիտ մահալտէ սիղին ըս-
հաթընըդա մանի օլան օլմատըքտան
մանուն հէր եհրտէ սէրպէսթ սինիզ-
օնու տա տէմէք խթէրիմ.բի՝ ճէնա-
պինիզ տախի սիզէր միսիլիւ Քա-
րողիչիզ իլէ մէշղուլ օլան, վէ էքսէ-
րիյէ Պրէնէր վէ Պրանարդ խամի իլէ՝
աննաթմաքտա օլտուղունուզ, շու-
Փախական քարողիչէր հագգընտա՝
հէմէն պու ճիսիլիւ միւստանտէ վէ
բաղպէթ կէօսթէրէխտինիզ: Վալտը
բի, պիզիմ տահա նիլէ պիլտիյիմիզ
մատտէլէր վար տըր. մէսէլա՝ (Սէ-
անի առալարընտնքի Վաթօլէք Վա-
րողիչէրինէ գարշը հարածում չոգա-
րըք՝ հալէա օնլարը թաղիյզ վէ ըս-
հաթարզ էթմէքտէ օլտուղունուզ,
վէ սիղին մէսնէթտաշընըզ՝ վէ բէֆի-
գինիզոնէն պուլունան Սիաշը Ռիդ-
չարտ խամ իլէ պայտը՝պիր Քաբողիչ

իբէն՝ ()դա իդի աստուր սուլթանը
նրն Վ Էգերլեյի մէսնէտինէտէք եր-
մէսի , պանա պիր Էպէօյիւք էմալ
տըր : Վ Է 1842 սէնէսինին Սայիսի
12 սի Թարիխիյէ՝ Վ չլիզ ատաւա
րընտան Վ Էն խամինտէ պիր ատաւան
Էադարլար քի , Քաթօլիքլեյին շէրէֆ
պուլուպ մէյտան ալմասընը մէն էթ
մէք իչլին սիզլին տինտաշարընըզ սիւա
հա տամբանովչար . անճագ՝ պուսլա
րըն շու աճայիք հարէքէթինէ նիս
պէթէն՝ իքի պլին իքի Էուզ ճան մըզ
տարը Քաթօլիք օլմաղա մէյլ ու րաղ
պէթ էթմիշէր տիր : Վ Է օղլումիւ
թաատիզ էթմէ իչլին տէնիզէրի կէչ
մէյէ նէ՞ միւճիպ . գօմէումուզ օլան
շու Մճէմ սյալէթինտէ՝ Նէստուուի
թաիֆէսի իչլինտէ բէյտա էթտլեյինիզ
քարողիչէր՝ իւչ սէնէտէն պէրու Դը
րանսըզ քարողիչէրինի օլ պէլտէլէր

տէն իխրաճ էթտիրիք գօլտուումադ
արդուտունտա կէզմէյօրլամը. վէ մէզ
քիւր քարողիչէրի տէֆաթըյա Միւս
լիւման հաքիմէրի վէ զապիթէրի հու
զուրունա չքարմամլմը տըրլար. վէ
էկէր Միւսլիւմանէր սիլտէն էյի
հազգ ու առաւլէթի թանրը քիմնէլէր
օլմուշ օրնայա ըարըսը՝ ծնարը նէֆի
վէ սիւրկիւն էթտիքտէն մնտա սլիւ
տահա Վճէմէօլքէսինէ այազ պասմա
ըարընը տախի մէն ու եասադ էթմէլի
խտիլէր : Պազ Սինեօու Քարողիչ պէն
հազգը սէվէր սլիւ առամըմ, վէ ալ
էլ խուտուս՝ պու թասըպլըք գասըս
հաթը պիւսպիւթիւն սիզին իւզէրի
նիզտէ իքէն՝ պիլլէրի թասըս պէլլէ
մէնիզի հիչ սլիւ վէչ իլէ խթէմէմ :

Արապ : Պէնի տիյնէ՛, պու Սին
եօւլարըն՝ փափական Քարողիչէր
տէն զիյատէ պէօյիւք խաթիւլէրի եօք

տուր : Պէն տախի ծնւարը հազդ էտէ՝
մէմ : Կէօրմէք պիլէ խթէմէմ. զիրա
ծնւար օլմասա ըտը՝ պիղ ճիւմէթէն
չօգտան Բրօթէսթանդ օլմուշու-
տուդ . սիղտէ՝ Վ արդասպետ , օլ տէ-
րէճէ Ժամլարը թէնհա պուլաճաղ-
ըտընըք բի՝ Տիրացուլարըն վէ Ժամ-
կոչարըն իւճրէթլէրիւնի վէրէճէքադ-
ճէ պուլամաճաղըտընըք . պու հա-
լտէ՝ Լմէրիգալըլարըն ծնւարա դար-
չը գուրտուգլարը թէրթիպէ տօղրու-
տու մահանա պուլամագսըն . զիրա
հէր . քէս ագլը էրտիյի եօլուլա
քէնտինի հըֆղ էթմէյէ մէճսուր
տուր :

Բրօթ . Բի : Լէյէր Բաթօլիք Բա-
րողիչլէրին հալլէրի տէ՝ պիղլմքի կի-
պի միւշքիւլ օլմ ըտը՝ ծնւարըն տա
նէ՞ թարզ տալլանաճաղլարընը կէօ-
րիւր իւտիւք : Պուշլար սիզլն մէմ .

էքէթէրինիպէ կէտիքէրինաէ հէր
եէրին Վրիստոնէալարնտա կէրէք
կարդաւորլուք շուռութլարնը, կէ-
րէք Եկեղեցի Խորհուրդլարնը, կէ-
րէք Պառարագ վէ սաիր արարո-
ղութիւնլարը սիր սիյագ իւզըէ՛ պու-
շուրլար . վէ սիզին իլէ ծնրարն մա-
պէյնինաէ՝ Փափայա իթասնթ էթ-
մէյի վաճկալ թութթապ, մատտէսին-
տէն դայրը՝ ֆէրգ եօգ տուր . վէ շու-
խուտուս իւզէրինտէ տախի իթիֆագ
էթտիյինիղանտէ՝ սիզլմ արթըք պու-
թարաֆլարտա հիչ սիր իշնիղ գալ-
մայարաք, խուրճումուղու պաղլայրպ
եօլա չըգմագտէն դայրը էտէճէյիմիղ
գալմաղ : Ենճագ սլիղ աաը զաթըմը-
տան Փափա վէ ծնտ միւթիւ օլանլա-
րն ճիւմէսինէ տիւշման օլտուղու-
մուղտան մաստա՝ սիզէր իլէ տախի
իթթիֆագ էտէճէք սիր սըրաւըգ :

Եօգ տուր : Սիղին շարականլար , ալ
ղօթքլար : ճնրադրու թիւնլար , ուխ
տա կիթմէլէրինիդ , անօրհնէքինիդ ,
թափօրունուդ , սրտակրնրդ , թա
ղումունուդ , խոստովանանքնրդ , ծօ
մունուդ , պահքնրդ , մասունքլար ,
սուրբլար , Աստուածածին

Խաչատ թիւօսլէ տէ՛ , սլու նե՛
քիւֆիւր : Նե՛ տէրսին : Բրօթէս
թանդլար պէյնինտէ Աստուածածին
նէ րայէթ էթմէք ուսուլու Եօգմու
տուր :

Բրօթ . Վր : Պաւնլարն հիւ պիւ
րիսի ինտիմիզտէ մադսլուլ տէյիլտիր .
պիդ սլունլարն ճիւմլէսինիտէ աւե
լորդապաշտու թիւն սայրք՝ գօճա գա
լը վէ չօճուք էյլէնճէլէրի տէյի րէտտ
էտէրիդ :

Խաչատ : Լյի՛ քի՛ Պատկերլէ՛ր տէ
շու սըրայա կիւմլէմիշ :

Գրիգ . Վ : Աման Ալան . Արն
եօն՝ սէն այնքանըն ճէմի պինաւընը
երգւոյ խարապ էտէյօրսուն , վէ Քը
րիստոնէալըն նիշանընտան մանտա՝
հիւ պիր շէյ տագլամայօրսուն . ֆա
գաթ պիրմիւն օլքի օ նիշան մահշէր
կիւնիւնտէ հուղուրու պարիտէ սէնի
թէքտիր էտէճէք տիր . վէ պու նի
շան՝ Սիրտութիւն Խորհուրդու
տուր : Պաղաթ՝ էկէր Սիրտէլ տա
խի օրմուշ ուսանըղ , ղիւա պուտա
փէք պէլի տէյիլ տիր : Եա միլէթի
միլին չօղու Բրօթէսթանդ լըղա՝ տիւ
շէճէք օղուրլար ըսա՝ պիղիմ կարգա
ւորլարընը նէ՞ օղաճագլար :

Բրօթ . Ք : Հէր Քահանայ քէն
տի էլինտէ ըահաթճա օթուրուք
վէ քէնտի գաղանճընտան նէ՞ քի աբ
թըմը ըսա՝ ծնուն ուրա խտարէ օլ
մաղա պաղաճագ . վէ սէն տահա

պիժմէյօրմուսուն քի՛ պիղ սիգէ միւ՛
ճէտտէտէն կարգւեւորըսր տա թէր
թիպ էտէյօրուզ :

Գրիգ . Վ : Նաւըլ սրագալմ :

Կարապ : Ն՛յ սիղին եէրինիղ թու թ
մագ իջին միլէթտէն պաղի նու
ֆուսլու բիմէլէրին հիմմէթու զայ
րէթիլէ թանղիմ օլունուբ, Հայ ջո
ճուդ լարընըն թէրպիլէ օլուղու Պէ
պէբ Բարատունունու Վ արդապէտ
տահա պիժմէյօր : Օն իբի եաշնտա
Նւեթիք էվիտորմ տախի օրայա վէր
միջիմ տիր : Պագաթ՝ մէտհ էթմէբ
օլմասըն ամմա, զայէթ ադրլը պիր չո
ճուգտուր, հէր նէ՛ գատար փէտէլի
խէմ՝ տօղրուսունու ոէօյլէրիմ, օն
իբի Վենդանակերպլէրի թանըր՝ վէ
Յայտնութիւն՝ քիթապընը տախի
տիւղկիւն օգուր՝ վէ էյի տէ աննսր :
Խաչատ : Տէտիլինի էյիճէ աննու

յալում : Պէնիմ տախի էմմի զատէմն
օղլու Պէսէք Ղարատունունսս տըր-
լաքին օնու տախի Ամերիգալը վէ
Բոսթէսթանդ Ղարողէի էթմէյէ
մէրամլարը օլտուղունու հիչ պիլմէ-
յօրում. գանն էտէրիմ տէ քի՝ օղու-
տուղու Յայտնութիւն քիթապը օլ-
մայրը իլլա պաշկա քիթապլէր օլմալը :

Կարապ : Պէլքի օնու տա՝ տէտի
յիմ՝ Ղարատունուն եագընընտա Պը-
րէնկէրին նէղարէթինտէ օլան էվէ
գօմուչ տուրլար , քի պիլ՝ Ղարա-
տունումուղու օնուն ճիվարընտա
եափնամըղ՝ լէ՝ օնու քէօրէտիք գա-
փաթմադ իսթէյօրուտուգ :

Գրիգ. Վ : (՝) մէքթէպտէ տիք
վէ տիլէր օ՝ Ղարատուն հագգընտա
Ամերիգատա քի տօսթարընրղա մէք-
թուպ եաղընչաբընրղ , վէ մէքթուպու-
նուղուն սուրէթի տախի պալատէ

զորք էլ յէտեյիմիզ կաղէթանքն՝ 1842
սէնէսի հատորունուն 321 ինճի սա-
հիֆէսինտէ պատրմըռ տըր . Վէ շէ օլ-
լէ տէմիշսինիզ քի , “ պոռ մէքթէպին
” ուսթալարը՝ Բնդհանրական ճըշ-
” մարտութիւն Քիթապընը “ եանի
” Լստուածաշունչու մեկնել էթմէյէ ,
” վէ չըրագլարը օլան չօճուգբորին
” գալսլինէ իլիմաշգը թէսիր էթտիր-
” մէյէ գատըր տէյիլալիլէր : Չըրագ-
” լարընը թիճարէթէ տայիր մալիւ-
” մաթլարտա թէրսլիէ էտիր՝ Լչէիլէ-
” բէ թէրճիման վէ մատահաթիլիւ-
” զար եէթիշտիրմէք աբգըւսուհտա
” տըրլար . սնճագ օ՛ մէքթէպտէն
” օգուսուշատամ պիր թանէ պիլէ
” չըգաճաղը եօգ տուր : ” Տօղրու-
տու , բայէթէ հէր վէճ իլէ շայէսթէ
պիր թագըմ ուսթալարըն հագգըն
տա էշքեարէ պու միսիլիւ իթալէի

լիսան էթմէյէ, վէ պիր պալէմատ մէր
սուսմէրին տիրայէթինի վէ չորագ
եէթիշտիրմէյէ օլան գուսրէթլէրի
նի թահգիր էթմէյէ երէյի ճէսա
րէթ լաղըմ տըր : Պու սուրէթտէ
տէմէք օլույօր քի՝ Րնդհանրական
ճամարտութիւն քիթապընըն սահի
ֆէսինի մեկնել էթմէյէ եալընըղ սիզ
միւզթէտիր օլույօրսունուզ, պու
նէ՞ ղուրուրիյէթ : Տէսէնէ՞ քի՝ սիօյ
լէ կիտէրսէ՞ չօք վարմազ Աստուածա
շունչտա ղիքը օլունան Սադայէլ գալ
լինճէ՞ Ալլահլար կիտի օլաճագսը
նըղ : (1)

Խաչատ : Կիւզէլ. ֆագաթ Րն
թամայօլտա Լչիլիք հըզմէթինտէ պու
լունան ղաթլէրի վէ երսպսը թիճա

(1) Օննըդ, գլխ 3, Հմր 5 :

բէթիշաղու կիպի պիր եօլ՝ թուծա-
լադ քէնտինէ տիւշմէն էթմէք ազըլ
տէյիլ տիր :

Կարապ : Ալէլիսուսու թիճարէ-
թինի քի՝ սէն վէ պէն Ռթամպօլտա
պուլունան Հայ միլէթինին միւթէ-
պէր թիւճարէրինտէն սայըլըրը վէ
հաթթա թիճարէթ մաստտէ փ էօթէ-
տէն պէրի՝ Լըմէնի միլէթինին շէրէֆ
ու իֆթիկսարը տոր :

Խաչատ : Ա՛խտո՞ւ օլարադ սիղէ
տէյէյիմ քի՝ Պէպէքտէ օլան Պրէնկ
մէքթէպինտէ Վալաթա վէ Պէյ օլ-
լու ահապիսինտէն խայըլ քիպար զա-
տէ չօճուքլար պուլունուք՝ կէրէք
էսկի վէ կէրէք ասիրիմիդտէ գուլա-
նըլան իգթիդալը լիսանլարտան պիր
գաչ թիւրլիւ լիսան էօյրէնմէքտէ
տիրլէր . վէ թահսիլ իթտիքլէրի ըու-
հանի վէ ճիամանի նիջէ իլիմ վէ մա-

լիւմաթլերին եարտումը իլէ՝ կիւնիւն
սիրինսէ շու Ռօթէսթանդ ուսու-
լու իւզդէ նիզամ պուլնուշ, վէ օլ
ուսուլ իւզդէ՝ պիզէ տախի նիզամ
վէրմէյէ ։ Թահսիս օլունան Վարա-
տունուն զօրլու խասիմլերի օլաճագ-
տրըլար ։ Այն Կարապէտ . սէնին օլ-
լուն ըլա էմմի զատէմին օղունուն պիւ-
լիքտէ իմթիհան օլաուգլարընը՝ աճա-
պա պիւր կիւն կէօրէճէքմիյիմ ։

Կարապ ։ Իկէր Խոսս քէյյոտէքի օ-
լան Վարատունումուդ շիմտիէտէք
գարըրշ օլա ըտը՝ պու ծոսս եէթիշէ-
մէզ խաի ։ Աճէմիսթանտա Նէսսուռի-
լէր իչլին՝ աչտըրլարը Վարատունլարըն
նէ՝ տէրէճէ շէրէֆ քէսպ իթտիքլերի-
նի իշիթմէտին մի ։ (1)

(1) Կարապէտ՝ Ռօթէսթանդ Վարա-
դիշին զայէթ տօսթու, վէ պիւր ալ տա

Խաչատ: Եւթ իշխոյ յօրում, լա-
քին պու ճիւմէ մէմէքէթէրիմիպտե
պու, Լմերիգալը Սինեօւլար չաճա-
յիպ պիր եօլ թուծմուչար շէօյլէ

Բրօթէսթանիւղա գափըլմըշ օլմասը
ըլա Խաս Բէջ մէքթէպի խուսուսունա
ճէմի Լմերիգալըլարըն, Սիսիօնէրի
Հէրալտ տէնիլէն Կազէթայը օգույան-
լարըն ալտանմասը կիպի օտա օնլարըն
սէօզիլնէ գափըլմըշ տըր: Սադա՛ պու
Սինեօւլար Բթամպօլ Հագգընտա վէր-
տիքլէրի խապէր, վէ Հաւատիսլէրտէ
մէգքիւր մէքթէպի՝ «Պիղիմաղիմ մէքթէ-
պիմիզ » շէօհրէթիլիլէ զիքր էտէրլէր:
Սէնէ 1837 . Սահիֆէ 447 վէ 1839
Սէնէսի 42 ինճի Սահիֆէսինտէ տէր-
լէր քի՝ « Երմէնի միլլէթինի գազանմա
իչին օնլարըն Սարժապետլէրինի գա-
զանմաղա պագմալըյըղ » պունուռն իւ-

քի՛ Վարդապետն ինչպէ՛րն ա՛յ կիտէ՛ն չօ՛
ճուղաւորը պէս պէտքերէրի իշին պէ՛ւ
լի տէյիլ քի՛ կէլէն չըրազար փա՛
րա գազանմազ իշին մի լմբթէ՛
պէ՛ կէլիօրըր , եօգոս՝ իլիմ էօյ՛
րէնմէք իշին մի : Վէ պիւր | տէ
Ղալթատա վէ Իզմիրտէ օլուք՝
Եղբայրէր վէ Սարապետէր իտա՛
րէլէրինտէ պուլունան մէթէպլէրի
վար կիթ սէյր էթ . Ելմէ կէրէյի

Թիւնէ ճէմի Եկեղեցական Սէմիւրէր
Վարժապետէրին իւզէրինէ զիյատէճէ
տիգգաթ էթմէյէ պաշլամալը տըրլար .
Պու նագլին սըրսընտան՝ քէնտի դուլ՝
լանտըքլարը ուսթալըղը էօյրէնիրիղ վէ
ալէմ էօյրէնսին տէլի պու մահալէ եա՛
ջարըզ :

կիսին աչնա՞ վէ թէրսլիէ օլմուշ էր՝
բէկ, վէ գըղ չօծուգլարըն տայրսր՝
պին իքի եուզ նուֆուսա պալիզ օ
լուջօր . քի՛ սիր ատամ սատէ ֆիքրի
նէ վուրսո՞ թաճիւպ էտէր : վէ պու
չօծուգլարա հէտիյէ օլարագ՝ Պատ
կէրտէն պաշգա պիր շէյ վէրիլտիլեօդ
տուր . վէ պու պատկէրլէր տախի ֆաի
տէսիզ շէյլէր տէյիլ տիրլէր վէ Ամ
րիգալը Սինեօլլար տախի պունլա
րա ըայէթ էթմէյէ ալըշսալսր՝
քէարլը չըբաճաքլարը տէրքեար տըր:
Գրիգ.Վ : Սարազա իսթէմէղ,
Կթաթօլիքին վէ Բրօթէսթանդին
հանկըսր հագլը օլտուղունու՝ աւ
ճսօգ վագըթ պէյան էտէր . շիմուի
պէնիմ պիր սէօյլէյէճէյիմ վար , քի
գապիլտիր Քարոզիչ հաղրէթլէրինի
կիւճէնտիրիր . ֆագաթ աթալար
տան դալմա մէշնուր պիր սէօլ վար՝

“կերչի Լփլաթունուն տօսթուլում ,
լաբին ՂՂմարտութիւնուն տահա
զիյատէ տօսթուլում : ”

Իրօթ . Բ : Լ՛վէթ . “ՂՂմարտու՛
թիւն աճը տըր ” տէմիշէր : Լաբին
հէր նէ՞ իտէ սէօյլէ կիւճէնմէմ :

Գրիգ . Վ : Ուիգ՝ արևելք թարա՛
ֆրնտա պուլունանլարը տօղըու եօ
լա կէթիրմէյի թաահիւտ վէ իլթի
զամ իթմիշսինիզ . լաբին սիլմէք իս՝
թէրիմ քի՝ պու անէ գատար նէ՛ ,
մըգտար Տինսիղ տինէ կէթիրմիշսի՛
նիզ : հէլէ՝ սէօյլւմ՝ Վաթօյլքլէր՝
հագկընա տէյիլ տիր , զիրա ծնլարըն
Լփլահ օլաճագլարը՝ եօդ՝ վէ սիզին
էթտիյինիլ ճէմի զայրէթինիզի վէ
իլմինիզիտէ՝ պօշա չըգարըյօրլար :
Լաբի Սըսըլըլար կիպի քի շէւտրէ՛
տէն պիրինին գալկինճէ , քէնտի պաղ
ճէլէրինտէ պիթէն զալգալաթա թա

Կիան Փութփերէսթէր իշին տիր սէօ
 զիւմ: Հալէա սրու կիւն կերէք Հին
 տիսթանտա վէ կերէք ()սէանի ա
 տալարընտա պէօյլէ Փութփերէսթ
 լէր վար տէյի իշիտիօրուզ. շէօյլէ
 քի՝ Ինկիլթէռուա վէ Եվրոբանըն
 Բրօթէսթանդըր օլան սաիր պէլ
 տէլէրինտէ թէրթիպ վէ փէյտա օ
 լունան Բրօթէսթանդ Բարոզիչէրին
 մըգտարը է'լան 3442 նէֆէրէ պա
 լիզ օլուբ, վէ մըգտարը մէզպուրի
 Լմէրիգա Եայալէթլէրինտէն թէր
 թիպ օլունան 1000 նէֆէր Բարո
 զիչէ զամ էթտիսիմիզ հալտէ՝ ճէ
 ման 4442 նէֆէրէ չըգտրղը, մու
 գատտէմճէ թահգիգ օլունմուշ
 տուր. անճագ մէրսում Բարոզիչէր՝
 գալիլինիզ իւղըէ վագաա Լուքէ
 լաիան ճէնկճի՝ օլուբ Լուքէալլէ
 րին սահիհ վէքիլէշէ յլտալար ըտը՝

չիւբհէսիդ , չէքօրթլէրի պուռնճա
 զահմէթլէրին մէյվէսինի կէօրիւր իւ
 տիւք : Հանրյա քի՛ մէրոում Վա
 բողիչլէրտէն Տոքթոր Պիսքէրսէթ իս
 մինտէ պիրի « Եհ՞ աճայիք : օն սէ
 « նէտէն պէրի՛ Փուլթփէրէսթ թա
 « իֆէսինտէն քիմնէնին Վրիստիան
 « օլմասը հապէրի ընկերութիւնու
 « մուգա վասըլ օլմամըշտըր . պու բէյ
 « ֆիյէթ չալըշտըղըմըղ մասլահա
 « թըն Հադ թաանլա հաղլէթլէրի
 « ինտինտէ մագպուլ օլմատըղընա
 « պսալը պիր իսպաթ տըր » տէյի՛
 1823 թարիխինտէ Եօք Հէրալտ
 կաղէթասընտա եաղմըշ օլույօր :
 Եյ իմտի Սինեօն Վարողիչ . հէլ
 պէթ սէն ֆիքրինտէն , մասլահաթ
 լարըմըղը պօզան՝ պիւթիւն Վաթօ
 լիքլէր տէրոին . ֆագաթ պի՛լրմիսին
 քի՛ կէօսթէրտիյին րաճօնուէն թու

Թուրք ըստ իմ տեսլիկութիւնի :

Բրթ. Վ : Պիղիմ կաղէթայր օգուժուլ շուն . վէ իշինտէն պիր գաջ գըթա քէլամ տախի զիքը էթ տին իսէ , պիղիմ էլիմիղ իլէ նէ գաւ տար առամ իմանա կէլմիշ վէ փը կութիւն եօլունա տախիլ օլմուշ օլտուղունու ծնտա օգուժատուն մը : Վ է սալթ Նթամպօլտա պիղիմ իմա նըմղը գապուլ էտէն , կէրէք Սար ըաֆլէրին վէ Թիւճարլէրին , վէ կէրէք Վարդապէտլէրին վէ Վար ժապէտլէրին վէ սաիրլէրին ասուրը մէղքիւր կաղէթատա պէյան օլուն մուշ տուր . վէ ինչալլահ ախէր պիր կիւն ծնլարըն սայըսընը Թէսպիհ կիւ պի սիգէ Թաֆսիլէն աննաթորըր ըիմ :

Գրիգ. Վ : Պապ Սինեօն Գալ ըողիչ . պու պապտէ պէնտէ Թովմա

Ընտրեալ ճինսն տէնիմ: Տիւնեանն
Ըսիս սէնիլէն փարչաւորնտոս՝ նէ պիր
Եկեղեցի, վէ նէ պիր, Բնկերու
Թիւն իճատ էթմիշինիլ, մասրաֆէ
րինի վէրիւ պէսլէտիլինիլ Միոթնէր
Վարդիլիլէրլէ պէրասպէր՝ ինչա վէ պի
նոս էթտիլինիլ մահալէր տախի պրսթ
թալ օլուր . զիրա՝ պիր գաչ չըրսդ
բէնտիլէրինիլէ պէնո էթմիշ իտէնիլ
պիլէ՝ օնլորն գազանըմասը հիչ պիր
ռուհանի նիլամա վէ շուռութա
մէսինի օլմայուր , տինճէ սիլին իլէ
պիր սրաղըլա տախի պաղանմըլ տէ
յիլ տիրլէր : Լաքին Վաթօլլէրլէրոտէ
կէօրտիլիւն պունուն զըթը տըր .
վէ Վաթօլլէրլէրին մէղքիւր Ըսիս
պէլտէլէրինտէ պինա վէ իհասոս էթ
տիլլէրի հատտէն թէճալուղ Եկեղե
ցիլէրի պուրաճըբտոս սրս՝րէ սիլէ վի
բրէտէյիս, վէ նաքիլմին տահիհ օլմասը

նա տախի՝ շիւսհէ էտէմէզսին , զկրս
 Ինկլիզ տէվէթի մարիֆէթիյէ՝ կէ
 չէն սէնէնին Նոյեմբերինտէ 1, օն
 տըռատա սրասըմըշ օլան տահիհ պիր
 Թահրիրաթ սուրէթինտէն մուխթա
 սար վէչ իլէ պըմըլմ տըր՝ Էանի
 ՝ Սիտնէյ Սէմէքէթինտէն կէլէն
 ՝ խապէր իւղրէ՝ Սիլիբբին ատա
 ՝ լարընտա 90,000 Վաթօլիք վար .
 ՝ վէ 509 Վիլիտէնին հիւքմիւնտէ օ
 ՝ լան Վաթօլքլէրին մըգտարը՝ իւչ
 ՝ միլէօնա պալիզ օլմուշտուր . շէօյ
 ՝ լէ քի՝ Բօրթուքէշ տէվէթինին ա
 ՝ տամլարընը պէրապէր պարապ՝ ճէ
 ՝ մի () տէանիտէ իւչ միլէօն 500,000
 ՝ Վաթօլիք սլուլունույօր : Սէ Բօր
 ՝ Թուքէշ ատալարը տէսիյիմիզ Իի
 ՝ մօռ վէ Սլու վէ Սապրտու նոտ
 ՝ իւչ ատէտ ատալար տըր ՝ վէ սլա
 նա գալըրսա՞ մէզքիւր՝ պէլտէլէրտէ

Վաթօղիք շնորհէտէք տահա զիյատե
արթմը վէ իւրիւնմիշ օլմալը տըր
զիրա պու տէֆա ալընան խապէրլէրէ
կէօրէ՝ մէզքիւր ստալէրտէն ետալա
նիլք հալնատէ կէչնիք ինսան էթի
եէյերէք պէսլէնէն, վէ սիդէրին տախի
մուգատտէմա բարողէլէտիր. լաքին
հէլ պիր ֆաֆտէ կէօրէ մէտիքտէն սօն
րա՝ Փուլթփէրէսլըլէրինտէն վէ
տէ՝ զալմ խուլլարընտան տախի վաղ
կէչիւրէ պիլտիյինիլ, իքի Մտա տահա
լիսի իմանը թանըրը՝ Վաթօղիք օլ
տուգլարը աննաշըրը տըր: () րտան է
կէր Չինին Հիւսիս թարաֆընա տօլ
րու կէօլ կէզտիրէ ճէք օլուրտագ՝ Վօ
րէնամ պիր այալէթ վար տըր, քի Ֆը
րէնկ Վարողիչէրտէն հէր քիմ օրայա
կիրմէյէ ճէտարէթ էտէր իսէ՝ էօմրիւ
նիւ թէհլէքէյէ գօր (1), վէ իլթէ

(1) Վ ագա՛ա՛ Վօրէտէն թաղէ հա՛

դու սէպէպէ մէսին տիրքի՝ սիզտէն
քիմնէ օլ մէմէքէթտէ պուլունամազ
վէ էկէրջի մէղքիւր մէմէքէթտէ
Քաթօլիք տինի հադկընտա խհտա
օլունան հարածում ղկատէ՝ շէտիտ
խտէ՝ սէ՝ պու հալիլէ էինէ օրանըն
Քաթօլիքլէրինին տայըր էէտի պինէ
ջգար , վէ ճիւմէսի տէ Յիսուս
Քրիստոս էֆէնտիմիղէ սատաղաթ
լապուլուգ էթմէքտէ տիրլէր : Չին
տէ՝ Սուչան՝ ալալէթինտէ միւթէմէ
քին Առաքեւական վիքարըն նէզարէ

վատիսլէր մուճէպինճէ՝ մզհէպ մատտէ
սինաէն տօլայը մահալը մզպուրտէ իւչ
նէֆէր Ֆրանսըղը Քարողիչ իւէ օթուզ
տօգուզ Քրիստոնիա դաթլ վէ թէւէֆ
օլունմուշ, վէ պունտան մաա՛տա՝ եէթ
միշ իքի քիշի, տախի հէլաք օլունմուշ
տուր :

Ժի ալթընտա 52,000, փէ Իֆօքէէն
40,000, փէ Չէնտի փէ Հուքոանկ նա
հիյէլէրինտէ 60,000, փէ Չէքեան փէ
Քիանլի պէլտէլէրինտէ 9,000, փէ Բէ
կու փէ Լժատա 6,000, փէ Սիամտա
50,000, փէ Սալաքատա 6,000. Քօջն
ջինտէ 80,000, Լըլէլէան Իօնքին
տէնիլէն պալէթտէ 160,000, Քանկն
տէ 40,000, Սաքատա 52,000. Հօն
քին Լըլմուք թալաֆը պէլտէլէրտէ
150,000 նէֆէր Քաթօլլը փար տըր :
փէ Սոսկովիսթանըն Լոխա գըթատըն
տա օրան մէմէքէթլէրինտէ 140 Քա
հանայ, փէ 20,000 Քաթօլլը ժոդը
փուրդ փար, փէ Թիպէդտէ պիր Քա
թօլլը Նախկոպուս փէքիլն նէղարէ
թինտէ 8000. փէ Պէնկարտա պիր
Լըք Լալիսկոպուս փէ վէքիլն իտարէլէ
րինտէ, օն իւչքահանայ իլէ 20,000
նուֆուս ժոդովուրդ Պամուլայիտէ Լնկ

ընդ զսակթնոսս պուլունան պէտէ
լէրտէ՝ պիր Լպիսկոպոս վէքիլ վէ
57 նէֆէր քահանայ իտարէլէրինտէ
40,000 . վէ Կօատա՝ պիր Արքեպիսկո
պոս վէ 300 Քահանայ իլէ՝ 150,000 .
վէ քէզալիք Ինկիլ հէօքմիւնտէ պու
լունան Զինա տյալէթինտէ Սատրաս
հէօքէսինտէ՝ պիր Լպիսկոպոս վէ 15
Քահանայ իլէ՝ 60,000 . վէ Բօնտիլէ
ըլ՝ վիճակը իլէ Սատուրատա՝ պիր
Լպիսկոպոս վէ 35 Քահանայ իլէ՝
240,000 . վէ Սալամբար գըլըրըրնտա՝
պիր Լպիսկոպոս վէ վէքիլ վէ 135
Քահանայ իլէ՝ 182,000 Քաթօլիք
ժողովուրդ վար արը : վէ Աճէմիւ
թան վէ մէմալքի ()տննիլէյէ սէյր
ու սէֆէր էյլէտիլմիլդտէ՝ պիլըրմի
սին նէլէ՞ր կէօրիւր վէ նէլէ՞ր պուլու
րուղ . 18 Արքեպիսկոպոս, վէ 29
Լպիսկոպոս, 1667 Քահանայինըն զէ

րի խտարէսինստէ օլմագ իւզրէ 659,200
Վաթօլիք ժողովուրդ մէվճուտ օլ
տուղի՝ հէր կէօնէ շէք ու շիւքհէտէն
աղասէտիր ։ 12) իմաի Սինէօր Վա
րողիչ ։ պու մուհատէպէ՝ գալսինի
Թէէսուֆ վէ հնտիշէյէ պրոագաճագ
պիր հիտապ տէյիլ մի տիր ։)

Իրօթ . Վ : Մի . Մի . պէլի . պէ
լի . վէրտիյին հիտապ տօյրու տուր .
Վաթօլիք Թաիֆէսի Թաշարդը խսմ
մուճէպինճէ՝ քի Րնգհանրական տէ
մէք տիր . հէր եէրտէ պուլունուր .
վէ հէր նէրէյէ քի այագ սրտաճագ
օլուրտագ՝ Վաթօլիքէր Վահանալա
րըրլա գուրթ կիպի էթրաֆըմըտա
գայնարլար . վէ սիզիմ ճշմարտութիւ
նու՝ օլ պէլտէլէրտէ չալ էթմէմիգէ
խայը հնկէլ օլուրլար ։

Գրեգ . Վ : Տօղրուտու՝ կիւզէլ
սէօյէօրտուն ։ պիզիմ ճշմարտութիւն ։

տէտիւին՝ Թամամ Զորը ։ զիրա՛յն
Ճշմարտութիւն իւմիւմի վէ Րնդ-
հանրական տէյիլ տիր . իլըս եալը-
նըղ սիւտէն չըգայօր ։ հէլէ լուխաս
Թընըրա շու Թարիֆիմի Թէքմիլ էտէ-
յիմ ։ Հարաւային Վմերիւա , քի սի-
ղին մէքեանինիզ օլան Հիւսիտային
Վմերիւա գաւառը վասի վէ կէնիշ տիր ,
ահալիսի տասի պիւթիւն Վաթօլքը
տիր ։ վէ սիղին վլըայէթինիզատ տա-
խի Վաթօլքլէրին սայըսը կիւն պէ
կիւն օլ տէրէճէ արթմագտա տրըքի՝
պէօյլէ կիտէրսէ չօք սիւրմէղ , սիւզ
ճիւմլէնիզ Վաթօլքլէր իչինտէ դարկ
ու դայս օլաճագսընըզ ։ վէ էօյլէ աննա՛
ջըլօր քի՛ պիղիմ իչիմիզտէն քէնտի-
նիզէ Թէվապի փէյտա էթմէյէ եէլ-
Թէնմէնիզ մահգա շու դայսլարընըզ
ուօլտուրուր ^թ սատագաթընըզ մէրա՛
մէթ էթմէք իչին , սիղէ պիր ^թ գուրու-

Թէսէլլիտէն իսպարէթ օրուօր :

Իրօթ . Վ : Լէէր կիւնիւն պիտի
տէ պիտիմ տախի՝ Փափըն եան
լըշարընա պիտիմ էտիբ եէնիտէն օ
նուն ճիպէնտինէ աիւշէճէյիմիդի մէ
մուլ էտէյօրսան , տօղրուսու պու
Թահմինինէ կիւլէճէյիմ կէլլի :

Դրեգ . Վ : Ինկիլթէռուա Տէվ
լէթի , բի վագթի իլէ Լըղէր մէ
բեանը տէնմէյէ շայէսթէ օլտու . վէ
շիմտի տախի միլլէթճէ՝ աղիմ լայէթէ
մալըբ տիւր . Փափա հաղըթլէլինտէն՝
տօղրուսու սիպին գատար իւրքմէզ :
Վ է կէրէբ Ինկիլթէռուա կէրէբ Իւ
լանտատա պուլունան Վաթօլըլէրին
մըգտարը՝ չօգ փարմազ , Ինկիլզ միւ
լէթինին՝ Թամ՝նըսֆը օլաճագ տըր .
զիրա Ինկիլզ կաղէ Թալարընըն պիտիսի՝
1843 Սէնէսինին Հոկտեմբերի 27 սի
Թարիխի իլէ պապարղը կաղէ Թասըն .

տա՝ եալընըզ | օնոռա՝ ճիվարնտա
ալթը ասէտ էսքի | Սատուռլարն
պէօյլւտիւբ , տէօրթ ասէտ պէօ
յիւբ Քիլիսէլէր տախի միւճէտտէ
տէն եափրլմը տըր . վէ Քարողլէ ընկէ
րութիւնու օլմադ իւզըէ՝ 10 ընկերու
թիւն տահա իհտաա օլունմուշ օլտու
ղունու իլան էտէյօր , վէ 1836 սէնէսի
80 Քահաճայ փէյտա օլմուշ ուտու .
չիմտի եուղ օթուղ պէչէ պալիլ օլ
մուշ | Նիւր սանճագլարնտա տախի՝
Քամթօլլըլիյին շէրէֆ վէ մէյտան ալ
մասը պունա գըյաս տըր : | է | Ն
կիլթէռռատա հալա պուլունան | րօ
թէսթանդլար իւշ ատէտ աղմ ֆըր
գայէ թագսիմ օլունմուշար տըր : | չ
քօս | րօթէսթանդլարը , բի կէչէն
սէնէ | Նկիլթէռռա | րօթէսթանդ
լարնտան այրըտըլար . | Նկիլզէր՝ բի
| Նկիլբաննը տէնիլըլէր . վէ պուն

տա էն ալիմ վէ ազրլըւարը Տօթթէօռ
Բիւղէյ նամ վարդապետէ մէյլիքի
տիրէր . բի սիզ պու առամը Փափը
սէվմէտիյնիդ դատար սէվմէզլինիդ :
Վէ հագգընըզ վար . զերա պու Բիւ-
ղէյ՝ Քաթօլէք Բիլիսէսինին աւելը-
դապաշտութիւն տէտիյնիդ փարջա-
լարընըն ճիւմէսինս մէթանէթ վէր-
մէտէ տիր : () քսֆրուա շէհրինտէ պու
վարդապետին թէվապիտի օլան Քա-
հանայլար էվլէնմէք իսթէմէյօրլար .
էսքի Հայրապետէրին բիթապլարը-
նը օգուլուք դայէթ պէյէնիյօրլար .
Պատկերէրէ վէ սուրբլարա վէ ամէ-
նասուրբ Աստուածածինէ դայէթ ու-
լիթպար էտէյօրլար . Եկեղեցիլէրին-
տէ՝ Քահանայա մախսուս րուսրայը-
լա տուվայէ տուրույօրլար . մեծ պար-
տա ծոմ թուլթույօրլար . պատարագ
էտէյօրլար :

Բրօթ . Ք : Պոլ տէտիյին թա՛
դըմ՝ կեղի Քաթօլէք տիրէր . վէ պի
զէ տէ սոցըռուսունու խթէրսէն խայ
լը թէլաշ վէ մէշագգաթ վէրիւր՝ էշ
քեարէ Քաթօլիքէրաէն ղիյատէ ղա
րար վէրիյօրլար : Ա՛ է սիղի՛ գանսըռ
մամըղա տախի՛ էնկէլ օլմայօրլար մը՝
հա՛լա Սալթատա Իսթամպօլտա Քա
րողիջէրի օլտուգտան մաստա՛ Նէս
տուռիլէրի էլիմիլտէն չալմագ իջին
Պուսուլա տագ կիթմիշ տիրէր :

Գրիգ . Վ : Պէլի . պէն տախի
պիլիլիմ՝ քի հա՛լա Պուսուլտա Նէս
տուռիլէրին Պատրիարքընը էլինիզ
տէն գարըս՝ մահպուս կիպի քէնտի
էվէրինտէ սագլայօրլար . վէ սիղ՝
պիւթիւն Քիւրտիսթան ահալիսինի
էլինիլտէ գըլաս էթտիյինիզ քէրթէ
լէրտէ պունլար կէլիւր՝ սիղին իջինի
զէ քէտէր վէրտիլէր :

Կարոպ , Պուլ Ռիւզէյ տէտիլին
դաւթըն թէվապիլէրի տէ Վնիլիլի վէ
Ռոթթէսթանդ . Բարողիչ տէյիլէր
մի , էօյլէ խէ նաւրլ օլա պիլիւր քի
պու տէտիլին Ռիւզէյ Թագըրը քէն
տիլէր կիպի Ռոթթէսթանդ . Բարողիչ
պուլլունան Վերիդալը Սիսիօնէրլարը
հաղլ էթմէյիք՝ օնլարա պու միսիլի
մուղայիդա վէրիօրլար :

Խաչատ (եաւաշ սէտա իլէ) : Լոթէ
տէն պէրի , “գուռա քէնտի գօմշու
սուռու եէմէլ ” :

Կարոպ : Պուլնտան գաթի տա
ղար , հալա Իսթամպօլտա՝ Իթալեան
վէ Նէմցէլի , վէ Սաճառ , վէ Սբա
նէօլ , վէ Հայ , վէ Ուրում , վէ Պը
րանսըլ , վէ Լընէլք Թարաֆընտա
սաքին միլէթլէրտէն , վէ տահա
տիւրլիւ պէ տիւրլիւ ճինսլէրտէն
Բաթօլլը Բարողիչէր վարալը , լա

քին՝ խորհրդար բազարտա պիրի պիր,
լէրի իլէ օրթագ օրուր, Ֆէհվարնճա,
պունլարըն հէփիտի տէ պիր էնճամ
իչին պիրլէքտէ չարըշըբ չապալամագ,
տա տըրլար :

Դրիգ . 11 : Ահ՞ թաճիւս էտէյօր
սուն . անճագ տէրունլէրինտէ մու
հապպէթ օլտուղընտան տըր . հա
թթա Յօհաննէս Մէտարանիչ՝ գար
տաշընը սէվմէյէն Մլահտան կէլմէղ
տէյի պույուրմուշ տուր (1), վէ Դիո
նէսիոս Արիստագացի գապիինճէ՝
« ոուհանի հըղմէթլէրին ճիւմէսին
տէն զիրտտէ Մլահա մագպուլ օլան ,
ինասնըն ճանը սէլամէթի իչին՝ Մու
լտհ ըա պէրապէր չարըշմասը օլմագլէ
պու սուրէթտէ րէնճպէրլէրին պաղ
սահապը թարաֆընտան կէօնտէրիկ
մէլէրի իճապ էտէր » : 11 է պու մու
(1) Թուղ . ա . Դ . գ . 10 :

Հասցալեթ օլմատըգճա՝ չարըջը Եօ-
րուլմալարընտան հիչսիր մէյվէ հա-
սըլ օլմազ . վէ պու սիճիլի էպէտի ճըշ-
մարտու թիւն քէսմիշ օլմաղէ , սիղ
քի տաիմա պիրի սիրինիղ իլէ մարա-
զատան խալի տէյիլ սիզ՝ էօյլէ իսէ
Ալլահ թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ
Քարողիշ տէյիլ սիզ :

Բրօթ . Ք : Ալարդապետ՝ պու-
ախչամ կէօղիւմէ փէք խօշ կէօրիւնմէ
յօրտուն : Նէ՞ տէրսին . էօյլէ օլտուգ-
տան սօնրա տէսէնա քի՝ վէթանըմըզ-
տան գըմըլտանմամամըզ հապգըմըզ
տա տանհա չօգ խայրըլը օլաճագ տըր :
Հէլէ շիւքիւր՝ ” Լըմէնի Բաթրիի
” նին Ալ էքիլի պու տէֆա թէպտիլ
” օլուք , խայըլ վազըթտան պէրի ու-
” սուլումուղա մէյիլի օլան պիլտիք
” պիր Ալարդապետի Եէնէ Ալ էքիլ
” նասպ էթտիլէր : Պու Ալարդապետ

„ մուգատուէմա Ռասպուդան Ռաջ
 „ նորդու օլուբ, Լյրմէնի Սիլէթի
 „ իջնտէ սօն տէֆա զուհուր էտէն
 „ գարըջըզ լըգ տա՝ լւղէրլէրինէ Ռո
 „ թէսթանդ լըզ գասպահաթը աթը
 „ լան Վարդապետլէրտէն պիրի տիր :
 „ Պատէհու մէրսումու Ռթանսօլ
 „ տա բիւջիւբ պիր Սամա Վարդիչ
 „ թային էթտիլէր իտէ տէ՝ մահլէսի
 „ մահալըրդ օլուբ կէջնէմէտիլինտէն
 „ էօթիւրիւ, պիրսղ վագըթտան պէ
 „ ըի էքսէրի էվիմէ կէլիբ, էթտիլիւ
 „ թէրճիւմէլէրի թասիհ էթմէք հըզ
 „ մէթինտէ պուլսնմագ արդուսուն
 „ տա իտի. վագաա քէնտիտի տատըզ
 „ տօսթ վէ տախի մալլւմաթ տահլ
 „ պի պիր ատամ տըր (1) : „ Իշպու

(1) Իշպու հիքեպէ՝ Սիսի Տուայթ նամ
 Ռոթէսթանդ Վարդիչին, Լմերիգ ապա

քէյթիւթէրի Ամերիգատէ Պօսթօն
Ճէհրինտէքի մէջլիսիմիդէ պիլիպիլի
պիլի թէքրար մէյէքէթիմիդէ կէ
թիրթուրիլէր տէյի հիչ Կօրգմայօ
լում(2) : Ա է շու զէքր էյլէտիսմոն
մատաւ , սաիր պիլ չօք թարաֆտար
լար տախի փէյտահ էթմիլի տիր :

Գրիգ . Ա : Սինեօն Քարողիչ շու
Ամերիգատաքի կազէ թանրպա , էազ

Սիսիօնէրի Հէրալտ կազէ թասընա 1842
սէնէսի ֆետ 3 թարիսի ելէ եազտըղը մէք
թուպինտէն լուղէթ պէ լուղէթ թէրճիւ
մէ օլունմուշ տուր . ճիլտ 38 սահ 447 :
(2) Տաթրիք Ա էքիլի հազրէթէրի պուն
լարը օգուտուղունտա՝ մութլագա պուքի
րի իզէրինտէն գալտըրմաղա ճէհտ ու
ղայրէթ էտէճէ փնի ումարըլ . վէրէճէյի
ճէվապը պունտան սօնրա չըգաճագ միւ
քիալէմէտէ իլան էտէրիլ :

տրընելը, էօյիւնմէ եօլլու պիր թա-
դըմ հալատիւղէրինիլէ՝ աօղըուսու
լինանաճաղըմ կէլմէյօր. զիւրա սէօղիւ-
նիւղէ կէօրէ՝ Լըրմէնի Բաբաղլարը
մըզտան պիր չօղունու գազանըբ, քէն
տինիլէ ճէլս էթմիշ օլլույօրսունուղ:
Սէսէլա Պ... Վարդապետիմիլ էն
գատիմ՝ Տօսթունուղ օլմուշ օլլույօր
(1) վէ Վ... Բահանայ տաիւի
Բ՛սթանպօլտա Բրօթէսթանիլըբ ու-
սուլունու քարոզել էտիբ, եայկադ-
տա օլլույօր, վէ Լտա բաղարընտաքի
Պ... Բահանայմըղ (2) վէ տաիւր
տահա նիլէլէրի սիղէ թապի օլմուշ
օլլույօրլար: Հիւլասա. Պէսէքուէ վա-

(1) Իրէզալի.ք 38ինճի հատորուն 133իւն-
ճիւ սահիֆէսինտէ .

(2) Իրէզալի.ք 38ինճի հատորուն 447ին-
ճի սահիֆէսինտէ

գի, զիքը էյլէտիյիմիւ Վարատունուն
 Սիւտիւրի տօսթունուն՝ եազտըը մէք
 թուսլէրինին սիւրինտէ՝ Պէրէքեաթ.
 Լըմէնի ժողովուրդունուն Պէօնիւք
 վէ Լհմագըղընա . Բարագափմայա
 սիւր վէսիւէ էթմիշէր՝ տէյի՝ Իւզէրի
 միւլէ Իֆթիւրա էտիւր, Հաս քէօյ ժա
 մընտաքի Սուրբ Ստեփաննոս Սասուն
 բունու սիւր չօգ զէֆէ ալըյօր : Վէ
 Օրթա քէօյ Լըաջնորդու Վարդա
 սէտին վէրտիւի բարողարը Բայտոն վէ
 Բրէս նամ՝ Բրօթէսթանդլարըն եափ
 ալըլարը Բիթապլարտան թէրճիւմէ
 էթմիշիւտէր(1) : Վէ սունտան սէօյ
 լէ Լըմէնի չօճուգըղընը Պրանսըդ
 Բարաղլարընըն Սէքթէսինէ կիթմէ
 յէ միւհթաճ էթմէմէք իշին, մէրսու մ

(1) Սիսիօնէրի Հերալտ կաղէթասընըն
 38ինճի ճիւտին 450 նճի սահիֆէսինտէ.

լերէ բնական Փիլիսոփայութիւնով
հոյրէտիք թալիմ էթափմէք իւրդէ
Վարժապետ պէջիւք պիր Ռօթէս
Թանդ Սէքթէպի աջըրք փէյտահ օ
լունմատը խուսուսունու տախի խաթ
րա սրրաքտըգտան գաթի նազար
Իւսիլուտարտաքի Ղեմարան նամ Սէք
թէպիմիլին գափանմատըն պալաղըճա
հազը էթմիշ կիպի կէօրիւնիւյօր . ֆա
գաթ Սինեօու Քարողիչ էկէր պէնի
տօսթ պիլիրսէն , պիր տախի պու կի
պի հաթաթիւլէրի եապմայա գալէմ
սրաթըրմամանըզ հագգընըզտա չօգ
խայրըրը օլուր :

Կարապ : Տօղրուսու տա պու տուր
ղիրա պու կիպի էսրարլէր մէյտանէ չը
գըր , Սիլէթէ չալ օլաճադ օլուրսոն
հագգընըզտա զարալը պիր մատաէ
օլուր :

Բրօթ . Բ : Պէնիմապա ռմուրուլ

տառէյիլ տիր. հաթթա սրու հապատիւ
լէր քարողարարութեան կիւն պէ կիւն
ֆախտէ վէ սեմէրէ հապը օրմադ տէ օլ
տուղունա, վէ մէմուրիյէ թիմիպին տա
խի՝ պունտան պէօյլէ կիւրէյիւր շէ
րէֆ պուլմաորնա պաշլը պիւր խապթ
վէ տէլիլ օրմադլէ, պու մատտէյէ դէր
րէ գատար քէտէր՝ էթմէմ : \ պրին
սիլ \ \ պրգապետ, աննաշլուն՝ հալա
Բրօթէսթանդ թաիֆէսի միսիօնէր
լէք էրպապը տէյիլլէր զիւհիւմունտէ
սինիլ :

Գրիգ Վ : Տողլուսու խաթրըն գալ
մատրն տէյի՛ պունու պէն տէօյլէյէ ճէք
տէյիլ խոխմ, արթըզ պու խըլմէթի
տէ՝ 1843 սէնէսի Հոկտեմբերինտէ
Բրօթէսթանդլարըն Պատէ շէհրինտէ
թէրթիպ էթտիլլէրի Բնդ հանրատիան
ժողովլարընըն գարարնա պըրտդ
ալմ : \ է օլ գարար “ Կաղէթ Իւնիվէր-

սէլ արմանտ, նամ կաղէթատան արնա-
րադ, խնիվէր խովնաւ ֆրանսրդ կա-
ղէթասընըն 1843 սէնէտի Հոկտեմ-
բերի 29 ի վարսագասընտա պառըմըշ
խէ տէ՝ պուրածըդ տա տախի զըբր
էտէլիմ. շէօյլէ քի, Նրօթէսթանդ Ն-
կեղեցի, Էկէր հագիւղէթ օնլարտա
Էկեղեցի վար ըսա, ջիւնքի Նրօթէս-
թանդ ըդ մէզհէպի պիրի պիրինէ
պէնա օլմայը՝ պիրի պիրինաէն այ-
ըրըմըշ պիր թագըմ քէնտի պաշնա
ճէմասթլարտան խարէթ տիր. վէ
հէմտէ Նրօթէսթանդ ըդ տա Նստ-
ուածաշունչ քիթապընը թէֆթիշ
էտիր, սերպէսթճէ վէ պէյէնսթի
կիպի մանա վէրմէք ուսուլու մագ-
սուլ վէ միւթէպէր թուլուլու
զու հալտէ՝ աղ չօդ Եասանիլէք հա-
լնտէ կէջինէն միլէթլէրի քարողել
էթմէք զըմընտա Վարդիլէ թայիլ

” Եթմէյէ սէրահլէթի վաճ մը տըր ” *

Խաչատ : Հալա շու թօհաֆ . Բրօ
թէսթանդ Սինեօւլար պիղի եապա
նի սըրաօրնա գօյուք , Հայլարա Եթ
տիքէրի րայէթ ու իթիպարլարնա
մէֆնուն ում :

Գրիգ . Վ : Խայրը . սալթ տինիմիդ
իչին պիղէ եասրանի տէյօրլար . զերա
սլունլարն ֆիքրի պիղէ Վ ուսաւորիչ
օլմագ տըր : Վ քաֆնի պիղ կէնէ մէդ
քիւր գարարա կէլէլում : Դադովք տէր
քի . ” Բրօթէսթանդ Բարոզիչ քէնտի
” Էօյէթտիյինին հէր տիւրլիւ եան
” լըչտան պէրի օլուք տահիհ օլտու
” զունու չըրաղընա գանտըրմագ իչին
” քէնտի տինինտէն տէօնմէսի , եանի
” ախէրինի քէնտի տինինէ ճէլօյ Եթ
” մէք իրզմէթինի իւսթիւնէ ալտրդ
” տա՝ Բրօթէսթանդլըր թէրք Եթ
” մէսի լաղում կէլիւ : Հէր նէրէտէ քի

Դ Բրօթէսթանդ Վարդիգէր թէ վն
 Դ պի պուլա պիւնիչէր իսէ՝ պուլուն
 Դ տուգըրը մահալ ահալիսինին ֆիլը
 Դ բինէ վէ առնէ թինէ վէ թապիւա
 Դ թինէ միւվաֆրդ վէ ույկուն պի
 Դ ըէր եէնի մէզէս իճաս ու իհտաս
 Դ օլունտուղուն ու տալմա կէօրմէյօր
 Դ մուուղ : Ա՛ է ջարէ եօդ մութլագա
 Դ պու պէօյլէ օլաճագ սրը . զիրա հա
 Դ ւատը դաւանութիւնունա վէ ե
 Դ կեղեցակիսն արարողութիւնլարա
 Դ պիր մէրբէղի ումումի օլմատրդ ճա՝
 Դ պու նէվ իճաս մէզէս պլէր քաթօ
 Դ լիքաէն զկատէ բրօթէսթանդլոգ
 Դ տան այրլըբ՝, օնա զըթ վէ տիււ
 Դ ման օլաճագլարը տէրբէար տըր :
 Դ Այլէ օլաուղու սուրէթտէ՝ բրօ
 Դ թէսթանդ թալիֆէսինին քաթօլիբ
 Դ քիլիսէսի կիպի մէզէս քարողու
 Դ թիւնունա ճահո ու զայրէթ էթ

“ մէլէրինէ ելէրինտէ հիչ պիր հաջ
 “ ը սէպէպլէրի եօզ տուր ” :

Կարապ : Սագըն հա . բրօթէս
 Թանդլարըն սու սինաթօս գարարլէ
 րինի քաթօլիքլէր տույմարն : Պու
 հափստիս օղարըն գուլաղընա տիւ
 շինճէ՝ նէ գատար Հայ բրօթէս
 Թանդ վար ըտադ՝ վայ պաշմուղա
 կէլիւ :

Գրիգ . Վ : () Գուլմամա մանի օլ
 մառանա եւ . Ժողովք շունու տախի
 իլավէ հտէրքի՝ “ Հումա շէհրի քա՝
 “ Թօլիք Թաիթէսինին ումուլմի մէք
 “ քէզլէրի օլտուգտան մատա՝ ինան
 “ մաուր ճաիդ օլան մատտէլէր տախի
 “ տիգգաթլը վէ հիչ պիր վէչ իլէ
 “ Թէպտիլ վէ Թաղլիր գապուլ էլթ
 “ մէզ սուրէթլէ գարարլաշարրըմլը
 “ տրք : Պու ուսուլ՝ հէր նէրէտէ եէ
 “ նիտէն քրիստոնիա եկեղեցիսի պի

“ Դա օրընուրսա՝ տախմա միւհքէմ
“ վէ մէթին դարմասընա վէք անլա վէ
“ կիւղէլ պիր եօլ տուր: Ա է ճիւմ
“ լէսինի տէ՝ պիր տինտէ պիր մու
“ հապպէթտէ վէ պիր դարտաշ կի
“ պի թուլթա պիլիր: Անճագ՝ պիր
“ պէլատէսէ բրօթէսլթանդ. բարողիչ
“ լէրի իլէ. բաթօլիք. բարողիչէր տա
“ խի պուլունուրլար խէ՝ պիրի պիր
“ լէրիլէ մուլթապա մարաղալարը էք
“ սիք օլմայրը, պիրի պիրինին եան
“ լըջնը թուլթուք թարաֆէյինտէն
“ լանէթ օղույսճագլարը տէրքէսը
“ տըր: Իմտի՝ բրօթէսլթանդլար. քէն
“ տի կանոնլարընճա նասըլ տալրանա
“ պիլէճէքլէր: Ա իլաճ. հէր բէս
“ հանիր ուսուլու տահիհ տէյի պէլ
“ լիլէմիշ խէ ծնու թուլթուուն տէյի՝
“ ամմէնին սէրպէսլյէթինէ միւսաա
“ տէ հտիր մուհապպէթէ խալէլ կէ.

„ Թիրմէյէրէք՝ քաթօլիքլէրէ գարշը
„ տուրամայաճադ տրրլար . լաքին
„ քաթօլիքլէր իտէ՝ տախմա քէնտի
„ կանոնյարընճա հարաքէթ էթմէք]
„ տէ տիրլէր “ :

Խաչատ : Եւ Պրէնկ քարողիցեր
տախմա պիղէ Լմերիգալըլարըն քա-
րողունտան սադընըն լոէյի Թէնպին
էտէյօրլար ըտա՝ Լմերիգալըլար նէ՞
իջին Պրէնկլէրէ կիւճէնիք էյրի պա-
գայօրլար . պու հալտէ պունլարըն
քէնտի ժողովքլարընա տախի Կթա-
աթլարը եօգ տուր : Զէլէ՛ պադա-
լըմ՝ մէգքիւր ժողովք էնճամընտա
նէյէ՞ գարար վէրմիշ :

Գրիգ . Ս : Պու ախչամբի՛ սէօհ
պէթիմիղի տէ՛ պու ժողովքուն գա-
րարըյա պիթիրէլիմ : „ Պունտան
„ պէօյլէ՛ տին քարողէլ էթմէք խըլ-
„ մէթինի պիւթիւնիւթիւնէ՛ ետու

„ Ըրձէ սէնէլէրտէն պէրի սու խղ
 „ մէթէ միւտալէմէթ, էտիք քար
 „ ղու-թիւնլարննն ֆախտէլէրինի տա
 „ խի տիւնեաննն հէր թարաֆրնտա
 „ կէօրմէքտէ օրան, քաթօլիք քիլի
 „ սէսինէ սլըրսգմտիլ իճապ էտէր :
 „ Վէ լու-թէրին իհտաս ու թէրթիպ
 „ էթտի տին՝ վազլթ միւրիւրիլէ
 „ աշնրք էքիսիշ օլմաղէ, անճազ
 „ բրօթէսթանգլդ տէրունինտէն
 „ ճէտիտ պիր տին ղուհուր էթմէսի
 „ նէ պէքլէմէլիլ :

Խաչատ : Եմերիդա քարոզիչէրի
 հազգընտա՝ սու փարջտա շըբեա
 յէթ եօլու էթտիսիմիլ սէօհպէթ
 լէրի կէրի ալմալըյըլ զիրա մէճլիմ
 լէրինին էմրինէ իթատթ էտէրէք,
 եալաշ եալաշ կէնէ կէլտիքլէրի եէրէ
 կիտէյօրլար : Իղմիրին միւթէպէր աք
 թարլէրինտէն սուլունտն Բալաճը

եանց Պարոն Վարդան տօսթումն զ
տան սօն վաբօր իլէ ալտըլմ մէք
թուպէր, մէրտում Վարողեցէրն ա
տամ ճէլա էտէմէտիքէրնտէն էօ
թիւրիւ՝ Վէյիւքէրի թարաֆընտան
մէմէքէթէրնիէ չաղըրմըլ օլմայէրի
իլէ. սոլ տէֆայ Գարըլարը վէ օլուգ
չօճուգլարը իլէ պինիւ կիթաիլէր.
վէ թէսէլլի օլարապ՝ անճապ Լըրու
տաղէմի կէօրմէլէրնի էթմիչէր տէյի
եաղըրմըլ տըր: յապաթ Գօրգարըմ,
քի՝ մէրտումէր Լըրուտաղէմէ վար
արգլարընտա՝ էլէրնին իւգէրնէ
սէնիմքիլէր կիպի պիւրէր Խաչ, վէ
Գօլարընըն իւգէրնէ տախ պիւրէր
Լըրուաճաճին չըղտըրըր րէամ էթ
տիրէճէք տիրէր: Հէլէ՛ սոլ աքչամ
ըք սոլ Գատար միւգաքէրէ էլ վէ
րիւր Անեօւ քարողիչ, Գուսուրու
նու տա՝ եարըն աքչամա պըրտալալմ:

Բրօթէս . Ք : Պարոն էյէր պու
մատտէ սիղէ Մեղիգալը Վարդիջէր
հաք քընտա պսեաղի պիր քէյֆիյէթ ,
կէօրիւնիւր սէտէ , քաթօլիք Միսի
Եօնարլարտա , բէք զիւտտէ սէվլին
մէսինլէր : Բիրա Մճէմիսթանտա
պուլունան արքատաշարմըզ , օլ պէլ
տէտէ օլան քաթօլիք բաբաղլէրինին
մէմլէթէթտէն նէֆի վէ թարտ օլմա
լէրի՝ իշին , Հահ թաշաֆընտան պիր
ֆէրման ջըքարտըքլարընը , հէլպէթ
իշիտէճէքսինիզ , տէմէք օլույօր քի
Նէսթուրի թայֆէսինի , Մէրիքան
մէղհէպիմիլլէ ճէլպ էթմէմիլլէ , պուն
տան պէօյլէ մէքսումլէր մանի օլմա
յաճաքտըրլար : Ապին Էաղըք պի
ղէ քի պու վիլայէթտէ . . .

Գրիգ . Վ : Պիլիրիմ՝ նաքլինիզ
տահհատիր , լաքին պու Եօլու թու
թարաք Բրօթէսթանիզ մէղհէպինի ,

էսկէօիլ էսկէտ միւսթէղէլ վէ քէ՛
բաղէ էթմէնիղէ տօղբուսու պէն ու
թանլօրում , նէ աճայիպ մէզէսպ
մատտէսինին սէր պէսթիլէթինի Միւ
սիւրմանէր պիլէ աննամարտա իւ
քէն , Խիղ նէ զաքէթլիլք վէ ինտաֆ
տարլըք թասլայսն Նրօթէսթանդ
թայֆէսի , բարա քուվէթի իլէ , քա
թոլք Սիսիւսնարլարլն Մճէմիւ
թանտէն տէֆ վէ նէֆի օլմալէրի ի
լին ֆէրմանլէր չըբարտըբ , աչըբտան
աչըղա քաթոլքլէրի հալածել էտէ
յօրսունուղ , լաքին պիլիւրմիսին քի
հուսումէթինիղի սու քէրթէյէ գա
տար աչլքէար էթմէնիղ մէզէսպինի
ղին զայրֆլըղնա պիւր պաշը իսպաթ
տըր : Օիւրա ճշմարտութիւնու ի
լէրի կէօթիւրմէ իլին , ճէպը վէ զու
լում իքթիպա էթմէղ , վէ պէն օ ա
բըտայըմ քի՛ Նշմէնի միլէթիմիղի

Բրօթէսթանդըք Թէհլըքիլէրնտէն
պէրի վէ էմին էթմէք իչն , սիպլէրի
մէմէքէթտէն չըքարմա , իքթիլս
էթմէզ , վէլէվ չըքարմայա եէտիմիլ
տէ քուտրէթիմիլ տտսի օլսա , ին
տաֆըմը վէ սէրպէսթիլէթէ օլան
մուհապէթիմիլ պիլի քօյվէրմէզ .
անճաք բրօթէսթանդըք մէղհէպինին
ճէմիի եաղնըլըքլարընը վէ միւլհիւ
տիւլիւյինիւ վէ պիր էօյրէթտիլինին
օլ պիր էօյրէթտիլինէ ույմատըլընը ,
պունտան պէօյլէ պիր պիր էսպաթ վէ
սչէքէար էթմէք , նուֆուղունուղու
դըրը էօյրէթտիլինիլի պօշա չըգար
մայա էլվէրիլ տէյի պիլիլիլ :

ՏԻՕՏԻՒՆՈՒԷ ԼԵՇԱՄ:

Սորբերա խառելն ու իւղէն երկէ՝ հասարականն,
Սորբ լէ ագլա ղալէն թափաքէ՝ օլորալա՝ պէյանի :

Խաչա : Խօշ կէլտինիլ Հայր սուրբ .
պո՛ղլուրուն : Տալէթիմիղի գապուլ
էտիբ թէշքիֆ էթմէնիլ, պիղի ղա
յէթ մէսրուր էյլէտի . պու աքչամ,
թաամը պիրլիքտէ էտէլիմ . վէ բրօ,
թէտթանդ քարողիչ իլէ պիղիմ Պա
րոն Կարապետ կէլմէտէն էվվէլ, սի
զէ պիր մարտէ իֆատէ էտէճէլիմ,
հալլ էթմէյէ հաղըր վազ թըմըղ օլուր :

Գրեդ . Վ : Սիւշքիւլունուղ նէ՞ ի
սէ շիմտիտէն թէզլէ եօզ . իֆատէ
էթմէնիլ լիմբի՛ն մի տիր :

Խաչատ : Հայր տուրք . պու կիւն
հարչուտ Պարոն Կարապետ պէնտէ
նիղի կէօրիւք , օ կիղլի տին թաշը
յան վարդապետ իլէ պու գատար
սըզը ֆըզը իւլֆէթ էտիք՝ ծնու է
վինտէն տախի էքսիք էթմէմէ սէնին
շանրնա տիւշէր մի . Քարազիչ իլէ
միւսահէպէթ էթմէ իլին տիկէր
պիր Վարդապետ եա Տէրտէր տէ կէ
թիրթաթիէ պիլիւսին . զիրա Վրիգոր
վարդապետ Հռոմայա կիթախինտէ
քաթօրիք օլտու . սանա ծնուն ուլա
կէօրիւշմէք պիլէ զիւլ տիւր տէտիք
տէ՝ պէօլէ օլտուղունու էյի պիլիւ
միսին տէյի սօրտում : Պապոսնապ
սէօղլէրինտէն պէլլի . Փափը վէ Հռո
մա եկեղէցիսինի ասլա աղզընտան պը
րազմայօր : Պու սէօղու իլէ՝ տէ
ղունիմէ պիր իշքիլ պըրագտը . վէ
հաղըէթինի իսթէյիք մախֆիճէ կէօ

լիւշմէյի՝ արդիւլէմէմ, մահա շու-
իւքիւմին հալլ օրմար իջին տիր:

Գրեւ. Ա: Պէն Հայոց Եկեղեցի-
սինտէն այրումը տէյիլ իմ. վէ պիւ-
միշ օրաւն քի՝ Հայաստանեաց Եկե-
ղեցիսին Թաշտորը վէ էօյրէթտիյն
Տինտէն այրումն քիմնէ՝ ճէմի Եկե-
ղեցիտէն այրումը օլուր. տնճադ՝
չիւնքի պու մատտէյէ տայի՞ր՝ սէօյլէ-
տիյիմ սէօղէրէ գարշուրգ օրմարըը
իջին սէն գօլայ գանարսն. լաքին օ-
նու խթէրիմ.քի՝ սրւնուն լագըրտը-
սը միւճատէլէմիդին աղասնտա ա-
ջըրն. զիւրա Տին խուտուտնտա
Եկեղեցիէր տէմէք՝ պիւ Եկեղեցի
տէմէք օլտուղունու, վէ ճիւմէսի
պէյիսնտէ օլան ֆէրգ՝ Տինէ տօլա-
նըր մատտէ օրմարըընը Աննօն
Քարողիէ էթրաֆըրլա աննաթմայր
խթէրիմ. սրւնուն իջին օնլարա գար-

չը կէթիւրտիւիմ խորթութլարնաւա շը
առնա վէ Ուռում վէ շայ Եկեղեցի
սինտէն այրը սէջիսիզ շէհատէթ ա
լըրըմ. վէ միւրատըմ տասիի՝ հէվսի
նինտէ Տին ու Իմանը դատիստէն պէ
րի պիր օլուբ՝ Բրօթէսթանդլարն
պէլլիլէ տիւնինն աքսիսի օլտուղունու
աննաթմադ տըր :

Խաչատ : Թութտուղուն եօլ թա
մամ տըր Վարդապետ . պէն Պարոն
Կարապետէ պունու աննատըրըմ. զէ
րէ 'կէօրիւնիւբ քի մէրտում՝ ֆիբրի
նիդի հալա աննամամը տըր :

Գրիգ . Վ : Պարոն Կարապետէ պու
նուտա սէօյլէ քի՝ Փափուն վէ շու
մա Եկեցիսինին հագգընա պու Բրօ
թէսթանդլարն աղղընտան իշիթ
տիւի լաղըրտըլարը սաղըն ինննա
որն . պիւթիւն իֆթիրա տըրլար . վէ
մէրտում Բրօթէսթանդ թաիֆէսի

պու թարգ իֆթիտար ըն՝ Բնդհա
նուր Եկեղեցինն Տիննի թաղ յան
քիննէլէր պէյննոտէ խուսումէթ վէ
սողուգլուգ փէյտա էթմէնն փէր
ուսթաուր տրրար :

Իսչատ : Տէսէնէ քի պունլար պա
ղը եալան՝ տա սէօյլէրլէր : Օյուտա՝
պիղ պունլարն սողոնտան եալան
լագըտը ապա չոգմաղ տէյի տու
լուրուղ :

Գրիգ . Վ : Եւթմիլէրի քէնուի
թարսփարնա ճէլս էթմէք իլին
պաղի սէօյլէրլէր : Վէ հէր նէ վա
գըթ Հումայր տալարրը , ծուռն
հապգընտա ֆէնա սէօյլէրլէր իսէ՝
սէօյլէտիլէրի եալան տանա պաղը
պիր կանոն օլտուն . վէ պէնիմ եանըմ
տա սէօհպէթ աջըտրդձա՝ շու տէ
տիլիմի պէն սիղէ չափուգ թաստիգ
էտէրիմ : Եւձապ՝ էկէր պէն պուն

լարն կէօղունէ չլրբին կէօրիւնիւ՝
յօրսամ՝ նէ՞ մանի. պու միւքեալէ՝
մէ պանա մախսուս պիր մատտէ տէ՝
վի՛ա . Պօղոս վարդապետէ սէօյլէ՝
յիմ տէ՛ պունտան սօնղրա՝ օ՛ կէլին .
օնունտա պու Վարդիչ իլէ սէօյլէ՝
մէյէ դուտրէթի փար արր :

Խաչատ : Խաչըր էթէնտիմ պէն սիլ՝
տէն վիյատէսիլէ խօշնուտում . էլ
համոխլըսհ Պարոն Կարապետէն
իշխթտիլիմ սէօղտէն տօլայը տէրու
նիմտէ փէյտա օլան միւշքիւլ պիւս
պիւթիւն հալ օլտու . վէ սէօյլէտի՝
յինիլ .քէլամբարը Պարոն Կարապե-
տէ իֆատէ էթտիլիմտէ՛ օնուն տա-
խի խօշնուտ օլաճաղընա շիւքհէմ՝
եօղ տուր . շէօյլէ քի՛ Սինեօն Վա-
րդիչտէն մատտա սէնի հաղլ էթմէ՝
լէն դալմաղ :

Պու սէօհպէթտէն սօնրա սուֆրա
լա օթուրուլուր , թաամ՝ արասընտա
պու միսիլու սէօհպէթ օլունմար . սն
ճագ սուֆրատան գալգար իքէն գաբու
չալընը՝ Վարոզիչ իլէ Պարօն Կարա
պետ կէլաիլէր . վէ Պարօն Կարապետին
լէհճէսինտէ պիր խըրս պլամէթի ֆէրդ
օլունույօր իտի :

Կարապ : Տիւն Տէր Կոմիտասըն
կիւնիւ իտի . վէ ատէթի գատիմէ
իւղը՝ Պալըզը մէղսըլըլընա իֆրաթ
չօգ գարսըլըզ թօրսնտը . վէ
բահթ ու թալէհիմտէն՝ Իհլիմ թա
գուհիլտէ օլ գարսըլըլըն իլինտէ
կէօրտիւմ : Հէլէ էլհամտիւլահ ,
շիմտէն սօնրա մէրսումէյէ էհլիմ
տէմէյէ մէճպուր տէյիլիմ : Պէնի
կէօրտիւլտէ քէնտի՝ թանշուհայլըմ
տէյի ետշմաղընը եօդարը չէքիլ սոյ
ղընը պուրնուհու գափտար իտէտէ :

կիսովի ուրա՛հ հարձը մամի ֆերա-
ճէսինտէն, վէ ալէլ խուռու՛ պէնի
կէօրաւքտէ շաշորը իւղիւնիւ էօ
թէ՛ չէվիրմէսինտէն գօլայ թանը
տըմ. վէ քէնտիսի տախի ախշամ էվէ
կէլախինտէ՛ մառնահաթը ինքեար էյ
լէմէտի: Աճայիք. Վաթօլքլէր իլէ
պիր օլուք տէ՛ մէզարլէր իւթիւնէ
ղէյարէթէ կիտիք տուա էթմէք,
Բրօթէսթանդ. Վարդիլէրին էօյ
րէթտիլէրի իւղրէ՛ Փուլթիէրէսթ
լիլին վէ Աւելորդապաշտուլիւնուն
սօն տէրէճէսի տէյիլ մի տիր: Աղնա
շլան՝ հալա օ՛ էօլիւլէրին տիրիլէրէ
ֆայտառ օլա պիլիլ. վէ Օնլարըն չիւ
րիւմիւշ քէմիլէրինին թօհլուղը՝
սէնին տուալարընը իշտիլ խտաւ
որնտա մըսըն: Թազուհի՛ սոսյնաքի
խուլու իւղրէ, սրանա գարշը պիլ
թագըմ սէպէպլէր՝ պուլուք ո՛լ, օլիւ-

լերին Սեղաբէրինէ՝ էմիրն իլէ օ՝
տամըզա տապըղմ շու Ստուածա-
ծին Պատկերինաէն զկրատէ սէճտէ
գրքմատըղմը էյի Ելեմիշ օլ. պէն
ճէմի Հայլար ըլա՝ Տէր Կոմիտաս
պատգամըն կէօյլերին էպէտի փառ-
քընա՝ փառը օլմուշ օլտուղունա իման
կէթրիբ, վէպիր ալտան պէրի որթ-
մատան էրիիբ խարապ օլմուշ օլան
օղլումուղ () հաննէսին շիֆա պուլ-
մաար իլին՝ թանրըյա շիֆայէթճի
օլմաընը բէճա էտէրիմ “ Ետէյիբ
պէնի թէրպիլէ էտէր Եօլլու նաոի
հաթլար վէրմէյէ պաշատը բի՝ մէր
սումէնին տէօյերէբ բէմիքլերինի
գըմըշար կիպի՝ աղլամաընտան վէ
իւքսէբ մէս իլէ ֆէրեատ էթմէսին
տէն, պիւթիւն գօւնուլար բէնջէրէ-
լերէ տէօբիւլտիւլեր: » Եւ արթըդ
էէթիշիւր օլտու. տէն գապընը թա-

չըրտըն'ա. շիմոխտէն թէզի եօգ չը'դ
էվիմեռէն“ սէտիմ: Թագուհիւն
սէօղիւմիւ տիյնէմէսինն պո իւր
տէֆասը օլտու, վէ հէմէն չըգըր
կիթտի:

Խաչատ: Ի՛յ տօստում. էհլին քա
թօլիքլէրին գալապալդընտա վէ դի,
նէթինտէ պուլունմասըյլա գապա,
հաթլումը օլմուշ օլույօր, պիմէլիսին
քի՝ օ՛ կիւն Ուուուկար վէ Տաճիկ
լէր պիլէ գալապալդըլա գարըշք,
Նահապակըն թօխրադընտան տախի
րայէթէ շայէսթէ պիւր Մասունք կի
պի ալըրլար:

Բրօթէս. Ք: Ը՛հ. էկէր սէնիմ
իլէ պերսպէր շու Առաքելական
խըղմէթիմէ իլհագ օլունան ()լէնը
էհլիմ տէ պու կիպի ալըր պիւր գա
պահաթտա պուլունմուշ օլտա՝ պէն
տախի օնու Ապրապէտ կիպի էտէր

խոխմ: Հալա պու թօհաֆ. եարու
տըճըմըղ Ալլահա սըղընաճագ եէրի
նէ՝ էօլմիւշ վե կէօմիւլմիւշ մասիւ
լուգլարա սըղընմագ՝ չըլտըրմըշլըք
տէյիլ՝ տէ նէ՞ տիր: Տիւանէլէրի սիղ
լէրտէ նէ եափարլար: Պիղլէր անի
տէ թիմարխանէյէ կէօնտէրիւղ:

Խաչատ: Լօյլէ իսէ Բրօթէսթանդ
լար գարըլարընը պօշամաղը հի՛շ պիր
մատտոէ եէրինէ գօմագլար տէտիքլէ
րի սահիհ իմիշ:

Գրիգ. Վ: Պէլի. Բրօթէսթանդ
լար գարը պօշամաղա իղին վէրերլէր.
վէ Սուրբլարա ըայէթի եասագ է
տէրլէր: Պու աղիղ Փափաղա իթի
պար էթմէք, վէ 1708 Սէնէսի՝ Թա՝
րիխնտէ՝ Սիւլլիւման Հաքիմէր
հուզըրուհտա քէնտի Տինինի ին
քեար էթմէտիյի իգն Վաորմ կիւ
նիւ Բարմագ գափուտա գաթլ օ՝

լունան, վէ Բարեխօսութիւնսլա-
տայինա՝ վուգու պուլան միւճիւ-
ղաթլար ծնուն Սուրբըլուղունա սլաշ-
ը խաղաթ օլան՝ Սուրբ Կոմիտաս
կիպի ֆաղիլէթլէր սահիպի սիլը Բա-
հանայա իթիպար վէ խալատէթ էթ-
մէք գապահաթմը օլույօր :

Բրօթէս. Բ. Սուրբ. Սուրբըլուր.
... Պու նէ՝ լազըլարլար. սիլմիշ օ-
լուն. քի՝ Ալլահտան, մատտա Սուրբ
եօգ տուր. վէ սիլդ Բրօթէսթանդ-
լար՝ Օնտան պաշգասընըտա տղիլ
տէյի թանըմայրդ. օ սիլրլէրլինին հէվ-
մինին խամնի տէ Սուրբ Կոյս տէտի-
լինիլ Սարխանըն խամնտէն սլաշա-
յրը՝ Օրացոյց վէ Տօնացոյցլաղը.
մրդտան գարորդըլաղ տըր :

Խաշա : Են տղիլ Յիսուս. վէ սէն
եան լէքէսիլ Վալիտէսի Կոյս Սարի-
ամ, շու. քի-ֆիւրլէրլին մուստահաղ.

օշառւորի ճէղաքը աֆիլ պույուրուն՝
սկիւն մերհամէթ պույուրուն . զերա
Բրօթէսթանդար նէ՞ տէտիքէրինի
սկիւնէյօրլար :

Բրօթէս . Ք : Քիւրտիսթանտա
պուլունան Նեառոսիէրէ վէ սիդէ-
րէ տախի՝ տաղըտաճաղըմըզ զիքրի
մոլգատտէմճէ սէպգէթ էտէն շու-
քիւճուք Քիթապտա թաֆսիլ օշու-
նան մատտէլէրաէն սիրիսիտէ՝ Սուրբ
լարա օշունան իղլէթ վէ րայէթին
մէնի տիր . վէ օլ սիրիտի տախի՝ սի-
ղին վէ Քաթօլէքէրին Վարխան
վերաիքէրի Կառուծաճին շէրէֆինին
ինքեարը տըր : Այ իմաի՝ իշպու իքի
մատտէյէ տաիր կէօթիւրէճէյիմ՝
խապաթլարըմը էյի տիյնէյին : Դձումա
Քիլիսէսի գալլինճէ՝ Նահատուրա
րա վէ Եղիպէրէ րայէթ էթմէք ճա-
յիղ խաէ տէ՝ էփէլլա պու շուրութ

Ալլահըն՝ թէնպիհինէ սքսի վէ մու-
ղայիր տիր : Չիւնքի Պօղոս Առա-
քեալ՝ Տիմոթէոսա եազտըղը պիւրին-
ճի մէքթուպուն իքինճի սրասլընտա
վէ պէշինճի տունունտա . » եալընըղ
» պիր Ալլահ վար տըր , վէ Ալլահըլա
» ինսան մապէյնինտէ շէֆտաթճի օ
» լարագ՝ ֆագաթ Յիսուս Քրիստոս
» էֆէնտիմիղ՝ վար տըր « . տէր : Վէ
Լըբրայեցիւէրէ եազտըղը մէքթու-
պունտա տախի . է . 24 . » պու զիքր
» էյլէտիւիմիղ էպէտիլ էպէտ վար
» օլտուղու իչին , Քահանայըղը տա
» խի ախէրինէ ինթիգալ օլունմաղ :
» Վէ պու սէպէպտէն էօթիւրիւքէն
» տի վասէթասըլա Ալլահա եագլա
» շանլարը տախմա գուրթարա սիլիր .
» զիւրա օնըրա շէֆտաթ էթմէք իչին
» տախմհայաթտէտիր « : Սանեան »
Հում . 1 խէտեգեսի Սարհամ իչին

Աստուածածին տէր . լաքին Ալլահըն՝
խաթիտասը վէ սօնու օլմատրղընտան՝
պու սէօյլէյիշ Ալլահ քէլամընա տա՝
խի մուղայիր տիր . էկէրչի Օննդոց
Քիթապընըն . գլուխ ա . վէ համար
1 ինտէ . » Ալլահ խաթիտաստէն կէօյիւ
» վէ եէրի խալգ էթտի « : Տէյի եա՝
զըլմըշ ըտա տա՝ Ալլահ Վ լալիտէսի տէ՝
տիլինիզ Սարիամ օլ վազըթ նէրէտէ
խտի : Վ է Սաղմոսուն . խա . 13 տէ .
» Իսրայէլին էպէտի Ալլահը , էպէ՝
» տիլ էպէտ միւպարէք օլտուն : Քէ՝
» զալիք . Ճժգ . 1 տէ . » Սէնին թախ՝
» թըն մէօհքէմ տիր . սէն էպէտիլ է՝
» պէթսին « : Տէյի եազըլմամըշմը՝ տըր :
Տէ՛ իմտի . Աստուածաշունչ Քիթա՝
պընա վէ Ալլահըն քէլամընա գարշը
Ճէվապ վէր . պագալըմ շունլարը՝ տա
եալան չըգարա պիլիը մի սին :

Այսչատ : Այ . Բրօթէսթանդլար

Սուրբ Աստուածաշունչով պէտքէ՞ մի
օգուցօրլար . վէ քէնտի իթիպատլա-
րընը վէ զիւլմէրինի թատիգ էթ-
մէք իչին կէթիրտիքլերի խալաթլար
հէփ պէտքէ՞ մի տիր : Պէն խէ ծնա-
րը քէսկին Աստուածաբան , վէ սրա-
մաբանութիւնտա մարիֆէթլի զանն
հտէրտիմ : Տօղրուսու պիղիմ Վանտա
պունտան չօգ Կուվիթլի տրամա-
բանլար սուլունուր : Ի՛յ խնտի էյէր
Կարապետ Իհլինի էվտէն գօլտուշ ,
վէ նիքեահընը տախի սօգլուշ խէ ,
Իրօթէսթանդ ուսուլու իւղդէ ծնա
խալաթ հտէրիմ քի հէլլէթատ չը-
Կան սէնէ Սուրբ Ասիօք կիւնիւ պի-
լա վէլէտ մէրհում օլան պիրատէրի
գուլումաճու Սեւրպ աղանըն Իհլի
Սանդ ուխտ տուտուլու ալմար իճապ
հտէր . զերա Իրկրորդ օրինաց քիթա-
պլնտա , իե . 5 . համարընտա , » իքի

Ի՞նչպիսիք թիւերս Եւ ի՞նչպիսիք
 զաւթիւնն գու՛մէ թիւն՝ բրօթէս թանդ
 Լըք պինասընըն չիւրիւք թէ մէլինի օր
 Թայա չըգարըք աշիքեար է թմէնէ՝ հիչ
 տէյէճէք եօգ : Օ իրա էյէր Լ ութե
 ըին , վէ սաիր ճէմի Բրօթէս թանդ լա
 ընն սէօղիւնէ պագաճագ օլուրսան՝
 հէրքէս քէնտի մէղհէ պինի վէ նէ մատ
 տէյէ խման կէ թիւէ ճէյինի , Լ րտուա
 ծաշունչուն՝ օգ ուտուգտա քէնտիլի
 յինտէն պուլա պիլիր : Լ անի տէմէք
 օլույօր քի՝ հէր գաֆատա պիր ագը
 օլմաղէ , հէր քէս պիրէր թիւրլիւ
 քէնտինէ մախտուս Տին պուլաճագ ,
 վէ պու սուրէ թէ ատամ պաշնա պի
 ըէր Տին իճաթ օրաճաք տրր : Պունտան
 մաստա՝ հէր քէս Լ րտուա ծաշունչ քէ
 լամլարընըն մանասընը անճագ քէնտի
 ագընա տանըմաղէ , սալթ քէնտի
 քէնտինէ ի թաւթ էտէճէք տիր . վէ

Ալլահա իթաաթ էտէյօր օլտուղու
նա էմնիյէթի տախի օրնայաճագ տըր :
Պուհուտն գաթի նազար՝ քէնտի ազը
նը ճշմարտութիւն քէլամը տէյի թու
թուբ , վէ էօնիւնտէ տիղ չէօքիւր՝ օ
նա սէճտէ գըրաճագ տըր :

Խաչատ : Պագ շու Ռօթէսթանդ
լարա . Սուրբ լարը վէ Պատկերելի վէ
Սասունք լարը՝ Ալլահը պաշտել էտէր
կիպի պաշտել էտէյրուզ զանն էտէ
րէք՝ էշքեարէ Փութփէրէսթլիք է
տէյօր լար տէյի պիղի գասպահաթը չը
գարըյօր լար . օյուսա՝ քէնտիւէր կիղի
վէ Ֆիքրի պիւր Փութփէրէսթլիք
տիւշմիւշ տիւր լար :

Գրիգ . Վ : Պարոն Խաչատուր զին
նինն քէսկինլիյինէ թաճիւ պ չէքէյօ
րում . չիւնքի իլէրտէ իսպաթ էտէճէ
յիմիղ մատտէլէրի , պայաղըճա ֆէ
հըմ էտէյօրսուն : Շ խմտիլիք պու գա

տարրնը պիլմէք քիֆայեթ է տէր քի ,
կէրէք պիլ՝ Հայլար վէ կէրէկ Վաթօ
լիքէր , ապլմիդ լլա պուլտուղու
մուղ մանալարը Քրիստոս Լէֆէնտիմի
դին պիգէ թալիմ վէրմէք իջին նասպ
էթալի Նէկեղեցի հիւքմիւնէ պը
լապ տըղլմըղասան էթիւրիւ Վրօթէս
թանդլարըն դուլմանտըղարը եազ
նըք վէ տիւլմանէ ճէ , ուսուլ վէ շուբութ
լէրտէն , քէնտիմիլի էսիրկէ տիւլմիլ ի
ջին՝ Լուսաւորիջին կիւնիւնտէն պէ
րի զուհուր էտէն Վաթաղիկոս վէ Լ
պիտիւպոս վէ Վարդապետէրիմիդ
Լրտուածաշունչ քէլամլաղընըն տա
հին մանասընը տախմա պիգէ էջրէ
տիք թալիմ էթմէքտէ տիւլէր :

Բրօթ . Ք . Տէսէնիգնէ քի՝ Լրտ
ուածածինէ վէ Եղիղէրէ վէ Վասուկը
լարա տէճտէ գըղմապ Փուլթիւրէսթ
լիլինին թորուսուտա լիլէ Լուսաւոր

րիչ վէ Կաթուղիկոսար վէ Կախաւ
սորսար վէ Վարդապետէրնիդ էջ
րէտխօրար : Իշթէ՝ սու ախշամբի
սէօհպէթիմիդ սունուն իւզէրնէ
տիր • լազըրաղը չէվնմէին :

Գրիգ. Վ : Փէք էլի • սաշմ իւղ
թիւնէ Սինեօն : Պէնտէ սիպին Լճէ
մթաթանաա տաղըթարընը Քիթա
պրն սրբաւնճա կիտէրիմ • մէզքիւր
Քիթապ հէր վէչ իլէ եօլտուզ վէ սը
րասրդ եարըմըչ օլտուզտան մաաաա՝
էվվէլա սունա տրդգաթ էթտիմքի •
սիդ Քիւրտիսթան Նեստուիլէրինին
կէօզունէ կիրմէք իչն • Սուրբ Կոյս
Մարիամըն Ալլահ վալիտէսի՛օրնաւնը
ինքեար էտէյօրտունուդ • լաքին պի-
լըմիսինիդ • քի տատէ շու քիւֆիւ-
րիւնիւդ սիգի էպէտիլ էպէտ Սիլէ-
թիմիդին կէօզիւնէ չորքին կէօսթէր
մէյէ քիֆայէթ էտէր • Բթաամօլտա

օլտուղլումուզու ունութտոնն մու-
 պիլմէզմիսին, քի վազթըլա պու չե-
 հիրտէ Ռում Բաթրիի պուլունան
 տինսիզ Նէսաու կիւնիւն պիրինտէ
 Վարողունտա՝ Սուրբ Կոյս Սարիամ
 սահիհ Լըահըն վալտէսի տէյիլ տիր
 տէտիքտէ՝ պիւթիւն տիյնէյէն Ճէմա-
 աթա հէյսէթ կէլիբ, ազիմ պիր կիւ-
 ըրիւլթիւ գօբտու վէ հի՛չ սիրիսի օլ
 տինսիղին սէօյլէտիյի սէօղիւ գապուլ
 էթմէտի. վէ էկէ՞ր Բաթրիքի մէր-
 սում, ա՛թիք տավրանըք տա գաջմա-
 մըշ օլաւ ըտը՝ Վաղուլուրդ ծնու գա-
 վըք տէնիղէ աթաճապլար ըտը: Պու
 գապահաթընա մէսինի՝ Նէսաու թէք
 տիր օլունուր՝ Վաթօլիքլէրին վէ պի-
 զիմ տախի գապուլ էթտիյիմիզ Լիփե-
 սոս ընդհանուր ժողովքունտա՝ հադ-
 գընտա լանէթ տախի օգունտու: Բ՛վէ
 Սըսըր թարաֆընա սիւրկիւն օլու-

նուր, սիզին Կալվինին] հիճապընտան
ուսմուտքէսիբլինէ տիւշիւք էօլտիւ
յիւ կիպի՝ Նէստոռ տախի օրատա
հայսրա հասը էօլտիւ: Իմո՛ր՝ Սինեօռ
Վարդղէ, էկէ՞ր Կոյս Սարիամ սահի
հէն Սալիտէթուլահ տէյիլ իսէ, եւ
օտուրքի Յիսուս Վրիստոս՝ ծնուն
սահի՛ն օղլու տէյիլ տիր, վէ եախօտ օ
տուրքի էվասը օլան Յիսուս Վրիս
տոս՝ սահի՛ն Լալահ տէյիլ տիր: Իկէ՞ր
շու իբի ֆիբիրտէն էվիլէլքի ֆիբիրտէ
իսէնիլ՝ գուլանտըղընըլ իթիգաթ,
գուրթարըճըմըլ Յիսուս Վրիստոս
սուն Իեթղէհէմ շէհրինտէ Կոյս Սա
րիամսուն տօղմասըքէյֆիլէթինի եէր
լի եէրինճէ նագլ էտէն Սուրք Լաե
տարանըն քէլամընիա տասպան տասպա
նա զըթ օլտուղու՝ կիւն կիպի աշի
քեար տըր: Սէ սլու հսլտէ՛ ազիզ
Վիթասլարա րայէթ վէ իթիպար լա

յըգ տըր տէյի Վաբողութիւնըրը
նըղ նէրէտէ գալըր: Ե՛տ էկէր իբն
ձի ֆիբիւրաէ խննդ՝ Նէստուական
սընըղ: Վէ Քրիստոս Լէֆէնտիմիզտէ
սլուլունան Մլահըղ անձընըն Նստն
լըղա պիւրէշմէսի քէյֆիւթիմի, ֆա
գաթ գըլասի վէ իթթիֆագի վէչ ի
լէ տէյի զանն էտիք, ստըղ զաթի սու
րէթլէ օլտուղունա իթիգատ էթմէ
սինիլ: Լըյլէ օլունձա՝ Մլահըն տիւն
եայէ կէլիք Նստն օլմատընըն սըբըր
ինքեար էտիք՝ Քրիստոնեայլըն թէ
մէլինի պաթթալարսընը:

Բրթէս. Ք: Միլին Հայ Թաթիսի
կէրչի Նէստուականըրը դէվլէնի
յօրտունուգ. լաքին պիլիւմիսինիլքի՝
Քրիստոստա եալընըղ Մլահանի բնու
թիւն վար տըր տէյի խտտա էթմէ
նիլ իչնն, Քիլիսէ սիղի տախի գալու
էթմէլիք ռէտտ էթմիշտիք:

Վրիգ. Վ: Ղեմիի Հայկար շուռ է տ
օլունմուշ իթիլ տառա տրբար տէ
մէք: Եաղնիք տրբ: Օիրա մեղքիւր
իթիլաւ Եաղնիք սիր գաշ Վարդա
սեւոյէրին զհիննէ կէմիշ տիր տէյե
սիլիւրիմ: վէ օնւար տախի շու. քէլամը
էօյէ թէճնիւ լադըրտըրտըրլա ան
նաթմըշար տրբ. քի՝ տէօյէյէնէրին
տահիհէն սրա Ֆիքրէ տէօյէմիշ օլտու
ղունա սրա՝ մաւդատտէմ՝ գօրայ լա
դըրտը տէյիլ տիր: Հաթթա Վար
դասեւոյէրիմիլին չօղու, վէ սրա խու
տու իքմէնի Վիլիսէմիլին ըշտլարը
տէնմէյէ շայէսթէ պուլունան, Յով
հան Օձնէցի խնաստատէր՝ վէ Ներ
ոնս Դնարհալի վէ Ներսէս լամբօ
նացի կիսի մէհուր. քիմնէլէր՝ Վրիգ
տա ի՝ քէնտիմիլին զաթընտէ հէմ
Ելլահանի վէ հէմ Նտանի ընութիւն
սրալունալունալունա սիլիւ էօյրէտիր.

չէր : Վէ հա՛րա Լճէմիսթանտա պո-
լունան Հայլար , Սիլէթիմիզին փէք
Լիւմ թագըմը սայըլմազ իքէն՝ օնլար
տոսիի շու Ուղզափաու իթիգատտա
տըրլար :

Խաչատ : Եւ՛ն թանրում պիր թանէ-
ճիք էվլատըն Յիսուս Վրիստոս , սէ-
նին կիպի Լիւսհ տէյիլ տիր տէյի՝ Վա-
րուզն աղղընտան իշիթմէլիմի խտիմ .
աճապ եաղնը՞մը աննայօրում :

Բրթէս . Վր : Պէլի Պարոն . ոէն
պիզիմ ուսուլիմիզի եաղնըշ աննա-
յօրսուն :

Ղրիշ . Վ : Եւ՛թ էտէրսին Սինեօու .
սիզին Վիթապլարընըզը , վէ՛ալէլ խու-
սուս՝ 1830 թարիխինտէ Հայաստա-
նա օլան իպլթիտաքի սէֆէրինիզին
հիքեայէսի քիթապընըն պէլլի սրաշ
լը պիր գաշ մահալէրինի օգույան
քիմսէ , սիզէրին Յիսուս Վրիստո-

տուն Լլըսհ օլմաորնա ինանմազ օլ
տուղունուղուն մութլազա զէվզինէ
վարրը: Հաթթա մէզքիւր քիթա՝
պըն պիր եէրինտէ՝ հալա Սկզընական
կիւնահա ինանրք, պիր սահաթ էվ
վէլ չոճուզլարընը Սկրտուլթիւն էթ
տիրմէյէ օլան զայրէթլէրինի, Հայլա
րա պիր գապահաթ աւտո էտէրսի
նիզ (1): Սէ սիզին սուլունուղուն
նուզ Բրօթէսթանգլըք ուսուլունու
թէֆէքքիւր էյլէտիքաէ՝ պու քէյֆի
յէթի դօլայ աննայա պիլիւրիզ: Պիր
քիւնէ՝ Հաւատամբըն ետլընրզ պիր
մասուէսինի գապուլ էթմէմէյէ ֆէթ

(1) Տուայթ • վէ Սիթ • Հայաստան
տա Վարդգիշլիքլէրի հիքեայէսինէ տա
յիր՝ 1834 սէնէսի 1 ընտուտա պատը
լան Վիթապընտա:

վա, պուլտուզ տա՝ իսթէտկի զաման
օլ պիր մատտէլէրի տախի գասպուլ
էթմէզսէ օնա քիս մանի օրա պիլըր :
Վէ Մտուլաճաշունչուն սրապի աշի
քետար վէ գօլայ եէրլէրինէ մանա՞ վէր
տիսինէ կիւվէնէրէք՝ ապըլ հալի իլէ
օրաըսրա սաբըր ճէվաղ պուլա պիլըր :
Հաթթա Սոկինուս վէ քէնտիյէ թա
պի օլանլէր , Բրօթէսթանդըզ ու
տուլէրի էքսէսինէ կիթտիլէրինտէն՝
Յիսուս Բրիստուս էֆէնտիմիդին Աւ
լահըղընը պօշա չրպարտըքսան մա
տա՞ (1) Սկընական կիւնահը քիւլ
լիյէն ինքետար , վէ Սկրտութիւնուն
տախի մուգթաղի օլմադընա ինանմա

(1) Սոկիանուս տէտիլէրի առէմ, Բրօ
թէսթանդ մէզհէպի իճատ էթմիշ վէ էթ
մէքտէ օլան հիսապարզ քիմնէլէրտէն պի
րի օլուր՝ օլ իթիգատլէրին պաթըլ ու

յոր՝ Երրորդութիւն Խորհուրդուն
նու Եահողտիլէր վէ Սիւսի մանկար
միտալի՝ Այլահաա եալընըդ սիր Վնճն
գապուլ էտէրլէր։ Շիմաի Բրուսիա
վէ Օվկայեռի մէմէքէթլէրինտէ
սրուլունան Բրօթէսթանդլարըն կէօ
յա օգուսուշ վէ ալիմ թագըմը՝ Յի
սուս Բրիստոսուն տիւնեայէ թէշի
ֆինէ իթիգաթ էթմէտիքտէն սօնրա՝
տիւղմէ սիր մասալ, եախօտ այլաբա
նութիւն նէվինտէ սիր զաթ տըր տէր
լէր, նասըլ քի սիզին Շթրաուս իս
մինտէ սիր Վարդապետինիզին եափ
տըղը իքի ճիւս պէօյիւք քիթապլա
րլնոտս սրու քէյֆիլէթի նապլու թաֆ
սիլ էթմիշ տիր։ Ախայէթ, նէմէս

սուլէրինին օլ սիր ուճունա կէշտին
տէն՝ մէղքիւր եաղնըշ Լքքարա տիւշ
միւշ տիւր։

Թանտա պուլունան Փիլիսոփալար
գավլինձէ՝ քէնաիլէր , վէ սէն , վէ
պէն , վէ Տիւնէատէ պուլունան տաիր
Ճէմիի մախլուգաթլէր տախի՝ ճիւմ .
լէթէն պիր Ալլահըն փարջարըր ըզ
տէրլէր . շէօյլէ քի՝ հէբսիփիլին ճէմ
վէ պիլլըլթինտէն պիր Ալլահ հասըր օ .
լուր :

Կարապ : Վայ Մինեօն քարողիչ .
շու կիւզէլ ինթիգատլարընըզ շիմ
տիէտէք պանա նիճին Թարիֆ էթմէ
տին . էկէր ճիւմլէմիլտէն պիր Ալլահ
հասըր օլուրտա՝ պու միւճատէլէյէ նէ՝
միւճիպ :

Բրօթէս . Ք : Պանգ տօսթում . պի
ղիմ Ամերիգալըլարըն Թուլթուուղու
մուզ բրօթէսթանդըբ ուսուլու ի
լէ՝ Բրուսիա , վէ Օվիգցէուի , վէ
Նէմէսթան մէմլէքէթլըրինտէ իճ
րա օլունան Բրօթէսթանդըբ ուսու .

լու պէյնինտէ չօգ ֆէրդ վար տոր :
Վէ սիդ շու պիպիւ՝ եօլումուդա՝ տա :
խիլ օլաուգտան սօնրա՝ շու ֆապրը
մէվէքէթլէր՝ տախի պիդիմ՝ Բարոզու
թիւնումուդա վէ ոուհանի մէմուրի
յէթիմիդէ միւհթաճ օլաճադ տրըլար :
Լաքին շիմտիլիք պունու պիլմիշ օլա
պըն.քի՝ Յիսուս Բրիտոոստան պաշ
դա տխէրինէ տուա էթմէք՝ Յիսուս
Բրիտոոսա.քիւֆիւր էթմէք տիր. գի
լա մուգատտէմ՝ զիքը էյլէտիմիդ
Պօղոս առաքեալըն գալ լինճէ՝ Լլլա
հրա Ինտան մապէթինտէ վառթա օ
լաճադ եալընըդ Յիսուս Բրիտոո
Լ.ֆէնտիմիդ տիր :

Խաչատ : Լ.ճլէ իսէ՝ տէսէնէ.քի
Լլտուճաճինին Իամի շէրիֆինի լիսա
նըմըդտան պիւս պիւթիւն գալտոր
մալը յըդ :

Գիրգ. Վ. : Պնրոն Խաչատուր :

Լատուածածինէ օլան իղգէթ վէ ըս-
 յէթին թէրք օլունմասընա քէտէր
 էթտիինտէ՝ հապգըն վար տըր . զիրա
 Յիտու Քրիստոսու Տիւնեայէ կէ-
 թիրմէսինին սղեմ՝ քէրէմինտէն մա-
 տտա՝ Խաչապաշտ օլմայան Այլլէթ-
 լէր մապէշնիտէ , Ետիր վէ Լտնա
 պիր մախլուգ միսպի խօր նազար իլէ
 պուգըլան տիշէհլի թաիֆէսինի՝ Քը-
 ըիստոնիս Այլլէթլէր իշինտէ միւթէ-
 պէր վէ միւշէրէֆ պուլլուրտու : Իթ-
 ըաֆընտաքի Այլլէթլէրէ կէօղ կէզ-
 տիր սրագ աղիզ պիքիր Սուրբ Սա-
 բիամ Լատուածածինին սէպէպինէ
 տէյիլ մի տիրքի՝ սահիհ Քրիստոնեա-
 յէր պէյնիտէ , Պիքիրլէք սրու գաստար
 միւշէրէֆ վէ փայէտար տըր : Բրօ-
 թէսթանդլար իշինտէ Սարապէտ
 պուլա պիլիւրմիսին . հանըա բի պիղէր
 Քաթօլլէրլէր միսալի՝ տիշէհլի թաի-

Ֆէսինտէն՝ Յիսուս Քրիստոսու քէն
տիլէրինէ կիւմէի էտիներէք, միւտ
տէթի էօմիւրլէրինի տուա վէ սէնա
էտիւր խայր ամէլէր իշէյերէք կէ
ժրէնկէրի՝ ինտիմիլտէ միւթէպէր
թութարլլ :

Խաչատ : Սահի՛հոն Սարգապէս
հաղիպէթ շու փարչա հիչ հաթըրնա
կէլմէմիշ խոի : Պու սուրէթտէ՝ Սիլ
լէթիմիլլէն Պարըսար, քէնտիլէրինէ
ա՛լա պիւր էօրնէք օլան Սուրբ Աստ
ուածածինէ պու դատար լայէթ ու
հիւրմէթ կէօսթիւրէն Սէզհէպիմի
զի՛ եալընըլ շու սէպէպտէն էօթիւ
րիւ սէվնէլէր կէրէք տիւ՝ Իմտի՛ եր
քէրլէր Ռօթէսթանդ օլմալարընտա
կէօյա քեարլարը օլտա պիլլէ՛ տիշէհ
լի գըտմը հաղգընտա հէր վէչ իլէ դա՛
լարլը տըր :

Ռօթէս . Ք : Պէլլ : պիղ տախի

Բրօթէսթանդըդ ուսուլու՝ անձադ
հրքէք թախֆէսինէ մախսուս , եանի
ճէմիի աւելորդապաշտութիւնլարը
իւզէրինտէն սիլքիս աթմը օրսն ի
յիտ քիմսէլէր հարճը պիր իթիգատ
տրը իտտասընապըդ : Սուրբլարըն
Եօրթուլարընը տօնել էթմէք , վէ ի
սիմէրինէ Բիլիսէլէր պինտ էթմէք ,
վէ խորանլար () ծել էթմէքտէն պէօ
յիւք աւելորդապաշտութիւն վաճմը :

Խաչա : Պու հիտապտա՝ Վալթա
տաքի Լիւզէցիմիլտէն Լուտաուրիչ
իսմինի , վէ Լիւթաւսին ճիւղարընտա
պուլունան Բիլիսէլէրիմիլտէն Հը
ռիփսիմէ վէ Իսյիսնէ ատլարընը դալ
տըրմալը յըդ . հատըլ՝ Լըմէնիսթան
տէքի ճէմիի Դամլարըն ատլարընը
տէյիշտիրմէք իճապ էտէճէք :

Բրօթէս . Բ : Հայ հայ :

Խաչատ : Լիւզէլ . լարին սօնրա օն :

լարա նե՞ խիմ թահսիս էտէճէյիլ։
Բրօթ . Վ : Նեմէսթանապրի Բրօ
թէսթանդլար կիպի՝ տատէճէ Իսրա
տէթիանէ տէյէ պիլիբսինիլ։

Խաչատ : Սինետու Բարոզիչ . պու ի
սիմ մէֆհուսնուզ պիր խիմտիր։ Օ ի
րա տուա վէ իսլատէթ օլունան էվ
լէրին ճիւմէսինէտէ՝ Տուա էվի տէ
նիլիր։ Վ է Շան օլուն Սիլէթիմէ .
սիզէ պու գատար տէյէ պիլիբսինիլ
Բթամպօլտա բրօթէսթանդլոլդ գա
պուլ էթմէյէն Հայ էվէրինին ճիւմ
լէսիտէ՝ Տուա էվի տիրլէր։

Գրիգ : Վ : Հայոց Եկեղեցիներն
Սուրբ Ետողաճածինէ վէ Սուրբ
լարա էթաիյի իզգէթ վէ բայէթին նե՞
տուրէթտէ օլտուղունու սիզէ թա
րիֆ էթմէնին վազթի իշթէ շիւտի
կէլտի։ Քաթօլիք Քիլիսէսինին իթի
գատը պու սրապտէ նե՞ խէ՝ Հայրա

ընթի տախի օտուր : Բրօթէսթանդ,
ըստն հագգըմըդտա տէտիքէրի կիւր՝
պիզ պիւթիւն ումուտումուզու Սու-
րբարա պէնտ էթմէմիշիզ . վէ Մ-
ըհա մախսուս օլան իպատէթի տա-
խի օնըարա էթմէյիզ :

Ազիզէրէ տուա վէ սէնա էթմէմիշին
վէշի՝ անձագ Ալլահ թաալա հաղրէթ-
լէրինէ զիյասէ մագպուլ օլմալէրի ի-
լէ, պիղ կիւնահքեարլարա սահապէթ
էտիք եարատըճըմը թանրընը, հու-
ղուրունտա հագգըմըդտա բէճաճը օ-
լուր, վէ միւհթաճըմը օլան լուծուֆ
վէ բէրէմլէրի ալլահ թաալատան ալլ
վէրմէլէրինի նկալ էթմէքան իարա-
րէթ տիք : Աթթա պու ոկպէպտէն
էօթիւրիւ պիլի պիլինտէն չօփէր
գի օլսապփ՝ պիզտէ իքի թարզ տուա
վէ իպատէթ էթմէք ուսուլու վար-
պըր : Ալլահա տուա էթմէմին սըֆա,

Թը մահաւոճեմի՝ Տէր ողորմեան, եւ
նի եւ Սաղսկի սէն մէրհամէթ էյլէ՝
տուաւը տըր. լաքին Նիկիւէրէ տուա է
տէրսէք՝ Նիկիւէրէ մահաւոճեմի. Սաղսկի
սէն մահաւոճեմի. եւնի պիղիմ իշին րէճա
էյլէ. պիղիմ իշին չէփաւթ էյլէ՝ տէրիդ:

Խաչատ: Նիկիւէրէ. Սաղսկի լա
թէշպիհ. Նիկիւէրէ մահաւոճեմի
մէդամբնտէ օլմաղէ՝ հապգըմբդտա
Փատիշահին հապգըմբնտա չէփա
ւթմի օլմաղի իշին օնլաբա աղգը
հալ վէրիբիլ:

Իրիդ. Ս: Թըսգը պու կիպի տիր,
վէ մահաւոճեմի իշինէ աղգը հալ վէր
մէմիլէ՝ Փատիշահա գարջը գապու
հաթ իշինի օլմաղըմբնտա հիշ պիր
վէշ իլէ. Փատիշահին խաթըմբնտա
կէշմէլ:

Կարապ: Պունա նի չիւպհէ. հաթ
թա պէն տաիի Նիկիւէրէ տանձաղը:

նրն սիւլիւք իլթիզամոնր՝ սրու սէնէ
մահա շու թարիֆ էթտիլնիզ ու
սուլ իլէ ալապիլտիմ:

Գրեգ. Ս: Սիզէ սրունուտա տէ
մէլիմքի, Լզիզէրէ էթտիլնիզ իզ
զէթ ու իբրամ՝ էսքիտէն պերի միւ
թէպէր վէ պէջիւք քիմնէլէր հադ
գընտա իճրատը ստէթ օլան իզզէթ
վէ րայէթ տիր: Պադաթ շու ֆէրգ
իլէ քի՝ Սուրք Լիկեղեցի մէզքիւր Լ
զիզէրին անճադ ֆազիլէթլէրինէ րու
յէթ էտէր, ըսքին տիւնեա՝ օլնամ
տար քիմնէլէրին տիւնեալի էթվար
լէրիլէ քէսպ էյլէտիքլէրի շէրէֆլէ
րինէ իթիսար էտէր: Լզէքտանդր
Սակեդոնացիներն վէ թիմուրլէնիլին
զիքրի օլունտուլունտա, շու մէզքիւր
ճէնկեալլէրլէրի տէրունիստէն պէյէ
նիք փէսէնտ էթմէզմիսին, սրունդար
րսա՝ ֆիւթուհաթլէրի իլէ տիւնեա

ներն եուզիւնիւ դան վէ կէօղ եաշընա
պէօյէմիշ տիրէր : Սիւ տախի Եմե
րիգալը Թաիֆէսի՝ մէմէքէթինկլին
Եշտիպլըքտէն խէլաս օլուք սէրպէս
Թիյէթ քէսպ էթմէսինէ սէպէպ օ
լան Պրանքէն վէ Վաշէնէթօնն ի
սիմէրինէ շիմոյէ գաւաւր րայէթ վէ
հիւրմէթ էթմէզ մի սինիզ :

Իրօթէս . Ք : Վազաս . մէրսու
լէրին շէրէֆի խիմէրի տախ՝ Ֆիք
րիմիզտէ պասմա օլուք , էյլըլէրինի
տախի ունութմազտադտա՝ պունլարա
տուա էթտիյիմիզտէ եօղ տուր :

Իսաչատ : Հազգըն՝ վար . զիրա մէր
տուլէրին Ղէննէթ ու Ղէհէննէմօտ
օլտուրլէրի պլիլնէմէզ : Վաքին՝ իշէ
տիրլէրի Սիւճիւզաթլարը իլէ Սուրբ
լուրլէրի իսպաթ օլնուշ օլան գաթ
լէրին Տօնախմութիւնլէրինի իճրա
էթմէյէ օլան հազգըմլըջ նիշին ին .

քեար էտելիմ:

Բրօթէս . Ք : Կիւղէլ ամմա՝ իբրա՛
մընրդ դարարընը աշոյօր , վէ Վիլի
սէլէրինիգէ պիլէ դօյուլօրսուռուղ :

Վրնդ . Վ : Բրօթէս թանդւոր տա
քէնտի ինտլէրինտէ միւթէպէր
թութտուբլարը քիմսէլէրին թապի
րինի Վիտաճալարվէ թէտգրօլարա գօ
մայօրլարմը : Նամուլքի սիդ իւղէր
լէրինէ պագուրդտա՝ ագրապոնլարը
հրդը վէ տօսթլարընրդը Տիւնեաճա
ֆիքիւրէ կէթիլմէյէ վէսիւէ օլմագ ի
չին , ծնրարն թապիլլըլէրինի օտալա
րընրդա վէ սուֆալարընրդա առայօր
տանրդ , պիլդ տախի Պատկերլէրինիլ
կէօրտիւքտա՝ Ղէննէթէ տայիլր ուռ
հանի մատսէլէրի խաթրա կէթիլիլ
տիւղիւնիւրիւղ : Միճադ՝ մէգքիւր
թապիլլըլէրինիգէ սէճտէ գըմատը
ղընրդ կիւլի , պիլդ տախի Պատկերլէ

լինիցէ Թաթմայրդ :

Բրթէս . Ք : Գալոր քի Լէկեղե-
ցինիղին , մագսրու օլտուղունու իս-
պաթ էթմէյէ չարչարըր շու Պատ-
կերլէրէ օլտն րայէթ հադդընտա՝
Լստուածաշունչուն հիչ պիր եհրին
տէ ճէվադ եօգ սուր : Լէկեր վար ըսս
կէօսթէր . իշթէ՞ մէյտան :

Դրիդ . Վ : Սինեօս Բարողիչ . պու-
տըրըր գուլթանտըրընտա՝ Լստուածա-
շունչճա մալիւմաթընրն գուսուրլու
օլտուղունու աշխեսար էտէրսին . զի-
րա՝ էլինիզտէն հիչ տիւշմէյէն մէզ-
քիւր Լստուածաշունչ Բիթասպընտա
օգուտուղունուդ 1260 Թարիխինի ,
Սիւսիւման հիստպընճա իշպու 1260
Սէնէսինէ Թահսիւ էտէրէք՝ Սէնէյի
մէզպուր տէվրինտէ Լսիս Բրթէս
Թանդլարը Թէսմիյէ էթտիլինիզ Լէ-
ղիտիլէրին վէ Նեստուիլէրին Տին ու .

այլընդերի թէրք իլէ սիւլէ Թապի օլա
ճագլարընը, վէ Տիւնեայը զապթ էթ
միշ օլան իքի պաշլը վէ ֆառաթ Տին
լէրին, եանի՝ Հոռմա Լիկեղեցիսինէ
Թապի օլան Վաթօլիքլէրին մէղհէ -
պի իլէ, Բաթամպօլտա պուլունմա -
մըզ հատէպլիլէ խամինի վէրմէյէ գօր
գուր իհթէրազ էյլէտիլիմ տիկէր պիւ
իթիգատըն, քէզալիք Անէյի մէղ
պուր իչինսէ պիւս պիւթիւն օրթա
տան գալգաճագլարընը խապէր վէ
րիք պէյան իթտիլիլիլ չըզան 1843
Անէսի Լօնտուատա Նեստուիլէր
իւղերինէ պատարրտըրընը Վիթա -
պըն 284 իւնճիւ սահիֆէսինատ իս
պաթ էտէ պիլիլիլիմ:

Կարապ: Տէալիլինի աննատըմ. լա
քին սուս օլ. զիւրա՝ պաղը եէրին պի
լէ գուլաղը օլուր. շիւբհէսիլ պու
տէտիլինիլ Վիթապըն սեօզլէրինին

չօղու՝ ամուճամօղունուն Պէպէքոն
Մերիւան Սէքթէպինտէ աղըղտան
էօյրէնտիյի Յայտնութիւն նամ Քի
Թապտուն ալընմըշ օլնալը տըր:

Գրիգ. Վ. Պէլի. Յայտնութիւն
քիթապընը տէրիմ. պու քիթապտա
Ղզիզէր Թախթար իւղէրինտէ օ
Թուրմուշ, վէ Յիսուս Քրիստոս Լ
Ֆէնախիմիլն քէստիյի տաալէթ սի
ճիլէրինէ տախի իլհադ օլտուգլարը
կէօթէրիմիշտիւր. (Յայտն. Դ. 4):
«Պու սէպէպէ մէպնի Սուրբ Իսմէ
սիսս Ղզէքսանգրացի հաղըթթէրի
Ղզիլ Նահատակար շիմոի Յիսուս
Քրիստոսուն մա՛յէթինտէ պուլու
նուբ, կէօյիլ տէվէթինէ հիստէտար
տըրլար, վէ շէրաաթընա տախի իլհադ
պուլունարադ՝ օնուն իլէ պիրլիքտէ
սիճիլ քէամէքտէ տիրլէր, տէյի եա
լար: (Եւսեբի. Գ. 42): Վէ Յի

տու տախի Ալլահ առքերինն Արա-
քերի օլան Հրեշտակն հուզուրուն
տա սէճտէ գըլմաւոր մը : (Յետու .
Ե. 15) : Վէ Պօզու առաքեալ հաղ-
րէթէրի թէքրար վէ թէքրար “ գան-
տաշարմ, պէնիմ իշին տուա էտին ”
տէմէղ մի : (Ա. Թեհաղ. Ե. 25) :
Է՛յ խմո՛ր շու աղիդ Առաքեալ քէն
տիսինի , հայաթուս օլուր կիւնահա
տիւշէ պիլիւր քիսնէլէրին տուասընա
սըբարըշ էտէյօրսա՝ պիլ հալա հա-
յաթտէ վէ կիւնահրեսրըր հալին
տէ պուլունան ինսան Թաիֆէսի, քէն
տիմիլի Ղէննէթին էպէտի Փառքընա
նայիլ օլմուշ օլան Աղիլէրին տուա վէ
շէֆասթէրինէ իհալէ էթմէյէ տա-
հա զիյատէ միւհթաճիլէթիմիլ Էօդ
մու տուր (1) :

(1) Ա՛ստուածաշունչտա՛յ, Թապաւոր

Բրօթէս . Ք : Ախէրինին տուաւոր
նր տիւէմէք ֆայտալը օլտուղունու
սիղէ [սէօյլէյէն քիմ տիր պագալըմ :
Աճապա Առումամը տրր :

Գրիգ . Վ : Սինեօու քարողիչ . հրքս
վէ նէֆոանիյէթ ճէմիի Բրօթէս
Թանդարը շաշըթտըրըյօր : Նէ տէ
յօրսուն . պու նոսիհաթը պիղէ վէ
րէն՝ Աստուածաշունչ տէյլ մի տիր :
Վէ Արահ Թաաթա քէնտիւսի “պէ
” նիւմ Յոբ գուլումա կիտին՝ սիղին փ
” չին տուա էթսին , քի պէնտէ սի
” զին ճահիլլէյինիղի եուղլանիւղէ
վաւրմայըմ ” տէյի Յոբուն աօսթլա
րընա սէօյլէմէմի՞ն մի տիր : (Յոբ .
սԲ . 8 .) :

Բրօթէս . Ք : Պիւ ֆանի տիւնեա

քիթապընըն ԺԹ . 34 : Ի . 6 : վէ Սահար
Ժե . 14 : } ուկաս ԺԼ . 24 : }

տէն Աղիզերին տուաւը 'տիւնտիսի
հազտէ՝ Աղիզեր կէօյլերին իւճէլի-
'յինտէնը հաճըլարընը կէօրիւք տու-
ալէրինի իշտոէ պիլիդէր մի :

Գրիգ . Ա : Հրեշտակար պիլիմ
խայր ամէլէրիսիզի կէօրիւք աշնա օ-
լա պիլիցօրլար ըտա՝ Սուրբ լաց տալի
ծնարըն շէրէֆինէ իշագ օրմարը
յըլա՝ Հրեշտակարըն աշնա օլտուգ-
լարը մատտէյէ Սուրբլար՝ տալի
վուգուֆիյէթ հոսղ էտէ պիլիւ-
լէր : Ա է Սուրբ Ղուկաս աւետա-
րանիչ “ ապաշխարութիւն էտէն կիւ-
” նահքեար պիր քիմնէ հազգընտա՝
” ապաշխարտնքա միւհթաճիյէթի օլ-
” մայան տօգտան տօգուղ նէֆեր տա-
” լիհ քիմնէլէր իշին տույուլան սէ-
” վինճտէն ղիյատէ՝ կէօլէրտէ սէվինճ
տույուլուր ” տէյի պույուրուր :
(Ղուկ . ԺԵ . 7) :

Խաչատ: Ի՞նչի՞ր Գրիգոր Վարդա-
պետ քէնտի իլսի վէ մալեւմթըրա
Սինեօն Քարողիչի վէ Պարոն Կարա-
պետ տօթո՛ւնսւղաւ տօղրաւ եօլն կէ-
թիրէճէք օլուրա՛ Սուրբ Լոտուա-
ճաճինէ վէ պսիր Սուրբ Լարա աճապ
նէ՞ ազիս՝ սէվինճ օլաճապ տըր:

Իրօթ՛ս. Ք: Փափըն՝ Սուրբ Լարն
ասյուրնը արթըրմաւը՝ մահա Սա-
տուհըլարնը սաթըպ քէնտի իլատը-
նը արթըրմապ իչին սիր:

Գրիգ. Վ: Սինեօն Քարողիչ, պու-
միսիլիւ ինճիաիճի սէօղէր սէօլէյիք
վէ իիլաֆ իֆթիրալար էթմէյէ հի-
ճապ էթմէյօրմուտուն: Պէն Հոռ-
մայա կիթմիչիս, վէ սանա ինսնտըրա
պիլիրիս քի՛ տախնա տաղըտըրմապ տա-
օլան շու ազիզ Սատուհըլարա պէտէլ
պիր ազճէ վէ պիր հապպէ պիլէ վէ-
րիլտիլի եօգ տուր: Վ, ապաա Սիմոն:

Նախանութիւն՝ եանի ռուհանի շէյ
 լէրի ագջէ իլէ տաթմա ուսուլու է
 կէրջի Ռիւմլարտա վէ Նրեւեթ թա
 րաֆընըն պաղը Սիլվէթլէրինտէ կէօ
 րիւլիւր խէ տէ՝ իշպու ուսուլ Րիւ
 թամպօլ Նրմէնիլէրի պէյնինտէ վէ
 Քաթօլիքլէր արասընտա իճրա օլուր
 շէյ տէյիլ տիր : Ա է սրու սէ օյլէտիյին
 սէօլլէրինէ նաղարէն՝ Նկեղեցաւան
 ճա մալիւմաթընըն թամօլուլունա
 շիւբհէ էտէյօրում : վէ տօղրուսունու
 իսթէրսէն՝ կէրէք Սուրբբարա վէ կէ
 րէք Սաուունքլարա բայէթ էթմէք ու
 սուլու՝ Նկեղեցիին վէ ճէմի Քրիս
 տոնեալարըն ասէթի դատիմի օլտու
 դունու պիլմէյօրսուն կիպի կէլի
 յօր :

Խաչա: Կարապետ : Խաթըրնա կէլ
 մէղ մի.քի՝ Րիւթամպօլ Պատրիարքա
 րմըղտան պիրի 1831 Սէնէսի Րիւ

Թամազուտա որսածորութիւնը | ապա եր
հոգւոյ խափնաւ քիթապընըն 45 ին
ճի սահիֆէսինուտէ, Սուրբ Սաաուհը
լարը էօբուիւյիւմիւզտէ՝ պաշտմը
աջնայր պիզէ Թէնպիհ էտէր : Պէն
օնկարա տախմա շու խղղէթ վէ բայէթի
կէօսթէրմէտէ գուսուր էթմէմ :

Իրօթ . Բ : Բաթօլը Բիլիսէսին
տէն տըշարը հիւ պիւ սուրբ վուգու
պուլմատըը՝ Սուրբըւք մատաէսի
նին անւսթագիլ Գափրուրն վէ հու
խօտ | կեղեցիկն իճատ վէ Թէրթիւի
օլտուղունա պաշը պիւ խարսթ տըր :

Գրիգ . Ս : Սենհօւ Բարողիչ էթ
տիյինիդ սէօհպէթին ֆէրգինէ վար
մագարըն Րնդ հանրական Սուրբ Բի
լիսէտէն այրըան բիմէնին պաշնա
կէլէճէք պէլիսէյի աղղըն իլէ իգրար
էտէյօրսուն : Թէվարիխ քիթապը
ընըր աջը , պու Սուրբ Եկեղեցիտէն :

այրըմբռն օղան տաիր Քիլիսէլէրին հալ
ու հիւթլէրինէ պագտանա . քիւթիւ
յիւնտէն գօքմուշ աման տալը միտա
լի այրըւր այրըմաղ , Յիսուս Քրիս
տոս Լֆէնտիմիզին սահիհ վէ էօղ կէ
լինի օղան Բնդհանուր Լիկեղեցիներն
լուծուֆ վէ պէրէքեալթը իւղէրլէրին
տէն կիտէրիլիք՝ իջէրինտէ զուհուր է
տէն Սուրբլարն տախի արտը բէսիլ
միշ տիր : Լիվէլա պիղիմ Հայոց Լիկե
ղեցի : հէր գաչ զաման քի Սուրբ Վրի
գոր Լուսաւորիչին Կոստանդիանոս
Իմիէրաթոր , վէ Սեղբէստրոս նամ
Հռոմն Հայրապետ իլէ գարարաշ
տըրտըղը իթթիֆապ սէնէտիշուբութ
լէրի իւղի տավանտը իսէ՝ Ալիլէ
թիմիզին կէրէք Պատրիարգ , վէ կէրէք
Լպիսկոստս վէ Վարդապետլէրին
տէն , խայր Սուրբ զուհուր էթտի :
Քէզալիք Ռոււմ միլլէթի , Դօթիօսուլն

խճատրօյան հերձուածու թիւն ու տու-
լունա սափմատան ազտէմ՝ սո՛ստէ Ռ⁹
Թամպօլ Ռաթրիքլիյի քիւրսիւսիւն
տէն օն ալթը , վէ Լնթէքյէ քիւրսիւ-
սիւնտէն օն պիր Սուրբ զուհուր էթ-
միշ օլտուղու աշքեար տըր : Լսքին
ուղաղա վարմայա նէ՞ հաճէ թ , սիղ Լ-
մերիգա Թաիֆէսինին վէթանը ապիւ-
յէսի օլան Ինկիլթէուռա մէմլէքէթի
բրօթէսթանդըք կիրտապընա տիւշ-
մէզտէնէ վվէլ Սուրբ լար ատաոր ջոդ-
րըմալմի խոի : Ս է սէքիլննճի Հէն-
րիքօ փատիշահ , Ինկիլթէուռա Թաիւ-
թընը Իրօթէսթանդըք տիւմանը իլէ
տունուքլանտըր մաղսան ազտէմ՝
պէլտէի մէզպուր հէօքիւմապըլարըն-
տան օն պիր Փատիշահ իլէ օն ալթը
Սուլթան Սուրբ օլմամըշմը տըրլար :
Ս է Ինկիլթէուռա էօհտէսինտէ պու-
լունան Ռսրօջեա մէմլէքէթի Վըրու-

լէրինաէն տախի օն իբի Փատիշահ
Սուրբուք իւնիանի իւէ միւշէրրէֆ
տէյիլէքմի :

Բրօթէս . Բ : Բիլիսէնին իպթի-
տոքի վէմանլէրինտէ , Սուրբլար իչին
Տօնախոբութիւն է թմէ ասէթի վնր-
մը խոի :

Գշիդ . Վ : Լիկեղէցիմիլին լէն էօ-
քի վէ գատիմ Վ արդապետլէրի՝ շու-
ղեքը էյլէտիլիմիլ րայէթ պապընտա
իթիգատարընըն միւհքէմ՝ վէ ճէ-
միի շիւքհէտէն պէրի օրտուղունու
կէօութէրիլէր : Հաթթա՝ Սուրբ
Բարսեղ կէտարացի հաղրէթլէրի՝ Բա-
ռասուն Սանկունք իւզէրինէ ետի-
արդը Բիթապըն օն յօգուզունճու-
նէրըտընտա՝ “ եւ՝ սիդ , պէ՛նի ա-
” տէմին պէքճիլլէրի , վէ տուսղարը-
” մըղըն եարտըմճըլարը , վէ գուտ-
” րէթլի մուրախիքալէր՝ վէ ալէմին

« Երբորպարը՝ վէ Վիլիսէնին՝ տախի
« չեղէ կի սինիզ. պիղիմ տուամըը սի-
« ղնքիւնը իւն պիւրէշտիւմէյէ՝ պիղէ
« լուխաւթ իհասն էյլէյին Կ. տէյի
չարըրը »

Խաչատ. Սուրբ Բարսեղին՝ Սիւսա-
տա գան աէօքէն օլ Քառատուն Սան-
կունքար հազգընտա պու Թարգսէօյ-
լէմէսնաէ հազգը վար. Օ իլա ճիւմ-
լէսիւնէ Հայ ճինսիւսէն իտիւնը. լա-
քին՝ Ռօթէսթանդ օլտուղումնդ
հարսէ՝ պու կիսի միլլէթիմիղէ մախ-
սուս շէրէֆլէրտէն վազ կէճմէմիզ ի-
ճապ էթմէղ մի. Լիկըր պէճիմ կիսի,
օնարը աթարքլսգըր կէօլէ տգան ճէշ-
մէնին պաշնտա տու ա էթմիշ օլտա ը-
տըն՝ օլ վադրթ մէնտէ օլ Լոկլէրին
գըմէթինի պիլէպիլիը իտին. Մէդ-
քիւր կէօլ, Սիւստա Ռայսերի գա-
վաւտա ճիւտընտա, վէ ճինիւլը

իսթթընաէն՝ գալմա էսքի պիր գալէ-
նին եանընտա սըր : Հաթթա՝ Վան-
տան ՚՛սթամպօլա կէլէտէ՝ պու տէ-
սիյիմ մահալ եօլ իւսթիւնտէ տիր :
Գրիգ . Վ : Պարոն Խաչատուր . շու-
նու տախի տէյէ պիլիբրինքի՝ Սուրբ-
լարա օլան րայէթի իպթալ էթմէք՝
Հայաստանը միլլէթճէ , շէրէֆինէ
պախա օլան զաթլէրին հէփփինտէնտէ
պէրի վէ մահրում էթմէք տիր : Օ իրա
պիղիմ միլլէթ , զաթը պառլամենտէն
պէրի մէղհէպտարլըք վէ հոդւորլու-
ղա մէյիլլի պիր ճէմիյէթ օլմալլէ՝ միլ-
լէթիմիլլին էն ազիմ քիմնէլէրի՝ միւ-
ճիւղաթ սահասլը Լըզիլէր տիրլէր :
Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչտէն էվ-
վէլ տախի՝ վէթանբըզն թօփրազը
Նահատակլարըն գանըլա եայգոն-
մըշ տըր : Պէլի . Լգրիանսս Փատի-
շահըն կիւնիւնտէ ազիլ տինիմիլի ին-

քեար էթմէ մէք իջին, Արարտա տաշ
ղընտա ումումէն գան տէօքէն 10 պին
Նահատակըն Տօնախմբութիւնու
Հռոմա Վիլիսէսինտէ հէր սէնէ իճ
րա օլուննագտա տըր (1): Սալթ շու
ւազըրտըր կէչէն, Սիվաս շէհրինտէ
զուհուր էտէն նիչէ Նահատակըր
վէ չօգ Խոստովանողըր (2) վէ Նալու
կոպոսըրէն սայըր, էրան մէվճուս

(1) Արիանոս Փատիշահ՝ Վրիստոս
Լեֆէնտիմիլին 117 սէնէսի Թաբէխինտէ
Խմբէրաթօր օլուք՝ 138 տէ էօլմիւշ օլմու
սըյլա՝ Սուրբ Վրիգոր Լուսաւորիչտէն
160 սէնէ գատար էվվէլ տիր:

(2) Տին մատտէսի իջին գաթլ օլուն
մազ իւզրէ մահպուսէ զօնուլտուգտան
սօնրա զուրթուլանլար՝ վէ կէրէք զոն
տանտա վէֆաթ էտէնլէր՝ Խոստովա
նող տէնիլերլէր:

օրան Իրօթէսթանդ : մէզհէպլէրինին
ապրարնա պէլքի տէնի կէլէ պիլիւր : ա-
քին շմուիլք սանա եալնիրդ շու Լ-
ղիզէրին զիրրինի էտէլմ : Սուրբ Լ-
կապիսս վէ Սուրբ Ս լասիսս , քի մէ-
զարը հալէա Տաճիկէր էլինտէ պու-
լունուր , օլ Լ զիզի պիլլիմիլէնիրէր :
Ս է Սուրբ Ս լթմանէս , վէ Սուրբ
Լ լաաաաէս , վէ Սուրբ Յուսիկ վէ
Թօռնու Սուրբ Ներսէս , քի Լ լթմէնի
Լ իկէղեցիոնին Լ աթին Լ իկէղեցիօյլէ
գալլիւճէ պիլլիլէշտիքտէ՝ միւ շէրրէֆ վէ
միւթէսէր՝ օլաճաղլինը մուգատտէ-
մինտէն խասարս վէրմիշ տիր

Խաչատ : Գնւղում Ս լարդապետ .
շու զիրը էյլէտիլին Սարգապէս Թիւ-
նու պանա օգուսանըղնէ . զիրա տաի-
մա օնուհ իճարատընը կէօրմէքարդու-
սունաա ըմ :

Գրիգ . Ս : Պաշում իւսթիւնէ , լա-

բին գալլը պէր կիւն օգուրում: Պու
սխաւմ՝ անճաղ Նշիւղէրէ րայէթ ու
իզղէթ էթմէք ստէթինին Քրիստոն
եալէր յղէյնիտէ եպիտէն պէրի վար
օլմասընը իսպաթ էթմէ զըմընտա էվ
վէլ դաման Հայրասպետէրինտէն պէր
գաջընըն շէհասէթինի տախի օգու
յալմ:

Քիլասնի միլէթի Նեստուռն հե
րեաիկոսութիւնա սաբմագրան սպ
տէմ՝ էն աղիմ Սուրբու վէ էն մէշ
հուր միւէլլիֆի օլան Սուրբ Նփրեմ
հաղրէթէրի՝ Քարողունուն պիթին
տէ Սուրբ Նստուածածինի պու թաղ
մէտհ էտէր. “ եւ աղիւ Սալիտէ -
” թուլլահ, մէնին հիմայէնէ որդընը -
” ըրդ, պիզի մուհաֆաղա էյլէ, վէ
” մէրհամէթ ու իհտուն գանապարըն
” իլէ պիզի հըֆիլ էթմէյէ թէնէգիւլ
” էյլէ: Եւ մէրհամէթէր տահիպի

„Այլո՛հ, աղիզ պիբիր Վարխամըն վե
 „Ճեմի շրեշտակարըն վե ճիւմէ
 „Սուրբ լարըն բարեխօսութիւնը
 „Իլէ հազգըմըզտա թէրահում էյ-
 „լէմէնի բէճա վէ նիսազ էտէրիզ” :
 (Սուրբ Լիբրեմ, ճառ ՚ի գովեստ
 Սուրբ Կուսին) :
 Պիր կիւն Տըբահանտա կէզինիր իբէն,
 մէյտանըն պիրինտէ տուրմուշ Վա-
 լիտէ թուլահըն մէտհ ու շէրէֆինէ
 տայիր, ճէմնաթա վազ վէրիյօր պիր
 Իմամ րաւթ կէրոխ, սյուքէյֆիյէթի
 կէօրտիւքտէ, նիլէ զէմանլէրտէն սօն-
 րա քէսպ էտէճէյի շան վէ շէրէֆէ
 տայիր, աղիզ պիբիրին քէնտի հազ-
 գընա էթտիյի Վարդարէութիւն ա-
 նիտէ խաթըրմա կէլտի: Եանի “պիւ-
 թիւն միլէթիւր պանա մութլուլու
 չղըրտաճաք ալըրար” քէլամը (՚) լուկ-
 ա, 48.) տէմէք օլույօր քի զիւր էյլէ

տիկնիմիզ Մարգարէնութիւնն ալ
բարչատա Միւսիւնանէր սայիր սրա
ղ խուսուսարտութի կկալի թաստիք
էտէյօրլար . վէ Քրօթէսթանդ թալի
Ֆէսի Նստուածածինէ իզգէթ ու ի
սլատէթ էտէճէք եէրտէ , հաք.քընտա
եաքընմաղ , սէօզէր սէօէտիքլէրին
տէն , սլահս օլունտութաէ , մէրսում
լէրին Քրիստոնէութիւնա , Միւ
սիւնանլէրտէն պիզէ ուղաք . քալմը
օլտութլարը տէրքեար տըր :

Խաչատ : Խաթրընըզա կէլիր մի .
պիզէ կէչէնլէրտէ Դրանարդը պիր
Լէհուտի միւճիւղաթ կէօրիւք Քը
րիստոնէայ օլմասը . քէյ.Ֆիյէթինէ սա
իր սրաստըրըմը , վէ Քսթամպօլտա
էփէյի եայըմը պիր քիւչիւք Քի
թապ նազլ էթտիմ իաի : Հոլ Քի
թապտա Սուրբ Քեռնարդոսուն պիր
տուաորնա բաթթ կէլտիմ . շիմտիքի

օգուտուղունուղ տուայա փէք պէն՝
ղէր :

Ղրեդ . Վ : Սանկութեան Մէտա-
րան Թապիր օլունուր պիր Քիթապ
փարտոր . կէրջի Մէտաբան իսմի իւ-
ղէրինէ պէ դայրը հագգըն գօնմուշ
իսէ տէ՝ Քիթապը մէդպուր իքինճի
Դարտա (1) եափըմըշ տոր : Պու Քի-
թապտա Սուրբ Կոյս Մարիամա ալլա
հանի իսմի վէրիլտիքտէն՝ օլ վագթըն
տէվըինտէ աղիզ պիքիրին իսմինէ ի-
կեղեցիլէր եափըմըշ օլտուղու զէքր
վէ իշար օլունմուշ տուր : Ղէմիի հե-
րետիկուլարըն պէ օյիւք խափմի օլան

(1) Պէհէր եուղ սէնէյէ պիր Դար
թապիր օլմաղէ՝ Լփէնտիմիղին իքինճի
Դարը տէտիքտէ՝ սէնէսինտէն 200 իւնդ
ճիւ սէնէսինտէք կէչէն վագթըն ան-
նարըզ :

Առբը Եստիան հաղորէթէրի, պաղը
գարըլարըն Ետուածածինէ լայրգ
ու լաղըմնտան աշըրը բաղպէթ ու
լայէթ էթմէլէրինի պէյէնմէզ իբէն
շիմտիբի Բրօթէսթանդլարըն սէյլէ
տիբլէրինէ տօղըու տօղըույա շու ճէ
փապը վէրիբ տէր = “ Պէլի. թէնինին
” աղիզ օլտուղսնու պէն տախի իգ
” բար էտէրին. լաբին Ելլահ տէյիլ
” խտի. Տայիմ Պիբիր խտի. լաբին թան
” ըը կիպի սէճտէյէ լայրգ տէյիլ խտի
” Կէրջի՝ ճիւմէ Եղիլիբ խազնէսիլէ
” տօնանմը սէյմէ պիր մախլուգ ըսա
” տա՝ պու հալ իլէ թապիյաթը տաիր
” ճէմիի ինաանլարըն թապիյաթընա
” պէնդէր պիր գարը օլմաղէ՝ անճագ
” Հադ. թասըա հաղորէթէրինին ին
” տինտէ էն փայէտար վէ միւշէրրէֆ
” օլան Առբըլար հագգընտա իճրասը
” փաճիս օլան իբրամտան զիտտէճէ

“ փզգէթէ շայէսթէ տիր : Վ է սէմալի
“ էսրարըն իճրասը քէնտինտէն թէք
“ միլ օլմուշ օլմա հասէպիլէ , բիւթ
“ պէսի տսիր Սուրբարտան տահա
“ պէօլիւք վէ ալի տիր : Գալտը քի՝
“ պիղ հիջ պիր Սուրբա սէճտէ գըլ
“ մայրդ : Վ է Հրեշտակլարա պիլէ՝
“ պու կիպի պիր լայէթի լայրդ կէօր
“ մէտիխմիղ միտալ՝ Ննանըն գըղընա
“ տախի միւնատիպ կէօրմէյիղ : Լօյլէ
“ օլտուղու հալտէ՝ Սարիամա լայէթ
“ վէ հիւրմէթ օլունտուն , լաքին սէճ
“ տէ գըլմագ անճագ Հայր և Որդի
“ և Հոգին Սուրբա եագըջըր օլմաղ
“ լէ , քիմսէ Սարիամա՝ սէճտէ գըլ
“ մասըն : (ընդ գէմ՝ Բօլլիւրիտեանց ,
“ Օ՛Գ՛) ” :

Պա խուսուս , Հայաստանեայց Քիւ
լիսէսի՝ Լ.գիզէրէ ֆաղաթ իզգէթ ու
լայէթ , վէ չէֆաաթլարընը ըէճա էլ :

էտիկնի պէյան էտէրէք՝ “ (1) Եւ
” զահապէր վէ ճէննէթ վարիպէրի ,
” քի կէջիճի Տիւնեայր էպէտի սէլա՝
” մէթէ թաավիզ էթտինիզ . Քիլիսէ
” էվլատլարը իշին Րապպիէ բէճա է՝
” տինիզ : Վ է սիզ պէնի առէմին ար՝
” զու էթտիյի Սարտիրոտլար . պիզիմ՝
” իշին ուոհուլուտտուսա խայրիսահ
” օլուն : (2) Պիզիմ՝ տուալարըմըզը

(1) Յարեւագալ ժամերգութեան ,
Ճ'գնաւորք Աստուծոյ և ժառանգորդք
եկնից արքայո՛թեան՝ որք փոխանա՝
կեալք զանցաւորս , առիք զանանցն բա-
լուծինս բարեխօսեցէ՛ք առ տէր վասն
մանկանց եկեղեցւոյ :

Սարտիրոսք ցանկալիք , մարդկան ըղ-
ճալիք , հայցեցէ՛ք ՚ի Սուրբ Հոգւոյն՝
տալ մեզ զբարիս :

(2) ՚ի Հարակնոցի . հարց Սարտիրոսք

Դ ու է տտ է թ մէ Սուրբ լարնէն չէ ֆա
 Դ ա թ ը ի լ է , վէ մէր համէ թ էլլէ : Լ
 Դ պէտի է օմիւրէ նաիլ օլարագ Սուրբ
 Դ Լըրորդ ու թիւնա գ օնագ լաշտըլար ,
 Դ վէ պիգիմ իջին հագա տուա սու
 Դ նարլար : Մէլայիքլէրէ վէ Ինսանլէրէ
 Դ թէմաշակեհա , վէ տախի զարիպ օլ
 Դ տուգ լարնա պէտէլ Յիսուսուն
 Դ թաւճընա նաիլ օլուբ , տախի պիպլմ

սաց քի . Օլաղաչտնս մեր մի՛ անտես առ
 ներ քարեխօսութեամբ սրբոց քոց , և ու
 ղորմեա՛ :

Դարձեալ . Վշդեն օթեանք Սուրբ Լըր
 րորդութեան , զանճառականն ընկալեալ
 զկեանս , և բարեխօսեն առ տէր վասն
 անձանց մերոց : Վանդի տեսարան եղեն
 հրեշտակաց և մարդկան , զյաղթութեան
 պսակն ՚ի Վրիստոսէ ընկալան , և բա
 ռեխօսեն առ տէր վասն անձանց մերոց :

« իւն քէնտինէ իլթիմաս էտէրլէր » :
Տէյի նիտա էյլէր :

Բրօթէս . Ք : Կիւզէլ . սյու պապ
տէ Վաթօլքլէրին տէտիլմիլ կիպի
Կոյս Սարիսամ Բստուածածինէ վէ
սաիր Աղիլէրէ սէճտէ գըլմատըքլ
ընը իգըար էտէյիմ : . . . լաքին Սա
սունքլարս պիր սէօղիւն փար մը :

Գիրգ . Վ : Աինեօռ Տին ու խալ
տէթիմիլին էն ազիմ մատտէսի օլան ,
Սասունքլարըմըղը պէյլէ զէվքէնիք
քէսինթիէտէ ալմա հէ : Հաթթա
իլէրտէ իսմի Սէպքէթ էտէն Պէպէք
Վպրաստունունուզուն միւտիրի , Հայ
միլէթի Խաս քէյ Քիլիսէսինտէքի
իլք նահատակ Սուրք Ստեփաննոսուն
սըրչա Բարմաղընըն օյնաղընա , Թա
փարլար վէ օլ քէմիք իսէ , սայիրլէր
կիպի ատէթա պիր քէմիք բարչաուր
օլուք , նէրէտէ վէ նէ ղէման վէ բի :

մին մարիֆէթի իլէ՛, պուլունուր է՝
լէ կէշտիկնի քիմէ պիլմէղ եօլլու
պիր թաքում լաքորտըլար իլէ, չըրաք՝
լարընըն զիհինլէրինի տօլտուրույօր :
Վ է մէրսումուն պու աղըզլարը քուլ՝
լանմասընտան մէրամ, անճապ Սա-
սունքըսրա օղան իպատէթիմիզի զէ վք
լէնիբ վէ խորլամաք օլտուղունու տա-
խի էյի պիլիբիղ (1) : Պու սիւալընը-
ղըն ճէփապընը Սուրբ Հերոնիմոս
հազըթթլէրինէ պըրադըրըմ. չէօյլէ
քի՛ մէղքիւր Բղիղ Վ իգիլանդիոս
խամինտէ պիր ատամըն գապա իշթի՝
քեալարընը պու վէճհ իլէ զիբը էտէր :
“ Պիղ նէ՛ Եհաատակլարա նէ՛ Հըբէլ՝

(1) Սիսիեօնարի հերալտ Կազէթա-
սընըն 1842 սէնէսի հատորունուն 450
ինճի, իւզիւնտէ. միւսիւ Համլէնին մէք
թուպունտա եաղըլմըշ տըր :

„ տակարա վէ նէտէ՝ Քերորէլէրէ
 „ սէճտէ գըլարըլ : Օ իրա պու ու
 „ սուլ տախմա տուա վէ սէնայէ շա
 „ յէսթէ օլան խալիգ Ալլահը պըլա
 „ գըպտա՝ մախլուգլարա իպատէթ
 „ վէ գուլլուգ էթմէք տէմէք օլուր :
 „ Պու՝ սուրէթտէ՝ Նահատակարըն
 „ Սասունքարընա բայէթ էթմէ՝
 „ միղին վէճհի՝ մահգա շու Աղիզէրին
 „ ուղուրունա գանտէօքմիւշ օլտուգ
 „ լարը Պարի թաալա հաղըթէթլէրինի
 „ ֆիքիթէ կէթիրմէք տիր : Վ է անլէրէ
 „ իզղէթ էթմէմիզտէն մագսէտ՝ “ սի
 „ զի գասպուլ էտէն պէնիտէ գասպուլ
 „ էթմիշ օլուր „ տէյէն թանրըյա իզ
 „ ղէթ վէ իպատէթ էթմէք տիր :
 „ (Սատթ . Ե . 40) : Քէզալիք Սուրբ
 „ Ամբրոսիոս հաղըթլէրի տախի
 „ Նահատակըն վիճուտինէ էթտիլիմ
 „ բայէթ՝ անճապ Աֆէնտիմիզլին աշ :

« Գընա գապուլ էթտիլի եարայա
 « տրր . վէ էպէտիլ էպէտ գայալ օլ
 « մազ ֆազիլէթիլի իչին տիր . վէ
 « Սուրբ Տինգերինի իգրար էտէրէք
 « միւսարէքլէնմիշ թօփրագլարը ի
 « չին տիր . ծնւարտա օլան էպէտիլիք
 « թօխումունա տրը : խիւլասա՝ Ալլա
 « հը սէվմէնին եօլունու , վէ ծնուն
 « իչին էօլումուն գօրգուր խայֆէթ
 « մէմէյի էօրէտէն պիր վիճուտէ իզ
 « ղէթ վէ լայէթ էտէրիմ » տէր :
 (Ղառ . Օւ) : Վ է Սուրբ Իլարիոս
 (ընդ դէմ Կոստանդեայ) : Վ է Սուրբ
 Բարսեղ կեսարացի . (Սեկն . Սաղմ .
 Ճժի) : Վ է Սուրբ Եփրեմ (Ներ
 բող յամենայն Սուրբ) : Վ է Սուրբ
 Յովնան ոսկեբերան (Ներբող , Կլ .
 Ն Սուրբ Վ կայն) : Վ է Ֆրէնկ վէ
 Ռում Եկեղեցիլէրինին Հայրապետ
 Լէրի տախի՝ պու պապտէ իթիւատըմը .

դն թէ միդ վէ սաղհնէլինի շէհաւթ թ
է թմէ զըմմընտա՝ պիրալըլէրինէ միւ
վաֆըգ տըրլար:

Իրօթէս . Վ. : Սասունքըլարա հիւր
մէ թ վէ ըայէ թ է թմէք ուսուլու պա
գալըմ՝նէ վագըլթ պաշլատը :

Վրիգ . Վ. : Պէօյիւք Սեղբէստըոս
Փափի իլէ , Լըմէնի վէ Հումմա Վիլի
սէսի պէյինէրինտէ էպէտիլ էպէտ
միւշէրրէֆ բալմաք իւզլէ պիր բըթա
մուհապէ թ վէ իթիֆաք սէնէտի եաք
մաք արզուսու իլէ՝ Սուրբ Վրիգոր
Լուսաւորիչ վէ Տըթատ Փատիշա
հըմըզ Հումմայա վարտըքլարընտա՝
շու մէշուր գաթլէր Պօղոս վէ Պետրոս
առաքեալլարըն Վիլիսէսինէ կիրտիք
լէրինտէ օլ Լըղզէրին Սասունքըլարը
նա իզգէ թ վէ ըաղպէ թ կէօսթիւրլուք
Սուրբըք թաճընը սրսիւշ էտէն թան
ըր թաուլա հաղըէ թլէրինէ թէշէք :

քիւրվէ իպատէթ էյլէտիքլէրի եօլճու՝
լուքլարընըն հիքայէսի քիթապընտա
նաքլ օլունուր. պու սուրէթտէ Սուրբ
ըրա իպատէթ էթմէք ուսուլու Լը
մէնի միլէթինին իպթիտասընտան
պէրի ատէթի օրմուշ օլույօր : Ըղնա
յըշմ հաղըէթին՝ Հումատա միւ
ճէտտէտէն պուլունուր օրթայա ջը
գարըլան վէ միւքեայէմէմիլին իքինճի
սխչամընտա վիքր օլունան Քաղա
քօմպ թապիր օլունան եէրալթընտա
վագի մէղարիսթանլէրին նագլինի ու
նութմուշ օլմալըսըն : Պու Քաղա
քօմպարըն թարիսի Սուրբ Պետրոս
վէ Սուրբ Պօղոս Լ. աքեալլարըն
Հումայա թէշլիֆլէրի՝ վագթընը
կէօսթիւրիւրլէր : Վէ պու գերեզման
լար քէնտի հաղլէրի իլէ՝ աղիմ Սա
սունք մահաղլէրի տիրլէր : Սիւէլ
լիֆլէրին տախի կէթիքաիքլէրի իս

պաթլար՝ հէման 'օլ վագըթլարը
կէօսթիւրիւրէր : Վիլիսէնին պի-
րինձի 'Խարընըն սօնլարընա՝ եա-
գըն՝ նահատակել օլան Սուրբ Իգնա-
տիոս հաղըէթլէրինին նահատակու-
թիւնուն հագլի բիթապըտա , բի օլ
վագըթլարտա եափըմը տըր՝ մէզ
բիւր բիթապտա պու վէճհ՝ իլէ եա-
ղըլ տըր բի , ճոնափարլար պու Ղըի-
վի փարալայըս եէտիքտէ՝ պիլէսինձէ
օլան Սարկաւագլար , պագի գալան
պիր գաչ փարչա բէմիբլէրինի տէվէի-
րիպ՝ վէ իհթիմոմը տագլայըս՝ վէ
լաղսէթ ու իղգէթ իլէ պիր տանտու-
գա տէրունինէ գօմագ իլին ալըբ Մն-
թէքեէյէ կէօթիւրտիւրէր : Հէր սէ-
նէ՝ պու Ղըիվին էօլտիւյիւ կիւնիւ ,
եախօտ տահան տօղըուսունու իսթէր-
սէն , տիւշտանընը ֆէթհ էթտիլի կիւ-
նին գարչըրաւսընտա՝ հաւատա՝

ցեալըստ օր Աղիգին Սատուրուհա
ղկարէթէ կէլիւրէր իտի ։

Կարապ ։ Սինեօն Քարողէ՝ կիւ
ճէնմէ. Քաղաթ՝ Վարդապետիմիզին
լազըրտը էթմէյի պիւլը օլտուղունու
սէնտէ էյի աննատըն ։ Իմտի՝ կերէք
պոլ խոսոսոսու վէ կերէք պատկեր
լէր մատտէսինտէ՝ հազ Հայլարըն եէ
տինտէ օլտուղունու իզրար էթմէյէ
մէճպուրուղ ։

Իւ պո Քիւսէլէթիէ քոստաթո պոթիւն պէլմ
օլտուղ ։

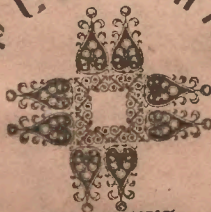

Սահիֆէ Ստեփաննոս Սահիհ

129	8	Քիթապէր
143	11	պիւմէտեխիդ
148	19	առգաթընդը
155	19	երնէ
169	10	միւսնատէ էթ
		միշէր
	15	սոսի
179	18	քէնտինի
194	20	Սըսըր
126	8	Հայաստանը

Իւգլանդի վէ Տէօրտիւնչի
ԵԹՇ ԵՍԼԵՐԻ

Ե Ը 2 Ը Տ Ո Ի Շ

ԴԼԼԵԹԼՏԷ

ՄԱՌԻՐ ԲԵՆԴԻԿՏԵՍ ՉԼՍՄԸ 1 ԵՆԵՍԻՆՆԵ

Մահու զնդիրէ ուրեցիւր հոստը Տաի
«ԴԼԼԵՐ» 60 աշ Ժաշաւ

ՎԱՆԱ ԸՊԻՐԻՐՄԷՆԻ

Ի Լ Ե

ԻԿՕԹԻՍԹԱՆԻ ՔԵՆՈՒՉ

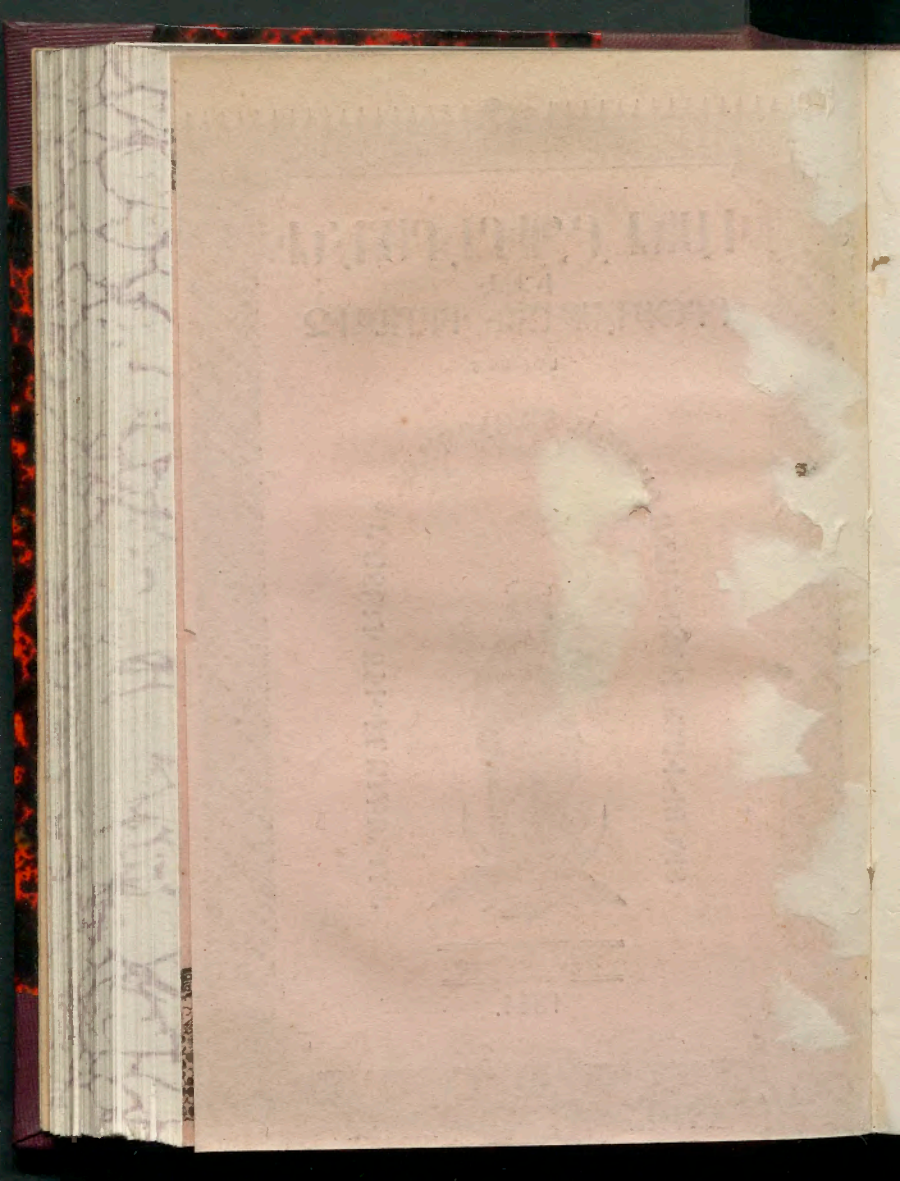
ԵԱԻՈՒՏ

ՏԻՆՈՒ ԻՄԱՆԱՆՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՆ
ՍԱՅԻՐՊԱՉԸ ՅԱՅՑԻԼԻ ՄԻՔԵՆԱՅԻՄԱՆԸ

ՅԼԻ 60 փարս

1844.

ՊԻՇԻՆՈՒ ԼԳՇԼՈՒ

Աստուածաշունչ քիթապը օգուճադ վէ մանէս
վէրմէք զըմընտա Բրօթէսթանդ կանտունուն քի
ֆայէթ էթմէտյինաւն մաատա՝ սադաթ վէ թէհ
ըբէլի օլմադը խոլսուսու :

Կարապետ : Պու սապահ օիդին Լս
տուածաշունչ՝ Բնկերութիւնունուն
Թապ ու ֆիրուխթ էթմէքաւ օլտու
դու քիթապլարն Լմանէթբեարը վէ
սաթըճըրը Սինաս Լղայ տօսթուճու
դու կէօրտում. անճագ՝ Մինեօն Քա
րողիչ. զայէթ մէլիւ վէ բասալէթտէ
խոի. զերա գուլտղընա շէօլէ պիր հա
վատիս չալընմը բի՝ Հայ Պատրիարքը
տախի՝ Ռում Պատրիարքընտան վէ
Քաթօլիք Լպիսկոպոսլարընտան իպ
րէթ ալարաք՝ պու կիւնլէրտէ պու բի

Թապալարըն ալընըս սաթըմասընը մէն
ու եասագ էտէճէք խմիշ . հէր նէ
քիթապ օլուրսա օլուռն :

Իրօթ . Վր : Պու նէ Թաախպլէք տիր
Պատրիարքըն Թաախպլէի , փէք էյի
պիլըրլմ . քի սու եօլ Վաթօլէքլէրլն
Թէրթիպի տիր . քի պիլըմ զայէթ
տիւշմանըմըդ տըրլար . վէ տայմա պի
ղիմ ըւթատրա էթտիյիմիզ Ետտուա
ծաշունչարը եա քիպլիէն ուէտտ է
տէրլէր , եա երթըն պթէշէ աթար
լար , առէպսիզլիքլէրի սու տէրէճէ
յէ վարմը տըր : Երմէնի Պատրիարքը
տախի զալիսա քէնտի ճէմասթընըն
սու քիթապլարը օգումաղ ըս կէօզ
լէրի աշըմասընտան Կօրգար . վէ ծն
լարը ճէհայէթտէ պըրագըս խթէ
տիյի Թարաֆա ջէվլիէ պիլմէսի քէն
տիճէ վաֆիր մէնֆատթէ սրսիս օլա
ճաղընա աղը էրմիշ տիր : Պուռուռն

իչին պիր՝ քիչիւք քիթապըմտա (1)

“ Քաթօլիքէր Արտուածաշունչ քի
թապարը օգումաղ ըլա ճէմիսի Ռօ
թէսթանդ օլաճագըրընա աղլէրիս
Պափ պունլարը օգումասընը եասադ
էթմիշ տիր ”. տէյի տէտիխմտէ հագ
գըմ վար ըմը :

Գրեդ . Վ : ԱՖ էտէրսին Անեօռ
Քարողէ . պէճլէ միւտէպպիր վէ ա
գիլանէ պիր թէսպիրէ գարջը սէնի
սէջլէտէն՝ սէնին խըրսըն վէ թէհավ
վիւրիւն տիւր կիպի կէօրիւնիւյօրպա
նա, անճագ՝ պէն պու թէրթիպէ զա
յէթ պէյէնիյօրում . վէ պէյէնմէմին
հագ գընը խարապ էտէրէք սէնի իս
քեաթ էտէ պիլերիմ :

Ռօթէս . Ք : Հա՛ . Ռօթէսթանդ :

(1) Գլուխ եկեղեցւոյ . Իշմիրտէ 1840
տաւ պասըլմըշ . 65 :

ըղըն ուռհու վէ մէթին գալէսի տոտ
օլունան Մստուածաշունչ մատտէսի
խուսուսունտա միւճատէլէյէ կիրիշ
մէյէ՝ սէնտէ հայլը ճէտարէթ կէօրիւ
յեօրում : Անճագ պէն տախի պու
տառ վէ թէհլերէլի կէջիտտէ սէնի
պէքլէյօրուտում միւքեալէմէմիլն
իպթիտսղնտան պէրի . ումարում քի
պու սայղըսըղ ճէտարէթինէ փիւշման
օլաճագսըն : Պիլ Մստուածաշունչու
գալիայլ վէ էղպէրտէն պիլերիզ . գա
լըսըրրոմագտան վէ օգումագտան վէ
միւթալաա էթմէքտէն աղա խէվֆի
միլ էօգ տուր : Ալվէլա պիղիմ իթի
գատըմըղ պու տուր քի , կէրէք Տին՝
վէ կէրէք էտէպ ու էրքեան մատտէ
լէրինտէ՝ գարարընա քիւլիէն իթա
աթ էթմէսի ճայիզ օլան հաքիմ՝ եա
լընըղ պու քիթապ տըր : Իթիգատը
մըղըն իքինճի սլապը պու տուր քի :

հէր պիր քրիստոնեայ՝ Հոգին (ուր)
բուն իմոատընը հագ Թարաֆընտան
րէճա վէ իսթիրհամ էյլէ տիքտէն սօն
րա՝ եալընըլ բէնտի զիհնինին բջղըլըլ
Լստուածաշունչ քիթապըն բէլամլա
ընըն սահիհմանէատի հանկըսը օլտու
ղունու գօլայճա ֆէհմ էտէ պիլիւր ։
Իշթէ պիլիմ իթիգատընըլ պու տուր
վէ պունու պիլտիքտէն սօնրա՝ (ստո)
ւածաշունչ քիթապընըն իգթիգա է
տէն մահալէրէ տատիհավա տաղըթ
տըղըմըն տախի սէպէսլինի անհամը
օլտըսուն ։ Զօգ արղումուզ վար քի
իւմի տիւնեատէ նէ գըտար քիմնէ
վարըա՝ հէփսինին էլինտէ տէ պի
րէր Լստուածաշունչ օլտուն ։

Իսչատ . Իհթիմալ քի Հէփսինին
տէմէնիլ իլէ , հէր էրբէյին , հէր գա
ռընըն , հէր ուֆապ չուճուգլարըն
տէմէր իսթէրսինիլ ։

Բրօթէս . Բ . Լ . Վէթ . հէրնէ գլուար
զգումագ պիլիւր քիմնէ վար ըսա՝ ճիւմ
լէսինինտէ էլինտէ պիլիւր Լ . ստուա
ծաշունչ օրնալը . վէ տայիմ՝ ճու օգու
մաղը . չիւնքի Տինիմիլին պունտան
ղայրը կանոնու Եօգ տուր :

Գրիգ . Վ . Սինետոն՝ քէնսինի կէօ
ղէթ . Լ . տուածաշունչ քիթապ՝ Տին
մատտէսինին Եալընրդ հաքիմի, վէ տի
նիմիլին պիլ թանէճիք կանոնու տաւր
տէյի իլ տամ՝ Էտէրէք՝ գուչսնորղըն
ղըրքըն զայիֆ Թարաֆընը պիղէ կէօ
թէրմէյէսին : Սալիւմիւն տիւր քի՝
Ռէն նամ ըումաղըն սէ փահիլի այա
լէթլէրինտէ պուլունան Լ . Էտա
րսնականըսըն ճէմտաթը՝ 1825 թա
րիսինտէ գարսար վէրիպ գայտ էթ
տիլէր քի՝ պունտան պէօյլէ՝ քէնաի
լէրինին Լ . տուածաբանու թիւնպտա
լիւ թալիմլէրինին պիլ թանէճիք տ

տասը՝ Լատուսաճաշունչ օրսուն։ Վէ
պունտան սագտեմ՝ 1817 տէ, Ղինէվ
ռատա Բրօթէսթանդլար մէճլիս է՝
տիպ՝ եալընը Լատուսաճաշունչ քի-
թապընա պէնտ օրալմ տէյի՝ օլ կիւ-
նէտէք ինչա օրունմուշ նէ գըտար
Դաւանութիւնլար՝ վէ Հանգանակ-
լար վարըտը ըսա՝ օնլարըն ճիւմէսի-
նի պիրտէն մէն ու ուտտ էթաիլէր .
վէ Բրօթէսթանդլը կանոնունա իա-
թիսպէն՝ կիւն պէ կիւն պիր պիրին-
տէն այրըլպ նէվ պէնէվ ֆրըգալար
իճատ էթմէքտէ օլան Բրօթէսթանդ-
լարք պիր պիրինէ միւնա՝ գըտ պիր վէ
ճուտ էթմէք իլիւն պէօլէ պիր չիւ-
րիւք պալ տիւչիւնմիւշլէր տիր։ Են-
ճագ պիլ՝ հէր նէ գըտար Լղիլ քի-
թապլարա ըայէթ ու իթաաթըմը
տա գուսուրումուղ եօղ ուսա տա՝
պու գըտար տէրիլ քի՝ Լղիլ քիթապ

Տինիմիդին պիր կանոնու տուր : Ան-
ճազ շունտա միւթալաւ էթմէյէ լա-
յրդ պիր սիւալըմ վար տանա : Տինի-
միւին պիր թանէճիք վէ տահիհ միւ-
քէմմէլ կանոնու Աստուածաշունչ
քիթապ տըր տէմէք իջին՝ Աստուա-
ծաշունչ տէյիւ սահիհէն հանկը քի-
թապլարա սէօյլէնիր օլտուլունու
ապտէմճէ ֆարդ էթմէլի : Աստուա-
ծաշունչուն իջինտէ գաճ քիթապ վար՝
վէ հաճնկըարը տըր տէյի՝ Աստուա-
ծաշունչ պիղէ էօյրէթմէղ . վէ պու-
քիթապլարըն իսմի Աստուածաշունչ
շուն պիր մահալինտէ զիքը օլունմուչ
օլտա՛ ըտը՝ Բրօթէսթանըն իւք խըզ-
մէթի տէ՛ օլ գայսըն Աստուածա-
շունչ քիթապըն փարչատը օլտուլու-
նու թաստիգ էթմէք օլմալը ըտը :
Պու հալտէ՝ Աստուածաշունչտա պու-
լունան քիթապլարընըն հիչ պիրիսի-

նին Աստուածաշունչ օրհասընա յաղ
վէ սահիհ խաղաթընըզ եօգ տուր :

Խաչատ : Այլ չքիւլ նէրէլէրտէ օլ
տուղունու ֆէրք էտէ պիլիօրում :
Վեաղըտ իւղէրինէ եաղըլմը վէ պա՛
սըլմը քէլամա թիւրլիւ գաղալար օլ
բամասը իհթիմալ օլուպ՝ թամ էմնի
էթէ շայան տէյիլէր : Ա է պիր քի
թապըն Ալլահ թարաֆընտան իհամ
ըլա եաղըլմը օլտուղունա՝ օլ քիթա
սըն իչինտէն ալընան խաղաթ քեաֆի
տէյիլ տիր : Ակէր պու ճայիլ օլա՝
Գուրանը տախի՝ քէնտի քէլամլարը
նա մէսին՝ հին և նոր Կտակարանըն
քիթապլարընըն սըրասընա գապուլ
էտիպ՝ պիլ ճիւմլէմիլ օնա թապի օլ
մագըղը գապուլ էթմէլի իտիք :

Գրիգ . Ա : Խաչատուր կիւղէլ սէօյ
լէր վէ հագգը վար : Ա է պէն Աննեօլ
քարողիչէ սիւալ էտէր իմ քի , Վրիւ

տոնեայրդն իւր տէրէրինտէ, խա-
թիտա զաւհր էտէն նէվ պէնէվ Հե-
րետիկաւար՝ հաւաստացեալքարն ա-
լէստէփէսինին պէյնինտէ մագպու-
լթութուլան թէպ լիւմաթա դարշ-
բրթէտթ էտիպ Աւետարանն պաղը
եէրինի պօղտուր, պաղը իչինտէ լու-
ղէթ խոխալ էթտիլէր խէ, եախուտ
մագպուլ թութուլան Աւետարան-
լարը քիւլ լիէն ուէտտ էտիպ՝ եէրինէ
ախէր Աւետարանլար՝ կէօթէրտիլէր
խէ, Անեօռ Քարոզիչ օլ վազըթ պու-
լունաւրը՝ Տինինի պիրկանօնաբապթ
էտիպ մէթանէթ վէրմէք իչիւն նէ-
օլ թութար քար: Ատուածաշուն-
չուն տահիհ էօրնէյի իլէ՝ Վաղենտի-
նեան վէ Սարկիսիւեան վէ Սանիքեցի
վէ ախէր Հերետիկոսլարն եէտինտէ
պուլունան տագաթ վէ պօղազ էօր-
նէքլէրինի նէտէն ֆերդ էաէճէք

իտի :

Իրօթէս . Ք : Շինարի նէ՛ հաէյօր,
սամ՝ ոլ վազըթ տա էտէճէյիմ օնուն
կիսկի օլուր ոււտու : Պաւ սկիւ պիրին
տէն ֆէրբի եօրնէկէրի թէֆլիշէ
ալըս՝ եօդլար քաւմ քի՛ սկիւ եախուտ
իքի եախուտ իւշ իւղ ելլտան սկրի
պու Լստուաճաշունչ պէնիմ էլիմէ
եէթիշնէյէտէք քիմլէրին էլինտէն
կէջիշտիւր : Վ է քէլամլարը նա՛սը վէ
նէ՛ վազըթ պօղուլմու շար , եախուտ
պաղըլարը գալլմիշ վէ պաղըլարը ի
լալէ օլմուշ . վէ սուկարը քի՛մ էիշ
միշ : Վ է իշպու ոօն վազ իթլէրին էճ
նէսի մէղհէպլէրինէ եօլլայարադ
հիտէ գարուս՝ ոլ վազ թրն շերե
տիկոսարբնրն Լստուաճաշունչ քի
թապ իշինէ գարըշտրտրդլարը վէ ի
լալէ վէ իմհա էթտիքլէրի կերէք
Լստուաճաբանճա վէ կերէք Փիլիտ

փաճա ճէմի թահմին ու զիւիւմէրի
նի պուլա սիւլիւիմ:

Խաչատ: Պու թէ ֆթիշ սէնին իշիւն
գօլայ սիր շէյ տիր՝ Մինեօռ, զիրա Փի
լիստիայ վէ Լստուածաբան օլմաղա
վազթըն օլմուշ, վէ պու մէհարէթ
լէրի քէսպ էթմիշ սին: Լնճապ՝ պի
զիւ հագգըմըղա մէշք օտտաթ՝ չարջ
տա սիւբէանըմըղ, վէ չօգ ֆագըր
քիմնէլէրիմիղ օլուպ՝ քի կիւն գաղա
նըր կիւն եէրլէր, վէ պու միսիլլու
շուղուլէր մարա օնլարըն իշի տէյիլ
տիր, վէ չօգ գառըլար՝ վէ չօճուգըր
վար՝ քի քեւամիլ առամլար կիպի նէ
ապլէ մարթ օլմուշար, վէ նէ տէ օ
լաճադըլար վար տըր, սուկլար ճիււմ
լէսի նաթը աննայա սիլէճէքլէր քի
սիլլին պիլէ պատիհալա տաղըթաթ
զընըղ թէրճիւմէլէրինիդտէ՝ շիմտի
քի նապլ ու թարփի պուլուրտու:

զունուղ էվվել զէման Հերետիկոս՝
լարնի Լատուածաշունչտաքի պու-
լունտուղը կիպի թէպտիլ վէ. քէթմ'
վէ իլավէ օլունմուշ փարչալար վնդ
մը՝ եօղ մու :

Բրօթէս . Բ : Պիղճկէյին քիմնէլէ
քին սատագաթը հազգընս պու՝ մի
սիլլիւ շիւպհէ էթմէք եագըշմաղ .
քի աղիղ քիթապըրս պու տէրէճէ
րայէթ վէ հիւրմէթ էտէրիղ . վէ
իսպգա ճայիղ օլանը օտուր քի՝ ալիմ
քիմնէլէրին ագընա կիւվէնսին :

Գրիգ . Վ : Սէնին պու ճէվասըն-
տա հայլը ույղունտուղըլար կէօ-
րիւյօրում : Եվվէլա , աղիղ քիթապ-
լարն թասհիհի ու թաստիգի իչին
հիւքմ էտէր հաքիմինիղ՝ եայլնըղ
քէնտի ագընըղ օլույօր . քի ինտան
ագըլ օլտուղու իչին՝ մու թլագա՝ եու-
նըլա պիլիր : Վ է պունտան մտատա՝

Տինին գարար վերէն հաքիմի պու
տուր տէյու պու քիթապը կէօսթէ՝
րիսը՝ օգու մասընը ճէմաւթա հէվալէ
էթմէք՝ Տին ու Իմանէ զայիֆ վէ սա
գաթ պիր թէմէլ կէօսթէրմէքուն
խպարէթ յիր։ Իքինճի. Էվլէլքի թա
րիֆ էթտիին իթիգատընը պապըն
տա էօյէ կէօսթէրաինքի՝ հէր Վրիո
տոնէայ քիմնէ՝ եալընը քէնտի ագ
լընընը ըջըր յըա՝ Լստուածաշունչուն
տահիէ մանէաոր հանկըր՝ օլտուղու
նու գօրայճա ֆէրդ ու ֆէհմէտէ պի
լիր. անճագ շիմոն՝ սէն տախի պիլիմ
կիպի թադրիր էտէյօրսունքի՝ զայէթ
ջօգ քիմնէլէրին Լստուածաշունչու
օգու մաղա՝ վէ աննամաղա նէ՝ վաթթը
օրա պիլիր՝ նէ՝ խթիտատը. քի պուն
լտըրն իքիսիտէ պու մատտէ իջիւն
զայէթ էլլէմ տիրլէր։ Պու պարէթ
տէ տէմէք իլ թիպն էտէք քի՝ պու

դրոտար քիմեղէր ճիւմէսի տէ Տին՝
 սիգ Իմանարդ գալմագ իջուն՝ սիլին
 վերտիլինիզ մանկայր գապուլէ թմէյէ
 մէճարուր օլույօրլար . քի պունուն
 տախի պունուրլու օլուպ քիֆայէթ
 էտէմէյէճէյիսի խալաթ էթմէքտէ՝
 յիլ . մատամ քի սունուն թէմէլիտէ
 միլին ագլնրդ տրր : Իւջիւճիւ . իլմի
 նէ կիւվէնմէք ճայիլ տիր տէյի կէօւ
 թէրտիլին ալիմլէրին վէ Լատուածա
 բանլարուն մապէյնինտէ տախի՝ Լու
 ուածաշունչ քիթապուն քէլամլարը
 նրն մէֆհումունու աննամագ զըմնրն
 տա իթթիֆագ կէօրիւնմէյօր : Սէ՝
 սէլա , Բրօթէսթանդ մէզէսիլին
 տէրլէրլէրինին սիլիսի՝ Օլէնկլ ,
 Բրօթէսթանդլըլն միւճիտի օլուն
 Լուլթերին նոր Կոմկարան թէրճիւ
 մէսինին հապգընա՝ Լըլահըն քէլա
 մընը պօղմուշտուր տէր խոխ Վէ Վու

Թեր՝ Օրէնկլին չբազարընտան
Վստուածաշունչ Թէրճիւմէ էտէն
էր իջին՝ Լչէք վէ տիւանէ վէ Նեու
տէր խոի՝ Պէզա, քի սիզին պէօյիւք
ատամլարընդըն պիրի տիր, քէնտի
կիպի այրըճա պիր Բրօթէսթանդ ոը
նըֆընա միւճխտ վէ սէրվէր օլան Լ
քօլամբատըն Թէրճիւմէսի իջին՝ Տի
նէ վէ Հոգին Սուրբա գարջ պիր ի
մանարդ Թէրճիւմէ տիր տէր խոի՝

Բրօթէս. Վ. Հիչ տէյիլ խսէ՝ պիզլմ
Լ ութերին էթտիյի Թէրճիւմէյէ բա
յէթ էտին, քի ճէմի Նէմցէ այալէթի
նին Բրօթէսթանդ լարը պէյէնիպ գա
պուււ էթմիչլէր տիր. վէ Լ ութեր՝ Լ
զիզ քիթապլարըն մէֆհուսուսու
թէպտիլ էտէ սլիլըր քիսնէ տէյիլ խոի՝

Գրիգ. Վ. Սինեօու Քարողիչ. մա
տամ քի Սօսիւ Լ ութեր հէր գապա
հսթլարընտան մաատա Նլլահըն քէլա

մընը պօղնաղա ճէսարէթ էթմէք գա-
պահաթընտա տախի պուլունմուշ
տուր, պու խուսուստա օնա թէսա
հուպ էթմէքտէ էյի էթմէյօրսուն :
Վէ պունու իսպաթ էթմէք իջին,
քէնտի թարիգի պանա քիֆայէթ է
տէր : Պօղսա լուսքեալըն Հրոմայէ
ցիլէրէ եադտըղը մէթուպունուն
պիր քէլամընը (1), « պիգ տիւշինիւ-
րիւզ քի ինտան Տին իլէ սատըգ
օլմուշ տուր և տէյիւ թէրճիւմէ (է-
տէճէք եէրինէ, ինտանըն ալէսսէվիէ
սատագաթա էրմէսի զըմընտա քէն-
տի զիւիւմիւ ֆատըտընճա թաջտը-
ղը իթիքատա մէթանէթ վիւրմէք ի-
ջին » ինտան Նալընըզ Տին իլէ հա-
տըգ օլմուշ տուր և տէյի թէրճիւ-

(1) Համարիմք հաւատովք արգարա-
նալ մարդի : (Հոովմ, գ. 28)

մէ էթմիշ, վէ պու միսիլ լիւ ճէսա-
րէթի իւզիւնս վուրանլարա ճէ-
վապ վէրմիշ քի՝ “ պէն տէ պիլիրիմ քի
” Լալնըզ լուղէթի Պօղոս Լուպեա-
” լն բէրամլարնըն իշինտէ եօգ տուր:
” Լնձագ՝ էկէր պիրիսի պունուն իշին
” կիւրիւլթիւ էտէր խոէ՝ գօրգու-
” տուգձա օնա ճէվապ էտին քի, Սար-
” թին Լութեր վարդապետ պէօյէ
” մերամ էթմիշ, վէ դարար վէրմիշ
” քի, վափիսթա վէ էշէք, իքիսի պիր
” տէմէք տիր (1) :

Խաչատ : Լութեր հաղըթլէրինին
էքսէրի էօրքէսի զալիս՝ վէ լիւանը
փիս օլտուղու հէր վագըթ ինքեար
օլունմայաձագ մէվատտէն օլտուղու-

(1) Լութերին Լէնատա պրսըմըշ մէվ-
ճուա քիթապլարընտա հատոր, գ. սա-
հիֆէ, 141 :

նաւ աննայօրում. վէ պու միսիլիւ
մինտսիպէթսիզ իթալէի լիսան էթ
մէլէրինէ գարջ տէյէ պիլէճէյիլքի
„ տաուըլճօր, էջլէ իսէ հագգը եօգ
տուր „ :

Բրօթէս. Բ: Պօղոս առաքեալն
քէլամրարնն իջինէ պիր թէք լու
ղէթ գարըշորմըշ տէյի պիզիմքիլէ
րին թէրճիւմէսինի ղէմմ էթմէք՝ րէ
վայի հագ տէյիլ տիր:

Գիրգ. Վ: Ա՛հ, Աինեօւ. պիզիմ
ախէր սէպէպլէրիմիլ տէ վար, պուն
տա Լութեր պիր լուղէթ արթըմըշ
ըսա՝ ախէր մահալտէ Ատուածա
շունչուն էփէյի իրիճէ փարչալարնը
գալորմըշ տըր, նասըլքի Նքրայեցի
լէրէ եաղըլան մէքթուսը, Պետրոս
առաքեալն իքինճի վէ իւջիւնճիւ մէք
թուպարնը: Դողովող քիթապընը
զէվըլէնիր իտի, վէ Յօբուն քիթա

պընը պիր մատալ եէրինէ գօտուշ ու
տու : Կալվին հաղորեթէրինին ճէսա
րեթի տէ պունտան աշաղը գալմազ
ըտը . պիւ տա Բարուքու , Իմաստու
թիւնու , Սիրաքը , Տօբիթի , Յուդիթի ,
վէ Սահարայեցւոց քիթապլարընը
գալտըրտը : Եթիսինինտէ ռաճօնլարը
պիր խոի . պու քիթապլարըն հագ թա
րաֆընտան իլհամ օլունարագ եաղը
մըշ օլտուղունա՝ քէնտիլէրի քէնտի
ղիհինլէրիլէ վէ հիսսի պաթընլէրիլէ
հիշ պիր նիշանէ պուլամայօրլար ըմըշ :
Խաչատ : Հիսսի պաթըն տէտիլի
նիլ նէ օլույօր :

Բրօթէս . Վ : Հիսսի պաթըն տէ
նիլէն՝ ինսանըն ճանընտա վէ զիհնին
տէ էօյլէ պիր խորագ վէ գապիլիլէթ
տիրքի՝ ազիզ քիթապլարը թէլաֆիւզ
լարընըն վէ իսթիլահլարընըն կիւզէլ
լիսինտէն վէ՝ գուվիլէթինտէն վէ լա .

Թիֆ սէօյլէյի շինտէն աննաթարազ՝ ա-
խէր Թարզ քիթապլարտան ֆէրք
էթտիրիր :

Խաչատ : Նստը քի շէքէրի վէ սա-
լը Թաթըլըզլարընտան աննարզ :
Փէք կիւղէլ : Գալտը քի , Թապիաթէ
մէրպութ օլան ֆէրզ վէ ֆէհմ խու-
սուսունտա իտտիա օլմաղ տէյի՝ մէշ-
հուր սէօղ տիւր : Իհթիմալ տըր՝ քի՝
պէնիմ տամաղըմա Թաթըլ վէ լէղիղ
կէլէն պիր զաթ՝ ախէրին տամաղընա
ույմաղ , վէ Թաթսըլ կէլիր . վէ պէօյ-
լէ օլտուղու հալտէ՝ մութլադա օլ
Թարիֆ էթտիյինիղ ալիմէր՝ Լղիղ
քիթապլարա մախսուս օլան նիշանէ-
լէրին հուգզընա տախի իթթիֆազ է-
տէմէյէճէքլէր :

Գրիգ. Վ : Փէք էյի սէօյլէրսին Խա-
չատուր . վազա իջէրինտէ իթթիֆազ
սըղլըզ վար տըր : Յակոբոս առպէեա՝

զըն մէքթուպու իջլուն Վարլին՝ ալթուն
հէլիէ եաղմաղա շայան պիր մէքթուպ
տուր տէր։ Վլթեր՝ սաման կիսի պիր
շէյ տիր տէր։

Խաչատ։ Պունտա էփ էյիճէ ֆերդ
վար։ Լաբին մութլագա մերքէպ լա
դըրտըսընը սրգճա սիւրէն աստանն
ագլընա դօլայ կէլէճէք շէյ՝ անճագ
սաման օլա պիլիր։

Կրիգ. Վ։ Տահաար վար։ Պիր ա
տամ պաղէն պիր քիթապ հագդընա
պիր պիրինէ մուղայիր լագըրսը սէյ
լէմիշ տիր։ Տէմէք իսթէրիմ քի՝ վագ
թինէ՝ վէ մինասէպէթինէ կէօրէ Լաու
ուաճաշունջուն պիր քիթապընը սլա
ղէն գապուլ վէ պաղէն ուէտտ էթ
միշէր տիր։ Սէսէլա, 1598 թարիխ
տէ՝ Պուանտանըն Սթրատպուրկ շէհ
րինտէ միւթէմէքիւն Նրօթէսթանդ
լար՝ Նըրպէցւոց մէքթուպու վէ Յա

կոր առաքեալն մէքթուպուհու վէ
 Յօհաննէս աւետարանիչին յայտնու
 թիւնունու Աստուածաշունչ քիթապ
 որասընտան իկրաճ էթտիլէր : Կինէ
 օլ շէհրին Բրօթէսթանդլարը՝ եէթ
 միշ տէօրթ սէնէ սօնրա՝ օլ քիթապ
 լարը Աստուածաշունչ իչինէ գապուլ
 էթտիլէր :

Բրօթէս . Բ : | Դու թերին վէ Կալվի
 նին վէ Սթրասպուրկ Աստուածաբան
 լարն պիր պիրիլէ իթիֆագ էթմէ
 սինտէն՝ Էախուտ էթմէմսինտէն ան
 նամայաճաղըզ պիր քիթապըն Աստու
 ւածաշունչ օլմասընր օլմամասընր .
 զիրա պու խուսուստա օնլարըն շէհա
 տէթի գալվի մութլագ տէյիւ թու
 թուլմազ : Պու գալվի մութլագ՝ Հո
 գին Սուրբուն իհասանի մախսուսէսի
 տիր . զիրա Աստուածաշունչ օնուն իլ
 համըլա Էաղըլմըշ օլմաղըլա՝ պիզէ իմ

տաստ էսիս' զհնչիմիղի միւնեվիւր է՝
տէն ըջդգ օտուր :

Խաչատ : Եւմոի սրագ . Հոգին
Սուրբ Բրօթէսթանդլարըն իմտատը
նա եէթիշլյօր , քի օնա չօդ էհտաճ
լըգլարը վար : Լնճագ՝ Սինեօռ Վա
րողիչ . էվիւլա սիղէ օլան ինճամ վէ
զիհնինիղին նուրու՝ էքսէրի միւնեվ
վէր մէլայիք շէքլինէ կիրէն զուլմաթ
րուհունուն մարիֆաթիլէ օլմայուր ,
Հոգին Սուրբուն գուվիւթիլէ՝ օլ
տուղունու պանա իսսլաթ էթ :

Վրիգ . Վ : Վօրգմա Խաչատուր :
Հիչ տիւշունմէյէրէք Սինեօռ Վա
րողիչէ էօյլէ պիր միւշքիւլ իզհար
էթտին քի՝ ճէվասլ վէրմէսի միմբին
սիղտիր : Պունտանմաստուպունուտա
խի սօրա պիլիրսին քի՝ Հոգին Սուրբ
քէնտի ինճամ շալքընը ճէմի՝ Վրիս
տոնեայ պուլունանլարու պիրա թէք :

լիֆ վերի՞ր մի՛ եօխտա պու ինայէթի
 եալընըղ Նրօթէսթանդ լարա՞ մք տագ-
 լամը տոր : Վէ եալընըղ Նրօթէս-
 թանդ լարա մախտուս ուսա՛ պունու
 տախի պիլմէլի՛ղ քի՛ հէր հանկը Նրօ-
 թէսթանդ օլուրսա պու քէրէմէնա-
 լիլ օլայօր մու, եօխտա իջէրինտէն եա-
 լընըղ պիր գաչ քիշի՞ մի : Ն՛նճագ՝ տէ-
 մինքի սէօլէնէն վէճհ իւղդէ՛ չօղու-
 նուն եւն՝ մէշղուլիէթլէրինին իգթի
 զասընտան՝ եւն՝ սիննլէրինին քիւչիւք-
 լինտէն, եա զիհինլէրինին զայիֆլի-
 յինտէն՝ Նստուածաշունչու օգու-
 յուսլ աննամաղա վագըթըսըր՝ օլմա-
 տրղի հալտէ, պու տէտիլիմիլ իչհա-
 մի րէպպանի հէր Նրօթէսթանդ լա-
 րա պիրտէն՝ օլմաղա մինտաիպէթ ալ-
 մաղ : Վալուր քի, էկէր պու ֆիքիրը-
 չըղը եալընըղ ալիմլէրինէ իհսան օլու-
 նուլօր ուսա՛ պունու տա աննաթմա-

ը տրտալար պիղէ քի, Պատարագ խոր-
հուրդու հագգընա սէջլէնէն քէլամ
կիպի էլզէմ վէ մուգթապի պիք քէ-
լամտա՝ քի՝ «պու տուր պէնիմ թէնիմ»
տէնսիշ իսէ, շու իքի լուղէթտէն՝
«պու տուր», Բրօթէսթանդլըզն
էէնի իճատ օլունտուզու վագըթլար-
տա իւչտտէտպէ օյիք ֆրդափէյտահ
օլտու իջէրինտէ. Վ թերական, Վալ-
վինական վէ Օուինկլեան : Վ է պու
ֆրդալարըն հէր պիրիսինտէն այրը
այրը ֆրդալար պէօլունիւս չգտը-
լար . վէ էննիհայէթինտէ շու իքի լու-
ղէթտէն իպարէթ քէլամըն իւզէրի-
նէ իքի իւզտէն զէյտտէ պիրպիրինէ
զըթ մանէալէր մէյտանէ չգտը . քի
պիղիմ Հայրար տայիմ գատիմտէն
պէրու պիր ֆիքիրտէ աննարըլ ճիւմ-
լէմիզ՝ Քաթօլքէր կիպի :

Բրօթէս : Ք : Ըղալար պիղիմ տա՝

խի պէյէնմէյիպ տալիզ էթտիխիդ ույ,
ղուհաուզ մանէալարը վէ ֆըբրաւարը
իւզիւմիւզէ վաւրմաղա հագգընըդ
եօգ տուր : Պու ծնա պէնդէր քի՝ յիդ
գատիմ՝ Լէկեղեցինին խալէֆլէրի իդ
տէմէնիդի էտասէտէրէք՝ էպիլէկեզե-
ցիտէ նէ գըտար Հերետիկոսլուգլար
ջոգ տը ըսա , սիդտէ պու գըտար ֆա-
սիտ Տին սահապը չըգմըշ տըր տէյիւ-
սիդի զամի՛ ու տալիս էթսէք :

Գրեգ . Վ : Ուաճօնուն փէք տաղ՝
տէյիլ տիր Սինեօու : Լոքի Լէկեղեցի-
տէ զուհուր էտէն հերետիկոսլուգլա-
րըն ֆիլ վազը սէպէպի տահիհի պու
տուր.քի՛ պու մէզհէպլէրին միւճիտէ-
րի Լէկեղեցինին Թալիմինտէն ալըըտը-
լար , վէ ծնուն նուֆուսունա ճայիդ
օլան իթաւթտէն իւզ չէվիւրիւ անի-
լիք էթտիլէր , անճագ սիդտէ զուհուր
էտէն մէզհէպլէրին ճիւմլէսի՝ Իբօ .

Թէսթանդըդ կանոնարարներն իճաճ
ու իդթիզարնտան տրը: Օ իրա լու
թեր՝ հէր քէս Աստուածաշունչ քի
թապրնրն քէլամարներն մէֆհումու
նա հիւքմէն գարար վէրէ պիլեր տէ
յու պույուրտու պու միւնվալ իւզ
րէ Սոկինոս Աստուածաշունչտա էս
րարա (խորհուրդա) միւթալիք մատ
տէլէր Թանրը Թարաֆընտան պէյան
օլմուշ տէյիլ տիր տէր: Վէզալիք իս
թէտիքլէրինի սէօլէտիլէր Կալվմա
կանլար, Վուէքրըլար, Կամարիսթ
լէր, վէ Արմինիանլար

Խաչատ: Լըմէնիանլար մը . . . պու
ամերիդալը Բրօթէսթանդըլար իջի
միդտէ օլ գատար նուֆուս պուլա
պիլմիշէ՛ր մի՛ քի Լըմէնիան միլէթի
նին իամի՛ տէ Բրօթէսթանդ ոընէֆ
լարներն սըրասընա կիրտին:

Գրիգ. Վ: Գճիգմա Խոճատուր

տօնթում, Երմէնիան տէմէտիմ, Ար-
մենեան աէտիմ. վէ պու մէզէպին
խալի Արմինիոս նամ պիր Ֆիլէմէնկ
Բրօթէսթանդ. Աստուածաբանտան
գալմա տըր, քի 1609 սէնէսի թարի-
խինոտէ Կալվինտէն այրըտը, վէ օնա
գարջը քիթապլար եափտը: Կալվի-
նակրանլար՝ ճէմիախէր Բրօթէսթանդ-
լարա իմթիսալէն՝ նիհայէթ հիւքիւմ
սուրէթինտէ հէր. քէս ագլընըն էր-
տիյինի թուլթմալը տըր տէյի հապ վէ-
րիրլէր իքէն, քէնտի կանոնլարընըն
իգթիլասընտան տափըպ՝ Տօռտուէրթ
շէհրինտէ պիր մէշուր սինադոս է-
տէրէք Արմինեանլարը թէքտիր՝ վէ
քէնտի մէճլիսլէրինտէն իխրաճ էթ-
տիլէր. վէ սէպէսլի տախի Ալլահըն
ինսանը էպէտի սալթանաթա եա-
խուտ աղասպէ թային էթմէսի խտի՝
վէ ինսանըն գուրթուլուշունուռն վէ

ճէննէթիբ օլմասրներն ոահիւ օլմասր
պոսպընտա պունկարըն Լստուածա-
շունչ քելամընը աննայրը՝ Կալվինա-
կանկարըն աննայրընտան ֆարգը վէ
զայրը ըտը :

Բրօթէս. Ք. Սպիին Ս արդապետ,
սէն պունա տիգգաթ էթմէմիշ սին
քի՝ Լըլահ քէնտի քէրէմիյէ Լստ-
ուածաշունչուն իշինտէ ինսանըն սէ-
լամէթինէ մուգթաղի օլան ճշմար-
տութիւնկարը օլ տէրէճէ աջդ վէ
աշիքեար սէօյլէմիշ տիր քի՝ հէր քիմ
քի տատագաթ իւզրէ պունկարը թէֆ
թիշէտէճէք օլսա՝ եանրըմք միմքին
տէյիլ տիր : Ս է աննաշըլմասը կիւճ
օլուք՝ թիւրիւ մանէա դասուլ է-
տէր պաղը քէլամլար վարրսատա՝ ին-
սանըն սէլամէթինէ փէք էլզէմ օլմա-
յան մատտէլէր պունկար տըր : Վէ
պունկարը եանլըշ աննամանըն կիւնա

հը եօդ տուր :

Գրեգ . Վ : Ետտուածաշունչուն ինչնտէ ինտան սէլամէթինէ մուգթաղի օլան ճշմարտութիւնլար վէլէվ սէնին սէօյլէտիսին կիսի աչդ վէ աշիքեար եազըլմըշ օլտա տախի՝ մանէա սրնտա եանլըշ վէ խաթա էթմէք միմքին տէյիլ տէտիսինտէ հազգըն եօգ : Ելլահը թանրմաքլըք հազգընտա օլան մալիւմաթտան վիատէ աչդ վէ աշիքեար նէ՞ պուլա պիլիքսին Ետտուածաշունչտա . պու սէօյլէ իքէն՝ տիւնեատա Ելլահըն վաշլըլընը ին՝ քեար էտէն իմանարղարըն գըթըղը՞ մը վար : Եկեղեցինին իթիսաքի վաքըթլարընտա զուհուր էտէն ճէմի Հերետիկոսլար , քի Տրօթէսթանղլար տախի պունլարը հազիգէթ Հերետիկոս պիլիքլէր , պունլար Տին թալիմինին պաշլըճա մատտէլէրինի ին՝

քեար էթմէտիլէր մի: Վէշու դա
պուլ էթմէտիքլէրի ճիւմէսի՝ ինսան
սէլամէթինէ էլզէմ մատտէլէր իտի:
անճազ պու էճնէպի մէզէսլէրին
հէր պիրինին միւճիտի՝ քէնտի ֆա
սիտ իթիզատընա Աստուածաշունչ
տան մէթանէթ վէ իսպաթ ալըր ըտը:
Սուրբ Կրանոս տէմիշ տիր (1) քի,
“ շէյթան քէնտի ալտատըճըլըղընը
” Աստուածաշունչ քէլամը փէրտէսի
” ալթընտա կիղէր. վէ ճէմի շէրե
” տիկոսլարըն իշի տափի պու միսիլ
լի տիր: Վէ Սուրբ Իլարիոս (2),
“ հաթըրնա կէթիր քի շէրետիկոս
” լարըն իշինտէ հիջ քիմնէ եօզ տուր

(1) Րնդ դէմ հերցուածոց . ԳԼ. 21.
Թիւ, 2:

(2) Րնդ դէմ Կոստանդին Կայսեր,
ԳԼ. Բ. Թիւ, 29:

« քի՛ քիւ֊ֆր էթտիկնտէ էօրէթ ՝
 « տիկիմիզ ՝ստուածաշունչուն քէլա՝
 « մընա թաթպրզ տըր տէյերէք եա՝
 « լան սէօլէմէյէլէր « տէյի եաղար՝
 Սուրբ Մ. Լաքեալարն վագթըն՝
 տան պէրի՛ Մ. Լաքեալարն էօյ՝
 րէթտիկ Նշմարտութիւնըսը ին՝
 քեար էտիպ օնլարա գարջ սէօլէլէն՝
 լէր՝ Մ. Լաքեալարն սէօլէրինտէն իս՝
 պաթ ալըրլար ըտը . պունուն իշիւն
 Պետրոս Մ. Լաքեալ՝ Պօղոս Մ. Լաքեալ՝
 լն մէթուպլարը իշիւն տէմիշ տիւր՝
 (1) . « իջնտէ սլաղէն սարպ վէ ան՝
 « նաշըմասի կիւճ սէօղէր վար տըր՝
 « քի ճահիլ վէ խաֆիֆ քիմնէլէր՝ ա՝
 « խէր քիթապլար հաքքընտա էթ՝
 « տիքլէրի միսիլիւ՝ պունլարը տախի
 « քէնտի ճանլարընըն թէլէֆինէ

(1) Մ. Պետր. Պ. 16 :

„ գաստ էտերէք պօղարլար ” :

Լ՛յ իմտի Սինեօն Բրօթէսթանդլար :
պուլքէլամ սիղին սէպէպի իսքեաթ
ու թէքտիրինիզ օլմայօր մու :

Բրօթէս . Բ : Լլլահ ճէմի ինսանըն
սէլամէթինի իսթէր . վէ հէրքիմքի՝
աստուածաշունչտա քէնտի սէլամէ
թինէ տայիր պիր մատտէ իջին, Լլ-
լահըն քէրէմ ու իհասնընտան ըջդ
պուլմազ իւղըէ նիցազ ու խթիրհամ
էտէր սէ՝ մութլազա ծուռն զիհնինի
աջըր նուրլատրր : Սուրբ Յակոբոս
առաքեալ տալսի պիղէ տէմէյօր մու
քի (1) : “ Պիր քիմնէ ազլէ միւհթաճ
” օլունճա՝ Լլլահտան տիլէսին , քի
” ճէօմէրտանէ ծնա վէրիր վէ թաղիր
” էթմէզ . վէ մաթլուպու ծնա վէրիլէ :

(1) Յակոբոս . Ը . 5 :

ճէք տիր (1) ։

Գրեգ . Վ ։ Պէն տախի սէնին կի
սի ինանրորմքի Ալլահ ճիւմէսինին
սէրամէթինի իսթէր , վէ հէր քիմքի
Ալլահտան իհտան տիլէմէյէ միւստ
վիմէթ էտէրսէ՝ Ալլահ Օնտան իւզ
չէվիրմէզ . ֆագաթ՝ Ալլահտան սու
միսիլ լիւ մաթլուսրաթ իսթիրհամ է
տէն քիմսէ՝ Ալլահըն մէրամընա միւ
աֆրգ հալտէ օլուս՝ լայըզը վէճհի
իւզրէ տիլէմէլի տիր ։ Ռօթէսթանդ
թայֆէսի սու հալտէ տէյիլ տիր . վէ
սու խուսուստա էթտիյի բէճա՝ տա
խի լայըզընճա տէյիլ տիր . զիրա մազ
րուրանէ թալը ըա՝ Ալլահըն աղիզ
քիթապլարընտա սէյան օլունմուշ
ալլահանի ճչմարտութիւնու քէնտի
նին ինսանը ազըլլա վէզն էտիսլ՝ օ

(1) Գլուխ Եկեղեցւոյ , սայիֆէ , 70 ։

նուն հիւքմիւ ալթընա խոխալէտէր,
դըսա սէօլէյիմ. քէնտինի Ալլահըն
քէլամընա թէֆթիշճի կիպի թու
թար. վէ պիլմէզմիսին քի՝ Ալլահ
մադըուրլարա խասիմ տիր (1) : Վէ
պիր. քիմսէ քէնտինին Աստուածա
շունչ քիթապըն քէլամլարընը աննա
մաղա Գուտրէթի օլմատըղընը ան
նայըս՝ պու Վարոզիչէրէ վէ սայըր
՝ քէնտի կիւվէնտիյի քիմսէլէրէ տա
նըշը՝ վէ մանէասընը ծնւարտան իւ
թէր իսէ՝ ծնուն իմանը ինսանճա ի
ման օլուր՝ ղերա պըյսօղը պիր ինսա
նըն սէօղիւնէ ինանմըշ օլուր : Վէ
Աստուածաշունչունունսէհֆ ու եան
լըշտան պէրի վէ միւնէզզէհ քէլամը
նը՝ հէր տէմ եանըլա պիլիր ինսանըն

(1) Յակոբու. Դ. 6 :

հիւքմիւ ալթընա քօյնսարնտա աղըր
վէ աղիմ պիր խաթա իշէր . զիրա
եանըչ թարիֆէտէ պիլիբօյան ինսան
լէրընսէօզլունիւ գապուլէթմիշօլուր:
Բրօթէս . Բ : Սէն տախի՝ Հայ
Վարդապետի օլման ըլա՝ Լստուա
ծաշունչուն բէլամլարընա մանէա վէր
մէք խուսուսունտա թըպդը պէնիմ
կիպի սին . սէնին ազլընըն իւզէրինէ
սիզին աստուածբանլարըն վէ Լսլիս
կոպոսլարընըզն վէ Պատրիարքընըզն
ազլընը տա զամմ էյլէ՝ օնլար տախի
սէնին վէ պէնիմ կիպի ինսանլար տըր
բար . պու միւնիլալ իւզրէ՝ սէնին Տինին
տախի ինսանի օլուպ՝ եանըչ օլա պի
լիր . անճազ՝ պիլիմ իմանըմըղ տօղ
բու տուղըույա Լստուածաշուն
չուն իշինտէ նաբլ օլունմուչ օ
լան Լլահ բէլամընտան ալընմըչ օ
մաղէ . բէօքիւ վէ . էսասը ալըսհանի

օրմուշ օրմաղ մը :

Գրիգ . Վ : Մի Էտէրսին Սինեօն .
սիգին իթիգատորնը՝ իթիգատ սահա
պրնա սրագրնձա , ջիւնքի հէր քէսին
քէնտի ագլունա կէօրէ մանէա վէրիբ
սէրպէսթճէ թէֆթիշ Էթմէսի ճա
իդ կէօրիւմիւշ օրտուզունտան քիւլ
լիէն ինսանի պիր իթիգատ տըր : Վ ա
քին պիդ քէնտի իթիգատըրը Մւ
լահրն մախտուէն պու մատտէ իլիւն
թախսիս էյլէտիլի նուֆուս սահիպին
տէն էօյրէնտիլմիդ իլիւն՝ պիգիմ տի
նիմիդ Մլահանի տիր : Վ է պու նու
ֆուս իկեղէցիինն նուֆուսու տուր .
քի Յիսուս Քրիստոստան էվլէլ Ղ Է
տացիլէրտէ՝ վէ Ղ Էհուտիլէրին Սինա
կովկայ տէնիլէն մէճլիսինէ մախտու
օրուպ՝ Քրիստոսուն կէօյէ համբար
նալ օրմադրնտան սօնրա Մաքեալ
լարն Էէտինտէ զարոր . զիւրա Յի

սուս Քրիստոս օլ վագըթ ծնարա
սէօյլէտի քի՝ «Կէրէք կէօյտէ վէ կէ
» րէք եէր յիւղիւնտէ ճէմի՝ հիւ
» քիւմաթ պանա վերիլտի Կիտին, ճէ
» մի միլէթլէրի թալիմ՝ էտին . վէ
» Հայր և Որդի և Հոգի Սուրբ իս
» մինէ ծնարը մկրտել էտին՝, Եփղէ
» թէնպիհ էթտիլիմ շէյլէրի սաղլա
» մայր ծնարա էօյրէտին . վէ իշթէ
» պէն՝ տիւնեանքն սօնունատաք հէր
» կիւն սիղին իլէ պէրապէր իմ՝ » (1) .
Տինին ճէմի մատուէլէրի Քրիստո
սուն Լ. ռաքեալարա հէվալէ էթտի
յի պու թալիմին իշինտէ պուլուն
մաղէ բահիհի եանըլտան՝ ֆէրք էթ
մէյէ , վէ միւճատելլէրտէ հիւքիմ է
տիպ գարար վէրմէ պապընտա պու
էմրիլէ ծնարա նուֆուս վէ սէլա

(1) Սատթէ . ԻՄ 18 . 19 . 20 .

հիշեթ պաղըջար՝ վէ՛ “Տիւնեանն ոգ
 նունատագ հէր կիւն սիգին իլէ իմ”
 տէմէսի՝ եպլնըգ Առաքեալարն
 քէնտի զաթընա մախսուս պիր վատ
 տէյիլ տիր . շինքի Յիսուս Քրիստոս
 օնլարն ճիւմլէսինն տէ էօլէճէք օլ
 տուգլարնը պիլըր իտի : Սուտան
 մալիւմ՝ քի լփէնտիմիլ Յիսուս Քր
 քիստոս օլ անտէ պիր մէմուրիյէթ իհ
 տաս էտիպ Առաքեալարա վերտի .
 վէ տաիմ օնլար ըլա օլաճաղընը օլ
 վագըթտան խապէր վէրտի : Սուրբ
 Հոգի՝ Մխիթարիչ իամլիլ օնլարա
 վա՛տ օլունտու վէ կէօնտէրիլտի . վէ
 սօնրա՝ Սուլէսին վէրտիլի օրէնքլէրի
 թութմագ մուգթաղի՞ միտիր եօխսա
 մէնֆաաթուրլ պիր շէյ մի տիր տէյիւ
 պաղըլարն մապէյնլէրինտէ մարա
 զա զուհուր էթմէսինտէ՝ Առաքեալ
 ար. մէճլիս էտիպ “Կէրէք Հօգին

„տուրքա վէ կերէք պիղէ պէջլէ մագ
„պուլ կէօրիւնտիւ տէյի դարար վէ
„րիլտի (1) ։ Եւ յիսէ պունլար սա
հիհէն տին ու իմանն հաքիմի իտիլէր ։
Վէ Պօղոս առաքեալ հաղորթլէրի
“ օլ քիմնէ քի, հէր շէյի քէմալինէ եր
„տիրմէ իչիւն էնտի, ճէմի կէջլէրին
„իւսթ եանընա չըգան տըր ։ Վէ պու
„տուր քի պաղըսընը առաքեալ վէ
„պաղըսընը մարգարէ վէ պաղըսընը
„աւետարանիչ սրաղըսընը տախիհ
„վիւ վէ վարդապետ նասպ էյլէտի
„քի Աղիղէրին քէմալինէ վէ քէնտի
„մէմուրիէթլէրինին իճրասընա վէ
„Յիսուս Քրիստոսուն իտըհըգախան
„վիճուտունու պինա էլիմէյէ չալը
„շալար, թա՛ քի ճիւմէմիդ իման
„պիրլիյինէ՝ վէ իպնուլասը թանըմա

(1) Գործոց . ԻԲ . 28 ։

« զա երէլիմ . վէ օնտան սօնրա՝ չօ
 « ճուգ կիպի չալգանթըյա տիւշմէ՝
 « յէլիմ՝ վէ ինսան ֆէսատըյա տիւշ՝
 « մանլէրին պիղի եանըլթմագ իչին
 « գուրտուքլարը տուղսգլարա տիւ՝
 « շիւպ հէր պիր թալիմաթ ըիւղկեա
 « ըրնա՝ գափըմայսըմ՝ սէօղէրի իլէ
 « պու մատտէյի պիղէ աշիքետը ան
 « նատըր » (1) : Ապքեալարըն մէմու
 « րիէթլէրինին իճրատը իչին օնլարս
 « վէքիլէր տախի վէրիլտի . զերապէօյլէ
 « օլմայընճա՝ Քրիստոսուն վա՝ տէթաի
 « յի սէօղ եէրինի պուլմաղ քուր : Քրիս
 « տոս Աֆէնտիմիղին թարիխինին պէշ
 « իւղլինճիւ սէնէսինէ գատար պուլու
 « նան Ալեղեցի՝ ճէմի Քրօթէսթանդ
 « լարըն , վէ Ապըլինին տախի թագըրիբ

(1) Ավետ . Գ . 40 . 11 :

միւճիւսկինձէ (1), Եւսուս Քրիստոս
սուն իմանընը Թագրիր էտէր իտի •
վէ օլ ասիրտէ սուլունան Հայրապետ
լէրին գաւիլլէրինձէ՝ իշպու մէ մուրիէ
Թին տայրմի օլտուզունու ինանըր ըտը •
Սէսէլա • Սուրբ Երանոս տէր քի (2) •
“ Աշխարտու Թիւնու՝ առաքեալարըն
” վէքիլլէրի օլան զաթըսըն Թալիմ
” լէրի միւճէսկինձէ էջրէնմէք լաղըմ
” տըր • Օ իրա եալընըզ սիր Բլաճըն
” իմանընը մուհաֆադա էտէն անճագ
” սուլըար տըրլար • Վ է ծնուն էվս
” տընս օլան աշգը տէրունիմիզտէ
” արթըրը , Բտուլաճաշունչ քէլա
” մըն մանէասընը Թէհլէքէսիզէ սիւ
” վէ էջրէտիրլէր ” :

(1) Սահմանադրութեանց • Գր • 4 •
Թիւ • 8 :

(2) Ընդդէմ՝ ընտրիկոսաց • Գր • 4 • 45 :

Իսաչատ : Բրօթէսթանդլար քաւի
լինձէ՝ Լստուածաշունչ քիթասլը օ-
րէնք քիթասլը տըր . լաքին՝ պու մի
սիլլիւ պիր օրէնք եալընը հիչ պիր
շէյէ գարար վէրմէզ : Պու օրէնքի
գուլանաճագ պիր հաքիմ օլմալը տէ-
յի՝ օրէնքին վար օլմասընտան սիլէ
աննաշըլըր . վէ պանա կէլիր.քի՝ պու
հաքիմ՝ Լկեղեցիին հիւքմ ու նու
ֆուսու օլմալը տըր :

Բրօթէս . Վ . Լ . հ , փէք էյի . պիղ
տախի պու՝ պապտէ հաքիմ թանրըր ,
լաքին քիմի տէրսէն՝ հէր քէսին քէն
աի ագընը :

Իսաչատ : Պու նասըլ շէրաաթ օլու-
քի՝ հէր քէն հաքըրնտա պիրէր
թիւրլիւ վէ պիր պիրինէ ույիսզ ֆէթ-
վալէր վէրիթօր : Սէ պու ֆէթվալէ-
րին արասընտա սահիհի հանկըր օլ-
տուղունու թանրմաղա նէ՝ եօլ օլա

պիլկօր :

Քրիզ . Վ : Լէյի սէօյլէրսին Խան
 չատուր : Եկեղեցիտէն մատէ պու
 սրատէ առաւելթի վէ սահիպի վու
 գուֆ շէրաաթճը եօլ տուր : Վ է
 Եկեղեցի տէտիսիմիզ՝ պունտան պէօյ
 լէ Թաֆսիլէն իսպաթ էտէճէյիմիզ
 իւզըէ հաւատացեալլարըն պիրլէյի
 տիր , քի ճիւմէսի պիր իթիգատուա
 օլուս պիր օրէնք մուճէպիւնճէ իտա
 րէ օլունուրըսր , վէ Տին Թալիմի վէ
 էտէյ ու էրքեանէ տաիր Թէրպիէ
 լէրինին էմանէթինի սագլամազ վէ
 ճէմաաթէ էօյրէթմէք զըմնրնտա Յի
 սուս Քրիստոստան մախսուսէն Թան
 յին օլունան՝ վէ շուռութ իւզըէ
 մանսուպտա պուլունան առաջնորդ
 լարըն իթաաթընտա տրըլար : Վ է ա
 ղիզ քիթապլար՝ պու իթիգատըն քիւ
 թիւք վէ քիթապլէրի տիր . վէ էսրար :

տան իսպարէթ պիտք քիթապ օլուպ ան՝
ճապ Սուրբ Լիկեղեցի պունուն մէֆ
հումունու աննար , վէ մուհաֆաղա
տընա եալընըղ օ թային տիր : Լիկեղե
ցի տիւնեանըն պաշանկըճընտան պէ
րի վար տըր , վէ տիւնեանըն սօնուն
տան էվվէլնիհայէթի օլաճապ տէյիլ
տիր : Սու թուֆանընտան էվվէլ՝ տին
թալիմինի ինսան թայֆէսի աղըզտան
աղըզա պիրի պիրլէրինէ էօյրէտիր
լէր իտի . սու սէպէպտէն էօթիւրիւ
Լիկեղեցի՝ պատմութիւն քիթապլարը
վասէթասըլա պիղէ թանըլմը օլան
վագըթլարըն ճիւմլէսինտէն էսքի
տիր . զիրա պատմութիւնլարըն իչին
տէ Սուլէսին եաղտըղընտան էսքիսի
եօգ տուր . վէ Սուսէս՝ տիւնեանըն
եարատըլմաընտան իքի պին սէնէ
գատար սօնըրա զուհուր էթմիշ տիր :
Պէօյլէ օլսուքտա՝ Լստուածաշունչ :

սուղ եկեղեցի օրա պիլիք, անձադ
եկեղեցիսիղ Նստուածաշունչ օրանա
սրղը աշխատար տոր :

Բրթէս. Վ : Սէն սրուսրասրտէ Վա
թօլիքէր կիսի սէօլէյօրսուն. քի մէր
սուսիէր քէնտի քիլիսէլէրինէ քեօո
քեօուունա այգըրը պիր րայէթ է
տէրէք՝ օնու հէր պիր շէյտէն, վէ
Նստուածաշունչտան տախի էվիլէլ
վէ միւթէպէր թուլթարլար :

Գրիգ. Վ : Վաթօլիքէր կիսի սէօլ
լէտիլիմի պիլմէյօրում. պէն անձադ
Տրամաբանձա վէ ագըլըձա սէօլէ
յօրում. վէ պանա գըլափուղ թուլթ
տուղում սրու իքի տէլիլ՝ սրանա օն
լարըն սէօլէտիլի կիսի սէօլէտիյօր
լար ըտա, տէմէքտիլքի օնլարըն հագ
լը օլտուղունա սրաշլը պիր իսպաթ
տոր. հանըյա քի սիգ հէր եէրտէ վէ
տայիմա պունլար իջիւն հագսըգ տոր :

լար տէյի սէօյէր վէ եաղարուրնը :
Լիվէթ՝ Սինեօւ , աստուածաշունչ՝
սուղ Լիւեղեցի օլա պիլիր : Եօխսա՝
աստուածաշունչուն , իւր քիթսպլա՝
րլնրն եազըլմասը , սու թուֆանըն
տան չօգ սէնէ սօնրա՝ օլմաղէ պու
սուրէթտէ սիզ Նլլահ Էվվէլքի ա՝
տամլարը պիւս պիւթիւն Կէօզտէն
տիւշիւրմիւշ վէ գըլափուզսուղ պը
րագմը տէմէյէ մէճպուր օլուր սու
նուղ :

Խաչատ՝ Վէ տէյիլ եաղնըղ սու
թուֆանընտան Էվվէլ . իլլա ծնտան
սօնղրա տախի թա Սոփսէսէ վարըն՝
Ճա բէք չօգ վագըթ ինտան մապէյ՝
նինտէ եազըլմը Նլլահ քէլամը եօղ
ուտու :

Գրիգ՝ Վէ Լիյի սէօյէտին Խահ
չատուր , պագարմքի հէր վագըթ
Սինեօւ քարողիչէ պիլիէր տէրս վէ :

բիրտն մէրսումէ։ Եւ ինչո՞ւ տախի սի-
լալ էլլէ քի՝ չիւնքի նոր Կտակարա-
նըն քիթապարը Լէֆէնտիմիզին համ-
բառնալ օլմասրնտան նիչէ սէնէ սօն-
րա եաղըլմըշ օլտուքլարը հալտէ ։
Սուրբ Պետրոս վէ Սուրբ Պօղոս վէ
սայիր՝ ճէմի առաքեալլարըն քարո՞-
ղութիւնլարը մարիֆէթի իլլէ օլ սէ-
նէլէրին զարֆընտա Վրիստոսու իզ-
րար էտիպ տինիմիզի գապուլ էտէն
քիմնէլէր, նաւը սահիհէն քրիստո-
նեայ տէնիլէ պիլիւրլէր իտի . չիւն քի
մէրսումլէրին Րօթէսթանդլարգալլ
լինճէ քրիստոնեալէրէ զայէթ էլլէմ
օլան նոր Կտակարանլարը եօղ ուտու-
վէ հէնիզ տահա եաղըլմաւըշ օլան
քիթապար ծնլարըն Տին ու խմանլէ-
րինէ նիճէ գանուն օլա պիլիւրլէր ի-
տի . զերա նէ ծնլարը պիլէ պիլիւրլէր
իտի, վէ նէտէ օհլարա եէլթէնէ պի-

լիւրէր խախտիւ Պիլիպպոս առաքեալ՝ կան-
դակներն խառնաղաւթնել Նապի մար-
գարէնին՝ քիթապոնը օգուրուզէն
ռաւոտ կէլիք՝ օգուտուկունու աննա-
յօր մնւտուն տէյիւ սիւսղ էթտիք-
տէ, պու խաւարմոա Ռոթէսթանդ-
լար գառար՝ մաղըւ-բըւք օլմաուղը
իչիւն, “ տիրիտի սրնա աննաթմա-
ուրքձա պէն նաւըլ աննայա պիլիբիմ-
տէյիւ ճէվապ էյլէտի (1) : Ա է իծթէ-
տիսի մանէա՝ էօյրէտիճի Լկեղէցի օ-
լապիլիւր խախտի. քի պունուն նուֆու-
սու օլմաուրգձա՝ Լսոտուածաշունչուն
քէլաւրնա հիչ պիր վէճհիլէ տահիհ
մանէա, վէրլիվէտի միմբիւն տէյիլ
տիր :

Բրոթէս . Ք : Աիզ Վ սրդապետ ;
վէ հէր քիմ քի առտուածաշունչ քէ :

(1) Գործոց, Բ, 34 :

ամբարներն մեֆհումունու անա-
լմագ կիւճ վէ միւշքիւլ տիւր տէր ,
պիւլիշ օլուն քի՝ անճագ սիպին հաք-
քընըզտա կիւճ վէ քարանդը տըր ,
վէ պունտոն տա գապահաթ սիպին
տիր : Օ իրա պիղ ճէմի իթիգասպմը
զըն վէ ամէլիպին կանոնլարընը օն
տան էօրէնիօրուղ :

Խաչատ : Սէօյլէտիլինի տիւշիւն
Սինեօն Բարգիշ : Պիր շէյ վար՝ Երու-
ուաճաշունչուն էօրէթտիլի միւնվալ
իւզրէ իճրա էթմէյօրսունուղ , մէսէ-
լա : Հարաթ կիւնիւնիւ թէրք էտիպ
տէ Բաղար կիւնիւ եօրթու թութ
մար ազիզ քիթապլարըն հաճկընը
տա՛ վէ հաճկը մահալինտէ եաղըլը
տըր : Սէ Զօճուգլարը մկրտել էթ
մէնին ճալիղ օլուղըն՝ Ըւետարա-
նըն նէրէսինտէ եաղըլմըշ տըր :

Կարապ : Լ՛փ էյի գուվմէթլի սէօյ

լէյօրսուն խաչատուր՝ սէօյլէ կիտէ՛ր
սէ չօգ կէջմէգ, Գրիգոր վարդապետ
քէնտինին վարդապետիք գաւազա՛
նընը տանա թէսլիմ՝ էթմէլի օլաճաք
տըր :

Խաչատ : Սէն պէնի տինէ Կարա՛
պետ աղա . ինսան եէտիքճէ իշտահը
աջըլըր ֆէհվարնճա սէօյլէշտիքճէ
տէ զինի աջըլըր :

Գրիգ . Վ : Լ՛ստուածաշունչուն կիւճ
աննաջըլըր՝ քէլամարնն իւղէրինէ
ղուհուր էտէն մարադարար՝ Լ՛կեղե՛
ցինին հիւքմիւ վէ աւանդութիւնու
օլմայրնճա սլիր գարար սլուլուս թէս
քին օլմաղլար . վէ աւանդութիւն
տէտիմիղ տախի Լ՛ռաքեալըարտան
պէրի աղըզտան աղըղա պիր սիրէրի
նէ էօյրէտիլէրէք պիղիմ կիւնիւմիւ
ղէտէք եէթիլէն , վէ սլունտան պէօյ
լէ սիւնեանըն սնունա տաք կիտէ

Ճէք թալիմաթ տըր : Սուհաքէմէլէն
տէ տախի պէյլէ տէյլի մի տիր , վէ
շէրի խուսուսունտա տախի զուհուր
էտէն մարաղալարա հիւքմէն գարար
վէրէճէք պիր հաքիմ ըսղըմ տըր : Պու
օլմատըգճա՝ տիւնեա սօնունա տաք
նիղանըն՝ վէ մարաղանըն սօնու կէլ
մէղ : Յիսուս Քրիստոս՝ քէնտի էօյ
րէթտի թալիմաթ զըմնընտա ինսան
մասէյնինտէ զուհուր էտէճէք մարա
ղալարը վէ գալղալարը էվլէլինտէն
պիլմէսիլէ՝ պու մէհքէմէի իճատ
էթմիշ տիր : Վ է սիղ Քրօթէսթանդ
լար՝ եալընըգ՝ քէնտի ագլ ու խորա
բըրըգ ըլա աղըգ քիթապլարըն մէֆ
հուլի սահիհէսինի պուլա պիլերիդ
տէյիւ զանն էթմէնիղտէ՝ քէնտի քէն
տիւնիղի ալտատըրարընը : Հէր պիրի
նիդ քէնտինէ մախսուս^ա օլան մէզէ
պլնիղէ ֆիքիր վէրիպ՝ վէ զհանիղ օ

Պոռն ու լաւ տօլուպ լլաւհին քէլամը
նա տախի օնա կէօրէ մանէա վէրիւր
սինիդ : Պոռ միւնվալ իւզըն՝ փէտէ
րինտէն Սկինեան մէզէսլինաէ թէր
պիէ օլան էվլատ լստուածաշունչ
տա քէնտի մէզէսլինին մէթանէթի
նէ տայիր մանալար պուլուր : քէզա
լըբ՝ ութերին չըրաքլարը լութերին
մէզէսլինէ մուաֆըզ տըր տէյի ան
նարլար , վէ սիզին էվլատլարընըդ տա
խի՝ Սինեօն . սիզին կիսի լմերիպա
լըլարն Սէթօտիսթ մէզէսլինի պու
լուճաք տըրլար :

Բրօթէս . Բ : լաքին Եկեղեցի տէ
Լստուածաշունչուն մանէա վէրիւր
թէֆսիր՝ էթմէք հազգընը եալընըդ
քէնտիսինէ մախտուս էթմէյիլէ , վէ
պաշգա պիր թարզ աննամայա բուխ
աաթ վէրմէմէսիլէ լստուածաշունչ
եանի լլաւ քէլամընըն աւ զաթընտէ

օրան գու՛վէթտէն զիստէ գու՛վէթ
պէնտէ վար տէյի խտտիա էթմիշ օ
լուր • կէօյա . քէնտիսի Աստուածաշուն
չուն իթիպարընը արթըրմըշ կիպի :

Ղրիգ • Վ : Պիղ տէտիք քի՛ Նկեղե՛
ցի պիր մէհքէմէ տիր : Վ է մէհքէ
մէլէրին շէրի քիթապլարընա գարջ
օլմայըպ՝ օնլարըն նուֆուս ու իթիպա՛
րընա խէլէլ վերմէտիքլէրիկիպի , Նկե՛
ղէցի տախի Աստուածաշունչ քիթա՛
պընըն նուֆուս վէ իթիպարընա մսլա
խտլէլ կէթիրմէզ : Օ , իրա Նկեղէցի՛
Ալլահ քէլամընըն մուհաֆաղատընա
մէմուր տըր • օնու թէֆտիր էտէր վէ
զուհուր էտէն մատտէլէրէ օնա մու՛
վաֆըզ գարարլէր վէրիր :

Խաչատ = Լօյլէ խէ՛ Նկեղէցինին
գարարընա վէ հիւքմիւնէ գայրլ օլ
մայան հերետիկուլարա՝ գավղաճը
միւղէվլերլէրէ պէնղէր տէմէլի : քի

հաքիմին վերտնի ֆէթվա քէնտիւն
րինտէն թարաֆա օրնատրղը կիպի՝
հաքիմի զէմմ վէ տախլ էթմէյէ սլաշ
լարլար : Վ է օթէտէն պերի մալիւմ
տուր . քի հէր . քիւմ . քի տալասընը
գայպ էտէր իսէ՝ հաքիմ շէրնի իպ
թալ էտէյօր տէյի թէշէք.քի էտէր :

Բրօթէս . Ք. Լ. օյլէ իսէ Հայլարըն
Եկեղեցիսի՝ տէ՝ “ Հռոմայ Եկեղեցիսի
” կիպի Վահանայլարընա թէնպիհ է
” տէր , ճէմաաթա իֆատէ էթսին
” լէր . քի հէր . քիւմ . քի Փալտան Եա
” խուտ Եպիսկոպոստան իղինսիղ առ
” տուածաշունչու Եանի հին և նոր
” Կտակարանը էլինէ ալըրսա նզովք
” ալթընտա տըր . վէ քիթապը էլին
” տէն սրնգ մայրնճա արձակում ա
” լամաղ . չիւնքի՝ օնլարըն զիւիւմիւն
” ճէ՝ աշխարհական ատամա կէօրէ
” աստուածաշունչ օգ ումաղ . ֆէնա

« վէ զարարը շէյ տիր » (1) :

Գրեգ. Վ : Լղնայօրումքի սէօյլէ տխրնիզ շու եալան վէ իֆթիւա եօլ լու սէօյլէր « Վաթօլէք օլմատողըմըն » սէպէպլէրի » իսմնուէ եափըպ ըս թամբա էթտխրնիզ քիլտանիճէ քի թապընըտան տըր • Ֆապաթ ուր քիթապը Լըմէնիճէյէ թերճիւմէ է տիպ միլէթիմիզին իչլինէ տաղըթմու նըղտան էվիլէլ՝ պունուն գարշըղընը վէրմէք իսթէրիմ : Լչվիլէլա՝ սիզին սէօ զլունիւզճէ, Հումայ Լկեղեցիսի քէն տի Վահանայլարընա էօյլէ էօյրէտիլ յօր ումուշ քի՝ հէր քիմ քի Փափ տան եախուտ քէնտիլ յպիսկոպոսուն տան իզլինսիզ հին և նոր Լտակարանը

(1) Պալատէ 56 ինճի սահիֆէտէ զի քըր օլունան Բրօթէսթանդ քիթապըն տա :

էլինէ՝ արժրտա՝ բանադրանք արժընա
տիւշէր։ Շու հիքայէթինիդ, պէօյէ
միւշէվիէշ թարգըլա սէօյէնմիշ օլ
տողոլ իչիւն եալան տըր։ Հա էյէր
պիղիմ՝ Մեքիքալը քարոզեցէրին էլիւ
լէ սրսարլայ տաթըրան վէ տաղըլան
Լստուածաշունչուէ, էլինէ արժրտա
տէմիշ օլայրտընըղ օլ մագըթ լադըր
տընրղըն պիւր մէֆհումու օլուք, դօ
լայ աննաշըր ըտը։ Վագա՝ ստտուա
ծաշունչարընըղ էօյլէ ճէօմէրտանէ
սաղըթտըղընըղ՝ մէմէքէթլէր հաք
քընտա, Հռոմա Եկեղեցիտինին էթ
տիյի եասադ օլ դատար ագիւանէ պիւր
թէրթիալ տիւրքի, Պարոն Կարապէ
տին սու ախշամ պիղէ կէթիւտիյի
հաւատիս իւղըէ էկէր Պատրիարք
հայրընըղ տա ֆիլվագի Հռոմայ Ե
կեղեցիտինէ իմթիտալէն՝ պատուըղ
նըղ քիթապլարըն ալընըղ տաթընա

որնը մէն էթմէք ֆիքրինտէ իսէ՛, չօդ
ֆէռահ էտէճէյիմ սիր մատտէ տիր .
վէ սուլ սրսստէ միլլէթէ խօյրրը
սուռնտան էյի թէրթիս օլամաղ, կէր
ջի Մինաս աղա տօթուռուղա սուլ
իւղտէն հայը քէտէր օլաճաղ ըտո՛
մանի տէյիլ :

Կարապետ : Օլալալը Մինաս աղա
նէ՞ քէտէրէ օղրսյաճագ պիլիւմիսին .
տիւքեանը գափայըս՝ աչըրս չոգա՛
ճագ տըր

Գրիգ : Վ : Այ Սինետ՝ քարողիչ՝
սուլ քէյֆիէթէ՛ “ կէօրտիւն միւ
թասըսըղը ” տէմէյէ սին : Օ իրա կէ
րէք Հայոց վէ կէրէք Հռոմայ Լիկե
ղեցիսի՛ սուլ սրսստա՛ սուլ միսիլլի
շէյլլի կատագ էթմէսինտէ՛ շէրտն
վէ գանուռնան քէնտինէ տիւշէր մէ՛
մուրիէթի իճքա էթմէքտէ տիր :
Օ իրա՛ էն սօն սէօյլէյէճէյիմի սէօյլ

լէյիմ. Տին պասպընտա սիզ պիղիմ էօւլ
 լիւմիւզէ գաստ էտէր տիւշմանըմըզ
 պընըզ. վէ պիղիմ փէտէրլէրիմիզտէն
 պիղէ գաւմըզ զիւզըմէթ էմանէթի
 եէտիմիզտէն դափմագ իչիւն, վէ օ-
 նուն եէրինէ սիւին պօշ իթիգատը-
 նըզ պիղէ վէրմէք իչիւն իչիմիղէ կիր-
 միշինիզ: Վ է հէփ էթտիլինիզ տէ
 վէ սէօյլէտիլինիզ տէ՝ ասըլ մէրամը-
 նըզ պուրայս պուգար: Հաթթա Ըս-
 տուածաշունչուն քէլամիարընը տա-
 իի՝ սիղին եանըզ իթիգաթընըզա էօ-
 զիւր պուլմագ, եախուտ իւզէրինէ
 փէրտէ չէքմէք իչիւն լսըպսըզ վէճհ
 իլէ պօզայօրսոււուզ: Պաղի՝ եկեղե-
 ցինին պաշը վէ հիւքիւմտարը վար
 օլտուղունու ինքեար էտիպ (1), վէ
 պաղի հաղորդութիւն՝ վէ խոստովա-

(1) Լիւիս Լիկեղլցւոյ, սահիֆէ, 12:

նութիւն խորհուրդարարնր պօշա չը
գարըս՝ քէնտի ֆատիտ ղիւիւմէրինի
Լոտուածաշունչ քէլամըլա Թահգիգ
էթմէյէ չալըչըրլար։ Պու սուրէթտէ
Թահմին վէ քըլասէրինիւ միւճիւ
պինճէ Թէրճիւմէ, վէ Թէֆսիր էթ
մէյէ մէճսուր օլտուղուկուղու պի
լէրէք, էթտիյինիւ Թէրճիւմէյէ նա
որդ կիւվէնէպիլիրիւ։ Պիզիմ Լոտ
ուածաշունչ տէյի պէլլիլէյիս՝ էթի
պար էթտիյիմիւ քիթապըլարն պա
ղըսընը՝ շիւբհէլ մատտէլէր տիր տէ
յի աստուածաշունչ քիթապընտան
իսրաճ էթմիւ տէյիլ մի սինիւ։ Սու
թերին էթտիյի կիպի աստուածա
շունչա քէնտիլլիյինիւտէն սէօզ գա
րըչտըրմամը մը սընըզ։ Պունտան դա
թի նազար՝ Լոտուածաշունչուն հէր
պիր լուղէթլէրինին մանէպի տահի
հէսինի Թէքմիլէն՝ աննայըս՝ էթտիյի

նիզ թերժիւմէլէրի պիպէ կիւղէլճէ
աննատաճագ գատար էյի վէ թէքմիլ
պիլիյօր մուսունուզ Զայճա լիտանը :

Բրօթէս . Վ : Չիւնքի սիւք բի ֆա
փազըղընըլ ըլա աստուածաշունչու
այլմին աննատըղը լիտանէ թէրժիւ
մէ էտիպ ալէմին էլինէ վէրմէք իս
թէմէտիյնիղտէն էօթիւրիւ , օ խըլ
մէթիտէ պիլ իճրա էտէյօրուզ , զի
ըա պունուն զայթթ էլղէմ վէ մուզ
թաղի օլմատընա բէք էյի գանմըլը :

Գրիգ . Վ : Անեօռ . Եկեղեցիմի
ղին գուլլանտըլը ագըլ վէ սայիլըլ
օնա գասպահաթ աստու էթմէլին :

Զին և նոր Կոտակարանը օգույուպ
ճէմատթա աննատթագ իչիւն Եկե
ղեցիտէն նոսպ օլունմուշ մէմուրլար
վար տըր . բի օգույան էալընըլ օլուք
Էանընուա սիլր աննատան պուլունմա
տըրքճա , օգուտուղունու աննամատը

սիր վէճհիւն միմքիւն տէյիլ տիր :
Գրաբար աննայանարն հիչ սիրիսի
նէ հիչ սիր վագըթ վէ հիչ սիր մա
հարտէ աստուածաշունչ օգումագ եա
տագ օլմուշ տէյիլ տիր . զերա օնլար առ
տուածաշունչու օգումագ տան ֆայ
տէմէնտ օլուրլար տէյիլ թահմին է
տէրիզ : անճագ հէր քրիստոնեայ
հարքրնուտ աստուածաշունչու կապէ
թա եախուտ մասալ քիթապը օգուր
կիպի օգումագ տա թէհլիքէ վար տըր :
Մէսէլա՝ հէր օգումագ սիլէն գըզ
լարա աստուածաշունչուն հանկը քի
թապը օլուրտա օլսուն սիլաֆերզ օ
գույա սիլմէսինէ իզլն վէ բուխսէթ
վէրէսիլերմիյիզ վէ հիչ սիր ճահիլ ա
տամ սուլունմմագ մը քի՝ Պօղոս ա
ռաքեալն՝ մէթուսլարնը օգու
տուղունտա խոյըր ամէլ իշլէ մէք ճան
սէլամէթինէ եարար մատտէ տէյիլ :

տիր տէյի զանն էթսին . հաթթա
սիպտէ պիր քիմէնին սէլսմէթինէ
հալընը իման տախի քիֆայէթ հտէր
տէյի աննայօրսանըզ : Վէ նասրէի
սօնրալարտոս սէօյէյէճէքսէք պու
ֆասիտ իթիգատ ֆաղիլէթ տէտիք -
լէրի շէյի քիւլլէէն շիւրիւտիւր :
Լսոտուածաշունչ քիթապընտա^էեա^լ
պըլտըղը իւզրէ Յիսուս Քրիստոս Լ-
ֆէնտիմիզ կիպի Իսրայէլտէ չօգլարըն
հէգըմասընա վէ չօգլարըն տախի իհ-
եա օլմասընա սէպէպ օլուր (1) :
Պու տախի ճնուն կիպի մարաղայա պա-
խ տիր : Վէ պիր տիւմ Դրանսըզ քա-
թօլիք միւէլլիֆ եաղմըշ տըր քի մահ
ճուպ կէօվէրճին եալիուլարընա վէ-
րէճէյի թանէյի էվլէլ քէնտի եու-
տուպ գուրտաղընտա երամուշաթ :

(1) Ղուկաս . Բ . 34 :

տրդումն սօնրա՝ քէնտի եափուլարը
նա վերմէսինտէ այնի՝ կեղեցիէ պէն
ղէր, քի Նըւհըն եաղըմըշ քէրամընը
Թէֆսիր էտիպ մանէասընը վէրէրէք
աննաշըմաւընը գօլսյ էթտիքտէն սօն
րա հաւատացեալըսրա վէրիբ: Նընդ
քիթսպըսընը մանէասըղ վէ Թէֆսիր
սիղ օգուժագ՝ օգույսն ատամա ղէհիւր
միսալի տիբ:

Խաչատ: Պէլի, աննատըմ. չիէյին
էօղիւ՝ կէրչի առը մարիֆէթիլէ սլալ
օլըրուս տա, երլան գուրսաղընտա
տախի ղէհիւրէ Թէսլտիլ օլուր:

Բրթէս. Վ: Վայ տէսէնիղնէ քի,
սլու տէֆա Իզմիրտէ պաստըրտըղը
մըղ քիթսպճըքտան տահա խապէ
րինիղ եօգ, հաթթա հէքսինին՝ օգու
յուր աննայսպիլմէլէրի իչիւն, օտա
սիպինքիլէր կիսլի, մախսուս Սիւսիւր
մանճա եաղըմըշ տըր, վէ էյէր մէղ

քիւր քիթապէրինիդէ քիթապ իլէ
 քարշըլը վերմէյէիտիք , պիպի երի
 միգտէ օթուրթմազ էտէճէքլէր խի .
 իչպու քիթապճըբտա քրիսթիէան
 օլան վարը տօսթումուզ Պարոն Սի
 նասըն մաղաղասընտան պիր աստուա
 ծաշունչ քիթապը ալը , վէ պիր պս
 չընտան օ պիր պաշընատաք , օգումայտ
 մէճպուր օլտուղունու , կէրէք աստ
 ուաճաշունչտան վէ կէրէք Սուրբ
 պապարարն քիթապէրինտէն թաֆ
 սիլի վիայութիւնլէր կէթիրէրէք իս
 պաթ էտիք , իչպու բուհանի հըզմէ
 թին էտասընը երբէք վէ գարը վէ
 իխթիյար վէ չօճուքարա պիկէ պօրճ
 գօրուղ : Եջլէքի Տաղար կիւնլէրի
 տուդահտան ահշամատաք , պու քի
 թապ էլէրինտէն տիւշմէմէլիտիր . .
 Խաչատ : Աննատըմ Չըթըթարըն
 Դաբաթ կիւնլէրի էթտիքլէրի կիպի

... պարարտքի Բրօթէսթանդարտ
տայնա պիղի շու միլէթին ուսուլա-
րնա մէյլ էթտիրմէտէ կէղէրլէր .
լաքին Բաղարը պէօյէ Նահուտիճէ
կէշիրմէք պիր վէճհ իլէ պիղիմ իշէ-
միղէ կէրմէղ . նաքլ էթտիքլէրինի
կէօրէ Նմերիգա վէ Ննիլթէ ուստա
պուլունան Բրօթէսթանդարտն ու-
ֆու թագումը տէտիքլէրինտէ կիզլէն
միշ ֆարէլէր միսալի , օ կիւն իւանէ-
լէրինտէ քաքանրը դալըրլար . վէ է-
յէր իլէ կիւնտէն տիւշիւմիւլէրտէ
նաֆաքայա քիֆայէթ էտէճէք քա-
տար էքմէք թէտարիք օլունամըշ ի-
սէ , չարէ եօք՝ աճըրքտան սըքրնիթը
չէքիլըր , չիւնքի՝ օկիւն իլա տապահ-
լարն էքմէք սաթմայա ճէտարէթ է-
տէնի պիլէ ճէրիմէյէ օլըատըրլար .
Նյ խտի Սինն օր քարողիչ . շու աճա-
յիք՝ ատէթի Բսթամպօրա վէ պիւ-

Թիւն Նշմէնիսթանատա՝ եայրը չալ
էթմէքմի խթէրոին: Պիղէր էկէրչի
Բաղար վէ եօրթուլէրիմիդի լայրղն.
Ճա տօնէլ էթմէք ճահթընտա խէք.
տէ, օլ կիւնիւն իքթիզասը ֆարդ օ.
լան րուհանի պօրճլարըմըղը էտա էթ.
տիքտէն ոօնրա՝ կիւլէր վէ կէղիւր իւ.
րիւյէտէ պիլիւրիզ. տէսէնէ քի քանու.
նուն եաղըլըչնա պաքարսան էօրթիւ.
րիւր լաքին մէֆհումու ճանլանտը.
րըք քէլամը (1) մահզա սիղին հաք.քը.
նըղա տէնմիշ օլույօր:

Գրիգ. Վ: Սինեօր քարոզիչ շու.
տէտիլին Իզմիր սրամատը քիթապճըք
էլիմտէն կէչտի: Վ է հաթթա զահ.
մէթ էտիք Քիլիսէնին Սուրբ Պա.
պարարը վէ մէշհուր Վ արդապետէ.
րինին քիթապլէրինտէն նիչէ վիւյոյո:

(1) Կորնթ. Բ. Գլ. 3. տ. 6:

Թիւնլար պուլուք Թօրլաննըզա ճի-
հէթ պէ ճիհէթ Թաաճիւս էթտիմե
Լիվէլա օլ Վարդապետէրէ Սուրբ
տէյօրսունուղ լաքին սլունտան էվ
վէլ քի տխաւրն միւքեպէմէսինտէ,
Սուրբլարը վէ օնլարա օլունան իղ
զէթի Թանըրը գապուլ էթմէտիք
տէն սօնրա, իղզէթ ու իքրամ կէօս
Թիւրմէք՝ ութ բէրէսթլիք օլտուղու-
նու եինէ սիզ աղղընըզ իլէ Թաքրիք
էթտինիզ աննաշըլան շու մէշուք
զաթլէրէ Սուրբ տէմէնիղուէն, մէ-
րամ մահլա նասը արտասորը վէ Լըմէ
նի վէ՛ Բաթօլիք Թայֆէսի կիսլի կէօյա
սիղլէրտէ օլ աղիզլէրին կէրէք քէնսի
լէրինէ վէ կէրէք քիթապլէրինէ բաղ
պէթ ու իթիսլար էթախինիզի միա
միտ օլան քիմնէլէրէ եութտուրմա
տան իսլարէթ օլույօր Լքինճի էյէր
ապտուածաշունչ քիթապլէրինի օքու

Քանն Քայտէլի օրնաւը պապընտա
մէզքիւր Սուրբ Պապալարն շէհա
տէթինէ իթինստ էտէյօրտանը ,
Պատկերէրէ վէ Սուրբլարա վաճիւ
օլան իգէթ ու իբրամ վէ Խոտտու-
նութինն խարհուրդու վէ Յիսուս
Լէֆէնտիսիլն Արբութինն իջնտէ
հազըր պուլունմաւը մատտէլէրինէ
տայիր էթտիքլէրի շահատէթլի գա
պուլ էթմէմէնիլ նէ տէմէք օլտուն .
Իւջիւնճի Բրօթէսթանդլըք շուրու
թունճա , հէր քէսին քէնտի ազլ ու
ֆիքրինին քէստիի ուսուլա հըզմէթ
էթմէսի լազլմ կէլտիքտէն սօնրա ,
տըշարտան վկայութիւնըր սուլուք
կէթիւմէտէն նէ Քայտա . Տէօրտիւն
ճիւ մէզքիւր Սուրբ Պապալար ա-
տուածաշունչու օգումայր կէրջի նա
սիհաթ էտէրլէր խէտէ , բուհանի
զապիթլէրիսիլն իզնի իլէ օգուլուք ,

վէ՛ղււիւմէրիմիղի տախի օլ զապիթ՝
լէրին վէքիւն սրուլունտուքլարը , ընդ-
հանուր Լիկեղեցիներն զիւիւմիւնէ
Թաթալիք էտիք , ույտուրմայր Թէն-
պիհ էթաիքլէրինի տախի իֆատէ վէ
պէյանէ Թմէյի սիղ տայում ունուտուր-
ուունուղ , լաքին մալիւմա սիղ Բրօ-
թէսթանդ Թայֆէսի քիլիսէյէ տա-
խիլ տէյիլսինիղ

Բրօթէս . Ք : Վայ պիղի պէօյլէ
գաբուտան տըշարը պրոաքմաք հէ՛ ,
հօշունտու եա իլէրուտէ պու մատ-
տէնին միւզաքէրէսինի հէլպէթտէ
սիպին իլէ սիւրէճէյիղ , լաքին հէր նէ՛
տէրսէն տէ՛ Վարդապետ . առտուա-
ծաշունչու օգումայր ճէմասթա նէ՞
քատար նասիհաթ էթսէք եէրի վար՝
տըր :

Գրիգ . Վ : Պու տախի ֆէրգ օլուն՝
մուշ տուրքի՝ Լատուածաշունչ քի՛

Թապը ճէմաւթըն իջնտէ վէ պահու
սուս ճահիլէր էլինտէ չօղարտըգ ճա՛
Հերետիկոսութիւնլար վէ քիլիսէ ի
ջնտէ ֆրոքալըքլար տահա՛ զիւտէ
արթմըջար տըր : Վ է պունա տիշար
տան հիջ իսպաթ իսթէմէղ . զիրա
Բրօթէսթանդ մէղէպինին նագլի
պունա Թամ պիր իսպաթ տըր . վէ
սիզին պատմիջէրինիզին պիրինին նագ
լի իւզըէ (1) , իւք վազըթլարտա աս
տուածաշուջու օգուլուպ Թէրս տն
նամայըլա նաո իջնտէ զուհուր էտէն
նիջէ ֆէսատ ու իսթիլայէ նաղարէն՝
ճէմաւթըն աննայա սիլէճէյի լիսա՝
նա Թէրճիւմէ օլունմուշ աոսուածա
շունջարը Թօբլայըր օգումասընը տա
խի ծնլարա մէն վէ եասագ էթմէյէ

(1) Դաւիթ Հիւմ . Ինկիլթէոոս
նագլի . հատոր , Բ , Թղթ . 246 :

մէծպուր օլտուլար: Պագիւէրի՝ Նէմ,
յէստան քէօյլիւէրի կիպի՝ մալ ու
էշէա օրթանըն օլտուն խտտիսարնտա
ըտըլար • Գործք առաքելոցտա եա,
զըլտըլը իւզըէ վէ էվիւէլ զաման Վը,
ըիստոնեայլարը պէյնինտէ տախի ա,
տէթ օլտուլու կիպի (1) : Ըսէրի՝
կիւնտէ պիր տէֆա լութերին վէ
Կալվինին իճատէթտիյի Տինլէրիթէք,
ըար թէֆթիշ էթմէյէ գալգըք թէճ,
տիտ էթմէք խթէրլէր իտի : Պու,
նուն իչին տիրքի հալէա շիմտի սի,
զին իչինիզտէ պին թիւրլիւ ֆըրդա
վէ պին թիւրլիւ մէզհէսլ վար տըր •
վէ հէր պիրինիզ եէնիտէն պիր Տին
իճատ էթմէյի քէնտինիզէ շան ու
շէօհրէթ ատտ էթմիշ սինիզ : Լիկեր
Բրօթէսթանդ ճէմասթը գալգըք՝

(1) Գործոց, Բ, 44, 45 :

աթիք վէ՛ ճէտիտ ահտըն սանտրորնա
էմանէթէն գօնան ճմարտութիւն-
լարըն հիսապընը սիգտէն իսթէյէճէք
օլուրլար ըսս՝ հէլէ շու փարչա հիլ-
լէսիդ վէ բաք գալտը տէյի կէօսթէ-
րէճէք նէնիգ վար՝ Բրօթէսթանդ-
լըդ սէպէպիլէ Լնկիլթէռռատա գօ-
բան գալիլա էսնասընտէ՝ Բրօթէս-
թանդլարըն Լնտէբանտան տէնիլէն
թագըրընըն խրղմէթինտէ պուլու-
նան Զպիր սօլթատ՝ Մալթօն շէհրինին
քիլիսէսինին Մէզարիսթանընտա վնգ
վէրմէյէ պաշպըր , էվիլէր Կիրակի
կիւնիւնիւ , պատէհու՝ Կարգաւոր-
լարա ծնտալըք նամիլլէ վէրիլմէփ ա-
տէթ օլան վէրկիլի , վէ քիլիտէ մէ-
մուրլէրինի , վէ սօնրա՝ հէր քէսին
սէրպէսթիլէթինէ էնկէլ օլան հիւ-
քիւմ սահապընը գալտըրմալը տէտի-
վէ իշպու զալտլարը գարտըրմալը

տէտիյի մատտէլէրին հէր պիտէրի իւ
չիւն պիտէր մօմ տէօնտիւրիւր իւտիւ
լին սօնուհտա էլինէ պիւ աստուա
ծաշունչ ալըս, իչթէ սիդէ պիւ .քի
թասյ՝ քի հալէա պու կիւն ինտի
նիպտէ աղիմ իթիպարտա տըր . լաքին
սիդէ շու խապէրի վէրէյիմ .քի՝ իչին
տէ .քի եաղըլան մատտէլէրին ճիւմէ
սիտէ գասպա թէնպիհաթըր տըր .քի
անճապ սիւտանա էլինտէ օլան ջօ
ճուգըսրա եարար : Պու .քիթաւը
տախի ախէրի կիպի թէքք էտէլիմ .
վէ կէօղլունիւղիւն էօնիւնտէ եադա
լըթ : Պու սուրէթտէ՝ շու քալան պէ
չինճի մօմու տա սէօնտիւրէյիմ տէ
տի . վէ վադտա մօմու տէօնտիւ
րիւս՝ քարոզուհա էնճամ վէրտի :
Պու միտիլի քարոզիչէր հայը վա
զըթտան պէրի Րօթէսթանդ եկէ
ղեցիլէրինին ճիւմէսինին իչինտէ

տէվէ չգործ տըր լար՝ Նէմցէ վէ
Լնկիլթէռւա վէ Լմերիգա այալէիւ
էրինի զիջիր գարանըդ իջնտէ պը
րագտըրար : Լշի աննայօրսունուզ
քի՝ պունտան պէօյէ սիզին Լկեղե-
ցիւէրինիզին թէմէլի դալմամըտըր .
վէ աշիքեար օլան Լապերլական Լկե-
ղեցիլի կէօրմէք իսթէմէտիլինիզտէն
էօթիւրիւ օնու թէճտիտ էթմէք
հիւլեաորնա տիւշէրէք վարը՝ Լրու-
տաղէմին էսքի Լպիսկոպոսլուղունուն
քիւրսիւսիւնիւ թաղէլէմէք իտտա
աորնտա կէզտիլիզ :

Բրօթէս . Վր : Լշ նաալ տէյէ պի
լիօրսունուղ աստուածաշունչ ըջղը-
նը սէօնտիւրիւյօրուղ . քի աստուա-
ծաշունչ ընկերութիւնու հալեա օ-
նուն ըջղընը ճէմի տունեայէ սաջս
ճիւմէլի միւնէվիլէր էթմէք զայրէ
թիւնտէ տիւր : Նաբլ էթտիլի պաղը

տիւննէլէր կիպի պիղէր օնլարն չէ՝
հատէթինի ուէտտ էթմէիդ։ Վ է պիղ
օնլարա՝ Հայլարտան վէ՝ Բաթօլէքլէր
տէն զկատէ րայէթ վէ հիւրմէթ է
տէրիզ՝ չիւնքի հէրնուֆուտտան ալէա
թութաուքտան մատտէ , տսյմաուա
օդույուք , օնոււն քէլաւլարնը ապա
աղղըմըգտան պրապմայըլ։

Գրիգ. Վ : Պու Լյաւհանի կիւնէ՝
շին ըջղը՝ մաղըուրանէ հէրէքէթ իլէ
թէֆթիչէ վարանլարն կէօղլւնիւ
դամաշտըրըր . վէ շալլընըն ըջղը իլէ
օնլարը էղէր : Պունա պապմայը ալղիւ՝
լէյէն քիմնէ կէրէք տիր քի՝ մախսուս
պու խուսուս իլին նասպ ու թային օ
լոււնուլ օլան Եկեղեցի վատէթասըլ
լա՝ սրագսըն : Պու սիղին Լաուուլաճա-
շունչալըն օլ գըտար մահալէրէ տա-
ղըլմատընտան նէ՝ հասըլ : Ղահիլին
սիրի էլինիղտէն պիր Լաուուլաճաշունչ՝

դ արքը՝ օնու՝ ճէպինտէ թաշըյր՝ եւ-
խուտ պիր դաշ լուղէթէրինի գար-
մագարը էղպեր էտերէք Ալլահըն
՝ քէլամընա քէմալյէ մալիք օլմու-
շում տուր տէյի զանն էտեր։ Հոգին
Սուրբուն լագըրտըսընր էթմէմ՝ քի
սիղին գալլինիլլէ՝ մութլագա կէ-
լիպ օնուն զիննինի աշաճագ վէ քի-
թապըն մէֆհումունու օնա աննու-
տաճագ տըր տէյի իտտիա էտերսի-
նիլ։ Այլէ ճահիլին էտէճէյի նէ՝ օ-
լաճագ, պունտան պէյլէ պյնընըն ա-
մէլլերինին իճրասընա վաղիֆէի հալ
էթմէյիլ, Յիսուս Քրիստոսուն ին-
չա՝ վէ իհեա էթտիյի Ակեղեցինին
թէնպիհլերինին հիչ պիրիսինի տիյնէ
միլ քարեպաշտութիւն վէ Ակեղեցի
տէտլըլերի շէյ՝ օնուն գալլինճէ՝ ճէ-
պինտէքի քիթապըն իջինտէ՝ տիր՝ վէ
քէնտիսի տախի եինէ օնտա մէվ ճուտ

տոր: Սինեօր քարողիչ. պուլ ըսյէթ
ու հիւրմէթ էթմէք միտիր՝ իման-
սըղըք մը տըր: Անճապ պիղ ազիզ |
քիթապլարա դայէթ տէրէճէտէ ըս-
յէթ ու հիւրմէթ էթտիյիմիզտէն
նաշի՝ Լիւեղեցիներն մանէա վերտիյի
վէ պիլէ աննաթտըղը միւնվալ իւզը
օնու գապուլ էտէրիզ. վէ ինսնըրը |
քի՝ էպէտի իլիմ եանի յաւիտէնա-
կան ճշմարտութիւն քի՝ պիր վազըթ
Լղիզսիքիլտէն թէն ալըպ պիղէ կէօ
րիւնտիւ վէ պիղի խէլաա էյլէտի, քէ-
լամուլլահ եաղը յա տոսիսի ալընտը,
վէ էլան իչիմիզտէ օլուսլ՝ Զուգին սուր-
բուն տէլայէթիլէ իտարէ օլունան
Լիւեղեցիներն վատէթտըլա պիղէ
Տին ու էքքեան էօրէտիւ թէրպիէ
էտէր: Եէօյլէքի՝ նասը քի Վրիս-
տոս թէն ալըպ վազթըլա ինսանլա-
րա կէօրիւնտիւ վէ օնլարա ալըսհանի

քերտիւրընը պիլ զսթ էօյրէթտի ,
քէղպլէք շիմտի տէ Մլխհ քէնտի նէ-
ֆէսի վէ իլհամըլա եաղըւրը քիթապ-
լարըն վասէթասըլա հալէա իջիմիլ
տէ տիւր , վէ մէրամը ալիէսինի պիղէ
աննատըր :

Խաչատ . Քէրէմինէ համտ օլտուն
եւն Յիսուս էֆէնտիմ . քի խէլաս
օլմամըլ իջիւն թէն ալտըգտան սօնրա
տայմա սիղիմ իլէ սին , վէ պիզտէն
այըրըմաղ սին . Հաղորդութիւն խոր
հուրդունտա պիլ զսթ հաղըր պու-
լունարագ , վէ աղիզ քէլամլարըն Մ.ս
տուսածաշունչ իջինէ տէրճ էտէրէք .
վէ պունլարըն իքիտինէ տէ պիղի
սուրբ Այկեղէցիւնին վասէթասըլա իլ-
հագ էթմէյէ մէրամ էյլէմիշսին :

Կարապ . Մինեօն Քարողիչ . պիղիմ
Պարոն Խաչատուր հալէա քէնտիսի
նի Վ անտա զանն էտէյօր . խասլէրի

եօգ քի՝ Հաղորդութիւն խորհուրդ
դունտա Քրիստոսուն պիլ զաթ հա
զըր սուլունմասը իթիգատը՝ շիմտի
Ր՝սթամպօլտա մօտա տէյիլ տիր :

Գրիգ . Վ : Սինեօն Քարողիչ , շու
լազըրտըր իշիթտիինտէ իւզիւնիւ
էքշիթմէն նէ՞ օլտուն : Պու կէօսթէ
րիւր քի՝ Կարապետ քէնտինին քիւֆիւ
րիւյլէ սիզին իմանսըզ մէզէ պինիզին
ֆասիտ պիր էսրարընը տախի աչտը :
Լ՛նճաք՝ Եկեղեցի Խորհուրդլարըն
հագգընտա նէ՞ վագըթ սէօհպէթ՝ օ
լուրտա Քրիստոսուն Հաղորդութիւն
խորհուրդունտա պիլ զաթ հա
զըր օլմասընըն մարազասընը տախի օլ
վագըթ էսէրիզ : Պու ախշամլըզ Լ՛ս
տուաճաշունչ հագգընա աչըլան սէօ
զիւմիւզէ պագալըմ :

Ր՝օթէս . Ք : Վ լագտա՝ պէնիմտէ
պու՝ մատտէ իւզէրինէ տանա պիր իգ :

Թիղսլը սիւալըմ վար էտէճէք, կէօ՝
բիւնիւր քի սէն՝ Աստուածաշունչուն
ամէնին աննայաճաղը լիսանլարա
Թէրճիւմէ օլունմասընը մագպուլ
ԹուԹուայօրսուն, քիմնէնին աննամա
տըղը էդքի լիսանլարա Թէրճիւմէ օ
լունմուշ աստուածաշունչաբը տահա
էվիլէլ ԹուԹայօրսուն : Աքին նէ
իչուն Արմէնի Վիլիսէսի տէ՝ Վաթօ
լըք Վիլիսէսի կիպի հալէա ինատ է
տիք, քիմնէնին պիլմէտիյի պիր լիսա
նը գուլլանըօր :

Ղրեդ . Վ : Վիմնէնին պիլմէտիյի
լիսան տէմէնպանա օլ քասարաճայիք
կէօրիւնիւյօր քի հէր քէշ Չինումա
չին լիսանը իչին սէօյլէյօր տէյի քըյա
էտէր : Օգումուշ վէ գպրատունա
կիլթուիշ ատամլարըն հէմէն ճիւմէսի
ազ չօգ՝ էսքի էրմէնիճէյի եանի գրա
բար լիսանը աննարլար, ալէլիսուսուս

Եկեղեցական մեմուրիէթլէրտէ պու-
լունան քիմնէլէր : Վէ օլ պէօն՝ քիմ-
սէլէր՝ քի պէօնլիւքլէրինտէն օսանձ
կէթիրէրէք : պու լիսանը Գօլպ թահ-
սիլ էտէ պիլիւրլէր : խուսուսա՝ էկէր
աշխարհաբար լիսանընա աշխարհը-
րը վար ըսա : Սիղէր էօյլէ խտէրսի
նիզ քի՝ աստուածաշունչ քիթապը-
նըն վէ Եկեղեցական քիթապլարըն
լիսանը՝ հէր քէսին սէօյլէտիս լիսան
օլտուն : Վաքին օլվագըթ պու թէտ-
պիրտէն զուհուրէ կէլէճէք զարարը
մըզ պու օլուր՝ քի՝ Երմէնի միլէթի
քէնտինին իլմ ու քիթապէթճէ պա-
խի իֆթիխարը օլան գրաբար լիս-
նընտան մահրում Գալաճագ տըր :
Եստուածաշունչուն հին Կոստան
քիթապլարընը Սուրբ Սահակ, վէ նոր
Կոստան քիթապլարընը Սուրբ
Մեսրոպ Զայրապէտլէր՝ Երմէնիճէ

գրաբարա թերձիւմէ էթմիշ տէյիլ՝
մի՞ տիրէր՝ վէ իբիսի պիրլէքտէ յա-
մագիրքի վէ Շարականը վէ Սաշտո-
ցու վէ Խորհուրդատետրի սրբասը-
նա գօյարաք՝ լիսանըմըղը թանգիմ է-
տիր։ Հայճա քիթապէթին՝ տախի ա-
թասը օլմատըլար մը։ Պունտան գա-
թինաղար՝ սէնտէ պիլիբսին քի լիսան-
լար պիր գարար գալմայըպ տէվլիտէն
տէվլիէ թէպտիլ օլմագ աա տըրլար։
կէրէք տիւղէլէրէք՝ վէ կէրէք պօզու-
լարաք։ Վ է էկէր Բրօթէսթանդլա-
րըն թէրթիպի իւղըն տավրանաճագ-
օլտագ՝ եաղըըլճա ֆէսահէթ ու պէ-
լաղէթ՝ վէ թէրձիւմէ ճէ ուլղունլուք
վէ թըպգըլըք էօրնէկի ատոտ օլունան
միլլէթիմիզին շու էսկի թէրձիւմէլէ-
րինտէն մահրում գալաճաղըղ։ Վէ
պունլարտան սօնրա զուհուր էտէ կէ-
լէն թէրձիւմէլէր աննաշըլմագ շէյլէր

Յրաճադ տրորար: Վ է հէր պիր տիյադ
տէ՝ բուլլանըլան լիսան օլ պիրինտէն
ֆէրգլիճէ օլմասը ճիհէթիլէ՝ Լիկե
ղեցական քիթապլարըմը պուռլա
ըրն հէփսինէտէ թէրճիւմէ օլմագ
իգթիղա էթսէ, պու կիւնքի կիւն
պէշ ալթը թիւըլիւ Լիկեղեցական լի
տան պուլունմա լազըմ կէլիը իտի. զի
րա Սթամպօլտա վէ Հայաստանտա
վէ Աճէմիսթանտա վէ Լժտէրիսան
տա վէ Թրանսիլվանիատա սէօյլէնէն
էրմէնիճէլէր պիր պիրինտէն օլ տէ
րէճէտէ ֆէրգլի տիր քի՝ պիր մէմլէ
քէթտէ օպիր եէրին լիսանը աննա
շըրմադ :

Խաչատ : Պու սահիհ տիր. վէ էկէր
Սաղմուս Վ անը լիսանընճա եազըմըշ
օլայրտը, սիղին Սթամպօլլու Չէլէ
պիլէր՝ քի Հայճա սէօյլէտիքլէրինտ/
իքի լուղէթին պիրինտէ թիւքքճէ գ

լզընորմատըգ ճա էտէմէղէր , օլ լէ
տանտա ետփըմը Սաղմոսու Ռում
ճա ետխուտ լ աթինճէ զանն էտէ
ճէքլէր իտի :

Գրեգ . Վ : Պիղիմ Դամբարաա վէ
Սիլէթիմիզտէ Հայճա գրաբարըն նէ
տէրէճէ ֆայտատը վէ հատանաթը վար
ըսա՝ Հումայ Լէկեղեցիտի վէ ճէմի
Ֆռէնկ Թաիֆէտի պէյնինտէ լ աթին
լիսանընըն ֆայտատը վէ հատանաթը օ
նուն Թըպգըսը տըր : Պու լիսան ուղ
ղափար Լէկեղեցինին իջնտէ սուլու
նան օլ գատար հատարղ հիսապսըղ
միլէթլէրի պիր պիրիլէ պաղլամաղա
վէ ճիւմլէսինի պիրլէշտիրմէյէ պիր
քինէտ տիր : Տիւնեանըն պիր ուճուն
տան օ պիր ուճունա նէ գատար Բա
թօլէք վար ըսա , Ֆռանսըղ , Ինկլիղ ,
Բսպանէօլ , Իթալեան , Նէմցէ վէ
Սաճառ՝ պիր լ աթին Լէկեղեցիտինէ

կիրտիսնտէ՝ քէնտի է վննտէ կիպիտիր։
Հէբսինի աննար, վէ քէնտի տին գար՝
տաշտորլա պիրլէքտէ քէնտիսի տէ
գարըչըպ տուա էտէ պիլըր։ Պունուն
ղեթընը կէօրիւրիւզ Ռօթէսթանդ՝
լարտա։ Ինկիլիզ Ռօթէսթանդ ըլա
Նէմցէ Ռօթէսթանդ պիր պիրլէրիւ
լէ իլհագ էտէմէղէր։ Նապըքի Նէմ
ցէ Լ ութերական ըլա Վերիգալը Սէ
թօտիսթէրին պիր պիրլէրիւլէ իմթի
ղաճը Էօզ տուր։ Տինճէ մաստէլէր
տէ Նապը պիրի պիրլէրինտէն այրը
թիւրիւ ֆըրգալար վար ըսա՝ լիսան
ճա տախի ընուն թըպգըսը տըր։

Ռօթէյ . Վ . ԼՆճագ օիլտէ՝ տէ
Քաթօլիքլէր կիպի՝ Ժողովուրդ Լիկէ
ղեցինիղին գարուտունտան իւէրի կի
րինճէ՝ քէնտինին աննամատըղը՝ վէ
պիր մէֆհում չըքարամատըղը լիսան
տէ տուա էթմէյէ մէճպուր օլուր։

Գրեգ . Վ : Տայմա հէր նէ քի սէօյ
լէր իսէն՝ գարջըղը փէք գօլայ տըր :
Լ՝վկէլա քարող , քի կէրէք Հռոմալը
լարըն վէ կէրէք Հայլարըն ինտփնտէ
ռուհանի թալիմաթըն պաշլըճա պիր
պասպը տըր , տայմա նասըն աննատըղը
լիսանտա օլուր : Պուհու սիղին Նրօ
թէսթանդընր՝ տախի պէօլէճէ իճրա
հտէրլէր : Պատէհու էն էլգէմ վէ
մուգ թաղի տուալէր նասըն աննատը
ղը լիսանա՝ թէրճիւմէ օլուհուհու
տուր . իլլա՝ քաթօլիքլէր՝ մասլէյնիստէ :
Վ է Պատարագ կէօրմէյէ տուրտուգ
լարը վագըթ՝ պիլմիշ օլասըն քի , օ
նուհ շնորհքունա իլհագ օլմագ իլիւհ
Վահանայնըն սէօլէտիի տուալարը
թէքմիլ աննամագ ֆարղ տէյիլ տիր :
Լ՝յալընըղ ֆիքրիլէ Վահանայնըն նիէ
թինէ իլհագ օլմագ քիֆայէթ հտէր .
շուհու ինանմալը տըր՝ (քի սիլ Նրօ)

Թէսթանդլար՝ ինանմազ սընըզ,) քի
Յիսուս Քրիստոս խաչըն իւզէրինտէ
գան տէօքէրէք սունտուղու գուր,
պանը՝ պու խորհուրդտա պիղիմ կիւ
նահըմըզն ափիլ իլին գան տէօք,
մէքսիղին եէնիտէն սունար :

Վէ կիւնտէն կիւնէ Թէպտիլ օլմաք,
տա օլան պիր լիսան Թէպտիլլէք գա
պուլէթմէզ պիր Տինէ ույմազ :

Լէկէր Լէկեղեցինին սէօյլէտիյի լիսան
նասըն սէօյլէտիյի օլնյ ըտը՝ ութան
մազ օլան հաղըր ճէվսպլարտան էօյ
լէսի պուլունուր ուտու քի՝ Պատա
րագ՝ տուալարընըն տախի պսզըսընը
եւ՝ զէվք Թարզընու ալըք, եւ՝ պիր
էյրի մանէայէ կէօթիւրիւպ ֆէնու
լաշորըրը ըտը : Հէր նէ՝ մինասիպէթ
քի խսթըրա կէթիրէճէք օլտան՝ տին
մատտէսինտէ գուլլանըրը լիսան՝ նա
սըն աղնամայաճաղը՝ պիր լիսան օլ :

մալը , քի օնուն իւղէրինէ պայաղը
լնասնըն հիւքմիւ կէճմէսին :

Խաչատ : Պու սահիհ'տիր : Վ ան ճիւ
վարընտա միւթէմէքիւն Վէլտանի
լէրին վէ Սիւրեանիլէրին տախի Լ
կեղեցական լիսանլարը՝ նաոս պէյնին
տէ սէյրէնէն լիսան տէյիլ տիր :

Պուրանըն Լէհուտիլէրի վէ Ռում
լարը տախի սինսիլարընտա վէ եւ
Վիլիսէլէրինտէ՝ այրըճա սիւր լիսան
գուլանըլար : Լճյիլէ իշիթմիշիմ.քի
Կիւռճիլէրին վէ Պուլիարլարըն տա
խի առէթի էյիլէ խմիլ : Գուրան տու
խի արապլարըն էպի լիսանըլա եա
ղըմըլ օլտուղու իշիւն՝ շիմաիքի Օս
մանըլար վէ Լքապլարըն չօքլարը սիւ
լէ արնայսմաղլար : Վ է մէղքիւր քի
թապը՝ հիլ սիւր լիսանէ թէրճիւմէ
էթմէյէ բուխսաթ վէրմէղէր :

Պու նա պոպընճա՝ Բրօթէսթանդլար՝

տան մատառ ակերինի պուրմայրդ
քի՛ ակեր մատտէլէրտէ էթտիքլէրի
կիպի պու մատտէտէ տախի քիմնէ
յէ ույմայրս՝ ճէմի միլէթլէրին պիլ
իթթիֆագ մագպուլ թու թուաքլա
ըը ուսուլս պէյէնմէզլէր :

Կարագ : Պու՛ միւճատէլէնին, նէ
թիճէսինտէ էօյրէնէճէթիմիզ նէ՞ օլս
ճագ : Լ՛նճագ շու գըտարընը աղնա
յօրում քի՛ էկէր իշիթտիթիմ հափա
տիս սահիհ իսէ պիդիմ Ըինաս տղա
տօթուումուզ՝ պունտան՝ պէօյլէ Պատ
րիարքըն եատաղը միւճիւպինճէ էլին
տէ պուլունան քիթապլարը տաթա
մայրս՝ իլա էճղա վէ պահարաթ վէ
րահաթի լըքում տօլտուլմագ իշին
օգգայլա էպաճիլարա վէ ագտէրլէ
րէ վէ շէքէրճիլէրէ տաթմայրս մէճ
պուր օլաճագ տըր : Խօշունտու եւ
Վ էքիլիմիզ տաղ օլտուն պիւթիւն ու

մուտու մուղ օնտա տըր :

Գրիգ : Վ : Լթտիյիմիզ միւքեալէ :
մէտէ սէնին աննայաճաղըն սաշլըճա
սյու իւչ մատտէ վար տըր : Լվլէլա ,
Լստուածաշունչ օրէնք վէ շէրահա-
թըմըղըն քիթապը իսէտէ , քիմնէ ի-
լէ լագըրտը էթմէղ եանի տիլիդ օւ-
մաղլէ . սյունուն մանէասընը աննա-
տըթ թէֆաիր էթմէ իչլին մութըքա
լըքըրտը էտէր վէ նուֆուս սահապը
սիր հաքիմ օլմալը : Իքինճի չու նու-
ֆուս սահապի վէ սէյլէմէյէ միւգ-
թէտիր օլան հաքիմ , տախի Լկեղե-
ցի տիր : քի Բրօթէսթանդլար՝ հէր
քէտի քէնտի ինստըղընըն թէֆ-
թիշճիտի էտէրէք՝ սյու Լկեղեցիի
քէնտի ինսլէրինտէ թարումար վէ
նսպէտիտ էթմիչէր տիր : Իւչլին՝
ճիւ . Լկեղեցի սիր թէրճիւմէնին
տատըգ վէ թամ՝ օլտուղունու թաս :

տիգ էթտիքտէն սսնրա՝ օլ թէրճիւ՝
մէյի մէն ու եասաք էթմէզ. խու-
սուսա՝ էկէր օգուլանտա քէնտի րա՝
պրթասըզ ֆիքիրլէրինէ մէթանէթ
վէրմէ աղղուսու օլմայրը իթաաթ վէ
խոնարհութիւն իլէ նէֆսինի իսլահ
էթմէք վէ հիսսէ գաբմագ մէրամը
վար ըսա . . .

Իրօթէս . Վր : Իմտի հիւքմ վէ նու-
ֆուսու մագպուլ թութուլաճագ
Լկեղեցի տէսիսին հանկը Լկեղեցի
օլտուղունու պանա թարիֆ էթ-
մէլիսին : Լշքեարէ սէյլէ . զերա՝
պունու աննամագ , վէ պիլմէք մէրա՝
գընտա ըմ . ումարըմ քի՝ եարըն ախ-
շամ պու Լկեղեցի հանկըսը վէ նէ՝
րէտէ օլտուղունու պանա պիլտիրիը
սին : Լկէր հալէա տիւնեա իւղէ
րինտէ կէօղէ կէօրիւնիւր պէյլէ պիր
Լկեղեցի վար տըր տէյէճէք իսէն ,

տանա էլ վէլն տէն աննաթմր զայլմ
քի՝ սիւնն Հայարըն շու ու քաղ վէ
մասնաւոր Լիկեղեցիսին զպիւրէրին
տէն այլըրը տա՝ իշթէ պիւ տուր տէ
յի՝ սյանա կէօսթէրէճէք զլուսան ,
դապուլ էթմէմ վէ ինաննամ :

Իշպու միւքեպէմէնին բուսուրու , պէհէր այ
պիւրէր ճիւղ զարագ պատըրըլաճաք տըր :

0-185868

0-185868

ՊԵՇԵՆԻ
ԵՆՇԵՄ :

ԽԵՉԵՏՈՒՐ

ԴԼԼԹԵՄ

ՍՈՒՐԻ ԲԵՆԴԻԿՏՈՍ ՊԱՍՏԷԶԱՆԵՍԻՍԷ

Մահալէ Ջէլիւրի ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՒՍԴՆ ՏԻՒ

ԹԱԼԵՐ 60 ԽԵ ԴԱՐՅԱՅ

lui faisant donner pour tous le vement à u qui peut être
43. 1re la ère N a 2e de em-brasse la mende

ԱԼԹԻՆՈՐ ԱԽՇԱՍ

Հաւատամք 'ի մի միայն ընդ հանրական և ա՛ռ
նաքեւական Սուրբ Եկեղեցի :

Ինանբընդդ տէր՝ Ան Իսիստի Ան Արարելուան Սուրբ
Եկեղեցի :

(Հաւատամքտա :)

Խաչատուր : Տայիմաքի ատէթիմ
իւզըն՝ սապահլայըն էրքէն տուա՛մը |
էտիբ՝ չարչոյա կիթմէզտէն էվվէլ |
չուպուզ գահվէ իչէրիքէն՝ էվլմին
իգթիզալարընը վէ չարչոտաքի մաս |
լահաթլարընը Խիւշինմէմին արա |
սընտա՝ ախշամքի օլան աստուածա |
բանական միւքեալէմէլէրի տէ՛ ֆիք :

րիմէ կէթիրտիմ: Պիրտէ արանսըդ
գափու չալընոր, պագտումքի՝ Վար-
ժանի մարապետ կէլտի, հիւէթինտէ
պիր թէլաշ վէ էլդէմ պիր մասլահաթ
իֆատէսինէ կէլմիշ կիպի կէօրիւն
տիւ: Պու տէտէլիմ Սարապետ էյի
պիր ճան տըր

Կարապ. Լէյի՞ մի. . . պէնիմ հագ-
գըմա տէյիլ, զիրա՝ շու Վարդանի սա-
լիր մարապետէրին եօլունու թութ
մայարաք, իւզէրինէ Ֆարզ օլմայան
աշխարհականձա մասլահաթ լարաքա-
րըջըր հաթթա թապուհիմիտէ պա-
նա ալլովէրմէք իջիւն մէրհում փէտէ
րիմի գանտըրան օ՛տուր:

Եաչատ: Լէլընը պալընա ալ տօս
թում, պիր վագըթ թապուհիմի մէտհ
էտէյօրուտուն, վէ մէտհ էթտիլին
տէտէ հաքքըն վար բոր, զիրա վա-
ղաատա թէտպիրլի վէ ազլը պալըն:

ոստիկը գառը տըր . սրահուսուս էլ
լատարընըտա փէք էյի թէրպիէ է
տէր : Աբին սօնրա սօռա չըգարըր
պիր հաւա կիպի ֆիքրին տէ օնիւք պիր
տէն պիրէ տէ յիշլտին : Ասթըրն գալ
մասըն . շու և էնի Տին վէ իթիգ սոռու
սուրէրի չօք քիմէլէրին պաշնա կէ
թիրաթիքլէրի կիպի սէնին տէ վիհնինի
շաշըրոտայլոտան պէրի՝ թապիւթընը
տէ յիշտիրտին . Ալահալէմ էհլինի իս
թէաթին գոտար Աստամա թաւու
ուռնտա պուլմայօրսուն . օտոս Գը
րէնի գառըսըրը կիպի աթա պինիք
սրաշնտա պիր շափկա վէ սլօնուհտա
պիր գրաւաթ վէ էլինտէ պիր գամ
չը՝ Քէհաթ խանէյէ՝ կիթմէսինի՝ մի
խթէր խոին :

Կարապ : Քարողիչլէրիսիւլին էհլի շու
տէտիլին թաւուրու թուլթուրտան
սօնրա՝ պիպիթիլէրինտէ օլ ուսուլու

գուլանմարարնտա պիրայրք վարմը
տըր : Լաքին թագուհի հէր պիր շէ-
տէ պանա զըթըգ կէօսթէրմէյէ պաշ-
լամը . Բաղսր կիւնլէրի քարոզ տիւ-
նէմէ իջն պէն Պէյօղլունտա պիղիմ
Վարողլլէրին էվինէ կիտէճէք օլու-
րում . օ պէնի Ղալաթատաքի Լու-
տաւորիչ ժամընա եօղլայաճագ օլուր-
Լվլատըմ Եւետիքի Պէպէքտէքի
Բրօթէոթանդ Վարատունունա եօլ-
լայալըտան պէրի հէր կիւն պէնիմ ի-
լէ գալիլա նիզն էտէր . չօճոճղու տին-
սիղլիքտէ պէօյիւտիւյօրսուն տէր :
Հէր շէյտէ պանա քեահեալըդ էտէր .
իւվիւմէ Խաչ չըգարմատըղըմ, տուա
էթմէտիւիմ, Չորէքչաթի Ուրբաթ
վէ Հաֆթա պաքընը վէ Մեծպաքը
Թութմատըղըմ իլին տայմա թաղի-
րինէ միւսթահագ օլույօրում . տահա
հանկը պիրինի սէօյլէյիմ . շէօյլէքի պէ-

նիմ եէրիմոէ եէնիտէն պիր Յոր տաշ
խի օլայրտը՝ սապու ու թագէթի
գալմաղ ըսը :

Իսաչատ . Պիտգարմարն սէն քէնտին
թագրիր էտէյօրսուն քի՝ նիղալարը
նըղըն վէ գալլալարընըղըն պիւթիւն
պիւթիւնէ սէպէպի՝ աթալարընըն
թանրմատըղը՝ վէճէմի Հայլարըն տա-
խի արըշտըղընա մուղայիր պիր խմա-
նէ եէլթէնմէն օլմուշ օլույօր : Ան-
ճագ պիղ՝ Վարդանի մարապետին
նագլինէ սգագալըմ : Սախտու սէնին
էհլին իչիւն կէլմիշ խտի : Օլալալը
թագուհի՝ սէնին էվինտէն էյլէ խըշ-
մըրա գօլուլտուգտան սօնրու քիւչիւք
գըղըն Ստրիամըն էլինտէն թու-թ-
մուշ վէ նէրէյէ կիտէճէլինի պիւմէ-
յէրէք սօբադ գաբուսունտան տըշա-
րը չըգմըշ : Պիղարուր չօճուքտա քէն-
տի կիպի կէօղ եաշտ տէօբէրէք՝ էօն :

լէրինէ կէլէն եօլա կիտէր իբէն , Սա
 րապետ ուսմ իէլէ գարշըլարնա
 չգըր վէ նէրէյէ կիտէյօրսունուդ
 տէյի սօրուր հալ ու .քէյֆիէթլէրինի
 աննստըգ տա՝ ալմը Վ) ուանսըգ մարտ
 պետլէրին եանլարնա կէօթիւրմիւշ :
 Պունլարն սլուլունտուղու խանէի
 Վ) արդանի սլանա թարիֆ էթտի . վէ
 նէ՝ շուռութ վէ նէ՝ տտէթ իւզըէ
 եաշատըգլարնը տախի՛սէ օյլէտի . վա՝
 դա՛սա թաճիւպ էտէճէք սիւր շէյ :
 մահալլէրի տէ պունտա պիղէ եագը
 ըմը Վ) սլաթատա . խանէլէրի դայէթ
 նիզամընտա՝ վէ՝ կէնիշ պիւր էվ օլույօր :
 (Ստաքի Սարապետլէր օն ալթը . քի
 շի գըտար վար . վէ՝ պունլարն չօլու
 մէմլէքէթլէրինտէն այրըմսղտան էվ
 վէլ . քէնտի էվլէրինտէն՝ վէ տիւնեա
 նըն իհթիչամ ու շէրէֆլէրինտէն վադ
 կէջմիշ քիմնէլէր իմիշ . էյի պլիլթալն

քի գառըճա՝ պու միսիլլի շէլէրտէն
այրըմագ չօդ կիւճ շէյ տիր : Ահ պու
ճիւմէ էօյլէ պիր խիտճէ այրըյօր
լար քի՝ երբէքլէրտէ տախի միսլի նա
տիր պուլընուր : Իւչ պին միլտէն զի
յատէ եօլ տուր մէմէքէթլէրֆնտէն
Մթամայօլ : Ըճապա՝ պուրայա կէլ
միշէր խտէ՝ ռահաթլարընը արամագ
իչին՝ մի տիր , եօգտա՝ քէնտիլէրինէ պիր
ճէսիմ գազանճ մը վար : Խայրը , ի
նան քի ֆիքր ու միւրսուլարը պուն
լարըն հիչ պիրի տէյիլ տիր , վէ պու
րստա եթտիքլէքի խայրը պու տուր
քի՝ իւչ իւղտէն զիատէ՝ գրզ չըրագ
լարը վար , պունլարա օգուճագ վէ տի
քիչ վէ քէրկէֆ իշէմէք՝ վէ լայրգըն
ճա Մլահա իսրատէթ էթմէք էօյրէ
տիրլէր , պունլարըն հէքիմլիյէտէ աշ
հալըքլարը վար տըր , էվէրինէ կիրէն
եարալը օլանլարըն եարաորնա պա

գլխի տէրտինէ տէրմանտա է տէրէր :
տէօշէք է սիրի օլմուշ ֆագըրար իջին
տէ խապէր ալորգլարընտա՝ մինասի
պինճէ իլաճ ալըպ օնլարըն էլլինէ
տէք կիտէրէր : Սահիհ խապէրիմ
վար քի կէջէն սէնէ պուկարըն պաղ
արդարը հասթալարըն՝ տայրը ելքոմի
պինի կէջիշ տիր :

Կարապ : Պանոս գապիլիզ շէյ կէօ
րիւնիւյօր . հիտապընտա եանլըշն օլ
մալը . զերա Պէյ օղլունտա մէքթէպի
թըպիէյէ կիաիպ քէնտիլէրինի պաղ
տրոան հասթալարըն տայրընը պի
լիրիմ, թօբու օնպէշ պին նուֆուս
տան իւլարէթ տիր . սէնին վէրտիլին
հիսապ ըտա՝ պուկտան պէշ պին զի
յառէ տիր . պու շէյ ագլըմա զլթ կէ
լիյօր :

Խաչատ : Տէտիլիմոէ խիւաֆըմ օլ
մատըղընա էմին օլ : Հաթթա պուկ

տան մատէ՝ ալթմըշտան զիյատէ հօք
սիւղ սահապսրղ չօճուգլար պէսլէ
մէյէ քիֆայէթ հտէճէք գատար ագ
ճէ տախի սուլա սիլիյօրլար. չօգ ֆա
զըր ֆամիլէալար պունլարտան մէ
տար պունլմուչլար տըր. վէ հիջ պիբ
ֆազըր տիլէնճի պունլարըն գադու
սունու չալըբ՝ էլի պօշ վէ քալպի
մահզուն կէրի տէօնմիւշ տէյիլ տիր :

Կարապ : ԼՎ. շու տէտիյին Վարա
պետէր օ գառլար տէյիլ միքի՝ պիբ
պօղ ուէնկ ֆիւթան կէյսիլչէր. պսշ
լարընտա պէեաղ չափկա, պիբ մահ
ճուպ հիլէթ իլէ էօնլէրինէ պազա
րապ սօգապ սօգապ կէզէրլէր : Թա
վուրլարը պէնիմտէ խօշումա կիտէ
յօր : Լաբին պիլղիմ Լմերիպալը քա
րովչէր պունլարը զէ վզէնիւրլէր, վէ
թէսպիհլէրինէ վէ միտալլարընա նա
ղարէն՝ պունլարը ֆալճը վէ սիւլիւ

ճիւլ փառքարա պէնդէտիրէր : քի
օնլարն թա պէլինտէն աշաղը պօն-
ճուգլար վէ թըլըսըմլար վէ համայը-
լար աորը օլըր :

Խաչատ : Ատա՛մ զէվգլէնմէք կիպի
փօլայ չէյ եօգ տուր , սօգազլարտա
կէզէն մասգառա մուգալլիպէք՝ պու-
մարիֆէթլէրտէ սէնին քարողիչէրին
տէն ուսթա տրըլար : Անճազ պու-
Վարապետլէրին թու թտուղու եօլս
սիւլիւք էթմէք՝ սէնին Րօթէսթանդ
Վինեօռլարն հազգընտա հայը կիւճ
մատտէ տիր , վէ պէն էօյլէ իշիթմիշ
խմքի՝ Րօթէսթանդ թայֆէսի ի-
չինտէ պիր թանէ պիլէ Վարապետ
եօգ տուր , իհթիմալքի՝ փառքար-
տա լութէր կիպի՝ պիքիր գալմազ
նիլէթինի չօգաղըր պիր թէքլիֆ պի-
լուպ պունա թահամիւլ էտէմէզ օլ-
մալը տրըլար :

Լբարապ : Թագուհի նե՞ օլմուշ պա-
գալում օլ Սարսպետլերին էվլնատ .
գըղըյա պերասպէր Քաթգլիք մի օլ-
մուշ :

Խաչատ : Իթիմատ էյլէ պէն պունա
անալ թաաճիւս չէքմէմ . զիրա տէ-
յօրլար քի՛ պունլար հէր կիւն հէր
միլլէթտէն վէ հէր Տինտէն քէնտի
Թարաֆլարընա ատէմ ճէլս էտէյօր-
լար : Թագուհիէտէ այրըճա սիր օտա
վէրմիշէր . օլ տախի քրիստոնէական
վարդասպետութիւն էյրէնմէյէ պաշ-
լամը : Սարիամ քըղըտա մէքթէպէ
կիտէյօր . վէ օնտա սէնին էվլնտէն
չօգ էյի թէրալիէ՛ օլույօր : Այօրիւյօր-
մուսունն Հադ թաալա հաղըթթլերի
նասը հէր պէլատան պիր խայրը չը-
գարըր : ()՝ նե՞ եա , աղըյօրսուն . . .

Լբարապ : Շիմտի էհլիւմ Թագուհի
նին գապահաթը կէօղիւմէ խաֆիֆ

կէօրինմէյէ՝ պաշատը . իւրէյիմ եռու
մուշատը . զիբրինի իշիթ տխիմտէ . քէն
տիմի զապթէ հտէմէյօրում վէ
պունտան գաթի նազար՝ գըզըմ . քիւ
չիւք Սարիամ . քի հէնիպ եէտի եաշն
տա իքէն , կէրէք հիւսիւնճէ վէ կէրէք
թաւուրճա . Զրեշտակ կիպի պիւր գըզ
ըտը . օ զապիպը պանա նէ՝ էթմիշ ի-
տի : Մհ , լանէթ օլուն օլ իթիպատ
հիւլեալարնա , քի հագդըմտա օն-
լարը պուրայա կէթիքէն եապանճը
քիմնէլէրտէն զիատէ եապանճը տըր
լար , պէնիմ պիւթիւն . քէտէրիմին
սէպէպի պունլար տէյիլ մի . . .

Խաչատ : Կէօղէրինի սիլ տօսթում .
աղլատըզընը կէօրէն՝ սէնի տէօյիլ-
չիւմ զանն հտէր : Իշթէ Բրօթէսթանդ
քարողիչ տօսթում՝ Գրիգոր վարդա
պետ իլէ կէլլօր . լագըրտը էթմէլէ
րինտէն վէ թաւուրլարընտան իւղէր

էրինտէ պիր խըրս վէ պիր հիտտէթ
կէօրիւնիւյօր . . . պիլմէմ ամնա պու
ախշամքի միւքեալէմէ պիրսզ շիտ
տէթլի օլաճագ կիպի կէօրիւնիւյօր :

Գրիգ . Վ : . . Տիւնտէ սէօլէտիմ ա
Սինեօռ . ինքեար էտէմէղ սին , զերա
Բրօթէսթանդար իջինտէ հէր կիւն
թէճրիւպէսինի կէօրիւյօրուղ . քի ա
զիզ քիթազլարըն մանէատր էկէր հէր
քէսին քէնտի պուլուշունա վէ ֆէհմ
էտիշինէ պրադըմագ լաղըմ կէլէ ի
տի՝ Մլահ ինսան հսրքընա մուզըր
վէ թէհլեքելի պիր հէտիյէ պախշէթ
միշ օլուբ՝ միւսարէք քէլամըլա մէ
րամընը պիղէ ինհա վէ իլան էթմիշ
օլմասը տախի՝ նաֆիլէ օլմուշ օլուր
ուտու : Չիւնքի պու քէլամըարըն իւ
զէրինէ օլաճագ մարաղանըն նիհայէ
թի կէլմէյիբ հի՛չ պիր քիմսէ Մլահ
քէլամընըն մանէայի տահիհէսինէ վու

գող օլամայաճաղ ըտր : Պու պիր
եանա գալորն . աղիղ քիթաղլարտա
օգուրուղ քի , Պետրոս առաքեալն
աղղըլա Հոգին Սուրբ պիգէ պէօլէ
խապէր վերիր խոի . տէմէյիլէ պիւ
մէյէ շայեսթէ օլան էվիլէլի մատտէ
սյուտուրքի՝ հէր քէսին այրճա վեր
տիյի մանէայրա աստուածաշունչուն
մէֆհումու աննաջլմաղ . “ Սարգա-
” րէու թիւնլարն՝ քէնտի քիթաղլա-
լընա մանէա վէրմէսի եօգ տուր ” (1) :

Բրօթէս . Վ : Եպիս սէն՝ աստ
ուածաշունչ քէրամլարնըն մէֆհու-
մունու պիգէ պէյան էտէն , վէ մարա
զալարտա պու հուսուտա սյուլունան
հիւքսի իլէ գարար վէ նէթիճէ վէ
րէճէք անճաք լիկեղէցի տիր տէմէյի-
լէ՝ պէնիմ միւշքիւլիւմիւ հալլ էթ

(1) Բ . Պետ . Բ . 20 :

միշտ օրմասնն : Բիրա շիմոի պէն սանա
սորարբմ , քի Եկեղեցի ներքտէտիր :
Չիւնքի պու մէմէքէթտէ , հալէա
պիրազ ճէմաաթլար վար քի Քիլիսէ
խամլայէ սէցլէնիրլէր , վէ ճիւմլէսի տէ
սահիհ Եկեղեցի պիզ իզ խոտապընտա
տորլար . Յիտու Քրիստոսուն գաւ
րարաշարրորդը Եկեղեցի պիզիմքի
տիր տէրլէր : Լմոի սէն սրանա իջնտէ
պիր չօդ հաքիմի օլան պիր մահքէմէ
կէօսթէրմէնլէ տիւնքի կիւն Բրօ
թէսթանդլդտա նէ ույիւնսուզ
լուգ պուլույօր ուտուն ուսա՝ օնուն
թըպդըր տա սիզտէ վուգու սուլ
մուշ օլույօր :

Գրիգ . Վ : Սապրնա վար Սինեօն :
շիմոի սանա տէրսէմքի՝ Եկեղեցի տէ
տիլիմիզ սահիհ տինի իգրար էտիպ
վէ օնա մուաֆրդ ամէլէր իլէմէք
տէ օլան քիմիէլէրին ճէմաաթլնոսան

խալարէթ օլմաղըլա՝ պու ճէմաաթ
մութըադա Վիրտէն զեատէ օլմաղ
պունուն իջին սահիհ տինին պիր օլ
տուղու միաւ՝ Լիկեղէցի տախի պիր
տիր : վէ շուքհէսիղ պունու իշեթտի
յինտէ թաճիւպ էտիք վէ հայրէթ
տէգալըք՝ կէօղէրինիտիքէրէք իւղիւ
մէ պագաճագսրն : Վ ադա՝ իբի իւջ
թիւրլիւ տին՝, վէ հէփտիտէ սահիհ
վէ հադ օլմաք միւմքինսիղ տիր : Վու
թիւրլիւ տինլէր եւ՝ պիր պիրինէ
պէնղէր օլմալը տըրլար , քի պէյլէ
օլտուղու հալտէ արատան ֆարգ
պիւս պիւթիւն զալգըպ հէփտիտէ
Վիր տին օլուրլար : Վ է եախուտ
պէլլի պաշլը մատտէլէրտէ պիր պի
րինտէն ֆէրգլէրի օլուր , օլ հալտէ
Լըրահտան իլհամ օլմուշ ճշմարտու
թիւնուն էսէրի հէր հանկըսրնտա
պուլունուրսա՝ օնու ախէրլէրինտէն

այրրորդ՝ եանդնը զնու տահիհ վէ իւս
Թիւն ԹուԹմագ լաղըմ կէլիւ :

Կարապ : ԼՅ՝ Վ՝ արդասպետ . տիւն
եանըն սրաշնկըճընտան Թա սրու
կիւնէ կէլնճէ տիւնեա իւղիւնտէ
ղուհուր էԹմիշ՝ արաԹմը՝ վէ պիր ա
ղը տախի հալէա զահիրտէ սրուլու
նան հատորը հիսապսըղ մեզհէպլէրին
իլինտէն՝ սրու տէտիլին հագ Տինի
վէ Վլահին իլհամընա մուաֆրգ սլան
Հաւատքը նսսըլ Թանըմալը : Պու
պանա փէք կիւճ պիր շէյ կէօրիւնիւ
յօր . սլանա սօրարտան՝ տօսԹումուղ
Սինաս աղանըն տիւքեանընտա սաԹ
լըգ սրուլունան՝ քիԹսուլարըն ճիւմ
լէսինի օգուսամ տախի եինէ սրու
միւշքիլիմի այրտ է տէմէյէճէյիմէ է
յի աղլըմ քէմիշտիր :

Գրիգ . Վ : Տինէ պէնի . սրու մատ
տէտէ քըլաս էԹտիլին գատսը կիւճ

լիւք եօգ տուր : Ալլահտան իլհամ՝ օ՜
 լան տինի թանըրպ ախէր մեղհէսյ՝
 լերտէն ֆերգ էթմէք լիւն՝ պիրլէք՝
 տէն պաշգա նիշան իգթիլա էթմէդ :
 Իւք տէֆա կիւնահա տիւշէն Ադամ
 տան ալարադ՝ սէնի առէմի կիւնահ-
 տէն քուրթարան Յիսուս Քրիստո՝
 տուն Տիւնեայէ թէշիֆի վադ թընա-
 տադ ինսան էփատըր սէյնինտէ վու-
 դու պուլան քէյֆիլէթին նազլինի
 պիր տէֆա՝ կէօզտէն կէջիր . ճէմի
 տիւնեա իւղէրինտէ սատըր օլարադ
 եալընըդ պիր միլէթ պուլա պիլիլիդ՝
 քի թանըր թաալա հազրէթլէրի թա-
 րաֆընտան պէնի ինտանէ պէյան օ՜
 լունան մատտէլէրին էմանէթքեարը
 տըր : Եւ թուֆանընտան էփիլէ՝ Աէ-
 թին ճինսի , վէ թուֆանտան սօն-
 րա՝ Աիմին ճինսի . վէ Հազ թաալէա
 հազրէթլէրի Աբրահամը պու ճինսին

իշնոտէն ինթիստայ էյլէիւ մախտու
սէն տալէթ իլէ քէնտիսինէ ճէլս
էյլէմիշ տիր . վէ սլու տալէթ իլէ զսղ
ըլան առամըն ճինսինէ սիր ղէման
տան սօնրա Մուխէսինէ լիլէ եաղըլ
մըշ մախտու (Օրէնք վէրիւմիշ տիր
Վէ մալիւ մինիղ տիր քի սլու տէտի
յիսիլ ճինս Նէհուտի միլէթի տիր
քի օլ վաղըթ պուլունան ճէմի միլ
լէթլէրին իշնոտէ եաղընըղ պու միլ
լէթ խտի քի Հաղ Մլահա ճայիլ օ
լան իսլատէթէ փուլթիէրէսթիլք ա
տէթլէրինտէն հիշ սիր նօղթէ՝ դա
ռըտորմայրայ թէմիլ սաղլաւը :

Իսաչատ : Պու սուրէթտէ սահիհ
Տին եաղընըղ պունլաւտա դայմըլ օ
լույօր . վէ էվիլէլքի Նիեղէցի տէ
պու ուսու :

Գրիգ . Վ : Չօղ կիւղէլ սէօյլէ տին
տահիհ տիր : Վէ նասըլքի սու թու

Ֆանընտան է վկէլ ճէմի ալէմ. քէնտի
հէվալէ՛նէ ֆսինէ ույուպ տօղըու եօլ-
տան շաշմը իբէն՝ եալընը Սէթին
գաւմինտէ պիր քաչ քիշէ գատիմ,
Ալլահ քէլամընտա տատըգ պուլուն
տուլար իսէ տէ , քէզալէք սու թու-
Ֆանընտան սօնրա պէնի տտէմ պու-
ղալըմ զաղէպի փէք չափուք ունութ-
տու . վէ Ն'յ նահապետին սաղլայըպ
վէ ծնտան տախի քէնտիլէրինէ կէչէն
Ալլահ քէլամընընէ մանէ թինի սաքաթ
որդ վէ պիբիր սաղլայըք եէրի վէ կէօ-
յիւ եարատան եալընը պիր Ալլա-
հա սէճտէ վէ խպատէթ էտէճէք
եէրտէ՛ պունլարըն չօղու քէնտի հա-
վայի խըրս ու հավէսլէրի էքսէսինէ
կիտէրէք քէնտի զիւիւմլէրինճէ Ալ-
լահըս իհտաս էտիպ ծնլարա թա-
փընմաղը տահս՝ մինասիպ կէօրտիւ-
լէր փութիէրէսթլէք պէօյլէճէ ի-

Ճատ օլուպ թէմէլէշտի : Հերմէն
նամըլա խորսըղըրա , Լփրողիտէ նա-
մըլա պի հտէպ հարէքէթլէրէ , Ռիո-
նէսիոս ատըլա սերխօշուղա, վէ Լըհս
ատըլա ճէնկտէն զուհուր հտէն զու-
լումլարա , կէօյա նէզարէթ հտիք գա-
րըշան պիր թագըմ եալանճը ալլահը-
րա իթիպար վէ սէ ճտէ օլունմաղա պաշ-
լանտը : վէ էպի Լյլէնօղլարըն ալտա-
արճը հիւլեասը պէօյէ պիր գաւմա-
գաւորշ ալլահ գալասըսըղըլա կէօկ-
լէրի տօլտուրտու : Ելլահ թասալա՝ քի
պէնի առէմին խէրասընը իսթէր իտի
վէ թասահիւտ տախի էթմիշ իտի, Լէ-
հուտի միլլէթինի սայիր միլլէթլէր ի-
ջինտէն ինթիխապ հտիպ սէշտի . վէ
սլունլար տախի Ղչնաւորլարըն ա¹³
խէր քիմնէլէրտէն պրըտըգըտըր կի-
պի տիւնեատէն վէ զէվգլէրինտէն
էլ չէքիպ սայրը միլլէթլէրտէն պրը

գալորայր : Վէ պունու պէօյէ էթ
մէսի՝ տիւնեայէ վնա էթտիյի Սե-
սիայը օլ ըգտան կէօնտերմէք իշւն
իտի . վէ պու Սեսիա իաջն իւղէ
ըինտէ Գուրպան օլուպ՝ պիպի Եւ-
լահ ըլա պարրշտըրաւճաղ ըտը :

Իրօթէս . Ք : Վ՝ մրդապետ . զանն
էտէրիմքի շունու տէմէ իսթէրսին ,
քի Լկեղեցի տիւնեանըն եարատը-
մատըլա պերապէր պաշտար, վէ Հազ
թարաֆընտան վէրիլէն] Թալիմսթը
ուէտա էթմէյիք ունութմայանլար-
տա տէվամ էյլէտի գալոր . վէ Լկե-
ղեցի տախի՝ պու միտիլլէ տինտար-
լարըն ճէմիյէթինտէն իպարէթ տիր :

Գրեգ . Վ : Ֆէքրիմի Թէրմիլ ան
նամըսըն : Լկեղեցի տիւնեայըլա
պերապէր պաշամըշտըր . լաքին տիւ-
նեայըլա պիթէճէք աէ տէյիլ տիր :
Օ իրա էպէտիլ էպէտ Հազ Թատլէի

կէօրմէք՝ քէրէմի իլէ միւշերէֆօլա
ճագ աղիւղէր վէ սէլիւմիշ Աղիւղ ճան
լարըն ճիւմհուրու տախի ելնէ պու
Լէկեղեցինին փարջասը տըրլար : Պու
նուն իջւն Լէկեղեցի՝ նէլէ քի պու
տիւնեա իւղէրինտէ տիր . եախուտ
տիւնեատէ պուլունան Հաւատա
ցեալարտան միւրէթթէպ օլան Լէ
կեղեցի՝ Օ ինուորեալ եանի ճէնկճի
Լէկեղեցի տինիլըր՝ վէ ակըթթտէ քի
Լէկեղեցի՝ եոնի Տին ու խմանլարըլա՝
վէ Իմանլարընա մուաֆըզ խայրը ա
մէլէր իլէ տիւնեատէն կէօջէտէն
Հաւատացեալլարըն մէճլիսի օլուբ
Յաղթական եանի ղալիպ օլան Լէկե
ղեցի տէնիր :

Խաչատ : Ասորլ տէտին : Սուրբընր
տա պու Լէկեղեցինին փարջասը վէ
հիստէսի՞մի տիրլէր : Պունու պէն
պիլմէզ խախմ : Պու փէք կիւղէլ պիր

Ղշմարտութիւն տուր . վէ Պիղիմ . բը
բիստոնեայ պուլունմամըզ իջին իֆ
թիխար էթմէմիզէ պիր սէպէպ տիր :
Գրեգ . Վ : Լ, վէթ . պունա շեւպհէ
եօզ . վէ պունուին իջին տիւր . բի
Պետրոս վէ Պօղոս առաքեալլար . բէն
տի մէքթուպլարընտա՝ բրիստոնեայ .
լարա Սուրբ տէրէր . զերա ծնար օլ
վագըթ Յիսուս Քրիստոս էֆէնտի
միզին օրէնքինէ մուվաֆըզ պիր եօլ
տա եաշայարագ՝ մահճուպ վէ մալ
լամ՝ վէ փագ պիր էօմիւր կէջիւմէք .
տէ խաիէր . Ալլահա էթտիբէրի տու
լարարընտա ջերմեռանդ . վէ Օլա
պիթլէրինէ վէ Լաւընորդլարընա
միւթի . ֆուգարալարա մերհամէթ .
լի . վէ եինէ՝ Պօղոս առաքեալըն թարի
ֆի միւճիւպինճէ (1), հէր . բէս Յիսուս

(1) Բ : Լյորն : Դ : ԳՂ . 4 . 10 .

Քրիստոսուն չէք տխրի աղապ ու սէրէն՝
 ճամբն սիր է օրնէյինիտէ քէնտի իւ-
 ղէրէրինտէ կէօսթէրիւլէր իտի, մահ-
 ղա Յիսուս Քրիստոսուն էօմրիւ
 քէնտի վիճուտիւրինտէ, եանի սիւ-
 լիւք էթտիքլէրի թարիգտէ պէյան
 ու աշքեար օլմասը իջիւն: Վէ պի-
 ղիմ ճիւմլէմիլիւտէ՝ անունն կիպի
 սիր եօլտա պուլունուպ՝ Սուրբ Իս-
 մինի քէնտիմիղէ եազըշտըմաղա՝ ղայ-
 լէթ էթմէք լազըմըտը:

Բրօթէս. Ք: Սէօյլէտիսին լազըմ
 տըրարտան աննաշըրլօր քի՝ Յիսուս
 Քրիստոստան էվիէլ քրիստոնեայ իւ-
 կեղեցիսի վար ըտը տէյէճէքսին. ան-
 ճապ պու սրանա ագլէ բէք՝ ղըթ սիր
 մաստէ կէօրիւնիւօր:

Գրիգ. Վ: Լէֆլէտէրսին Սինեօն՝
 տօղըուտու պու օլ գըտար ագլէ ղըթ
 կէլէճէք սիր մաստէ տէյիլտիր: Իւ՝

լա պիր ճշմարտութիւն տուրքի, սիւղ
Երօթէսթանդլար պին թիւրլու մեզ
հէպէ վէ ֆըրգալարա պէօլլենիւպ
Տին Պիլլիի տէնիլէն շէյ մապէյնի-
նիզտէ պօղտուգտան սօնրա՝ պունու
տննայամազսընը : Լկերչի բրիտո-
նեայլըըն իսմի բրիտոստան էվլէլ
եօղ ուտու ուտա տա՝ Տին բէնտիսի
վար ըտը : Վէ եկեղեցի վարդապետ
լէրինին իշինտէն էն պէօլլիւք վէ մէշ-
հուրլարը պունու բէնտի բլթապլա
ըննտա աշխեարէ թարիֆ էթմիշէր
տիր : Սէսէլա . Սուրբ () գոստինու
հազըէթլէրի . “ շիմալբի հալտէ բը-
” ըիտտանէական Արօնք տէնիլէն շէյ
” էսքիլէրտէ տալիս վար ըտը . վէ պէ-
” նի ասէ ժին եարատըտըընտան պէ-
” ըու պու իման տիւնեատէն մալա
” էքսիլմէ միշտիր : Թա՛քի Քրիստոս
” էֆէնալմիլլին բէնտիսի թէն ալըբ

„ տիւնեայէ կէտօքտէն սօնրա՝ դա-
„ տիմտէն պերու տիւնեա իւզէրին -
„ տէ պուլունան շուպիր Թանէճիք սա-
„ հիհ տինին խմինէ քրիստոնեայլոց
„ տէնիլտի տէյու պուլուրուր ” (1) :
Վ ագթի հալտէ պուլունան ալիմէ-
րին լթէֆթիշ էտիպ աշէքեարէ չը-
գարտրդլարնա կէօրէ՝ էքսէրի միլ-
լէթլէր մապէյնինտէ՝ Թիւրլիւ եան-
լըշ իթիգատլար , վէ փուլթփէրէսթ-
լէր իլինտէ տէ՝ տինիմիդին պաշլըճա
մատտէլէրի գալմըշ տրլար , մէսէլա
եալնըղ պիր Ալահըն վարլոզը , վէ
ճէմի մախլըգաթըն խալիզի վէ հըֆզ
էտիճիսի օլտուղու , վէ խայրը սամէլ-
լէրէ միւքեաֆաթ՝ վէ քէօթիւ առէլ-
լէրէ զտղէպ վէրմէսի , վէ էյի վէ ի-
նաթճը Վէլայիթլէր պուլունմասը վէ

(1) Ահաճանջմանց , ԺԳ , 3 :

պիր պիրէրինտէն ֆերգլէրի . վէ իւք
Պասպամրղըն քէնտի զաթը կիւնահ
սրղղղղընտան տիւշիւայ՝ Ալահըն ա
տալէթինէ միւհթաճ օրմասը . վէ տը
շարտան կէօրիւնիւր պիր խպատէթին
մուգթաղի օրմասը , վէ ինսանի ճանը
նըն էօրմէզ օլտուղու . վէ ախրէթտէ
հէր . քէսին ամէլինէ կէօրէ վէրիլէճէք
իւճրէթ ու դաղէպին էպէտիլ էպէտ
օրմասը . քէյֆիլէթլէրինէ տայիր՝ Չին
վէ Հինտիւթան վէ Աճէմիւթան վէ
Լոնան վէ Հումանըն Փութփէ -
րէսթլիք վագթընըն ալիմլէրի վէ թա
րիխ Եաղանըսը՝ քէնտի քիթապլա
րընտա պու միսիլլիւ շահատէթլիքլէր
իշար՝ էթմիլլէր տիր : Պունըարտան
աչլքէար կէօրիւնիւր քի՝ փութփէ -
րէսթլիլին զուհուր ու իճատը՝ օլգա
տար ագլըն Եանըմասընտան օրմա
յըք , իլլա ինսանըն քէօթիւլիլէ օ -

լան մէջլնտէն աղմա սիր մատուէ տիր
Վէ էկերջի ինսանն ապլը հէր շէյէ
գատոր ալլահ՝ պիրտէն զնյատէ օլա
մաղ տէյի էօյրէտիրսէտէ՝ լաբին քէն
տի ֆասիտ գալպինէ պին գատար ալ
լահլարըն գալսպալըղը տահահ խօշ
վէ մինատիպ կէօրիւնիւր իւտիւ . զի
րա պունլարըն հէր պիրիտի քէնտի
իպրէթ վէ թապիւթլէրի իպթիզա
սընճա ինսանն պէտ վէ մէքրուհատտ
օլունմուշ խուլլարընը շիրինէնտիրիւ
վէ Ալլահա եագըն կիպի կէօլթէրիւ՝
քիշինին կէօյնիւնէ պիր ուահաթլըգ
վէրիրլէր իտի :

Բօթէս . Բ : Պու սահիհ տիր . Պը
ղատուն վէ Աբխտտուէլ վէ Աիկերուն
նամ Փուլթիէրէսթ Փիլիսոփայլէր
քիթապլարընըն սաղի մահալլէրինտէ
էօյլէ կէօլթէրիրլէր քի՝ Ահհուտիւէ
րին թանըլը թագրիր էթտիքլէրիպիր

Ալահը օնշար տախի թէքմիլէն ֆէրդ
էտիք պիլիւրէր խոի :

Գրեգ. Ս : Իշթէ ինսանյարըն Ալ
լահըլա վէ պիր պիրլէրիսլէ մինասի
պէթլէրինի պէյան էթմէք իջիւն դու
րուլմուշ օրան սահիհ տինին Պիրտէն
գիյատէ օլմամմասը , վէ մութըպա
պիր թանէճիք օլմասընըն իգթիզասը
իշարու Ալահըն պիրլսինէ մէրպութ
տուր : Մէ սահիհ տինլէրին չօգ օլ
տուքլարընա ինանան քիմնէ՝ մութը
պա Ալահըն չօգլուզունու տախի գա
պուլ էթմէլի տիր , վէ պու՝ ինսան
ազլնա մուղայիր վէ գասպուլ օլուն
մազ շէյ օլտուզու՝ տոմէնին մարիւմիւ
տիւր : Իմոի էվիլէլ գամանըն փութ
փէրէսթ միլլէթլէրի մասէյնինտէ
տաղընրդ պուլունան նիլէ ճշմար
տութիւնըր՝ լէհուտիւթան իւզէ
րինէ փուրմուշ օրան պիր թանէճիք

Ճմարտութիւն կիւնէշինին շաւղլա-
րը օրնաղէ՝ եանըշ իթիլատըսը՝ պու-
շալգը գաւիատըր տունուգըանտը-
րըճը քէօլկէլէք՝ տիր : Ա՛նճադ՝ Լէ-
հուտիլէր իւղէրինէ վուրան շալգ
տախի՝ Թէքմիլ կիւնէշ բշղը տէլիլ
խոի : Ա՛ է իղթիլա խոի քի՝ հին ()
բէնքոտէ մէվճուտ օլան էմաղլէրին
վէ Սարգարէութիւնըարըն մանէայի
տահիհէսի՝ օնլարը պաթալ էթմէյիք ,
էլլա Թէքմիլ էթմէ իլլուն (1) կէլէն
Ալլահանի դաթըն Թէշիֆիլէ պէյան
ու աշիքեսար օլունսուն : Հաջան Որ-
դի Արտուծոյ մուհապսէթինտէն՝ տա-
շի տիւնէայէ կէլիպ պիղլո՛ կիպի Թէն
ալմաղա վէ ինտան օլմաղա Թէնէղիւլ
էթոտի խէ՝ էվվէլտէն պէրի քուլա-
նըլան էսքի () բէնքի մահվ ու իպթալ

(1) Սատթ • Լ • 17 :

էթմէյիբ իլլա ընու քէմալիէթէ էր տիրտի : Պու սուրէթլէ քրիստոնեալս տինի՝ հէնիզ քէնտի թօխումու նուն իջնատ կիզէնմիշ օլան Ալլահա նի շէէյին աջըմսորնա մուշապիհ տիր վէ տահա իսթէրսէն սրաջ էֆլաքէ սէր չէքմիշ իւքսէք պիր տաղ իւզէրինտէ օլուպ՝ տիւնեա իւզիւնտէն ա գրը կէչմէքտէ , վէ թա՛ տիւնեանըն էնճամընտա էպէտիլլը տէնիզինէ գաթըրը նիհայէթ պուլունճայա գատար , կէչտիի ճէմիի մահալլէրէ պէրէքեաթ վէ մասսուլտարլըպ , քուվ վէթի վէրմէքտէ օլան , ճէտիմ պիրըմադա պէնպէր :

Խաչատ : Աննատում, էէնի ()րէնք էպրիսինէ մուղայիր վէ զըթ օլմայրը իլլա ընտան ֆէրգի՝ եալընըլ թէք միլլիլինտէ օլմուշ օլույօր . . .

Կարապ : Պարսն խաչատուր , նամըլ

քրիստոնեայ տինի պիրտէն զկրտէ
օլամաղ տէյի նսսը տէյէպիլըսին քի
պիղ հալէա Ր յթամպօլտա պիւ պի-
րինտէն ֆարգլը տէ թիւրլիւ թիւր-
լիւ տին թաշըր քրիստոնեայլար կէօ
րիւյօրուղ . Լըմէնիլէր . Ուումլար .
Փռէնկլէր . վէ տահա սայիրլէրի կի-
պի

Խաչատ . Օջնն էթտիմքի պուռն
լարըն սըրասընտա Րքօթէսթանղլա-
րը տա սայսճաղըտըն : Լաքին ֆէնա
սը պու քի՝ պու տինին կէօրիւնիւր
տինլէրին սըրասընա կիրմէյէ պիր
վէհճ իլէ մինասիպէթի օլնայաճապ .
զիրա աշիքեար պիր իսլատէթ շու
ռութլարընա մալիք տէյիլ տիր . վէ
Աինեօռ քարողիչ ճէնապլէրի կէօղ
լիւքլէրինի Լպանա վէրուէ պիլէ՝ պու
տինի կէօրիւպ ֆարգ էտէմէյէճէյիմ
տէրքեար տըր :

Բրօթէս, Բ : Պարսն խնջառուր,
էթտիւն լաթիֆէլէր էփ էլիճէ տօ
գանազը կէլիօր... Սէն պաղը Բա
զար կիւնլէրի Պէյ օղլունտա պիզիմ,
էվէ պուլուր. վէ օրատա՝ Կարապետ
աղա տօսթումուզուն սայտըղը տին
լէր կիպի պիր թազըմ՝ պօշ՝ ֆայտա
սըզ ատէթլէր իւէ էօրթիւլմիւշ պիր
տին կէօրիւպ էկէրփի կէօղլէրին խօշ
լանմնզ սա տա, թէքէլլիւֆսիւզ պիր
տին թալիմի իշիթտիքտէ գուլսզլա
րըն օլտուն հազը էտէր :

Գրիգ . Ս : Կարապետ աղա՝ տին
խամի վէրէրէք Լըմէնիւնին վէ Ռու
մուն վէ Պուէնկին պիր պիրլէրիւլէ
պէյինլէրինտէ օլան ֆէրգիւնի սննաթ
մասընտա, կէօրիւնիւր քի՝ քէնտիսի
տախի նաս պէյնինտէ գուլվիլէթ պու
լան եանըշ իթիքսթտան օլուր, տի
նէ տայիր իպատէթլէրտէ հէր պիր

Սիլվէթ պէյնինտէ մադպուլ թու թու
լան թիւրլիւ պէթիւրլիւ Մարողու
թիւնլարը սուր տինին զաթը իլէ գա
րըջդ վէ պիւլէշմիշ զանն էտէյօր :

Վէ պու պիր գապա եանըշտըր վէ ալ
նի ինտանըն կիտիյի բուպայը՝ քէնտի
զաթընտան պիթմիշ վէ հաուըա կէլ
միշ զանն էթմէյէ պէնդէր : Արեւելք
Թարաֆընտա իպատէթէ տայիր պիր
պիրինտէն ֆէրզ լի պէշ նէվի արարու
ղու թիւն օլուբ , հէր պիրիտէ պիրէր
միլլէթէ մախսուս օլմաղէ՝ պունլար
տըր Հայլարըն , Ռումլարըն , Քէլ
տանիլէրին , Սիւրեանիլէրին վէ Վա
թինիլէրին : Վէ պունլար ճիւմէսի՝
Ալլահըն տահիհ էվլաուլարընըն սէյ
լէտին պիր լիտանըն այրը այրը թէ
լաֆիւղ օլունմասը կիպի շէյէր տիր .
քի հէփսիտէ իւրէքսէն վէ պիւ հա
գիպէ՝ Ալլահա սէճտէ գըլսըլար : Եւ

կեղեցիներն՝ էֆէնտիսի վէ սուլթանը
օլան Յիսուս Քրիստոսա տուա էթ-
մէք վէ օնուն զննէթէրինի միւշէր-
րէֆ էթմէք իջին իպատէթ վագթը
կէյինիք դուշանսըղը միւպէյյէն վէ
միւքէլէֆ տիւխն ուսպալարնա
պէնպէր տիր , վէ Ղաւիթ մարգարէ՝
նին թարիֆի միւճիւպինճէ(1), Լ, կե-
ղեցի՝ տիւնեանըն սուլթանը միսալի
էնվայի նագշսը իլէ միւնագգաշ սըր
մար էսպապէր կէյինմիշ՝ քէնտի Փա-
տիշահընըն սաղ թարսֆընտա արամ
էտիք տուրուր : Պու սուրէթտէ Լ,
կեղեցի տինի կէրէք Հայլարտա , կե-
րէք Ռումլարտա վէ Քէլտանիլէր-
տէ վէ Սիւրեանիլէրտէ վէ Լաթին՝
լէրտէ , վէ սայիր հանկը միլլէթտէ
օլուրտա օլտուն՝ Պիր օլուր , կէրէք

(1) Սաղմոս , Խ՛Լ , 40 :

տին թալիմինտէ՝ վէ կերէք իճրասը
մուլթադա ճայիղ օլան ամէլյետաթ
թէնպիհաթընտա անլէն վէ դաթէն
պիր պիրինտէն ֆէրգլի վէ այրը զայ-
րը օլանազ :

Բրօթէս . Վր : Վ անդապետ . հա՛
գիգէթի հալէ քարշը թահմինլէր
էտէյէօրսուն . զիրա սիգ Լըմէնիլէր
վէ Ռուվար վէ Քէլտանիլէր վէ
Սիւրեանիլէր վէ Լաթինլէր պիր պի-
րինիզտէն օլ տէրէճէ այրըմըշսընըզ
քի՝ ֆէրգլինտէ օլան՝ հէր պիրինիզ այ-
րը այրը պիրէր տին տահապլարը սը-
նըզ տէյի զանն էտէր : Տայմա պիր պի-
րինիզէ խուսուվէթ էտիք պիր պիրի-
նիղի Բանադրէլ էտէր սինիզ . վէ պէյ-
նինիզտէ ատալէթ իճրա էտէրսինիզ .
վէ տալի՛ Սիւսիւմանլարա՝ Հայ տի՛
նինտէ օլմայան քրիստոնէայլարտան
ղլետատէ իզղէթ վէ մուհապպէթ

կէօսթէրիրսինիզ : Հասըլը քէլամ
պիղիմ Ռօթէսթանդլար Վաթօլիք
լէրիլէ նաւը ըսա՝ սիղտէ ախէր ճինս
քրիստոնէայլարըլա էօյլէ սինիզ :

Գրիգ . Վ . Պէլի . պէնտէ պու զիւ
իւմտէլիմ քի , գատիմտէն հէր իշկե
ղեցիլէրի պիրլէշաիրէն՝ ուղ շիմա
գօփմուշ տուր : Սուրբ Սուսաւորիչ
պապամըղն վազ թընտա սէմթի շարգ
քրիստոնէայլարը պէօյլէ տէյիլէր ի
տի . վէ սուլ նիֆագ շէյթանըն իղվա
սընս ույտուղունսան գուհուր էթ
միշ օլմաղլէ՝ քան վէ կէօզ եաշի տէօ
քէրէք զաղէպինի տէ չէքտի . զիրա
եազըլը տըր քի՝ “ հէր հանկը Տէվէ
թէ նիֆագ ու ֆըրգալըգ կիրիւսէ՝
օլ Տէվէթ տաղըլըր ” (1) : Վ է թահ
մինին կիպի օլմայըլ Հայլար՝ քէնտի

(1) Սատթ . ժ . 25 :

պաշարընա կէլէն՝ սէլարար իջլուն՝ նէ
Քէլտանիտէն նէ Սիւրեանիտէն վէ
նէ տէ | աթինտէն շիքեայէթ էտէ |
Ճէք սրտալարը վսր տըր : Ղէմի պէ
լանըն պաշը սէպէսի՝ Ռում միլ
լէթի տիր . քի տայմա պիզիմ Փատի-
շահլարըն հիւքմու գուտրէթինէ հա
սէտ էտէ կէլմիշէր տիրլէր . վէ ախէր
քրիստոնէսյլարտան այրլըք պիւ
թիւն պիւթիւն ուղագլանմագ իջլուն՝
կէրէք տէվլէթճէ վէ կէրէք Նկեղէ
ցիճէ քէնաիմիղէ ախէր մահալտէն
պիր արգա պուլմայալըմ տէյի տայ
մա գորգարլար ըտը : Վէ քէնտիլէ
րին քիպիր վէ միւճատէլէյէ մայիլ
մէշըէպինտէն նաշի՝ քէնտի իջլէրին
տէն Նրիոս Սակեդոն վէ Նեստոու
վէ Նւտիքէս կիպի պիր թագըմ մա
րսզաճի վէ Ֆէսաթճը միւզէվերլէր
զուհուր էտիր՝ Յրօթէսթանդլար կի

պի պունկար տախի քէնտի ագըլա
ընըն քէստիւնի քիլիսէնին էօյրէթ
տիւի տին մատտէլէրինտէն իւսթիւն
թուլթուլ , վէ Լիկեղեցինին պիրլի-
նի փարալայլա տօղրամաղա ուլթա
նըլ ինթիրաղ էթմէտիլէր , հէր նէ
գըտար միւքէրրէր էթսէմ աղտըր
ղերա Լիկեղեցինին զահիրէն կէօրիւ
նէն նիշանլէրինին էվվէլքիտի վէ պաշ-
լըճասը՝ Պիրլիք օլուլ , Լիֆէնտիմիլ
Յիսուս Քրիստոս քէնտի Լիկեղեցի-
սինէ պաղէն Պէնիմ պիր Թանէճիք
աղըլըմ տըր (1) . վէ պաղէն տէ՝ պէ-
նիմ Փատիշահլըղըմ տըր տէմիշ (2) .
վէ Պօղոս աւաքեալ պիղէ աշիքեար
խապէր վէրիւր քի՝ Լիւահ Պիր . Տին

(1) Հովհ . Ժ . 16 :

(2) Սատթ . Ժ . 9 . 18 :

Պիր, վէ Սկրտութիւն Պիր տիր (1) :
Վէ պունտան գաթինաղսր՝ Յիսուս
Քրիստոս տիւնեանըն նիհայեթինէ
գըտար քէնտի Լիկեղեցիսիւլէ օլնա-
սընը թաահուտ էթմէսինէ մէսնի՝ (2)
մութըսգա մէճպուրէն ինանմալըյըլ
քի՝ պու Լիկեղեցի հալէա վար տըր .
վէ էպէտիլ էպէտ գալաճագ տըր :

Խաչատ : Սէն տէյօրսուն քի՝ Լիկե-
ղեցի Պիր տիր . անճագ պէն չօգ Վար-
դապետէրտէն վէ Տէրտէրլէրտէն
վէ ալէլիսուտուս՝ Վան ճիվարընտա
օլանլարտան իշիթմիշիմքի՝ օն իբի Լ
ռաքեալլարըն տայըսընճա՝ օն իբի ա-
տէտ պաշըճա Լիկեղեցիէր վար տըր :
Հաթթա՝ պաղըլարը տէրլէրքի՝ Լ
ֆէնտիմիղն Լէթմիշ իբի աշակերտ-

(1) Լփես . Դ . 5 :

(2) Սատթ . ԻԼ . 20 :

լէրին սայլընա կէօրէ՝ ճէմի տիւն-
եատէ պուլունան Նկեղեցիլէրին սա-
յըսը Նէթմիշ իքիւն պալիղ օլնուշ
տուր : Իմտի Վ Վրդապետ . պու խու-
սուսու պանա թաֆսիլէն աննաթմա-
նըզը ըէճա էտէրիմ : Վ է էյէր պու
տէտիքլէրի տահիհիտէ՝ Նկեղեցիլէր
գալապրըզընըն իլինտէ Բթօթէս -
թանդլարս տա քէնտիլէրինէ կէօրէ
պիւ եէր պուլմագ օլ գստար կիւճ
պիւ մատտէ օլմամալը տըր :

Վրիգ . Վ : Նկէր ֆիլվագի պու
Նէթմիշ իքի առէտ Նկեղեցիլէրին
հէր պիւրի պիւր պիւրինտէն այրը վէ էք-
տիկէրէ մուղայիւր իթիգատ տահապը
տըրլար տէսէք՝ մութլագա պիւր պի-
րինէ դըթ վէ պիւրի օլ պիւրինի պօղար
Նէթմիշ իքի՝ նէվ քրիտտոնեայլգ-
տինի վսր տըր տէմէմիղ իճապ է-
տէր . խիլաֆ օլտուքտան մատտա

պէսյլէ՝ օրնաոր տա՞ միւմքինսիղ շէյ
տիր . զիւրա՝ մուգատտէմ իսպաթ էթ
տիւխմիզ իւզըէ՝ նաւարլ քի Լլլա՛ն Պիր
իսէ՝ Տին տախի մութլադա Պիր օլ-
մադ իճասլ էտէր : Լո՛գ . էկէ՛ր պու
Լկեզեցիւէրին կէրէք տինէրինտէ՝
վէ կէրէք իճրասը էմր օլունմուշ
թէնպիհաթտէ պիր պիրինտէն ֆէր-
դի օլնայրոյ ճիւմլէսի Պիր իսէլէր՝
պունլար Յիսուս Քրիստոսուն Պիր
վէ թագոմ գապուլ էթմէզ թէնի-
նին հէր պիրի պիրէր ազալարը տըր-
լար . վէ պու իսմ՝ (Եսնի Լկեզեցիէ
Քրիստոսուն թէնի տէմէ) , ազիզ քի
թապարտու իշար օլունմուշ տուր (1) :
Վէ պէյինէրինտէ օլան ֆէրզէր ա՛ն
ճագ իսրատէթ շուսու թրարնտա վէ
տուալարընտա՝ վէ իլավէթէն դօ .

(1) Լ . Կորն . ԺԲ . 27 :

նուրմուշ ատէթլէրտէ պուլունուր :
վէ պունլար հէր պիր միլլէթին ախ
լէագընա վէ մէշնէպինէ վէ ատէթի
մախսուսէսինէ նաղարէն մադպուլ
թուլթուրմուշ օլուր , խարիճ ատէթ
լէր տէյիլ տիրլէր : Վէ էվլէլունէն
սէյլէմիշիլքքի՝ պուլ ատէթ ու շու
ուլթլար հէր նէ գըտար միւշէրրէֆ
խսէտէ՝ Լէկեղեցիքի Վրիստոսուն կէ
լինի տախի տէնիր (1) , կիւվէյիտի օլան
Յիսուս Վրիստոսա քէնտինի խօշ ու
շիրին կէօսթէրմէք իչիւն կէյինտիյի
միւղէյէն էսոյապ ու զննէթլէրի
տիր : Հիւլաոէ , Լէկեղեցինին պիրլի
յինէ լքի էսաս վար , էվլէլա Իման
պիրլէի , վէ սանիյէն պիր պիրլէրինէ
իչհափ օլմաղ ըլս Պիրլէք : Իման Պիր
լլի տէտիյիմիղ օտուր քի՝ հէր.քէսին

(1) Լէփես . Լ . 23 . 25 . 29 . 32 :

Թաղրիր էթտի Տին օլուր, վէ Յի
սուս Բրիստոսուն պէյան էթտի,
վէ ծնտան պէյան ու աշքեար օլուն,
մուշտուր տէյի Լիեղեցիին գարար
վէրտի մատտէլերին հէփսինէ ինա
նը, վէ հիջ սիբինի ուտտ էտիք տի
շարի պրադմադ: Քալտը քի՛ իհագ
լղըլա Պիրլէ տէտիմիլ տէ պու
տուր քի, իշպու տին պիրլիինտէ պու
լունան քիմնէլերին ճիւմէսիտէ պիր
վիճուտ կիպի օլուս, վէ հէփսի պիր
խորհուրդա իհագ օլարաք տուսլա
րնը պիրլիքտէ էտէրլէր, վէ գանուն
ճա նասս ու ինթիխաս օլմուշ օլան
Չօպան վէ միւտիլլերինէ իթասթտա
օլուրլար: Ա է պու շուռութ իւղրէ
ինթիխաս օլունան չօպանլարն տա
իի պէյիլլերինտէ Պիր վէ միւթթէ
ֆիք օլմալարը իջիւն միւսթագիլ պսիւ
լարը վար տըր, վէ պու տէտիմիլ պսիւ

տախի ճիւղէ սինին պիրտէն՝ պիր Օլա-
թը վալէայէ միւթի օլմայա մէծպու-
րիկէթէրի տիր, քի պունուն իւղէրի-
նէ տախի ոսնրա թափսիլէն սէջլէյ՝
էճէյիմ վար տըր: Պու Օլաթը վալէա
տէտիսիմիլ պիր չարան օլուբ՝ Սուրբ
Լէկեղեցինին Պիր վէ Խորհրդախան
Փիճուտինի թէրթիպ էտէն հաւատա-
ցեալլար ճումհուրունուն ճիւղէ-
թէն պաշը վէ ուլուսու տուր: Վէ
էջլէ պիր տիւմէնճի ուէյիս տիր քի՝
տիւնեա տէրեասընըն ֆուռթունա-
լարը վէ սուլարը ալթընտա կիղէն՝
միշ գայալար վէ գումաղլար արասըն
տան Լէկեղեցի կէմիսինի սէլամէթ
կէչիրիր, վէ Լէկեղեցի՝ Բաւտարանտա
Սուրբ Պետրոսուն գայրընա թէշ-
պիհ օլունմուշ օլմաղլէ, օլ կէմիի է-
պէտի երջանկու թիւն իլիմանընա եէ-
թիշտիրէն անձադ պու ղաթ տըր:

Իրաչատ : Լ'հնայօրում : Օ իրա պո-
կիւնէտէք տահա իբի պաշը վիճուտ
կէօրմէմիշիմ : վէ էկէր Լ'կեղէցի Լ-
Ֆէնտիմիղին խորհրդականն Վիճուտի
իսէ՝ մուծլագա պոլ վիճուտին սլա-
շը Պիր Թանէ օլուք : կէմինին գուման
տասընը տասի միւսթագիլ պոլ էթ-
մէլի տիր : չիւնքի “ Իբի ուէյիս պիր -
կէմի պաթըրըր ” , նաս պէյնինտէ
մէշուր սէօհպէթ տիր :

Գրիգ . Վ : Խանչատուր , սէնին զին-
նին հէր պիր միւշքիւլէ էյի ճէվաս
վէրիօր : Փաքաթ չիմտի Հաւատամ-
քն սօն պէյթինի Կարասիտ աղայլա
պիրիքտէ սէօյլէմէնիղի րէճա՝ էտէ
րիմ : Պաճալըմ օնտա նէ սէօյլէնիշ
տիր :

Կարապ : Չօճուգլուղումտա Գըպ-
րատունտա վագաա օգումուշուսամ
տա՝ պէյիւտիւքտէ Թիւրլիւ Թիւր

լիւ մէշդուլնէ թլէրիմտէն նաչի, պու-
նա պագածագ վագ թրմ օրմատը:

Գրեգ. Վ: Ինսան գրամընըն տիվա-
նէլնի պու տէյիլմի եա: Վէնտի էվ-
լէրինին վէ թիճարէ թլէրինին մասը-
հա թլարընը՝ էպէտի մու թլուլու-
եախուտ էպէտի զէվալլէրինէ պախ-
մատտէլէրտէն էլզէմ թու թարլար:

Խաչատ: Սէրհում Փէտէրիմ չօ-
ճուգլուղումտա պունու պանա էօյ-
լէ պիր էյի էօյրէ թմիշ վէ զիհնիմէ
եէր է թտիրմիշտիր.քի՝ խթէսէմ պի-
լէ խաթրմտան չըգարանամ: Սա-
պահտան պունու օգումմատան չար-
շըյա կիթսէմ՝ իւրէյիմ վէսվէսէտէն
հալի օրմաղ. վէ ախշամլարը օգումմա-
տան եաթամամ ույգում կէօթիւր-
մէտլնիմտէն էօթիւրիւ. օլսիւալպույ-
ուրտուղունուղ մատտէյի Պէն սէօյ-
լէյէ պիլիւրիմ, վէ պու տուր. “ Հա-

ւատամբ և ՚ի սի միայն յընդ հանրական
և յառաքելական Սուրբ Եկեղեցի :
Եւնի ինանբորդ՝ Պիր աղիդ իւմիւմի
վէ առաքելական Սուրբ Եկեղեցիէ :

Վրեդ . Վ : Փէք էյի : Շիմոի կէօը
տիւնիւղ միւ աղալար . Հաւատամբ
տաքի սէօյէնէն տէ պէնիւմ սէօյէ
տիւնիմտէն այրը վէ ղայրը սիր շէյ տէւ
իւ տիր : “ Պիդ ինանբորդ Պիր Եկե
ղեցիէ : Պէօյէ օլտուղու տուրէթ
տէ՝ իքի եւս իւչ , վէ եախուտ սլաղը
Տէրտէրլէրիմիղնի քալլինճէ օն իքի
եւս Եէթմիշ իքի Եկեղեցի վար տէ
մէք՝ Լուսաւորիչ Հայրըմըղնի վասի
թաւր իլէ Եկեղեցիմիղէ Թէսլիւմ օ
լուսուպ՝ օնուսն տա սլիղէ էօյրէտէ
կէլտի ի Հաւատամբըն սէօլլենիւն
մուղայիրի օլույօր : Վէլէլիւմ շիմոի Ե
կեղեցիին իքինճի նիշանէ սինէ , քի
Բնդ հանրական եախուտ Եւթուղիկէ

տէնմիշտիր . զիրա պու իքի լուղէթ .
 տէն՝ ընդ հանրական Հայճա , վէ կա
 թուղիկէ՝ լաֆզը տախի Եունանիճէ
 տէն ալմա օլուր , վէ իքիտիննտէ մա
 նէալէրի պիր օլմաղէ՝ ալէսէվիէ . իւ
 միւմի , վէ հէր եէրէ տաղըլմը տէ
 մէք տիր : Վէ պու լուղէթ՝ Նիկիա
 ժողովքունուն Հաւատամքուա իսթի
 մալ էթտիլի տիր , քի օլ տէվիրտէ
 սայիր ճէմի Նիկեղեցիլէրէ իսթիսա
 լէն Հայոց Նիկեղեցիսի տախի օլ լու
 ղէթի գապուլ էթմիշտիր : Վէ Ը
 մերիդալը Քարաղիչ տօթթումուղ ճէ
 նապլէրի տէ՝ կէջէն տիշամ պիւթիւն
 Ըսիատա պուլունան Քաթօլիք ճէ
 մաաթըն չօգլուղունու սայրը թաա
 տատ էթտիլիման՝ պու լուղէթին զի
 քրր օլունտուղունու խաթըրնա կէ
 թիրէ պիլիւր :

Խաչատ : Խոյրը . պու պէօլէ օլ .

մամաւը . . . զանն էտէրիմ՝ Բրօթէս
Թանդլարը զէվքէնիք քէսինթիք
ալմա սուրէթինտէ պէօլէ սէօլէյօր
սուն :

Գրեգ . Վ : Խաչրը Խաչատուր : Պու
կիպի աղըր պիր մատտէ իւղէրինէ
սէօհպէթ էտէր իքէն՝ արայա լաթի
Ֆէ գարըշտըրմադ գապահաթ նէ
վինտէն տիր : Լիկէր պու սրապոնէ Պա
նա ինանմազսան՝ միլէթին ճէմլի
Վարդասպէտլէրինէ պունու սիւալ
էյլէ վէ ճիւմլէսինին տախի վէրէ
ճէքլէրի ճէիլապ՝ պէնիմ սէօլէտիլիմ
կիպի տիր : Լնճոպ նէ հաճէթ . Բնդ
հանրահան լուղէթ իլէ Կաթուղիէ
լուղէթինին իքիսինին մանէաոր պիր
օլտուգունու՝ Հաւատամբըն քէլա
մընտան ալըրլմայարադ իսպաթ էտէ
պիլէմէղմիլիզ : Մալլումինիզ տիր քի՝
Ըրիտտակէս Հայրտպետ Հաւատամբ

քնն սուրէթինի Նիկիա ժողովքունչ
տան տէօնիւշիւնտէ քէնտի փէտէրի
օլան Սուսաւորիչէ կէթիրտի խտ՝
Սուրբ Սուսաւորիչ Հաւատամքն
էնճամբնա պիր նզովք պէնտի գօ-
տու , քի հէր քիմ քի պու Հաւա-
տամքն իջնտէ գարար վէրիլիպ եա-
ղըլորղը կիպի ինանմագտա՝ լանէթի
օլտուն . վէ պու տէտիլիմ պէնտ “ Իսկ
որք ասեն ” լաֆղը իլէ պաշայրպ՝ հէր
նէ վազըթ Հաւատամք սէօլէնիլտէ
պէրապէր օգունուր . վէ պունուն էն
ճամբնտա Վաթուղիկէ լուղէթինի իս-
թիմալ էտէրէք տէր . “ զայնպիտան
” նզովէ կաթուղիկէ եւ առաքելա-
” կան Նիկեդեցի ” . եանի պու կիպիլէրէ
Իւմիւմի վէ Առաքելական Նիկեդեցի
լանէթ օգուն : Պնգ քի պունտա տա
Րնդ հանրական եէրինէ Վաթուղիկէ
տէտի : Օ իրա մանէաճա իքիտիտէ Պիր

տիր :

Կարապ : Չիւնքի Հաւատամքը օգույնն՝ Հայ Քաթօլիք Եկեղեցիսին աղասը ըմ տէյի Թագրիւր էթմիշ օլույօր . պէնիմ Քաթօլիք օլմաղա աալա մէրամըմ օլմաուրդընտան Բրօթէս Խանդ օլտուղումտա հապգըմ վար :

Խաչատ : Պիլմէմ տօնթում . նէ՞ ի չիւն հէր վագըթ խրրսլը սէօյլէր . վէ աղղընտանտա սոսյմա սէօյլէ ագըսըլ ըսգըրտըլար չգարըրսըն : Եկէր Սինեօռ . քարօղիչ կիսլի՝ Եկեղեցիէ վէրտիւիմիղ Քաթօլիք լուղէթի սէնիտէ զիւեատէ գօրգուտույօրսա մանի տէյիլ . սէն Բնդհանրական տէ . ըսքին ծնտան այրըմա . վէ լուղէթ տէն իւրքիւստէ քէնտիւնի զայա էթմէ : Վսրգապետ , Եկեղեցիսին նէ՞ ի չիւն Բնդհանրական օլմաղ օլտուղունու շիմոի սէն սէօյլէ :

Գրիգ. Վ : Փէք էյի , տէօյէյիմ : Եւ
կեղեցի Իւչ վէճէ իլէ Բնդհանրա-
կան օրմալը տըր : Եւ վէլա՝ վագթէ
նաղարէն . եսնի՝ տայմա վար օլուբ ,
պունտան պէօյէ տախի տիւնեանըն
նիհայէթինէ տէք վար օրաճագ տըր :
Պունա միւտալիմէթ տախի տէնիւր ,
քի Հայճաթը Յարակայուլթիւն տուր .
վէ պաղը Ետուլաճագանլար պունու
Եկեղեցիէ պիւր նիշանէյի մախտուսէ
թուլթարլար :

Խաչատ : Սինեօւ Լութերին քէն
տի Տինինի 1529 սէնէսի թարխիսինտէ
իճատ էտիք , Եկեղեցիտինի իհաւաս
էթտիլինի միւքեպլէմէմիզին Եւքախ
շամը Սինեօւ քարողիչ քէնտիսի պի
ղէ խապէր վէրտի : Եւնընըզ պու հու-
տուս , Բրօթէսթանդլըղն եալան օլ-
տուղունու խապթ էտէր . չիւնքի
վագթէ նաղարէն Բնդհանրատիրանը-

ղը , ետխուտ Յարակայութիւն թաշ
պիր էթտլինիզ միւտալիմէթ պունը
տա եօղ տուր :

Բրօթէս . Վ : Լլլէթ . պէն տախի
Լլկեղեցիտէ միւտալիմէթ օլմալը տէ-
լիմ . վէ Լ ութերին էթտլին պաշգա
շէյ օլմայրը , իլլա՝ Վրիստոտան
տէօրթ իւղ սէնէ գատար սօնրաճա
պօղուլմաղա իւղ թուլթուպ եալաշ
եալաշ Փուլթիէրէսթլլէ վէ աւե-
լորգապաշտուլթիւն եանըշլըգլարը
նա տիւշէն Կաթուղիկէ Լլկեղեցինին
իլինաէ կիղլի պուլունան սալիհ Լլկե-
ղեցիէ տէվիմ վէրմէք տուրէթի խտի .
նաւը քի Լլղեա մարգարէնին դէմա-
նընտաւտա ճշմարիտ Լլկեղեցի տէնի-
լէն՝ Բահաղ փուլթուն էօնիւնէ տիղ
չէօքիւպ սէճտէ գըլմայան եէտի պլին
քիշիտէն իպարէթ խտի (1) . վէ պունը

(1) Թագաւոյ ութեանց . Եթ . 18 :

լն՝ կիզի օլտուգլարը իջին՝ վար օլ-
տուգլարընը քիմէսնէ պիւմէզ խտի :
Գրիգ . Վ : Պու սէօյէտիսին սաչ՝
մա լազըրտը հայը՝ վագըթտան պէ-
լու Բրօթէսթանգլարըն աղզընտո
թէսպիհ կիպի օլտուղունտան՝ շիմոի
տախի իշիտէճէյիմի մէմիւլ էտէր ի-
տիմ : Ընճագ շուրասը բէք աճայիպ
տիր քի՝ Յիսուս Բրիստոսուն կէլի-
նի ատտ օլունան Լէկեղեցի՝ Քաթօ-
լիք իթիգատընա մէյիլ էտիպ . լաքին
սատագաթտա գուսուր էտէրէք թէ-
միզ Տինինի պըրսագտըղը վագըթ հագ-
ղընտա՝ Բրօթէսթանգ ալիմէրի պէյ-
նինտէ հալէա պիր դարար վէրիլմէ-
միշ տիր : Պաղըլարը՝ իւջիւնճիւ տէ-
վիրտէ , Եանի՝ Լֆէնտիմիղին թէշի
ֆինտէն 200 եա 300 սէնէ սօնրա թա-
րիկէրինին մապէյնինտէ տէրէր :
Վ է "այըրլարը՝ պէշինճի , Եանի՝ 400

Եւ 500 սէնէ թարիսլէրին արաւուն
տա տէյի գարար վերսիշէր տիր :
Կարլինասկանլար ինթիսապ օլունմուշ
վէ ճէննէթլիք ճանլարտան միւրէթ
թէպ պիր կիդլի Լիկեղեցի վար տըզ
տէրլէր . վէ Լութերականլար տախի
պու Լիկեղեցի եալընըզ տալիս վէ սա
տըզ . բիմնէլէրտէն խպարէթ տիր տէր
լէր իսէատէ , պուլնլարըն իբիսի տէ
Վէնտի մէզէսլէրինին եէնիլլինի
կիդլէմէք իչիւն թուհաֆ պիր պու
լուշ տուր . վէ պու թագրիլլէր Լեւ
տարանըն աշիքեար քէլամընա մու
ղայիր տիր . չիւնքի Ինճիլ հէօքմիւն
ճէ Լիկեղեցի կերէք սալիս ու սատըզ
վէ կերէք ճէհէննէմիք վէ կիւնաս
քեար . բիմնէլէրտէն թէճէմիլ օլուն
մուշ պիր ճէմասթ օլմալլէ Լիկեղեցի
պրնգէն իչինտէ գարըջըզ պուղտայ վէ
սաման պուլունան պիր հարմանապէն

դէտիր (1) : Վէ պահը հէր ճինս պա-
լըը տէնիզտէն թօփլայը տիշարը չէ-
քէն (2) , պալըդ աղընա . վէ պահըտա
լիլնտէ պուղտայ վէ տէլիճէ գարը
շըգ պիթմիշ պիր թարլայա թէշպիհ
էտէր (3) : Լ'նճագ՝ քէնտի սէջլէ-
տիքլէրինի թաստիգ էթմէք իլուն՝
Քիլիսէյի Փուլթուն էօնիւնտէ սէճ-
տէ գըմայան եէտի պին քիշիէ թէմ-
սիլ էթմէլէրինին տագաթը օնտա տըր
քի՝ օ պոււնա անա թէշպիհ օլունա-
մագ . զերա պու եէտի պին քիշի՝ տա-
հէհ Հաւաստցեալ ճէմասթընտան
այլըլըշ օլան Իպրայէլ գալիլիտէն օ-
լուք՝ սահիհ Տինէ մալիք օլան Յու-
դա գալմի վէ Փասիշահըը իլին

(1) Ստոթ . ԺԳ . 47 :

(2) Ստոթ ԺԳ . 24՝ 25 :

(3) Ստոթ . Գ . 12 :

տէ տէյիլէր խոր : Պուճտան մատէ՛ ,
Լուծեր վէ Կալվինին զուհուր էթ-
տիքէրի էսնատէ՛ ծնւարնն իթիգա-
տընա մուաֆրգ կիզլի Իման թաշըր
տէյիլ եէտի սլին քիշի , իլլա եալընըզ
սիր քիշի սիլէ պուլճմասըրար . զիրա
հի՛չ սիրիսի չըզըպ՝ պէն գատիմոէն
սէրի պուճարնն էջրէտիք թալիմ
էթտիքէրի իթիգատտա ըտըմ տէմէ-
տի : “ Պուճարա թասի օրարագ նէ՛
” կէօրիւնիւրէրտէն նէ՛ կէօրիւնմէպ-
” լէրտէն . նէ՛ մալիւմ քիմնէլէրտէն՝
” վէ նէ՛ տէ նամալիւմլէրտէն վար ը-
” տը . նաւը քի Պոսիւէ՛ տախի Վը-
” ըխտտա էֆէնտիմիզին Լէկեզեյիէ
” էթտիյի վճա զըմնընտա եազորըզ
” Երքնճի Կոնդակընըն 78 ինճի րագա-
” մընտա՝ հէր նէ՛ գըտար Հեբըտիկոս
” զուհուր էթմիշ խտէ , իսլթիտայի
” զուհուրլէրլնտէ տիւնեա իւզէրլն

„ տէ . քէնտիլէրի կիպի ինանըր . քիմսէ
„ պուլմամըլար տէյի եազար „ :

Խաչատ : Լիկէր Բրօթէսթանդլա՝
ըրն խտրատը իւղըէ՝ Լիկեղեցի Ալին
եղլտան պէրի կէօրիւնիւրտէ եօլ
ուտու ուտա , “ գարտաշնըղը քէն
„ տի Թագսիրաթը խուսուսունատ
„ գանտըրըպ իսլահ էտէմէտիյինիլ
„ հալտէ՝ Լիկեղեցիէ իշթիքեա էտին „
տէյի Լիքէնտիմիլ պիզէ նաւըլ Թէն
պիհ էտէպիլըր խտի (1) : Լիկեղեցի
Տաղ տէփէտինաէ պինա օլմուշ՝ վէ
կիզլէնմէտի միւմքին օլմայան պիլ շէ
հիլ տէյիլ միտիլ (2) :

Բրօթէս . Վ : Վաթօլլը Թապիր
օլունան Լիկեղեցի տիւնեա իւզէրին
տէ զուհուր էտէլիտէն պէրի միւտէմ

(1) Սատթ . ԺԲ . 17 :

(2) Սատթ . Լ . 14 :

հերետիկոս վէ հերձուածօլ տէնիլէն
 պիր սիւրիւ ատամլար չըգըպ վէ պու-
 նա քարջը խուսումէթ էտիր , գա-
 պուլ էթմէմիչէր տիր : Վ է իշթէ պու-
 ատամլարն ճիւմէսիտէ Ռօթէս-
 թանդ տըրլար . վէ Հումանըն աւե-
 լորդասպաշտութիւնլարնը անորա գա-
 պուլ էթմէմիչօլան ազալար տըրլար :
 Պուսուրէթտէ՝ պիղիմ Նկեղեցի տա-
 խի գատիմտէն պէրու պիր տիւղիէ
 զահիր վէ մէյտանտէ տիր :

Պրիգ . Վ : Վ լագասա՝ Սիւլին քարո՝
 ղիչէրին էն մէշհուրլարը պու զիւիւ-
 մէ զահիպ օլմուչէրիտէտէ . անճագ՝
 հէր պիր շէյի մէճհուլ՝ վէ իթիպատ-
 լէրի պիր պիրինէ մուղայիր , վէ հիշ
 պիր շէյի նիզամ ու սըլասընտա օլ-
 մայան գարմագարըշ պիր մէճլիտէ Ն-
 կեղեցի խմինի վէրմէք եագըջը՞ր մը ,
 շէօյլէ քի վագթի գատիմտէ Նշտա :

դասի նամ գուլէնին ետփրլտըղը վա-
գըթ կիպի՝ քիմսէ քիմսէնին արկինի
աննամազ : Պէօլէ պիր աճայիք մէճ
իս իջնտէ՝ հէփսինին ինանտըղնա
վէ իթիգատընա մուաֆրգ պիր Հա-
ւատամք ետփմադ միւմքին օլսա՝ նէ՞
գավըլար վէ նէ՞ մարաղալար օլաճադ :
վէ իջնտէ պիրի պիրինէ թապան թա-
պանա դըթ նէ՞ գատար մատտէլեր օ-
լաճաղըտը տճապա : Պանդըլարը Պա-
տարսոգա տէվամ էթմէլի տէյէճէք-
լէր իտի , վէ սայիրլէրի խայր , գալ-
արրը , իպթալ էթմէլի տէյէճէքլէր
իտի (1) . պաղըսը Լէտի Խորհուրդ-
լարը թամ թու թաճադլար , վէ պա-
ղըլարը տախի եալընըղ պիր գաչ թա-

(1) Ի ռեթեռ իլէ Վրառլօշթատըն մա-
պէյնինտէ պու մատտէ իջինն ազիմ նի-
զա զուհուր էթմիշ տիր :

նէսինի ալբգոյուպ գուսուրունու գա-
սուլ էթմէյէճէքլէր խտի . Սէրանք-
թոնուն չորագլարը կիպի , քի խոր-
հուրդլարտան եալնըլ տէօրաիւնիւ
թանըլպ գուսուրունու գալարըրտը-
լար . վէ շիմաիքի Վարվինականլար տա
եալնըլ իքիէ էնտիրսիշտիրլէր : Պազը-
լարը տա՝ Սոկինե ան վէ Ռաճիօնալիսթ
վէ Իւնիթէու տէնիլէն Բրօթէսթանդ-
լար կիպի՝ հիշ պիրիսինի գասուլ էթ-
մէյէճէքլէր խտի : Պատկը սրտըլարը
միւթէսիւր թութուք , պաղըլարը տա
մէքրուհ պիր շէյ եէրինէ գօյաճագ-
լար ըսը . նասըլ քի Սանիքեցիլէր վէ
Պօղիկեանլար տէմիշտիրլէր . վէ շիմ-
տիքի Բրօթէսթանդլար տա՝ Պօղի-
կեանլարըն խէլէֆլէրի իզ տէյի՝ էօյ-
իւնիւյօրլար : Պազըլարը՝ Արմինեան
վէ Ռամօնթուան տէնիլէն Բրօթէս-
թանդլար կիպի՝ Ինտանտա իճուպըն-

տան զկատէ պիր սէրպէ սթիյէ թ ատո
է տէճէքէր խոի . ' վէ տիկէրի' | ու
թեռական վէ Կալվինական վէ Կոմա-
րիսթ տէնիլէն Բրօթէսթանդլար կի-
պի' Ինտան քէնտի հիջ պիր ամէլի-
նէ սահիպ տէյիլ տիր , մահզա Լլա-
հրն եափտորտորը շէյ տէն սլաշգա
պիր շէյ եափամաղ տէյիպ' Ինտան է-
լիլլէ զուհուր էտէն ճէմիի ' ֆէսաաո
ու քէօթիլլէքէրին սէպէպի մութ-
լազը Լլահ տոր տէյի քիւֆիւր է-
տէճէքէր խոի :

Խաչատ : Լյի իմոի , Կորապետ ա-
ղա : Ահն քի հէնիզ պիղիմ' Հաւա-
տամքը ունութմուշտուն , պէօլլէ եա-
քաաը փէշինէ ուլյմալ , վէ պիր պիրի-
նէ՞ զըթ իթիպատլարտան թէճէմ-
միւ օլմուշ պու կիպի Պիր Տիւին Հա-
ւատամքընը ֆիքիլուէ տալ լամաղ ու-
նա տահա կիւճ օլմուղմը : Հէլէ Վար-

դասկետ պիր դաչ պոյ Բրօթէսթանդ
լար ատը վերտի, քի պէն օնլարը ագ-
լըմտա սաղլամաղա հայը եօռուրա-
ճաղըմը պիլիյօրում: Պէրէքեաթ վեր-
ոին, իջէրինտէ պիր թագըմը վարը-
մը քի Լըմինեան տէնիյօրլարըմը:
Պէն օնու իւք տէֆա իշիթտիյիմտէ
Լըմինեան տէյի զանն էթմիշ խալմ:
հէլէ շուքիւր տիւն աիշամ Վար-
դասկետ օմիւշքիւլիւմիւ հալ էթտի-
Գրիգ. Վ: Արդէ զէվզլի պիր շէյնա
զըլ էտէյիմ տէ տիյնէյին: Բրօթէսթ-
անդլարըն պէլլիլէյիշինէ կէօրէ հեր-
թիմքի Հումա Լիլեզէյինին խալի-
մի խտէ քէնաի տէնտաշարը օրմուշ օ-
լուր: Պունուն իշիւն Բրօթէսթանդ-
լարըն զուհուր էթտիի իւք տէնէլէր-
տէ՝ Ռումլարը Պօղխա Պատրի-
արդլարընին կիւնիւնտէն պէրի Հը-
ումա Լիլեզէյիսինտէն ալլըմըն պու-

լարագ՝ ճնլարրըս պիրլէ շմէյէ գալ-
 գըջբ : Կերէք Լուծերականլար՝ վէ
 կերէք Կալվինականլար՝ վազըթ վա-
 գըթ Ռուսլարա գուլվէ թլի սէօղէր
 իլէ մէքթուպլէր եաղըս կէ ճնտէրտի-
 լէր : Ռուս Պատրիարքը պունլարըն
 իթիգատընը էյիճէ թէֆթիշ էտիս՝
 վէ Եկեղեցիտէ գատիմտէն պէրի միւ-
 թէպէր թութուլան իթիգատըն մու-
 ղայիրի պուլուս՝ պունլար ըլա պիր-
 լէ շմէյի գատուլ էթմէտի : Ռուս միւ-
 լէթինտէն Վիրիլլոս Լուգար խամինտէ
 պիր շախտ՝ կէնչլիք վագթընտա իլիմ-
 էօրէնմէք հավէթիլէ Նէմյէ այալէ-
 թի մէքթէպլէրինտէ թէրպիլէ օլուբ ,
 վէ Բթթթէսթանգ իթիգատընը էօ-
 ընէնէրէք սօղուլտու : պիր ղէմանտան
 սօնրա Բթթամպօրա կէլիս՝ Բաթրիք-
 լիլէ՝ աէք եէթիշմէնին եօրլնու պուլ-
 սու : () Լ վագըթ “ () մօլօլիս Բնա

Թօլմիսի ու եանի Արեւելեան խառն
վանութիւն իսմինաէ պիր քիթապ
եաբըպ, վէ իջնէ Կարվինտիան իթի
գատը տէրճ էտիբ, Ռում Լէկեղեցի
սինին իթիգատը պիւ տուր տէյի հէբ
քէսէ եութտուրմագ իսթէտի: Պու
քիթապ՝ Լըրորա Բրօթէսթանգլա
ըրն ինտինտէ մէտհ օլունտու վէ ղաբ
էթ մագպուլէ կէչէրէբ Թէրճիւմէ է
տիբ ըսթամբա էթտիլէր, վէ Բրօթէս
թանգ Թարաֆը՝ Ռում Լէկեղեցիսի
նիտէ պիղէ մուաֆըգ պուլտուբ տէյ
իւ էփէյի կիւռիւլթիւ էթտիլէր Ե
տէտէ՝ սէվննճլէրի չօգ վագըթ սիւբ
մէտի: Պատրիարքըն քիթապը Ռում
Լէկեղեցականլարընըն մալիւմիւ օլ
տուբտա՝ ճիւմէսի պիբտէն ղալէթ
ալթ իւսթ օլուբ օլ գարղաշաղղտա
Վուգարը աղ ու մահպուս՝ վէ սօնրա
սիւրկիւն էթտիլէր, էն նիհայէթին

տէ ամուսնի էտէն պիր գրթա իրա՝
տէյի շահանէ միւճիւպինճէ ծնու
պօղտուրը : Ա է պունուն եէրինէ
կէչէն Քիրիքոս՝ Սթամպօղտա մաֆ
սուս Սինոգոս մէճլիսի թէրթիպ է
տիր՝ պու : Դուքարա նղովք օգուտու :
Կարապ : Տօղլուսունու սէօյլէմէլի
եան . պու նագլինիդէ կէօրէ Բրօթէս
Թանդարա Հոյ Պատրիարքընր խդ
ֆէթ ալըշորիսղա ճահտ էթմէք
փէք խոյրըլը շէյ օլամնյաճադ :

Գրիգ . Ա 3 Քնդ հանրամանկըն
միր ֆէքթինի եանի վագրթ Քնդ
հանրամանկընր , եախուտ հէր վա
գրթ միւսապէ մէթ էթմէսինի սն
նաթարդ : Ալէլիմ՝ Էկեղէցիտէ նի
շանէ օլարագ թուլթուլան իքինճի
Քնդ հանուղուդ՝ իթիգատ Քնդ հա
նուրլուղու տուր : Օիրա Յիսուս
Քրիստոսուն տիւնեռտէն թէշփին

տէ ալեմէ էօյլէ թմէք իջուն կեթիր՝
տախի ճշմարտութիւնդարը ճիւմէսի
նէ թագրիր էտիր էօյրէտիր : վէ հնչ
պիրիտինի կերիյէ պրագմագ : Վ է է
կէք պիր Եկեղեցի պոյ շէքիս՝ Բնդ
հանուր Եկեղեցիինն գապուլ էտիս
էօյրէթտիս Զաւատամբրն իջնտէ
քի մատտէլէրտէն պիրինի սէն սոճ
նա ինանկնամ, ետիւլս պէօյլէ ինան
մամ տէյիս մանէապընը թէպտից ու
թաղյիր էտէք, վէ ետիտու իջնտէն
պիր քոճէթ եա պիր հարֆ տէյիշտի
րիտէ՝ Ե միթկլի քիմտէ աահիճ եօլու
նու շաշըրմըշ օլուպ, սուհտան պէօյլէ
Եկեղեցի նամըլա միւշէրէֆ օլան
վիճուտէ աքս ատու օլանաղ :

Բրօթէս . Բ : Եկեղեցի հէր եէրէ
չալ օրնուշ օլսա՝ սու գըտար պիր սի
րինէ մուղայիր Տին ու իթիգատլար
կէօրմէմէլի իտիր . հաթթա պիրտար

տա Րաթամկօրտա հալէա կէօղիւ՝
միւղիւն էծնիւնտէ տիրէր : Անին
տէտիյն՝ իամի վար ճիւմի եօդ պիր
շէ տիր :

Գրիգ . Վ : Երեմիա մարգարէ
Աբրուգողմնոսոր Փատիշահ իչիւն՝
ճէմի տիւնեանըն Փատիշահըղընը
հիւրմիւ ալթընա ալոր տէրսէ (1) ,
պու լազըրտըը հէմէն թրպզը տէ-
տիյի կիպի՞ մի աննամար : Խայր : Եօի-
սա՝ պու սուրէթտէ Պօղոս առաքեա-
լըն վագթընտա՝ Հռոմա քիլիսէսի-
նին իթիգատը պիւթիւն տիւնեայէ
չալ օլունմուշ ըտը տէմէյէ մէճպուր
օլուրսունուզ (2) . վէ էկէրչի իշպու-
վագթըմըղ տա պէօյլէ օլտուզունու-
թագըրի էթմէյէ մէճպուր ուսանըղ

(1) Երեմիա . ԼՂ . 4 :

(2) Հռոմայ . Լ . 8 :

տա՝ օ վագըթ իջին տախի պէօյլէ ի՛
տի տէմէք սիղէ մութըպա կիւճ կէ՛
լէճէք տիր :

Բրօթէս . Բ : Իշթէ պոնգ , սէն տա՛
խի թըպզը Բաթօլէքլէր կիպի սէօյ-
լէյօրսուն , վէ սէնտէ Փափըն Լկէ-
ղեցիսինին Բնդհանրական օլտուղու-
նու խստթա չալըմաղա զեյատէ պիր
խթիտատ կէօրիւյօրում :

Գրիգ . Վ : Լագըրտըմըզըն սըրա՛
սընտան շաշմամագ իջին՝ սրու ախ-
շամըգ մահալէ մէնսուպ օլան Բնդ-
հանրականըգ խուսուսունտա սիղէ
սէօյլէյէճէք իբի շէյիմ վար : Լվիկէ-
քիսի պուքի՝ Յիսուս Բրիստոսուն
Լկեղեցիսի էլհալէթիւ հազիհի տիւ-
նեամըզըն թանըրըշ օլան մահալէբի
նին չօղունա չավ օլմուշ օլմալը : Վ է
Լքինճի . պու Լկեղեցիէ թապի օլան
ճէմաաթըն մըգտարը՝ խասմի օլան

Ճէմատթլարն հէր պիրինտէն մութ-
լադա պիյատէ օրմար :

Խաչատ : Տօղրուսու նէմու թլու
աշխարհադրու թիւն վէ պատմու
թիւն պիլէն քիմնէլէրէ . զերա տահիհ
լէկեղեցիի օնրար գօլայճա թանդա
պիլէ ճէքլէր : Վէչկէ պէնտէ տէ Սի
նեու քարոգէտէ օրան մարիւմաթ գը
տար մարիւմաթ օղայրուր . պէն խէ
տիւնեա՝ Վանտա քի Վիւրպէրին
վէ թիւքքլէրին տէտիի կիպի եատուր
պիր շէ մի տիր , եօխա՝ Րաթամայօւ-
լուլարն տէտիի կիպի միւտէփլէր
պիր քիւրրէ՞ մի տիր հալէա պիլիմ :
Ընճագ շու գըտարնը էյի խաթըրնա
կէթիրէ պիլլյօրում քի՝ միւքեալէ մէ
միզին Իւչիւնճիւ ախշամը Վրիդուր
Վարդապետ Վաթօլիքլէրին Լոխա-
նըն հէր սէմթինտէ պուլունմարնը
էյի խապաթ էյիտի :

Բրօթէս . Բ : Գրիգոր Վարդապե-
տին սէօյլէտիխնի թաստիգ էթմէք
իչիւն՝ Լստուածաշունչու օգույուպ
միւթալաս էթմէք՝ աշխարհադրու-
թիւն վէ պատմութիւն պիլմէքտէն
չօգ զկաստէ ֆայտալը տըր . պէօյլէ ի-
քէն՝ Վարդապետին սրու Վիթաղ-
լարն շէհատէթինէ գայրլըղը եօգ
տուր :

Գրիգ . Վ : Պիլքիմ . Լստուածա-
շունչտան չօգ վիւյութիւնլար կէ-
թիրմէտիխմի հաղղ էթմէյօրտուն .
վէ սանա թաղիրին սրու իւզտէնտիր :
Օանն էտէր սին քի՝ յիզիմ միւքեա-
լէմէմիզին , սիզէրին Նկեղեցիէ դար-
ջու ֆադ թէֆէք տէֆթէր նէվն-
տէ վէ պիր գաչ եասիրապտան խա-
րէթ չըգարտըղնըղ քիթապլար գա-
տար գուվէթի եօգ տուր . փրա սիղ
օ՝ քիթապճըղ լարնիրլտա՝ ույտըրնա

ույնազնա՝ պագմայրս՝ արըր արմաղ
հէմէն Մատուածաշունչտան քէլամ
լարը տէվչիքիս գամաղա պագմըշը-
նըզ: Կիւղէլ լաքին՝ Լէկեղեցինին պաշ-
լըճա նիշանըսրընըն պիրի՝ պիւթին
տիւնեայէ չալ սըմսըր օլտուլունա
ատուածաշունչտան ասնա գօրայ իս-
պաթըսր պուլուրում: Հադ թաւնլա
հաղըթթիւրի Մըրահամա՝ « տիւնեա-
տաքի ճէմիի Սիլէթթիւր սէնին ճին
սինտէն միւպարէք օլտունլար » տէ-
տի իսէ (1), Յիսուս Քրիստոս իջին
վէ օնուն Լէկեղեցիսի իջին տէմէտի
մի: Սէտիայէ օլան պու իլք վատա
սէն կէլտէ պիղիմ տէտիթիմիզտէն զայ-
լը պիր սուրէթտէ մանէա վէր (2) .

(1) Օննդոց . ԺԲ . 3 . 18 : ԻՕ .
4 . 1, Բ . 14 :

(2) Սաղմոս . ՀԼ . 8 . 21 :

“ արի տէնիզոէն արի տէնիզէ՛տէք ,
վէ չայլարօտան տիւնեանն ուճունա՛
տապ հիւքմ էյլէյէճէք արի տէյի ետ
ղըլմը՛ տէյի՞լ մի արի ” : Վ է Լսայի
մարգարէ (1) Հոգին Սուրբուն իւ
համըլա՝ “ տիւնեանն հէր Թարա
ֆը Լփէնտիմիզ Լըսհն իւլաո էթ
մէսինի կէօրէճէքլէր ” տէմիշ իտէ՛
մէրամը Յիսուս Քրիստոսու ան
նաթմադ տէյի՞լ մի իտի : Կէլէլիմ շիմ
տի նոր Կտակարանա : “ Լիէր Յիսուս
Քրիստոս իլլիէթ չէքիպ վէ իւչիւն
ճիւ կիւնիւ տիրիլտի իտէ՛ օնուն ի
չիւն տէյի՞լ մի քի , Լըուսաղէմտէն
պաշայարապ հէր Սիլլէթէ օնուն իո
մլլիէ ապաշխարութիւն վէ կիւնա՛հ
աֆիլըղը իլսն օլունսուն (2) ” : Վ է

(1) Լսայի • Խեթ • 6 :

(2) Ղուկաս • Ի՛Ի • 47 :

քեղալիք հէր միլէթէ շէհատէթ օլ-
մագ իւզրէ Լլահ Փատիշահլըղլընըն
Բ.Էտարանը ճէմի տիւնեայէ չափ
ու թէպչիր օլունաճագ տըր: Վէ նի-
հայէթ օնտան սօնրա կէլէ ճէք տիր (1):
Վէ Բ.աքեալլարա տախի՝ « կիտին
պիւթիւն տիւնեայէ, վէ Բ.Էտարա
նը ճէմի մախլուգա վագ էյլէյին (2) »
տէյի էմր օլունաճագ մը: Պօղոս Բ.
աքեալ հաղրէթլէրի՝ կերէք քէն-
տիտին վէ կերէք ախէր սըգաուաշ-
լարընա ճէմի Միլէթլէրի Յիսուս
Քրիստոսուն իամինէ իթաաթ վէ ին-
գըատ էթմէյէ ճէլպ էթմէք իչիւն
Բ.աքեալլըգ մանսուպու իհսան գ-
լունտուղունու սէյլէր (3): Լէօր-

(1) Մատթ. Ի՛. 14:

(2) Մարկոս. Ժ. 9. 13:

(3) Հ. Եմայ. Բ. 5:

տի՛ւն միւ՛ Աննե՛օն քարոզիչ . պիպի
տիյնէ յնկէրին պաշնը ապրըտը պ թա-
ճիլ է թմէքտէն գօրգ մատամ՝ ճիւղէ-
սիտէ Լկեզեցիներն աննստըզը վէ գա-
լոսը վէրախյի մանէա իմիւճիւպինճէ
օրնագ , վէ ոլիլիմ տախի թէֆթիշ
է թախյիմիլ մատտէյէ մուաֆրոյ պու-
շունմագ իւզըէ՝ Ըտտուածաշունչ ի-
ջնտէն սիլէ տապահատագ . բէլամէր
կէթիբէ պիլիբիմ :

Բրօթէս . Ք : Տիւնէա իւզէրինտէ
իւմիւմի վէ Պիբ վէ Կոթուղիկէ վէ
Ընդ հանրական Լկեզեցի օրնաւընն
Քարդ օրնաւը իթիգաւընը՝ վագըթ
կէշտիքտէն տնրա Հոռմայ Լկեզե՝
ցիսի իհտաւ էյէախ : Օխրա վագթի
գատիմտէ՝ Քրիտոննեալըզն հէնիլ
իհտաւը էննալէրինտէ՝ պու միսիլիւ
պիլի իթիգաւըն պիլի մահալտէ եա՝
յըլըսը վաթ մը :

Գրիգ. Վ. : Լ. վէթ. Սինեօն. քարո՞ղ
ղէ : Լ. իէր Լեկեղեցիներն Լեք Հայրա-
պետերի վէ Չօպանլարը օլան զաթ-
լարն էօյրէթտի թալիմսթա փու-
գուֆիյէթին օլմուչ օլս ըտը՝ ճիւմ-
լէսի եէք տիլ եէք ճիհէթ օլարադ՝
Լեկեղեցիներն Բնդհանրական վէ Կա-
թուղիկէ օլմասընըն ֆարդը իւղէրինէ
իգտամ էթաիքէրփնի կէօրիւրիւ՝
տիւն : Ընթէքէ Լալիսկոպոսու վէ
Սարտիրոս Սուրբ Իգնատիոս հայ-
րապետ, քի Յօհաննէս^ա աւետարա-
նիչին չորսդը ըտը, Իզմիրլիէրէ եաղ-
տըը մէքթուպունտա տահիհ Լեկե-
ղեցիի Կաթուղիկէիլը եախուտ Բնդ-
հանրականըդ նշանըլա կէօթէրիք :
Սուրբ Երանոս (1). Սուրբ Կիսրիա.

(1) Բնդդէմ հերետիկոսաց . Բ. 1 :
Թիւ . 2 . 3 :

նոս (1), հաղթէթէրի տախի՝ պու հա-
լի, Լեկեղեցիէ նիշանի մախսուսէ տէյի
կէօսթէրիլէր : Իսթէրսէն Սուրբ
Կիւրեղ Երուսաղէմացիին քիթա չ
պընը (2) տա աջօգու . Սուրբ Օգոս-
տինոսուն (3) վէ ախէր ճիւլէսինին
տէ ֆիքրի վէ սէօղէրի պու տուր .
վէ հէփսինինտէ պու խուսուտա ի-
թիգատլարը պիր տիր : Պու Կաթու-
ղիկէ իսմի սահիհ Լեկեղեցիէ օլ տէ-
րէճէ էլլէմ կիւրիւնմիւշ տիւր քի՝
Ռում Լեկեղեցիսի Հռոմայտան այ-
րըլալտան ալու կիւնէ կէլինճէ պու
չէրէֆի քէնտինէ աստ էթմէք իտ-

(1) Օլ քիթապտա . Դ . 26 : Թիւ . 2 :

(2) Կոչումն ընծայութեան . ԺԲ .
23 . 27 :

(3) Յաղագս միութեան Լեկեղեցւոյ .
ԳԼ . Գ . Թիւ . 14 :

տիաորնստ իսէտէ՝ պօշունա չաղծար
զմնա պէօյւք իսպաթ շուքի՝ Ռուճ
լարտան մատտէ հիշ պիտ ախէր միդ-
լէթ պու իսմի օնլարրն Նկեղեցխանէ
վերմէդ : Իրօթէսթանդլար չօդ տե-
ֆա պու իսմի քէնտիղէրինէ արմաղա
ղայրէթ էթտիլէր . շաքին օնլարրնտա
ղահմէթի՝ պօշունա կիթտի . Նէմցէ
այալէթիլէրինտէ եախուտ Նկիլթէու
ուատա Քաթօլիք Քիլիսէօի հոնկը-
սը տրր տէյի պիլի ոտրաճաք օրա ,
քիմէսնէ էօնիւնէ տիւքիւպ օնու
Լուծեռախանդար եախուտ Կալվի-
նականլարրն Խալտէթխանէսինէ կէօ
թիւքմէդ :

Թաշատ : Շիմտի աննայօրոււմքի՝
Պիլիմ քիլիսէմիլին պաշ մէմուրու-
նա վէրիլէն Կաթուղիկոս իսմի տախի
պունտան օլմալը տրր : Սէ գանն է-
տէրիմքի լուղէթին մանձաւը՝ տախի

Կաթուղիկէ Լիկեղեցիէ իջապօջան
պիր Լիկեղեցի ճէմասթընըն ումու-
մէն պաշը տէմէք տիր:

Գրեգ. Վ: Աֆէրիմ Խաճատուր.
Թամամ մանէասը պիւ տուր: Վաքին
պիր վագըթտէն սօնրա չօղլարը Կա-
թուղիկէ Լիկեղեցի ճէմասթընընըն
պաշըղը իտտիասընա տիւշիւպ՝ ծնա
կէօրէ հարէքէթ էթտիլէր. հաթթա
պու եանլըշըղ պիգէ չօղ դարար վէ
քէտէր տախի կէթիրտի: Վիղ կէլէ-
լիմ Լիկեղեցի հագգընա Հաւատամ-
քըն կէօսթէրտիյի պիր ախէր նիշանա:
Լիկեղեցի տէտիլիմիղ Առաքելական
տախի օլմաղ: Վէ առաքելականըղ
տախի Լքի Թարղ օլուր. Տին Թարա-
ֆընտան, վէմէմուրիյէթ Թարաֆըն-
տան: Տին Թալիմի Առաքելական տըր.
ղիրա սաղլ օ տին տիրքի՝ Առաքեալ-
ըսը Հոգին Սուրբուն իջամըղա էօյ

րէնկը Վրիտտոս էֆէնտիփղին թա-
րաֆրնաան ճնու ճէմի տիւնեայէ էօյ-
րէթտիլէր: Ա է մէմուրիլէթ առարե-
լախանըզը խէ՝ Լպիսիոպոսրարն վէ
Հայրապետէրին քէնտի քիւրտիլէ-
րինտէ արգա արգայա վէ հիւզ պիր
ֆէյտալ վէրմէքսիղին իճրա էթտիք-
լէրի խիլմֆէթ ուսուլի տիր . վէ մէդ
քիւր քիւրտիլէր քի Հայրապետա-
կան աթոռ տէնիլլիլէր , որազըրազը
պիլ զաթ առարեալըորտան վէ պա-
ղըլազը տախի ճնլարաան սճնրա եէր-
լէրինէ քէճն զաթը շէրիֆլէր թա-
րաֆլէրինտէն իհտաա ու իճաա օլուհ-
մուշտուր , պէօյլէ Լիկեզեցիլէրտէ
մէմուրիլէթ Լաքեւախանըզը աշ-
քետր կէօրիւնիւր : Լնճազ Բրո-
թէսթանդըրտա պու միսիլլի պիքէ
պիր արտրարտա խիլաֆէթ եօգ տուր
զիտա ճնլար : Ա ութեռ վէ Լալլինին

կիւնիւնէ կելինճէյէտէք (կեղեցի պաշտօնուն վէ եանըշ իթիգատա տիւշմիւշ, վէ սահիհ տին Քրիստոնէ եալըքսան նոսպէտիւ օլմիւշ ուտու խոտիաքնտա տըրլար :

Իրօթէս. Ք. Վ. ագաւա, Մլըսհոտ ութեռի վէ Վարվինի պաւնուն իշոււ տիւնեա իւղէքինտէ բէյտա էյլէտի. քի. քէնտինին ճէտիտ առաքեալըսըք տըրլար. վէ իշթէ պու Ֆիքիւրէ տիւր քի՝ պիզ տախի թաշտըղմըղ իթիգատա վէ ինանաըղմիւղ (կեղեցիէ Մաքե լախան տէյէ պիթիւրիւ) :

Ղրիգ. Վ. Պու իքի առտամը՝ Յիտուս Քրիստոսուն չըրալը օլմն առաքեալսրա թէշպիհ էթմէյէ նաւորլ ճէսաքէթ հտէյօրսուն : Մաւքեալսրին քարոզու թիւնու՝ քիլիէ քէնտի խըրալնը զտալթ հտիք տիւնէ էէվի-հալիլէ սլէրինտէն կէրի տուր :

մադ , վէ մէքուհ ֆէյիլէրինի վէ հիհ
 նինին զապթարըղընիւ եհնմէք էօյրէ
 տիւ իտի : Հանըրաքի Լուծեռ վէ
 Կարլինին՝ տին Թէճտիտի իամի ֆա
 սիտէսիլէ էօյրէԹտիքլէրի մէզհէսլ
 օլ տէվիւրտէ մագպուլու ալէմ օլսն
 էտէսլ ու էրքէսն մատտէլէրինի խա
 ֆիֆլէնտիլիւ . Խոստովանանք օլմաղը
 վէ ծոմ վէ պաքը ԹուԹմաղը իպթալ
 էԹտի , այնրմըղն իգթիզաքնտան
 օլսն Ախտըարը գալտըրը վէ քիշլէ
 զէվճէսինի սօշայրը պիր ախէրինի
 ալմաղա բուխտաթ վէրտի . սէն պու
 նու նէ՞ ջաիուգ ունուԹտուն : Պիր
 Եկեղեցի քի տահիհինտէն այրլմը
 վէ եանըշըղա տիւշիւշ օլուրտա՝ օ
 նուն հագգընտա իԹիպատը տօղրու ,
 եախուտ տինի տահիհ տիր տէնիլէ
 տիլըր մի . վէ պիր քիմնէ Լեւտարա
 նըն մուղայիլի օլսն տինլէրտէն պիր

չէ՛ր էօյրէտէճէք օլուրսա՛ն օնուն իւ-
 չին Մէտարանը վաղ վէրելօր տէյէ
 տիլի՛ր միտին : Ա՛յ ագասա , Պօլոս առա-
 քեալ ճէմի միլլէթէրի իմանէ իթա-
 տթ էթմէյէ ճէլս էթմէ իլին Մա-
 քեալլըդ իհասնընը ալտըմ տէր . լա-
 քին հանկը տինէ թաղի էտէճէք .
 քէնտի վաղ էթտիլինէ տէյիլմի . հե-
 րետիկոսութիւն տէնիլէն իթիգատ-
 շոր՝ իմանա իթատթ էթմէք տէյիլ .
 իլլա իմանա տիլիք վէ տէրքէշլէքտիր :
 Մաքեալտը տահիհ էկեղեցիի պիտա
 վէ իհտաս էթտիքէրի վազըթ՝ գուվ-
 վէթ պուլմագ իտտիապընտա օլան
 քեաղիդ էկեղեցիլէրէ՛ վէ օնլարըն
 միւճիտլէրինէ ճան ու կէօնիւրտէն
 դարչը գօյուս օնլարը ուէտտ էթմէ-
 տիլէր մի : Վէլի . վէ Փութիւրէտթ
 լիյէ նէ՛ թարղ զայրէթ իլէ գարչը գօ-
 տուլար ըսա՛ն պու միտիլի քիմնէլէրէ

տէ՛ օհուն կիպի գարշը գօտուլար :
 4) Է Պօզոս առաքեալ Լէրայեցիք :
 րէ (1), “ ԷՃնէպի իթիգատլարս գա
 փրմայասընը տէր ” :

Խաչատ : Հազգընդ վար, Վինեօա
 քարոզիչ. ոկլն լուծեաւ վէ Լադ
 վինտէտէ առաքեալը քէսիբի կէօ
 րիւնիւյօր առմա՝ Յուգստոս կէօրիւ
 նէն կիօրի : Պունլար Յիսուս Քրիս
 տոսուն Լէկեղեցիսինէ խիսնէթ է
 տիբ օնու տաթտըրար . վէ սուբասը
 քէք աճայիս տիրքի՝ Սուրբբարա ճադ
 իդ օլան րայէթի մապէյիինիզտէ մէն
 էթտիքտէ պէօյէ ատամլարա րայէթ
 էթմէքտէ՝ օլույօրսունուղ : Պու մի
 սիլլի ատամլար պիզիմ էլլմիգէ կէչ
 աէլէր՝ մէսնէթէրլինէ տիւշմէզ հա
 րէքէթտէ սուլունուքարը իջուն

(1) Լէրայեցեաց . Ժ. Գ. . 9 :

Ճէմսաթըն հօնիւնտէ տագալարընք
թըրաշ, վէ Վահանայլըդլարընտան
տախի էպէտիլ էպէտ արգելեալ է -
տէրիտիր :

Պրիգ . Վ . Իմաի Բրօթէսթանդ
եկեղեցիլէրինէ՝ սահիհ Եկեղեցինին
Տէօրտիւնճիւ նիշանէտի օլուք , Հա-
ւատամքտա ղկըր օլունան Աւրբլուզ
տան տախի քիւլլէն իսթիֆա էթ-
մէք լաղմ կէտիտի աշխբարէ չդ-
ալ : Պու Եկեղեցիէ արդարութիւ -
նուն պաշք օլան Յիսուս Վրիստու
պաշ տէյիլտիր . վէ պու Եկեղեցինին
խթիգատը տախի՝ Ինսան էօմիւնիւ
աալիհ վէ թէմիլ էթմէյէ մէյիլէնտի
րէճէք եհրտէ՝ բահաթլըդ վէ ղէվզ
ու սէֆայրլա կէճիւմէյէ եօլ կէօս -
թէրմիլտիր , աալիհլիյէ եօլ օլմագ
իւղէ թանրը թարաֆընտան կէօս -
թէրիլէն Խորհուրդլարը վէ ախէր .

Թարգմանի Թեքք էթմիշտիր : Պոռ
Քիլիսէնին պաշէրի օրան քիշլէրին
միւտանթի էօմիւրէրի Սուրբու-
ղուլա կէշէճէք եէրտէ՝ Թապսիրաթ
տան իպարէթ օլուք , ամէնին քէօ-
թիւ իպրէթ արմաօրնա վէ իխթիլալ-
նա սրախ օլմուշտուր : Վէ ի ռէթեռն
զուհուրլէրինտէն պէրի պու Նիկեդէ
ցինին ազարարնտան հիշ պիրխի
ատէթտէն այգրոր Ֆաղիլէթ էսէր-
լէրի կէօթէրիք , Եախուտ միւճիւ-
ղաթ էտէրէք՝ Սուրբ օլտուղունա հիշ
պիր նիշանէ կէօթէրմէմիշտիր :

Խաչատ : Լօյլէ խէ՝ Բօթէսթանդ-
լար Սուրբլարա օրան բայէթի Թէքք
էթմէլէրինտէ՝ վէ միւճիւղաթա ի-
ման կէթիւմէմէլէրինտէ՝ մատաղար-
տա մէշուր օրան թիւքի կիպի է-
տէրլէր . քի իւքսէք սամալլուտան ա-
շտղ առլմը իւղիւմէ եէթիշմէք իւ-

չին հէր ֆէնտի պօշա կիթախիւնի կէօր՝
տիւքտէ “ տահա խամտըրլար եէն -
մէղ ” տէյիպ կէրի չէրիւմիշ տիր :

Բրօթն . Բ : Լաքին պիղ՝ Սուրբ -
լարն վար օլտուղունու ինքեար էթ -
մէիղ : Հաթթա ()ղպուռկ շէհրին -
տէ Լութերական աստուածաբան -
լարն ինչա էթախի տին թագրիւրի -
նին օն իւշիւնճիւ պէնտինտէ Սուրբ
Բեռնաուդոս վէ Սուրբ ճաանչիսկոս
վէ Սուրբ Պօնալէնդուրա հաղրէթ -
լէրինին տիւնեա իւղիւնտէ սահիհէն
Սուրբ կիպի էօմիւր կէջրտիքլէրի
տէրճու իշար օլունմուշտուր :

Գրիգ . Ս : Պունու պէօյլէ թագ -
րիւր էթմէք՝ սիգէ ուէղալէթ տիր Սի
նեօն : Օ իրա Սուրբլուղա էօմիւր -
լէրինի կէջրտիլէր տէտիլինիղ շու
ստիղ քիսնէլէր՝ Բաթօլիք օլտուգ -
տան մատառա՝ գալլինիղ իւղլէ Հաղ

մայ Լեւոնեցիներն կռաւարչաւորութիւնս
տիւշտիւյիւ Թարխտէն տախի սօն
րա տիւնեայէ կէլմիշտիրէր։ Քէզս
վիբ՝ սիդ սրունսա միւծիւղաթըպը
ինքեար էտեր իբէն, օ պիւր Թարաֆ
տան եինէ Ռոթէսթանդ կիւրիւհին
տէն Պարտէ վէ Հարէվիթ վէ Թա
վէնիէ նամ ալմիէր՝ Հինտիթան
տա պինլէրճէ պին քիշիի Քրիստոն
եայլըզա Ճվիւրէն Սուրբ Փռանչա
կոս Սաւերեան հազգընտա՝ չօզ վէ
ինքեարը միմքինտիդ միւծիւղաթըպը
իշէտի տէյի նազլ էտերլէր։
Վէ վէվզ պունտա՝ քի՝ պու Սուրբ
Փռանչիսկոս տէտիլմիդ, Ռոթէս
թանդըպըն Լեւոնեցի էվլաուլարընա
էտէճէքլէրի քէտէրին էօնիւնիւ ալ
մազ իչիւն մախտուսէն Նիպիթ կար
գընը իհտաս էտէն Սուրբ Քչնատիո
սուն արգատաշը տըր։

խաչատ : Այսօրտէն սէօղ աչք լարադ թրօթէ սթանդ լող թարիգ ինին մինաւ տիպէ թիղլիյինի վէ գուսուրըրընը վէ ալտատըճըրընը վէ պէտ ամէլէրինի վէ մաղարթաթլարընը կիթաիք ճէ էյի ֆէրգ էտէյօրում : Պու հիսասրա՝ Մեհրիգաստան պիղէ վէշկէշ տէյի կէթիւրտիյինիգ եէնի տին՝ պուօլըյօր . վէ կիւղէլ քարողարընը վէ պատըրընը քիթապլար վէ դսրա տունըրընը ըլա՝ միլէթիմիլին իշինէ տաղըտըս չալ էթմէյէ չալըշարղընը պումու ումուշ հէ : Ախ , Աիշնեօն քարոպիչ , տէմէք քի սիղ հէք եէրտէ “ Պիւղլիւլ եէրինէ գառղա տոթմաղա մէշլուլ օլմուշ օլույօրսու նուղ ” :

Թրօթէս . Բ : Պարոն խաչատուր՝ սիղ սինիգ քի՝ Գրիգօր Վարդապետին կէչէն սէնէ Հռոմասա Փափըն

տուհարներ ալըր իբէն՝ տիրիմ հապդը-
մըղա էօյրէնտիսի լապըրտըարը աղղը-
տան աղղաւ եայարապ՝ իթիպարըմըղը
պիլը ապչէլըք էտիցօրսուհուղ։ Վօր-
դարըմքի չօգ վապըթ կէջմէղ . սիղ
վէ ճիւմէն Հայլար Փապիըն հիւքիւ
ալթընա կիրմէլի հէր սիլը ուսուլտան
մինտաիպ կէօրիւպ՝ օնուհն թէվապի-
լէրինտէն օրսճապ ոընըղ։

Վրիգ . Վ : Վ լապտա , եարըն ախ-
շամտա պու մատտէ իւղէրինէ սէօհ
պէթ աջմաղն Փիգրիմ վար . զիրա նա՞
սըլքի Նկեղէցի Վիր խէ՝ օլ Նկեղէ-
ցինին պաշը տախի Վիր օլմապ Քար
ղընտան տըր . պապ սըլմ օլ վաղըթ նէ՞
տէյէճէքլէրին վար : Հիմտիլըք սէօհ
պէթիմիղէ խիւլտաա վէհճ իլէ խի-
թամ վէրմէք իշիւն շունու սէօլէյիմ
քի , Քիլիսէլէրիմիլտէ օգուհան Հա-
ւատամք միւճիւպինճէ՝ ոահիհ Նկե-

ղեցի թանձրացող իշխան Տէօրթ նիշան
վարաւոր . եանի՛ Պիրլիք , Ալէսէվլիք ,
Արաքէլականլըզ վէ Սուրբլուզ :
Վէ հէր հանկը Լէկեղեցիաւքի պու
տէօրթ նիշանէնին պիրի էքսիք օւա՝ օ
Լէֆէնափիղ Ախուս Բըխտասուն
կէլինի օլմազ իֆթիփաթ ու շէրէֆի
նէ լայլզ օլմազ : Վէ չիւնքի Բըօ-
թէսթանզ եկեղեցիէրինաւ պու նի-
շանէլէրին հիշ պիրիսի օլմաթղանը
էյի կէօրիւք միւշահատէ էլմալի-
միդտէն էօթիւրիւ՝ պու եկեղեցիէր
ֆասիա վէ քեաշիպ տիրէր տէյէ պի-
լիւիզ : Պագալմա շիմուի . հաճեղ Լէկե-
ղեցի պու տէօրթ նիշանէյի տէօրթ
գըթա զի գըմէթ միւճէվհէր թաշ-
միսալի՝ թաշտարղը թաճըն իւղէրի-
նէ գօյուք , ամմէյէ ալէանէն կէօ-
թիւրիք սայիրլէրաւէն տափսի միւսթա-
գիլ պու նիշանէլէր իլէ ֆէրզ ու

Թէ՛մի՛զ օլունույօր . . . պէ՛օյլէ՛ լինէ
պէրապէր սէ՛օյլէ՛ լիմ :

ՀԼԻՆՏԱՄԻ ԵՒ ՊԻՄԻ ՄԻԼՅՆ
ՅՐՆԵՒ ՀԼՆՐԱԿՆ ԵՒ ՅԱՌԷ
ԲԵՂԼԱԿՆ ՍՈՒՐԻ ԵՊԷՂ ԵՑԻ :

Բրօ՛ւր : Պօշ լազըրտը պիղիմ Բրօ՛թէս
Թանդ Լեկեղեցիմիդ սիլին արանըզտս
Թէ՛ մէլէ՛ չէ՛ ճէր . “ չի՛նքի հէր նէրէ տէ
” Լյրմէնի վար ըսա , ճշմարտու թիւնու
” Էթրաֆը տեյնէ մէյէ , վէ չօդ տան պէ
” ըու իթիգատ էթտիգլէրի մոզորու
” Թիւնլարընը Թէրք էթմէյէ հազըր
” տըրլար : Հա՛լա էքտէր Վարդա
” պէտլէրի Մեծտարանը աննատըզ
” լարը գաւտար քարոպէլ էտէրլէր , լա
” քին խալգըն իսթիտատը օլ գաւտար
” Թէպտիլ օլունույօր քի , էվիլէլքի կիպի
” սիլի Թագըմ տալթէ քէլամիարս վէ
” մատալլարս իթիգատ էթմէյօրլար :
” Փաթըրիք Վէքիլի հազըրէթլէրի պիլի

„ գաչ հաֆթա էվլէլ քէնտի քարո՞
„ զունա պէօյլէ նէթիճէ վէրտի .
„ ատէթիմիզէ կէօրէ Սուրբ Մտուածա՞
„ ծինին վէ Սուրբլարըն իսմինէ սիլի օրհ
„ նել էտէճէյիտիմ ամմա հէյ վա՛հ քի ,
„ սիլին իջինիզտէ Սուրբլարա ինանան
„ պիր քիմնէ գալմատը , նէ՞նադայլմ(1) :

(1) Սիսիօնարէ հերալտ կաղէթատըն՝
տա 1843 սէնէսի , Յուլիս այընըն 277 .
վէ 278 սահիֆէսինտէ , Պօսթօնտա քի
տօսթլարընա Սիւսիւ Տօսյիթ պուկիւզէլ
հաւատիսլէրի վէրիր : Իմտի Վէքիւ
հաղըթլէրի՝ քէնտինին պու եէնի իթի
գատընը ալէմէ պէյան էթտիյի իջիւն օնա
թէշէքքիւր էթմէյէ պօրճլու տուր :

Իշպու միւքեալէմէնին քուսուրու , պէհէր այ .
պիրէր ճիւզ օլալագ պատըրըլաճագ տըր :

ՊԵՇԻՆՈՒ ԱՆՇԱՄՏԻ:

Սահիֆէ	Սաթըր	Սահիհ
295	1	Սէրսումէ շունու
313	9	տէլքէլինտէ

ԱԹԲՆՈՒ ԱՆՇԱՄՏԻ:

346	12	հազըն
366	13	Սէսէլա
396	20	ապըլաթը

ՍԱՆ ԲԱՐԵՒՆԻՍ

Ի Լ Է

ԲՐԾԹԻՍԹԵՆ ԲԵՐՈՒՉ

ԵՐԵՎԱՆ

Ֆեյ 60 փուլ

1844

tion, a de-
mplement sti
le plus grand
une métho-
résultats.
à voir si
conséquence,
on ne doit
de débilitante,
des les symp-
à deuxièm
dicemens très
dans notre
de l'autre mé-
yphus selon la

les symp-
dicaments très
dans notre
de l'autre mé-
yphus selon la

...a foras de
...escrivã
...pon
...m,

autres, en-
gense une
à Jalap, ou
après avoir pro-

ԵԷՏԻՆՈՒ ԱՒՇԼԱՄ

Եկեղեցիներն կօրհնուիւր պաշտօնը Պրիւթի
պէյտնի :

Խաչատուր : Շ խմտիկէ գատար պոշ
նա պիւր գառ քէրէ՛ թաղիւր է թախն ի
սէ տէ՛ պունդամն պէօյէ օ մխիլիւ
թաղիւր է տէ՛մէյէճէքսին : Պիւր գառ՝
այ վար քի՛ պիւր Բաղար կիւնիւ Պէյ-
օղլունա կիտիւր սիղին Սինեօս քարո-
ղէին քարոզլունա տկնէ՛մէ իլուն պա-
նա զօս ու իսրամ է տէյօրուտուն :
Պիւր աղ սէնին խաթրին , վէ պիւրաղ -
տա նէ՛ թարղ շէյ օլուղլունա տննու :

մար իշխն՝ Բրթեմեանդ լարն ժաւ
մը տէախին մահալի կէօրմէր խթե-
տիմ. . .

Բրթեմեանդ . Վարդիւ : Նէ՞ տէր
սին Պարսն Խնջատուր . քարողումու
ախնէմէյէ կէլտիսնէ բիւշման մը օ-
լալօրտուն . սիւնն կիւլի ախնէմէ իշին
կէլմիւ հայը դաւապաղղմբդ վար ը-
տը : “ Պաշանկըճընտա օթուզ ալթը
” Լըմնի ուլօրմ . իքի բիւշտէ՞ քա-
” րողուն էնճամբնտա եէթիշտիլէր :
” Ա է սէօլէտիլիմ քէլտիարտա էյի
” ալդ գէթ օլունալօրտուն . հաթ
” թա ծն իքի բիւշ գատար՝ է վիլլտէն
” թանրնաուղղմ բիմսէլէր կէօլլմէ
” իլիշտի . վէ սու կէլէնէրին չօլու
” սրաջը պիւթիւն ճճարտու թիւնու
” թանրմադ իշխն կէլմիւլէր խաի :
” Ա էրտումէրին սապ ըլլալընտա պիւր
” սէ վիմճ վէ մէդուրթէթ կէօլլմ :

Դ նիւյսը խոր: Ատաբաղարընտան կէ-
 Դ լէն խորէ թ ալընաճագ մէքթուպու-
 Դ տոյժմաւըն մը . պու մէքթուպուտ
 Դ Գ. Տէրաւերին վէ Կ. վէ Ս. դար-
 Դ տաշարըն , վէ Գ. , վէ Ս , նամ իքի
 Դ քիշիլէրին Մ. Էտարանը գապուլ է-
 Դ տիպ տէօնմէլէրի նագլ ու իշնը օ-
 Դ լուենուշ օլուք իջինատ Ս. Տէր-
 Դ տէրտէն տախի սէլամ վար քար (1) Դ
 Պու խապէր պիղիմ ղայէ թէ սէլ-
 լիյի հալիմիդի մուճիպ օլմուշ տուր:
 Քրիստոնեայլարըն Շաբաթը կիւ-
 նիւ (2) օլ մահալին ճէմիի Լոմէնի ա-

(1) Սիսիօնէրի հերպա . սէնէ 1842.
 սահիֆէ 448. միադր Տօւայթըն մէքթու-
 պունտան : Ս է սահիֆէ 450:

(2) Երօթէսթանդլարըն մապէյնինտէ
 Կիրակի կիւնիւնէ էքսէրի պու իսմի վէր-
 մէլէրի իլէ Լէրակի կիւնիւնիւ թուրմա

հալիսի պիր մահալէ թօք օլուպ՝ ա-
ղիզ բիթապլարը օգուտաղլա մէջուլ
օլուրլար :

Խաչատուր : Անհօն , քարոզունու
տիյնէմէյէ կէլէնլէրին Ֆէքրի սիպին
իլէ տիր թախմին էթտիլինտէ Եանլը
չն օրնար տէյի զանն Էտէրիս՝ զիրա
պիր գազնըն Էաննէտիլին՝ վէ տարը
լէրինին ուլոտուղլարընր կէօրտիւմ :
Տուփարլարընրդ ջալուդ , սանգալա-
լընրդտա այնի մէքթէպտէ չօճուրլար
իլուն գօնան դարբէպէր կիպի տի-
զիլմիշ , կէօղէ սօղուդ կէօրիւնիւբ
գալլէ տախի հաղմի միւշքիւշ շէյլէր
տիր : Անդանընրդ նէլէտէ տիր տէյի
հայր կէօղ կէգոիրտիս Էնճաոմ կէօ-

լարընր տախի Աշէհաաի ուսուրունա մու-
վաֆըդ կէօսթէրտիլլէրի , թարֆէ միւշ
թաւ տէյիլ տիր :

րէմէտիմ. ֆաւաթ՝ օրթատա իւզէ՝
բի եէշիլ էօրթիւլիւ պիր մասա օլուբ,
Արբուծիւն սրբոց վէ Սասունը գա
պը եէրինէ՝ իւթիւնտէ պիր Լատ
ուածաշունչ վար բոր, վէ օլքիթապը
օդուլուբ թարիֆ էթմէնիյ՝ պէնիմ
աննայսպիլէ ճէյիմ ուսուլ իւզքէ տէյ
իլ խաի :

Կարապետ : Պագարբմքի չօդ թի
թիղ սին տօսթում : Իհթիմալքի
Լըմէնի Վիլաէլէրինտէքի նէյ վէ
թումպուռ վէ սայիր չալիլուր օլուբ
պիր թագբմտա ուղուն տագալը Տէր
տէրլէր, մագամը շէյլէր օդուլուբ վէ
Փիլոնլարբլա օրթատա տօլաշպ
թէշրիֆաթ իճրա էտէր կիպի հարէ
քէթլէր էարմալարբնըմը իսթէր ի
տին : Պու ճէտիտ աինին էյիլի տն
ճադ պուհատ տրքի՝ պու կիպի թէ
քէլիւֆիւ շէյլէրի պիւս պիւթիւն

գալարըրըմըջ օլուբ, Ալլահա օլան սէ ճ
տէ վէ իսլատէթ՝ եալընըլ ազ լի տիր :

Խաչատ : Աիդին պու նէվ իճատ ազ
լի իսլատէթինիլ ազլէ վէբ միւվա
ֆրգ պիր շէյ տէյիլ տիր : Պէն աթա
լարըմըզն մապպուլ վէ միւթէսէր
թուլթուուղու իսրատէթ շուրուլթուն
տան ալըրըմամ : Աիդին սէլամըգտան
Քրդ տըգտան տօնրա, (չիւնքի քարող
տիյնէմէբ իչիւն թօբլանտըզնըլ մա
հալէ պունտան մինատիպէթլի պիր
իսիմ (Թաիսիս էտէմէմ), Սուէնկէ
լին Սուրբ Անտոն քիլիսէլէրինէ կիր
տիմ, քի օրայա եագըն տըր, վէ ձայ
նաւոր Պատարապլարընու րատթ կէլ
տիմ : Կիւղէլ պիր ելգլյօնուհն հիւ
սիւնլիւ սէտասը, պիր չօգ մամլար ըս
տօնանմըջ Աեղանըն էթրաֆընտա
քիւնլիւքլէր եանըլ թիւթմէքտէ .
Փառիազլար սըրմա վէ էըլսպտան իլէ

իշխանմիշ աղբը ըսթօֆա շուրջառ յի
սխեր զգետտէրի կէլնմիշ կիւղէլ՝
պիր նաղմէ իլէ օգուրլար ըտը . վէ ժո
ղովւարդ իսէ տիղ իւսթիւնէ կէլմիշ
Սրբութիւն էօնիւնտէ տուա վէ սէ
նա էտէյօրլար ըտը : Ինանքրտան ինան
շու տայնա տախլ էթտիլինիզ Վաթօ
լէրլէր՝ Եկեղեցական հանդէպէրին
տէ բէք չօգ սուրկթլէ պիղէ պէն
ղէրլէր , վէ չօգ կիւղէլտէ զկնէթլէ
րի վար ըտը : Սնարըն ժամընտա
տախի՝ պիղիմ ժամընտա վազը օլ
տուղու կիպի՝ Ելլահա տուա էթմէյէ
պանա չօգ արղու կէրտի :

Բրօթէս . Վ : Պարսն Խնչտուր
էյլէ ումարմ , քի քարոզումաւ տիյ
նէմէյէ կէլէնլէրին ճիւմէսինէ վէ
սանա տախի վէրտիլմ քիւջիւք քի
թապը օգուտուգտա՝ Վաթօլէրլէ
րին պու միսիլլիւ աւէլորդ սարաշառ .

Թիւնըսընա օլան մէյլու մուհապէ
Թին չափուդ տափու շաճագ տըր :

Խաչատ : Օգուրում գաֆիլ էլիճէ
աննայումամ տէյէրէք՝ օգումադտան
էվիլէ սրու տարահ օ. քիթապը Վրի-
գոր Վարդապետէ կէօնտէրտիմ . . .
Հա . իշթէ քէնտիտիտէ կէլտի . հէմ
էլնտէքի տէ օ. քիթապ տըր . . . Սէ-
ֆա կէլտին Վարդապետ . սրույուր
օթուրում , շու քիթապտա եադըլը օ-
լանը զահմէթտիր սրանա Թարիֆ էյ-
լէ . սրագալըմ Սինեօն քարոզիչ նէ
տէմիշ : Շինտիյէ գատար հէլպէթ-
տէ օգումուշ օլմալըսըն :

Վրիգոր . Վարդապետ : Օրեատէ՝
սիյէ մէմնուէն վէ միւթէէքքիւրիւմ
Պարուն Խաչատուր : Տօղրուսու սրու
քիթապը կէօնտէրմէն սրանա փէք
մադպուլէ կէչտի : Չիւնքի սրու տիւ
չամ Վիկեղէցիներն սրալը հադգընա

սէօհպէթ աշմազ մէրաւրնատա օլտու
ղու՛մա նաղարէն՝ Սինեօուուն 1840
թարիխիլէ Վլուխ Ահեղեցւոյ նաւրն
տա Իզմիրտէ պառտըրտըղը պու .քիւ
չիւք .քիթապը պանա կէօնտերմէնի
զէ պունտան մինասիպէթլի վտզըթ
օլամազ ըտը : Ս է պունտաքի պահա
օլունան տաիի՝ պէնիմ՝ պու աիշամ
թարիֆ ու թաֆտիլ էտէճէյիմ՝ մատ
տէտէն իպարէթ տիդ : Պազաթ վէ
չինտէն շունու խապէր վէրէյիմ .քի՝
պունուն հէմէն հէր պիր .քէրամը .վէ
պէլքի հէր պիր լուղէթի Ահեղեցի
Իմանընտ թասպան թասպանա զըթ վէ
մուղայիր տիր տէսէմ՝ ճայիզ :

Իրօթէս : Վր : Պու օլուր չէյ տէյիլ
տիր Ս արդասպետ . չիւնքի պէն հէր
սահիֆէտէ՝ Մղիւք քիթապըրտան օ
լարապ իքիչէր իւչէր տուն վիտյու
թիւնըար աքմըլմ . ուր :

Գրեգ. Վ: Եւ իշխանն ի Վրացի քիթապ-
լարտան ի կեթիւրտիւնիւ վիայու թիւն-
լար՝ սիղէ տաւանըղը դաւանաորոր
զանն էթմէնիլտէ եանըջնըղ վար
տըր: Օխրա՝ էվիթլա Վրացի քիթապ-
լարն մէֆհաւմու տահիհէտիւնի ան-
նաւալը. վէ ալէլ խուսուս՝ Եկեղե-
ցիներն պաշտ իշխն սէօյլէտիւնիլտէ՝
Վրացի քիթապլարտան ալարըրնըղ
սէօհպէթլէրի Եկեղեցիներն աննա-
տըղը կիպի աննալօր օլտուղանուղու
թառափօ պիւրէք ֆարղ տըր:

Բրօթէ. Վ: Փէք էյի: Հէլէ պա-
դալմ եաղտըղմա դարջ սէօյլէյէ -
ճէք նէ՞ սէօլլէն վար:

Գրեգ. Վ: Եկէք Եկեղեցի՝ վէ
կէրէք քէնաի ապը ու իւրապըմըղ
պիղէ էօյլէ կէօթէրիւր քի՝ տահիհ Ե-
ման սահիպի օլան Քրիստոնէալար
ճէմաւթընտան խարէթ օլան Յի-

տուս Քրիստոս էֆէնտիմիդն խոր՝
հրդեհեան վիճուտունուն Պիր սրա-
ջը օրնալը տըր , գիրա հէր վիճուտաւ
միւսթաքիլ սիր սրաշ լաղլմ տըր , վէ
խաչատուրուն տէտիյի կէտի՝ սիր վի-
ճուտուտաւ իքի սրաշ օրամաղ :

Բրօթէս . Ք : Պէնիմ տէտիյիմ տէ
սրաշգա շէյ տէյիլ տիր . գերա քիթա՝
սրմին էն սրաշնաւ Պօղոս առաքեալ
լնն Լիկեոսցիէրէ եաղտըրը շն . քէ-
լամը իշար էթմիշ իմ տիր , “ Լիկեդե-
ցինին սրաշ Քրիստոս տուր (1) ” :

Գրեգ . Վ : Լիկեթ սրկիլիմ , վէ սա
հիհ տիր . անճապ սիւթիւն ճշմար-
տութիւն սրունաւ սիւթմիշ տէյիլ
տիր : Չիւնքի Լիկեոսիիլ քէնտի
սրինա վէ ինչա էտիսլ՝ տիւնեանլն սօ-

(1) Քրիստոս գլուխ Լիկեդեցւոյ :
(Լիկեսա . Լ . 23) :

ՆուՆաստադ՝ խտարէսինի տախի իլթի-
ղամ էյլէտի (1) Լէկեղեցինին պաշը
օլտուղու՝ ճէմի շիւպհէտէն արի տիր .
անճադ՝ օ պու . քիլտէնին կէօրիւն .
մէզ պաշը օլուք : Վէ Լէկեղեցի խտէ՝
զանիր վէ կէօղէ կէօրիւնիւր պիր վի-
ճուտ վէ պիր ճէմասթ օլմաղլէ , կէօ-
ղէ կէօրիւնէ պիրիր պիր սրաշա տախի
մաղլը օլմաղլ լաղլմ տըր , քի կէրէք
տին ու խմանճա վէ կէրէք իշապլըզ-
ճա ճիւմէսինի Պիրլիքտէ թուլթ
տուն :

Բրօթէս . Ք : Լէկէր տէտիլին կիպի՝
Լէկեղեցինին պիր պաշը օլմադ մալթ
լադա լաղլմ ըտա՝ պու պաշըն Պիր օլ-
մաղլնրն իգթիզա էթմէսի նէրէտէն
ջոգարըմը օլտուղունու աննամայօ
րում :

(1) Ստաթէոս . ԻԲ . 20 :

Գրիգ. Վ : Ումարումքի աննատա՛ն
պիլէճէյիմ : Աղտեմքի թարիֆ էյլէ
տիկիմ վէճճ իւզըն (1), Լէֆէնտիմիդ
Յիսուս Քրիստոս տին էօյրէթմէք
իշին Մուսքեալլարընը տիւնէանըն
տէօրթ թարաֆընա կէճնտէրտիյին
տէ՝ Լէկէղէյիսինտէ պիր մէմուրիէթ
իճատ էյլէտի : Անճագ՝ պու մէմու
րիէթ ոճնունա գատար Լէկէղէյի իլէ
պիրլէքտէ գալմագ իշին պիր պաշա
միւհթաճըտը : Չիւիքի Մուսքեալ
լար պիր պիրլէրինէ պաղլը օրնայլը
տա՝ հէր պիրի պրի պաշնա օլուբ ,
այրըճա պիրէր Լէկէղէյի ինչա էթ
միշ օլուրլար ըտը , Հուստամքտա ի
շար օլունան պիր թանէճիք Լէկէղէյի
իմանը թապիյաթը իլէ գաղգմը օ
լուրուտու :

(1) Պէշինճի ախշամատ :

Կաջատ : (Ու վազբթ պիղիմ վ'ան
Տէրտէրէրիմիկ կիպի , քի առաքեալ .
լարն վէ աշակիրաւէրն սոյրսընա
իմթիտաւէն՝ օն իքի վէ եա Լէթմիշ
իքի Լիկեղեցի վար տըր տէմէյէ մէճ .
պուր օլուր ուտուք : Լնճագ պէն
տիւն տիշամ էյի՝ աննատըմքի՝ սա
հիհ խման Պիր օլմասըլլու , պու տահիհ
խմանը Թագըլը էտիք՝ ծնուն իդթի
զատընճա իճրասը լազըմ կէլէն ամէլ
լէրի իճրա էտէն Քրիստոնէսըլար
տան իսրաթէթ օլան Լիկեղեցինին տա
խի Պիր օլմասը լազըմ կէլէյօր : Պի
ղիմ վ'արդապէտլէրտէն չօդ քէրրէ
իլէթմիլիմ : Լիկեղեցի տալըսըլար ա
րասընտա չարանթըտա գալմըշ պիր
տէֆինէյէ թէշպինհ էտէրլէր . քալար
քի պիր կէմինին պիրտէն զիյատէ ուէ
խի օլմանյաճաղը մալլումտիւր : Քէ
գալիք Փատիշահըլա՝ օռտույա՝ վէ

դ օյուն՝ աղըլնա տախի պէնդէ տիգլէր՝
անձագ Փատիշահըդ տա Փատիշահ ,
վէ օւտուտա սէրաքէր , վէ աղըլտա
պաշ չօսան՝ Պիշտէն զիյատէ օրն
մագ :

Կարապ : Պարսն Խանջաութուր , Թէշ-
պիհ ու Թէմիլլէրինէ գանայօրում ,
վէ տէրունիմէ կերէյի կիպի Թէսիր
էտէյօր , վէ Ֆիքրիմէ տէ պիր դաֆիւ
ընդ ջուլայօր :

Իրօմէս . Ք : Պէնիմ շու քիւջիւք
քիթապը օդ ուտուդունուդտա , պու-
նուն մուղայիլիինի է օյրէնէ ճէքիինիկ .
զիյո ճէմի առաքեալըսր պիր փայէ-
տէ օլուք , Պետրոս առաքեալն օն-
լարաան զիյատէ մէսնէտ ու փայէսի
է օգրւտու :

Վարդ . Վ : Լիլլէթ , է օյլէ օլուրն .
հէր քիմքի աղիգ քիթապըսրը քէն
տի պաշնա օդ ույուր՝ վէ աղըլնա տա

Նըշարագ օնկարա մանէա վերիւ՝ վէ
քէնտինէ մուգ թաղի օլան մատտէ -
լէրի պուլըր վէ թէքմիլ աննար զիւ
լումիւնտէ օրսրագ քստթի գատէմ
էտէճէք օլըրսա՝ շու աղիլ քիթապ
լարըն քէլամլարընըն իւղէրինէ նիւ
պէ օլըր եանըշարա տիւճպիլըր օլ
տուղունա՝ հաղըրտա սիւ պաշլը պիւ
խապթ օլըյօրսունուղ : Բրօթէս -
թանդլար՝ քի Սուրբ Պետրոսուն իւ
լա մէսնէտ տաշիպի օլտուղունու իւ
րար էթմէլէրինտէ՝ մութլագա քէն
տի իթիգատլարընըն իթթիլաֆընը
աշիքեար էտֆալ քէնտի քէնտիլէրինին
թէքաիրինէ ճէվաղ վերմիշ օլաճագ
լարընտան . տայիմ՝ օլ առաքեալըն
վայէսինի վէ լիյաղաթլէրինի խօր
լայը՝ վէ հէր պիւ հարէքէթլէրինէ
տէ մանէա վէրէրէք ֆատըլ էթմէյէ
մէճպտըր՝ օլմու շէր սըլ : Աէն տաթի՝

Սինեօն՝ քարոզիչ, ոյու խոստումտուն
կէրի գալմը տէյի սին. զերա՝ Սեօ
րոա առաքեալ եանըլասիլիւր վէ զայ-
իֆ պիր քիմսէ իտի տէյիւ՝ քիթապը
նըզըն պիր դաչ եէրինտէ թէքրարլա
մըշպընըզ (1)։ Սուրբ առաքեալը սի-
զին պու վէճհ իլէ ֆասըլ էթմէնիզ-
տէն վէ գայէ վէ մուհաֆազա էթմէք
պապընտա՝ Լֆէնտիմիզին օնա վէր-
տիյի իւլա մէսնէտ ու ըիւթպէյի սյու-
րաճըդտա թաստիզ էտէճէյիմ։
Լֆվէլա՝ տահիհ Բըսհըն էվլատը Քը-
րիստոս սէն սին տէյիւ չաղըրարագ՝
Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիզին Բը-
լահըզընա իման կէթիլիք շէհատէթի
քէլտմ էտէնիլէրին իլքի օլտու, վէ
Լֆէնտիմիզ օլտէմ օնա ճէվլապ վէ։

(1) Գլուխ Լֆկեզեցւոյ, տահիֆէ,
10 = 11։

թիւ տէտի, մուծիւ սանա Սիմոն խա-
նի Յունան . չիւնքի սանա սու քէ-
լամը իւհամ էտէն՝ թէն վէ գան օլ-
մայը, իլա սէնիմ սէ մալի Փէտէրիմ
տիր : Պուհուն իլիւն սէն տախի սա-
նա տէրիմ՝ սէն թաշ սրն . վէ սէն
Լիկեղեցիմի սու թաշն իւղէրինէ
եափաճաղըմ, վէ ծնու եէնմէք ճէ .
հէննէմ գաբուլարքնա միւմքինսլ
օլաճադ տըր : Վէ կէօքլէր փատիշահ-
քղընըն անահգարարընը սանա վէրէ-
ճէլիմ . տիւնեա իւղէրինտէ հէր քիմի
քի սրաղարսան՝ կէօքտէ տախի սրաղ-
րանսլ օլսուն , վէ հէր քիմի քի չէօ-
ղէրսէն՝ կէօքտէ տախի չէօղիւլմիւշ
օլսուն (1) : Լիկեղեցինն ճէմի 2 այ-
րապետէրինն վէ Վարդատէտէ-
րինն զիւլմէրինճէ օլ առսքեա :

(1) Սատթէոս . Ժ. Գ. 17 = 19 .

ըն Յիսուս Քրիստոսուն պինա էթ
 ախի Լեկեղեցիէ կէօրինիւր պաշ
 Երմաւր մէսնէտի , մահա խմանընըն
 ղիւստէլիսնէ պէտէլ՝ Լֆէնտիմիզ
 Յիսուս Քրիստոս Թարաֆընտան օ
 նա ինամ ու իհտան օլունմուշ տուր ,
 Վէ հէր պիր խուտուտա առաքեալ
 ըսրըն ճիւմէսինտէն իլէրի կէշմէսի
 նէ տախի սէպէսյ՝ խմանընըն չօզլու
 դու տուր : Եօյէքի էֆէնտիմիզին
 Եարութիւն ալմաւընը կէօրմէքտէ
 իլք , վէ միւճիւղաթլարըա Սուրբ
 տինին տահիւրիմնի խալաթ էթմէք
 տէ իլք . վէ Լէհուտիլէրի Քրիստո
 նէայ էթմէքտէ իլք , վէ Փութփէ
 րէսթ դալմինտէն Լեկեղեցիէ տտամ
 ճէլոլ էթմէքտէ իլք . իսիւլտսէի քէ
 շամ , հէր պիր շէտէ իլք տիր :

Իրթ' . Ե . Ք . : Լճայիւ . իթիւատը
 նա շահիտ օլարապ' Լֆէնտիմիզին

տէ աղի , սէն թաշ սըն . վէ պէն Ալիէ
ղեցիմի պու թաշըն իւղէրինէ եաբա
ճաղըմ . քէլամընը աղզընաւ ալմաղա նի
ճէ ճէսարէթ էտէպիլիյօրսուն : Պէ
նիմ շու . քիւլիւք . քիթապտա խալաթ
էթմիշ իմ քի՝ Վրխաոոսուն « պու
թաշ հազգընտա » տէմէսի՝ մահզա
քէնտինէ մախսուս օրուպ , պու . քէ
լամընըն մէֆհումու տահիհէսի շու
տուր . քի , պէնտէ թաշ կիպի միւհ
քէմլիք օրոուզընաւ նաղարէն՝ Ալիէ
ղեցիմի . քէնտի իւղէրիմէ պինա էտէ
ճէյիմ . հաթթա Պօլոս առաքեալ պի
զէ էօյրէտիր . քի՝ դօնմուշ թէմէլտէն
մաատէ ախէր թէմէլ հիշ պիր . քիմսէ
գօյամաղ . վէ պու թէմէլ՝ Յիսուս
Վրխաոոս տուր (1) :

Գրիգ . Վ : Սինեօն . քարոզիչ . սէր :

(1) Լ . Կրքնթ Գ . 11 :

վէրինիդ օրան | ութերին պուլտու-
ղու մանէայր՝ սէն քէնտին պուլտու շ |
կիպի ի քիթիսար էտէճէք պիր քէօ-
չէն եօգ տուր : | ութեր պուլ շահա-
տէթտէն թապէիգ օլուս | Գէնտի-
միղնն “ պուլ թաշն իւղէրինէ ” տէյ-
իւ սէօյէմէսինի քէնտինէ մախտուս
թուլմադ՝ վէ էօղէ մանէա վէրմէք
խիւլէաորնա զահիպ օլտու . ֆազաթ
| ութերին ախէր պիր մահալտէ՝ պու
քէլամբն Պետրոս առաքեալա մախ-
տուս օլմասրնր թանրմը օլտուղունու
պուլ ախշամ զիքր էտէճէյիմ : | Դճադ-
օ կիւն Պետրոս առաքեալա պիրադ
կիւճէնմիշ օլտուղունտան՝ պուլ քէ-
լամտան ֆազաթ Յիսուս Քրիստոսա
օրան իմանր , եախտու օնուն ալլահ-
լղղնա ինանմայր աննամալը տէմիշ
տիր : Դազաթ՝ ֆիքիւլէրիմիգտէն
հէր պիր հելէյի տէֆ էտիք էֆէն -

տիմիղին քելամլարը տիւգաթ ըս
թէ՛ քթիչ ու միւրահաղա օլունտու
զու հալտէ՝ Լէֆէնտիմիղին պու քե
լամլարը մաստուռէն Պետրոս առա
քեայրա խիթապէն տէմիչ օլունտու
աշխբեար կէօրիւնմէ՛ղ մի . Սիմն խպ
նի Զունան տէմէսի իլէ խմէն տա
խի աննատըր . չիւնքի առաքեալըս
ընն իջնտէ Թադէրսուն դարտաջ
ախէր պիր Սիմն տախի վար ըտը ,
պունտան մատա տալմա իւղէրինտէ
դալմագ շորթըլա ծաա պիր խմի ճէ
տիտ տախի իհասն էթմիչ տիր , քի
վսգաա էպէտի իւղէրինտէ դալմ
ճագ տըր . վէ պու խիմ Պետրոս օլ
ունտուրունտ խապէր վէրիր : Լնճագ
պու խմի իհասն էթտիլի անտէ Ե
կեղեցիմի սէնլն իւղէրինէ սինա է
տէ՛ ճէլիմ տէմէսինին , տէպէսինի տա

Դիւ պէյտն պոյ յուրտու : Պօղոս առա-
քեալըրս պէրոպէր պիզ տալի թա-
նրո վէ թագրիւ հաւերիւք ի՛նչ Նկե-
ղեցինին պաշլըճա թէմէլի Յիսուս
Քրիստոս տուր , վէ սայիմ օ՛ղաճագ
տըր : Ընճագ Պետրոս առաքեալ վէ-
քեալէ թ մանուկու միտալի ծնտան
պիր մէսնէտ ալըրչ օղամպէ՛ Նկեղե-
ցինին իբնճի թէմէլի տիր . վէ հվ-
վէլքի թէմէլէ պիրլէշմիշ օղուք , օ-
նուն թէպտիլլէք վէ աշխիշիլլէք գա-
պուլ էթմէմէ պինէտէ միւլհագ տըր :
Նկեղեցի պու չիթթէ թէմէլ իւղէ՛
րինէ պինա օղունմուշ օղուք , պաշլը-
ճաղ Յիսուս Քրիստոս իտէտէ . լա-
քին տահա եագըն թէմէլի Սուրբ
Պետրոս տուր : Պունտ իմթիսալէն՝
Լփէնաթիւղ քէնտինէ սահիհէն նու-
րի ճիհան իսմինի թախտիս էթմիշ է

բէն (1), չորագլարընա տախի “ սիգ”
տիւնեանըն նուրու սունուղ ” տէ-
տի (2): Սուրբ Պետրոս քէնտի մէք-
թուպունտա էֆէնտիմիդ Վրիստոն
իչիւն ճանըմըղըն գուրթարըճըսը վէ
չօպանը տըր տէմիչտիր (3): Պու քէ-
լամ՝ մասպէյնիմիզտէ տախի պիր թու
գըմ՝ չօպանըսը վէ քարողիցէր վէ Ե-
սիսկոպոսըսը պուլունմասընա մանի-
օլապիլի՞ր մի: Պու սուրէթտէ՝ Յի-
սողս Վրիստոստան մաատէ Լիկեղէ |
ցինին պիր թէմէլի տախի օլմալը տըր՝
վէ սիգ տախի Պօղոս սուաքեալ հազ-
րէթլէրինին, “ սիգ առաքեալըսըն
վէ Սարգարէլէրին իւզէրինէ գու-
րուլմուշ պինա սընըլ (4) ”, տէմէսի-

(1) Յովհ. Բ. 12:

(2) Սատթ. Ե. 14:

(3) Լ. Պետր. Բ. 25:

(4) Լիկեսա. Բ. 20:

նի ալարագ՝ սլուրաճրդտա սէօլէ՝
տիյիմի գապուլէտէրսինիդ. սլու սու |
րէթտէ թէմէլ թաշը մախլէվի | ֆէն |
տիսիդին վէքիլինէ առտ օլունմայա -
րագ՝ եալընը | ֆէնտիմիդին քէնաթի
ղաթընա մախսուս սլիւ խիմ աէյիլ |
տիւր . ֆադաթ՝ Վէքիլէ առտ օլուն |
մաուր իլէ , ասըլ սահիպի մուլքէ իմաիւ
սիս օլունմաուր արասընտա չօգ ֆաթգ
վաթ տըր :

Բրօթէս . Բ . Լկեղեցիին զայէթ
միւթէպէր Պապալարընտան սլիւրի(1),
Ասըր () գոտինոս հաղըթթլէրի ա-
ւետարան քէլամլնտա քի թաշ լու
ղէթինտէն Պետրոս առտքեալը տէյ-
լի , իլա Յիսուս Քրիստոսուն քէն-
տիսինի աննամագ լաղըմաըր աէյի ա

(1) « Ասըր () գոտինոս , որ Լկեղե-
ցիին ամենայարգի հայրերուն մէկն է »
(Գլուխ Լկեղեցւոյ . իմզթ . 9) :

շիրեար սէօյլէ միշ տիր :

Խաչատ : Պապըն : Սինեօն քարո՞
ղիչ պու կիւն Լիկեղեցի հայրապետ
լէրի հագգընտա նէ՛ տերէճէ ատոսպ
ու բայէթ իլէ սէօհպէթ էտէյօր :

Հէնիզ կէչէն ախշամ քիմսէյի աղիզ
տէյի Թանըմազ իբէն՝ (1) պու տիշամ
Թանըմազա պաշլատը : Ինշալահ իփ
միզ խայրը տըր :

Ղրիգ . Վ : Հագիգէթ՝ Խաչատուր՝
Քրօթէս Թանդլարըն պիր պիրինէ պիք
վէճհ իլէ ույմազ հալէրինին պիրի տէ
պու կիպի մատտէլէր տիր : Շէօյլէքի
Լիկեղեցիէ դարա խուսուժէթ իւզրէ
խոտիա էթաիքլէրինտէ՝ օլ Լիկեղեցի
նին մագպուլ ԹուԹուուզու Հայրա
պետէրինտէն պիրինին քիթապընտա
բէնտի ղիւլումլէրինէ միւփաֆրգ պիր

(1) Տէօրտիւնճիւ ախշամտա :

պէնտ քէլամ պուլուղլայրն՝ օլ Հայ
 րասպետի սրտդ ըլա աղիզ տէյի դա-
 պուլ էտէրլէր : Ապին՝ պուլ սէօհ-
 պէթտէ եինէ Սինեօռ քարողչին
 քէնտի պուլուղլ տուր զանն էթմէ ,
 խայրը : Պուլ քէլամ խատիմլէրիմիդ՝
 պէյնինտէ աղըզտան աղըզա կէղիբ վէ
 սօգադ գալարըրմը գաւտար չըլնան՝
 մըշ վէ էսկիլիբ սարիտլէնմիշ պիր
 սէօղ տիւր : Անճագ՝ էփլէլա պուլ
 նու պիլմէլիլիդ քի՝ էֆէնտիմիդ Յի-
 սուս Վրիտտու տիւնեատէ պուլուն-
 տուղու ղէման Առքեալսարըլա սէօյ-
 լէշտիլի լիսան՝ Սիւրեանիլէ գարը-
 չըդ իսրանիճէ օլմաղէ , պուլ լիսան
 տա Սուրբ Պետրոսա՝ սէն Վէֆաս
 սըն . վէ պէն Ահեղեցիմի պուլ Վէ
 Փասըն իւղէրինէ պինա էտէճէլիմ տէ
 տի : Սուրբ Օգոստինոսուն խէ՝
 Սիւրեանի լիսանընա աշնալըղը օլմա՝

Թրդընա մէսին՝ քէնտինէ պու իբի
 լաղէթին պիր պիրինտէն ֆէրգլէրի
 վար արը տէյի կէօրիւնմիւշ. անճադ
 Լ. ֆէնտիմիդ Յիսուս՝ կէրէք քէնտի
 իհասանընա չայէսթէ կէօրտիւյիւ ջը-
 րադընա վերտիսի խամի, վէ կէրէք օ-
 նու, ինչս է տէճէյի ռուհանի պինա՝
 նըն թէմէլ թաշուր էտէճէյինի պիր
 լաղէթ իլէ պէյան պույուրմուշտուր:
 Սուրբ () Գոստինտուն պու մահալ-
 տէ վազի օլան սէհվինին սէպէպի
 պէսպէլլի պու տուր: Վ է պու տէ-
 տիլիմիդին իսպաթը խիւն սլաշգա ա-
 ղիլլէրէ միւհթաճ տէյիլ իղ. Սուրբ
 () Գոստինտուն սայիր քէլամլարըն-
 տա Սուրբ Պէտրոսուն պաշ մէսնէտ
 սահիպի օլտուղունու թանրմիշ իսու-
 կինի պուլուրուղ. վէ քարոզիչ ճէնապ-
 լէրիտէ, օնլարը պապուլ է թմէյէ մէճ-
 պուր տուր: Աղիզ հայրապէտ, Գանա՝

առանձնիկն հերձուածողար ընդ
միւճատէլէ էթմէսինստէ (1) “ Ըստ
քեալ սընթընըն սէրլէրլիսի եալը
նըզ օնուն իւզէրինստէ փառլայրս
կէօրլենիւր տէմիշ տիր ”: Այլ քա
րողըսընըն պիրինստէտէ (2), “ Պետրոս
ճէմի առաքեալարըն սէր ու սէրլէ
րի օլմսսը ճիհէթիլէ՝ ճէմի Նիկեզե
ցիէ վէքեալէթ սուրէթի վար տըր ”:
“ Պատէհու՝ պուլու տախի սանա սէօյ
լէյէյիմ՝ Սինեօն քարողիչ . էկէր սէն
պու խուսուտա Սուրբ Օգոստինոս
սուն շէհատէթինի մագպուլ թու
թաճագ ըսան՝ սխէր Հայրապետէ
րին վէ Սարգապետէրին սէօյլէտիք
լէրինի տախի գապուլ էթմէլի օլուր

(1) () Գոստինոս, ընդդէմ Վոնատեանց,
Գիրք, Բ. Գլ. 1:

(2) Քարող. Ե. Գ. Ի բանս տեառն:

տուն : Վէ պիտիշ օլտարն քի՝ պու
պասպտէ ճիւմէ սինին շէհատէ թի պիր
սիյազ իւղլէ տիր : հէփսի Սուրբ
Պետրոսուն մէսնէտի վալէասընը թա-
նըրլար յէ թազրիւր էտէրլէր : Պէն
տախի պունըարըն պիր գըթա քէլա-
մընը պու մահալտէ իղհար էթմէզ-
տէն էվմէլ խոխէրինի գիրտէ՝ հէր
պիրինին քիթաղլարընըն խամ ու մա-
հալիլէ իշար էտէճէլմին վէճհինի
խապէր վէրիլիմ. վէ թէքլիֆ էտէր-
լիմ.քի սէօլէտիքլէրի քէլամը մահա-
լինտէն թատհիհ ու թատտիզ էտէ-
սինիզ : Վէ տէտիքլէրիմ քիմնէլէր
պունըար տըր : Տերտուղիանաս (1) :

(1) Տերտուղիանոս , յաղազս նա-
խագրութեանց . Պրօպէն ստամբասընըն
103 սահրիֆէտի :

Սուրբ Լ.Թանաս (1), Սուրբ Կիւրի
անոս (2), Սուրբ Բարսեղ (3), Սուրբ
Գրիգոր աստուածաբան (4), Սուրբ
Եսէիան (5), Սուրբ Սիկեբերան (6) և
Սուրբ Կիւրեղ ազգքսանդրացի (7) և
վէ սայրը զայեթ չօգ հայրապետէր :

(1) Լ.Թանաս , առ փելիքս : Փարիզ
սթամբասը . Հատոր , Գ . Թղթ . 676 :

(2) Կիւրիանոս , առ Կուլինդիլիոս .
Պրօպէն սթամբասը . սահիֆէ 333 :

(3) Բնդդէմ Էնոմիոսի . Բ :

(4) Ղառ . Ի.Գ . Պիլլի սթամբասը .
սահիֆէ 678 :

(5) Լնկորատ . Բէթօնուն ստամբաս
ը . Հատոր , Բ . սահիֆէ 14 :

(6) Յաղադս ազաշխարութեան : Փա
թիզ սթամբասը . Հատոր , Բ . Թղթ . 893 :

(7) Սէկն . Յովհ , Բ . 1 : Փարիզ ըս
թամբասը . Հատոր , Գ . Թղթ . 131 :

այսինքնարն իշինտէ Հայոց հայրա՛յ
պետէրտէն տախի վար տըր . քի սօն
բա կէօրէճէյիլ :

Իրօթ'ս . Վ : Լ'նճագ՝ Պետրոս
տիր պայտը ֆազըր ատամճըք ըտը .
իմանընտա սարբըրպ քէնտի էֆէն՝
տիտինի ինքեար էթմէքտէ տախի իլք
օլտու . վէ ոլու տէյնի գայիֆլէք՝ թէ
մէլ թաշնա եազըջըր միւհ. քէմիլէ
տուլա մինատիպէթ ալաճագ շէյ տէյ՝
իլ տիր (1) :

Գրեգ . Վ : Սինե'օն , էկէր Վրիս -
տանեայլըղա եազըջըր սահիհ մահ -
ճուպըղըղուն էօղլունէ վուգուֆ օ -
լայըտըն . սիլիւր իտին քի քիշնկն
թագտիրաթ ու դապահաթընը մէյ՝
տանա չըգարըպ ֆասլ էթմէք լայըգ
րէվա տէյիլ տիր . ալէլ խուսուս՝ էօյ :

(1) Գլուխ 1, Կեդէցւոյ . թղթ , 10, 11 :

լէ սկիւր ատամընք թի՛ գասրահաթընտ
սկտէլ միւքէմմէլ նէտամէթ կէօս -
թէրմիշ, վէ կէօղ եաշըյլա գասրա -
հաթընըն գայտընը հէքք ու բէսիտ
էյլէմիշ: Վէշկէ ճիւմէմիղ տախի
թագսիրաթըմըղըն հագգընա օնուն
կիպի կէօղ եաշը տէօքմիւշ օլայըտըդ:
Պունտան գաթինսուր, Լփէնտիմիղ
քէնտի Լկեղէցիօնին հիւքմիւնիւ օ -
նա վէրմէք վստ էթտիյիտէ՝ հէման
օլ անտէ օլ մէսնէտի օնա վէրմէտի .
Քադաթ տէօնիւ ալ տօղրու եօլա կիր -
տիքտէն սօնրա քէնտի գարտաշարը
նը տախի տինէրինտէ գալիլէյէճէք
խտի (1): Ղարիէնին հուղուրունաա
Քրիստոսու ինքեսը էթտիյի անտէ՝
քէնտինէ տահա Լկեղէցի իւղէրինէ

(1) Լու գուերըբեմն դարձցիս՝ և հաստա -
տեպցեմ զեղբա: ս. քո: (Ղուկ. Լվ. 32):

մէմուրիյէթ վերելմէմիշ օլուք , իլն
վատ օլունմուշ ուտու :

Բրօթէյ . Վ : Լ՛յ Պետրոս , պու
հիւքիւմէթի նէ վագըթ ալոր աէր-
սին :

Գրիգ . Վ : Սուրբ Զօհաննէսին
եազարդը Աւետարանին սօն գլու
խունու աչօգն . ծնտա պուլուրսուն
քի՝ Եիսուս Քրիստոս Պետրոս ա .
ուարեալա պարզ ափար իքէն կէօ-
րիւնտիւ . վէ պու պարզ ալլամասը
նրն տախի հիքմէթի վար ըոր , չիւն-
քի պատէհու Լ՛ֆէնտիսի իցիւն ճան
ափայլոյ գաղանաճաղընա տէլալէթ
խտի . վէ ինտան ալճըլարընըն տախի
Պաշը օլաճաղըր : Օլտէմ Լ՛ֆէն-
տիմիղ ծնա տէտի . « Պէնիմ գուզու
լարըմը վէ գօլունլարըմը կիւթ » :
Վ է կիւթմէք լաֆղընտան՝ սահիպի
հիւքմ պուլունան չօպանէ ուաճի օ :

շան ճէմի իւրզմէթ ու մէմուրիէթ-
լէր աննաշըլըր . քի մէմուրիէթի գօյ-
ուն վէ գուգուլարը կէզտիրիպ կէօ-
զէթմէքտէն իսլարէթ տիր : Ղէմի
Հայրապետէր վէ Վարդապետէր՝
պու իշար օլունան գուգուլ լաֆղըյ՝
ա Նկեղեցիտէ պուլունան հաւա-
տացեալ ճէմաաթը աննարլար : վէ
գօյունլար, գուգուլարըն վտլիտէսի օլ-
տուգլէրի էճիլտէն՝ գօյուն լաֆղըյ-
լտ տա Ղապքեալլար վէ Հայրապետ-
լէր վէ Նպիսկոպոսլարը աննարլար :
Պու հալտէ Պետրոս առաքեալ տէյ-
իլ ետլընըղ ճէմասթըն, իլա օնլարըն
ջօպանլարընըն ջօպանը օլմուշ օլուր :
Նֆէնտիմիղ՝ Պետրոս առաքեալա
մախսուսէն կէօկլէր Փատիշահլըղը-
նըն անահգարլարընը տախի վատ էթ՝
մէմի՞մի տիր (1) : Իմտի՝ անահգար

(1) Մատթէոս, Ժ. Գ, 19 :

ըւղէթի հիւքիւմէթի վալէայէ մէն-
սուպ օլտուլու՝ Յայտնութիւն քի-
թապընըն քէլամընտան տախի մու՝
այան տըր . “ իշթէ աղիզին վէ տօլ-
լու սէօլէյիճինին , աչար՝ վէ քիմնէ
դափայամազ . վէ դափար՝ վէ քիմնէ
աչամազ (1) , տէտիյիտէ պու տուր :

Խաչատ : Վ չադաա՝ պիր էվին ա-
նահդարը՝ օլ էվին սահապընտա՝ օ-
լուր . վէ պու միւնդալ իւղըէ Սուրբ
Պետրոս Ալահըն էվինին սահիպի օլ-
մուշ օլուր . վէ պու էվ տախի՝ Եկե-
ղեցի տէտիյիմիզ տիր :

Բրօթէս . Վ : Անահդարըն պաշ-
լուզ նիշանէսի օլմասընը պէնտէ ին-
քեար էթմէմ : Վ է անահդարլարը
թէսիմ էթմէք , վէ պաղլայրպ վէ
չէօզմէյէ սէլահիյէթ վէ գուտրէթ վէ

(1) Յայտնութիւն . Գ . 7 :

մէմուրիյէթ վերմէք, պունըար հէփ-
սիտէ պիր տէմէք տիր : Գալոր բի՝
Յիսուս Քրիստոս Սուրբ Պետրոսա
տէտիլինի ճէմի առաքեալարա տէ-
տի . “ հէր քիմի քի տիւնեա իւզէ -
րինտէ պաղարտանը՝ կէօկտէ տախի
պաղանմըշ օլաուն . վէ հէր քիմի քի
տիւնեա իւզէրինտէ չէօգէրսէնիզ՝
կէօկտէ տախի , չէօղիւլմիւշ օլ -
սուն (1) ” : Ելլէ իսէ՝ Պետրոս ա -
ռաքեալա վէրիլէն դաւոր ու նու -
ֆուս՝ ճէմի առաքեալարա տախի
վէրիլմիշ տիր (2) :

Գրեգ . Վ : Չիւնքի Յիսուս Քրի-
ստոս էֆէնտիմիզին՝ կէօկէր Փա -
տիշահըղընըն , եանի Լէկեղեցինին ա -
նահդարընը մախուսէն վէ այրըճա

(1) Սաաթէոս . ԺԲ՝ . 48 :

(2) Գլուխ Լէկեղեցւոյ . ԹՂԹ . 43 . 14 :

Սուրբ Պետրոսսա վերմէսի սիղէ սըգ-
լէթ վերտիլնտէն , անահդար տէ-
մէյիլէ՝ չէօղմէք վէ պաղլամսօ հիւք-
միւ աննաշլըրա՝ դարար վերմէյէ
մէճպուր օլույօրսուհուղ : Վէ անի-
տէ կէօյա տալայը քիւլլիէն գաղան-
մը կիպի Յիսուս Քրիստոս Ճէմի Ը-
ռաքեալարա պիր այար հիւքիւմէթ
վերտի տէրտէնիլ : Ընճագ պիլէսի-
նիզ քի՝ կէօկէր Փատիչսհլղընըն ա-
նահդարը մախսուսէն վէրիլմէ պիր
պլէա իհսան տըր , քի Լփէնտիմիզ օ
պիր առաքեալարընա վերմէ միշ տիր :
Վազաա՝ առաքեալարա անահդար
լաղըրտըր հիչ էթմէյէրէք՝ եալընըզ
“ տահիհ տէրիմ՝ սիղէ , հէր քիմի քի
եէր իւղէրլնտէ պաղլարսանըլ՝ կէօկ-
տէ տախի պաղլանմը օլուհն . վէ հէր
քիմի քի եէր իւղիւնտէ չէօղէր սէ-
նիլ՝ կէօկտէ՝ տախի չէօղէլմիւ շօլ-

սուռն , տէտի : Անճաղ Պետրոս առա-
քեալ՝ քէնտի Ալահըղը հագգընա
օլ աշխար շէհատէթի վէրմէ իլէ՝
պէտէլ օլարագ օնա պիր քէրէմի
մախսուտէ ինամ էտիք՝ վէ էմալին-
տէն տախի ֆէրգ ու թէմյիլ էթմէք
իսթէյիպ , ախէր առաքեալարա էթ-
տիի իհոանտան զլատէ պիր շէյ իհ-
սան էթմիշ օլմալը տըր . եանի՝ անահ-
դար լաֆղըյա աննաշըլան , պիր մէ-
մուրիյէթ վէ միւսիրլէք մէսնէտի
տիր :

Բրօթէս . Վր : Արին Ալադապետ՝
էկէր Վաթօլքէրին վէ սիղն տէ
տիյինիլ վէ ճհ իւզըէ Պետրոս առա-
քեալն ախէր առաքեալարա սաշ-
օլուք , բույի զէմինտէ տախի Յի-
սուս Վրիստոսուռն վէքիլի մութլա-
գը օլտուղն , պէօլէ աշխարար ըտա՝
կէօկէր Փատիշահըղընտա հանկը :

միզ պէօյիւք օրաճաղըդ տէյի առա-
քեալլարն իջնտէ նէ՞ իջն մարա-
լոս չըգմալը լտը (1) :

Գրիգ. Վ. Նէ՞ իջն պատարտը՝
զննը շու քիւջիւք քիթապտա սէօյ
լէտիլնիդ սէօյիւ (2) պու մահարտէ
թէքիւլ զեքը էթմէյօրսունուդ . չօգ
աղլըլա եաղըրիւ տըր . վէ աղիդ քի-
թապլարա նէ՞ տէքէճէ հիւրմէթ ու
իթիպար էթտիլնիդի էյի կէօսթէ-
րիւ : Օ իրա Մ. Է. տարանն քէլամլա-
րնա սիզ տախի պիւր թագըմ իպրէթ
ալընհաճագ քէլամլար իլսվէ էտիբ՝
օնլարը տա Լ. ֆէնտիմիլին աղզնտան
'չըգմաղա շայէսթէ կէօրէրէք օնա
սէօյլէթմիլնիդ : Վ է սիդին գալ-
լնիդէ կէօրէ , “ էկէր ֆիլիսօֆը Սուրբ

(1) Սատթէոս . լ ի . 4 :

(2) Գլուխ Լ. Կէղեցւոյ . Թ. Ղ. Թ . 15 :

Պետրոս տիկէր առաքեալլարնն պա-
շտօնուշ օրայրտը , օրան միւճատէ •
լէյէ Լփէնտիմիզ , պէն Պետրոսա՝
խիթապէն Լկեղեցիմի սու թաշն իւ-
ղէրինէ եափաճաղլմ տէտիմ իսէ՝ սիղ
պէնիմ ֆիքրիմի աննամատընըմը •
սու սէօղիւմ իլէ աննատըրըմքի՝ ծնու
սիզին ճիւմէնիզտէն պէօյիւք թու •
թուք՝ տիւնեա Փատիշահլղընտա
տախի՝ սէրչէշմէ էթմիշ իմ՝ տէմէլի
խի տէրսինիզ : Պունուն ուլա՝ կէօյա
Բաթօլքլէրին պօշ իտտիատընը մէյ
տանա չըգարըս պէմէ ֆաշ էթմիշ •
օլույօրսունուղ : Լիճադ սու արատա
սղընըղ պաշնըղտա փէք թօք օլմա-
մալը : Օ իրա “ տիւնեա Փատիշահ •
լղը ” լաֆղըյլա իֆատէ էթտիլինիզ
Լփէնտիմիզին ախէր պիր մահալտէ
“ պէնիմ Փատիշահլղըմ պու տիւն •
եատէն տէյիլ ” տէմէսինէ մուղայիլ :

տիր (1)։ Պունտան գաթինաղար, էվ-
վէլտէն սէօյէտիլիմի պունտա տախի
Թէքէրրիւր էտէրիմ, շէօյէքի Պետ-
րոս առաքեալ Յիսուս Քրիստոստան
քէնտինէ վատ օլունան մէսնէտէ՝
Քրիստոս Յարուծիւն ալտրգտան
սօնրա մալիք օրնուշ օրնաղէ, պու սու-
րէթտէ՝ Լփէնտիմիղին չարչարան
քքնտան էվլէլ՝ պաշլըգ մատտէսի
իւղէրինէ առաքեալլարն իչինտէ մա-
ղաղա զուհուր էթմէսի Թաճիւս օ-
լունաճադ պիր քէյֆիէթ տէյիլ տիր։
Վէ պու տախի իհթիմսլտրքի՝ պիր
Թարաֆտան Լփէնտիմիղին Յօվհան-
նէս աւետարանիչէ կէօթէրտիի իֆ-
րսթ մուհապրէթ նիշանէլէրի, վէ
պիր Թարաֆտան Պետրոս առաքեա-
լա էթտիի աղիմ վատլէր՝ առաքեալ

(1) Յովհան։ ԺԲ. 36։

լարն իջնէ ֆրդա պրրագբայ, վէ
շու սէօյիւքիւք մէսնէտինի պիր թա
գըմը պիրինին՝ վէ պիր թագըմը տու
օլ պիրինին հագգընա աննայարագ ,
մարաղա մահըս պունտան իճապ էթ
միշ օլմալը : Գալտը քի մէդքիւր քի
թապտէ ճէսարէթինիզի տահա իլէ
րի վարտըրարագ . Օ Էքեդեանըն Էվ
լատարընըն վալիտէսի Էվատուարը ի
չիւն կէօկէր Փատիշահլըղընտա շէ
րէֆը պիր մէսնէտ իսթիտաւը իչիւն
կէլտիյինտէ՝ Լֆէնտիմիղըն սէճաէյէ
լայրգ աղղընտան “ սյու օլուր շէ
տիյիլ տիր , պէն օլ մէսնէտի ախէրինէ
եանի՝ Պետրոս առաքեալա վէրմիշիմ
ճէվապընը իչիթմէլ իտի (1) ր : Վ Է

(1) Դո բանը անհնարինէ : Լս այն
տեղը արդէն մէկ ուրիշի մը տուած եմ,
այսինքն՝ Պետրոսին : (Գլուխ Լ, Կեղեց
ւոյ , Թղթ . 16) :

էինէն ոլմահարտէ՝ էկէր Վաթօլիքէ-
րին խոտիստընտա սահիհլիք սուրէ-
թի օլայըտը՝ Լփէնտիմիզ Յիսուս ոլ
դարըյա մութլադա պու միսիլլի ճէ-
վապ վերմէլի խոի տէյի զիքր ու իշար
էտէրսինիզ։ Աճապա էյի աննայա
պիլմի՞ն մի իմ։ Վէնտի կէօլլէրիմէ
ասիսի ինանամայաճաղըմ կէլիօր։

Խաչատ։ Տօղրուսու Հոգին սուր-
բուն իլհամըլլա ետաղըլմըշ օլան աղիզ
քիթասըլսրա պու միսիլլիւ մանէա
վերմէք՝ Հուգին սուրբու զէվգլէն՝
մէք տիր։ Վէ էկէր՝ Ղրիգոր Վար-
դապետին տէտիյի կիպի ֆիլ հագը-
գէ Լփէնտիմիզ պաշլըգ մէսնէտինի
Սուրբ Պետրոսա վէրմիշ իսէ՝ պէօլլէ
պիր մինասիպէթսիզ քէլամը ծնա
սէօլլէմէք՝ Յիսուս էֆէնտիմիզէ
շայէսթէ օլան ըայէթէ գարջի պէօյ-
իւք խաթա իշլէմէք տիր։

Բարթէս. Ք : Լֆէնտիմիլ Յիսուս
Քրիստոս միւսգարէք լիտանը իլէ “ սի
զին իջնիդոտէ պէօյիւք օլան՝ քիւճիւք
կիպի օլսուն (1) ” ք վէ մուտիրինիլ
խրգմէթճի միսալի օլսուն տէմիշ
տիր (2) : Պու սուրէթտէ՝ առա՝
քեալլարըն իջնտէն պիրինի այրըրպ
տա ծնու օ պիրէրինէ պէօյիւք վէ
պաշ Թախսիս էթմէնին վէճհի նէ
օլմարը (3) :

Խաչատ : Լ պրին պիլիւմիտինքի պու
տէօյլէտիյին լսգըրտըրար պաշլըղը վէ
հիւքիւմիւ չիւրիւթմէտիքտէն մաս
տէ՝ վար օլսուղունու տախի տապիթ
էտէր եօլըւ տուր : Օ իրա իջէրին՝
տէ պիրիտի ախէրինտէն պէօյիւք օլ-

(1) Սատթէոս. Ի. 26 :

(2) Սատթէոս. Ի. 26. 27 :

(3) Վուխ Լէկէղեցւոյ. ԹՂԹ. 18. 19 :

մտա՝ մէմուրիյէթինտէ քէնտինտէն
քիւփւիւնէ վէ խատէմէսինէ մէ
նէնտ օլմադ՝ թէնպիհի լուղումուդ
պիր շէյ օլուրուտու : Տէմէք օլույոր
քի՝ հէփսիտէ պիր պիրինէ մէսավի
օլմայրք՝ պիր փայէտէ տէյիլէր խի :
Գրեգ . Վ : Հունու փէք էյի սէօյ
լէտին խնչատուր : Նփէնտիմիլին պու
քէլամընտան մէրամ՝ շու տուր քի ,
քէնտի չորագլարը կէրէք մէսնէտլէ
րին վէ կէրէք պէօյիւրլէրին տիւն
եաճա պէօյիւր պուլունան Փատի
շահ վէ՞ փալիլէրին դուրուրիյէթ իլէ
հէօքիւմէթ էթմէլէրինէ միւթա
պրգ թուլթմայրպ՝ իլլա մէմուրիյէթ
լէրինին իճրասը խուսուսունտա քէն
տի իթաաթլարընտա օլան ճէմաաթ
լար կիպի մահճուպ տավրանմայլարը
տըր : Վ է պու սէօհպէթ իլէ՝ պաշ
օլանլարա թուլթաճաղլարը միւնա :

նիպ թափուրու էջրէտիբ՝ տէյիլ քի
Սինեօս քարողիչն տէտիյի կիպի
պէջիւքլիւք հէօքմիւնիւ մահվ էթ
մէզ, իյլա՝ ղիյատէ մէթանէթ վէրիւ :

Բրօթէս. Բ. Ֆազանթ՝ էկէր Սուրբ
Պետրոս տա ճիւղի պէջիւքլիւք վէ
հիւքլիւմէթ էսիւրի օլմուշ օլայրուր՝
Պօղոս առաքեալ Մնտիոքտա էթտիյի
կիպի՝ իւղիւնէ պարասպար ծնուն հա
րէքէթինէ գարջը տուրմուր մու ու
տու (1) :

Գլիգ . Վ . ՄՆսանա տահա պիւր
պայաթ . վէ չօգ տէֆա ճէվապը վէ
րիւմիւ գարջըլդ տահա : Տինլէրինի
ալիւմաղա չալըտորդնրդ տաֆտէրուն
քիմնէլէրի սէթը էթմէք իջիւն՝ շէ
հատէթինի ագտէմճէ մագպուլ :

(1) Գաղատաց . Բ . 11 :

Թու թտուղուն Սուրբ () գոտինոս (1)
 վէ Սուրբ Նիպրիանոս վէ Սուրբ Գը-
 ըիգոր վէ Մտուածութիւն իրմինն
 անսոր աթասը օրան Սուրբ Թովմաս
 քաղկեդէ տիղ տախի ճէվապ վերէ-
 տիլկրիգ քի՝ պու դէքը էյլէտիլն մա-
 րապայա պախս օրան մատտէ՝ Տէն մատ-
 տէսի տէյիլ իլլա՝ Եէհուտի այնընձա
 մինասիպ կէօրիւլէն ատէթլէրին հա-
 լէա իճրա օրանմատընըն ճայիղ կէօ-
 բիւլիւր կէօրիւլմէմէսի իջիւն իտի :
 Չիւն քի Պետրոս առաքեալ շու ա-
 տէթլէրին թէրք օրանմասը ճայիղ
 օլտուղունա գանմըշ օլմաղլէ հաչուն
 Ընթէքիէտէ քի Եէհուտիլէրտէն քը-
 ըրիտոննէոյ օրանլարըն՝ եէնի քրիս-
 տոնէայլարա տախի սիւննէթ օլմապ-
 վէ Մովսէսախան Օրէնքի գապուլ

(1) Նամակ. ՉԼ. . ԹԿ. . 22 :

էթմէք ֆարդ տրր տէյիւ խոտիա էթ-
տիքլէրինի Պօղոս առաքեալտան խա-
պէր ալաբգտա՝ ծնւարա աղլմ՝ Թա-
ղըր էթտի (1) : Լ'նճադ՝ Պօղոս առա-
քեալ ըլա մարագալարը վաղթընտա՝
էլ հալէ թիւ հաղիհի իճրասը մինասիպ
կէօրիւլէն պիր առէթ իւղէրինէ մու-
դահասէ օլունտու . եանի՝ հէմէն շիմ-
տիտէն Վովսէտախան օրէնքին թէն-
պին էյլէտիյի առէթի գալաբրմալը՝
մը . եօխաա տահա միւտտառէ էթ-
մէլի՞ մի : Օ իրա՝ Սուրբ (Գ) օտտինու
սուն Թարիֆի իւղըէ Վովսէտախան օ-
րէնք. օլ վաղ ըթ էկէրչի էօլմիւ շիւտիւ
խէտէ՝ ճէնաղէսինի տէֆն էթմէք .
տէ էինէ բայէթ լալըգ ըտը : Պա-
սուրէթտէ Պօղոս առաքեալ քէնաի
սինի իիւթիրալէ վէսիլէ օլմագտան սա-

(1) Գործք առաքելոց . Ժ. 1, 10 :

գընարունգ՝ իջին՝ Տիմոթէոսուն
սիւննէ թ օլմասընը մէրամ էյլէտի (1)
Պօղոս առաքեալն պաւսաճը պ տա
Պետրոս առաքեալա գարջ սէօյլէ
մէտինտէ հագգը վար ըտը : Օ իրա՝
պաղը քէրթէլէրտէ պէօյլէքլէրին
մէսէրա Նղասըն թէնպիհլէրինէ գար՝
ջը հարէքէթ էթտիքլէրի կէօրիւլ
տիւքտէ՝ հագ եէտինտէ օլարագ օն
լարըն սէօյլէտիինի գարջլամագ՝ տէ՝
յիլ տալթ ճայիլ, իլըս՝ քիշիյէ պօռճ
պիլէ աստ օլունմուշտուր : ()նուն
իջին պունուն գարջլըղը՝ « Քաթօ-
լիք օլմամանըղն սէպէպլէրի » տէյիւ
ջոգարաղընըղ ճիւղիւնիւղիւն պէ՝
շինճի սէպէպիինէ ռաճի պիւր մատտէ
տիւր . քի սիլ պու քիթապճըպտան
Նեստուռիլէրէ պօլ պօլամասի տա-

(1) Պործք առաքելոց , Ժ, Գ , 3 ,

ղըթմիշ սընիրդ : Պետրոս առաքեալըն
պէօյիւք լի յիւնե վէ նուֆուտունա
գարշը օնտա իսլաղ էթտիյինիդ ճէ՛
մի շէհատէթլէր՝ այրըճա սիզէ մախ
սուս օլուբ , վէ զարսթէ մախլ օլան
զիհնիդին եանլըշ աննաշըլմըշ օլտու
զու սէօզէր տիր :

Իսաչատուր : Բթօթէսթանդլարըն՝
բէնտի իսթէտիբլէրի կիպի աստուա
ծաշունչա մանէա վէրմէլէրինին սէհվ
ու սուգաթընըն հագդընտա պէշինճի
ախշամբի միւքեալէմէմիզտէ սէօյլէ
տիյին սէօզէր զիհնիմէ էյիճէ եէր
էթմիշ տիր՝ Վարդապետ : Վինեօռ
բարողիչ կէթիրտիյի շէհատէթլէրին
ճիւմլէսինիտէ եանլըշ աննամըշ վէ
պօղմուշ տուբ : Գալտըբի մարազալը
մատտէլէրին միւսթագիլ հաքիսի Ե
կեղեցի օլտուղունու մի՛ք էյի իսպաթ
էթմիշ օլտուղունտան , շիմտիտէ Պետ

րոս առաքեալն պաշօլմաւորնա տայ
իւ Եկեղեցիսն վերտիյի չէ հատել թի
տախի իպրազ էթմէնի խթէրիմ :

Եկէր պու Առաքեալն իւզէրինտէ
Եկեղեցի պէօյլէ պիր մէսնէտ թա-
նըր սա՝ պիւ տախի գապուլ էթմէյէ
վէ միւթի օլմաղա պօռճլու ուզ . վէ
պուստան պէօյլէ Բրօթէսթանդ . Սի-
նեօւլարը գօյ վէրիւիւլ ագըլարընա
նէ կէլիւսէ՝ Օնու իթիգատ տէյի
թութսունլար :

Ղրիգ . Վ : Պարոն Խանգատուր . է-
կէր Սինեօւ քարողիչն Ֆիքրի տօղրու
օլտա՝ մարաղամըզ չափուգ պիթէր .
վէ սէնինտէ Բրօթէսթանդլարը Ե-
կեղեցի չէրաաթը հուլուրունա տա-
վէթ էթմէնտէ՝ հապդըն վար : Վ է
հէր քիմքի պուսու տիյնէմէք իսթէ-
մէզսէ՝ Եֆէնտիսիլլին էմրի չէրիֆի
միւճէպիւճէ՝ իմանաըզ վէ մապէյնի-

միղտէ ա՛լեանէն միւթթէհիմ կիպի
թութուլմալը տըր (1) : Վէ ումա-
րըմքի Հայոց Լեզուցիականին տախի
պու խուսուտուս Բնդհանրական Լե-
զուցի իթիգատընտան ֆէրքի օլմա-
տըղընը խարսթ էտէպիլիրիմ :

Կարապ : Լ՛հ . Սինեօն քարոզիչ :
Կերէք Վանտա վէ կերէք ճէմի Հայ-
աստանտա պուլունան՝ միլէթիմիզ
էսքի Ղփնաւորլարըն վէ Վարդա-
պետլէրին սէօղլէրինէ օլգատար գա-
վի պէնտ օլմուշ տուրլար քի , էկեր
սէօլլէտիլին ծնլարըն սէօլլէտիլինէ
ղըթ կէրիսէ՝ հէրնէ՛ գատար ուաճօն
թանրը ատամ օլտան տախի՝ սէօղլէն
հագ թութուլմալ :

Ղրիգ . Վ : Կարապետ աղայ . ճէ-
նապին իսթէտիլինի սէօլլէ՛ , պէն շիմ

(1) Սատթէոս . Եւ . 17 :

տի տինիմիլին աղիւզ էմանէ թինի եէ-
տիմիզէ թէսլիմ էտէն Ղգնաւորա-
րմըզն վէ Վարդապետութիմիլին՝
չէհաաէ թինի իսրաղ էտիբ : “ Պէյն
էլնաս սէօյէնիւրի կիսի՝ պիր թաշը
լա իքի գուշ վուրաճաղմ ” . հաթ-
թա սէօհպէ թիմիլի սըրասընտա Վուրբ
Պետրոսուն առաքելական հիւքիւ-
մէ թինէ վէ պաշլըզնա վարիս օլուբ
խիլաֆէթ էտէն՝ Հռոմայ հայրա-
պետի օլտուղու տախի՝ իսաթ օլու-
նաճագ տըր :

Իրօթէս . Բ : Պու թաշ չօդ գուվ
վէ թլի կէլտի վէ զարայրտա ճանրմա
տօգան տը , հէլէ պաւաղմ :

Խաչատ : Սինեօն քարողիչ շմտի
սրայրլըր . չափուդ պիր շիշէ գօլնեա
սույու եա սիրքէ կէ թիրլին :

Կարապ : Եա նէ՞ իշիւն Պրիդոր
Վարդապետ տային մուպահասէ :

մինտէ Փափը օրթայա կէթիբի: Պէն
Բրօթէսթանդլար ըրա իւլֆէթ էթ]
մէյէ պաշայարը պէրի կէօրիւյօրում,
քի՛ ճնլար Փափըն խամինտէն գօր]
գայօրլար :

Խաչատ : Պէլի, չօճուգլարըն փէրի
վէ ճինին աւրնտան գօրգտուգլարը
կիպի պուհլարտա շու խամտէն խէվֆ
էտէյօրլար :

Բրթ'ս. Բ. : [չա՛] ութեր վէ կալ
վինին ուհլարը, սիգի եարտըմումա
չաղըրըրմ'. շու նեռէ գարշը ճէնք'
լէ շոյինիզ վագըթ սիգտէ օլան գուվ
վէթ ու ճէտարէթէ շիմտի պէնի տա
խի իլհագ էտին . . . Սէյլէ պագա]
լմ Վարդապետ . Փափըն սիգին
էվիլլ զաման Վարդապետէրինիզ վէ
ճըգնաւորլարընը ըրա նէրտէն մի]
նաոիպէթի օլույօր :

Վրիգ . Վ. : Պիր վագըթ Հայլար

տախի սիր թագըմ եալանձը քիմսէ-
 լերին սէօսիւնէ գափըլըս՝ Երթէս
 թանգըս կիպի Փափըն իսմինտէն
 սիլէ գօրգարըս ըտը : Աքին՝ շիւ
 քիւրէր օլտուն . սիրադ միլէ թիմիդ
 տէ իլմ ու թէրսիէ արթմըշ օլմաղը-
 լա՝ շիմտի օլ սըրալըս կէսիշ տիր :
 Աէ օնըսըն էն մէշուր վէ մէմ
 տուն Աարգապետլերինն տախի
 պիլիմ կիպի Եկեղեցինն Պիր պաղը
 վար տըր տէմիշ օլտուգըսընը խօշ-
 լանարագ տինէյէ ճէք տիրլեր . վէ օլ
 պաշտա էվիլէտէն Պետրոս առաքեալ
 ըտը : Որտն ճիւսարընտա Աղանդ
 դալէսինն պէյի Իվանըն օղլու՝ Կա-
 խիկ մահլէղլի Յովհան որտնեցի
 նամ Աարգապետին սէյլէտիյինի
 տինէյին : Պունուն հայը քիթապ-
 լարը վար տըր . վէ շէհատէթինէ տա-
 խի շիւպհէ օլունմադ . շիւնքի քէնտի

վագ թընտա՝ եանի օնտէօրտիւնճիւ
 'Դարտա՝ Ունիթօռ նամըլա միլէ՝
 թինտէ պուլունան Քաթօլիքլէրէ՝
 խառիմ օլմուշ ուտու։ Լ'նճապ պոնգ
 քի Պետրոս առաքեալն իւզէրինէ
 վերտիսի քարոզտա նէ՞ սէօյլէր (1) ։

(1) Լ'րդ՝ տէրն մեր Հիսուս Քրիստոս
 զէորս յատկութիւնս ունի . որ միայն առա
 անձին նմա վայելէ։ 'Եսլա՝ զի է Քրիս-
 տոս սկիզբն և հիմն Եկեղ'ցւոյ։ Լ'յալէս
 առէ Պօղոս։ Եւ զայն յատկութիւնս ետ
 առաքելոյն Պետրոսի , յորժամ ասաց .
 դու ես վէմ, և 'ի վերայ այդր վիմի շի-
 նեցից զԵկեղ'ցի իմ։ Երկրորդ յատ-
 կութիւն , որ Քրիստոս միայն է Վլուխ
 տմենայն հաւատացելոց , որպէս ասէ Պօ-
 լոս։ Եւ զայն գործս ետ Պետրոսի . յոր-
 ժամ ասաց . դու կրչեսցիս Կեփաւ , որ է
 զԼուիս առաքելոցն։ (Կեփաւ լուղէթին

« Լէֆէնտիմիզ Յիսուս Քրիստոսուն
» տէօրտ մախպուտիյէթի վար : Լիլ
» վէլքիսի Պօղոս առաքեալ գալլին :

ասլը Սիւրեան լիսանընտան օլմաղըւա՝
թաշ տէմէք տիր : Լաքին՝ պու Վարդա-
պետ՝ Լաւնանիճէ Քէֆալի լուղէթէն
ղանն էտէրէք Վլուխ՝ պաշ՝ աննտմշ
ըսա տա՝ սէօղիւն գուլվէթինէ քէտէրի
եօգ տուր) : Լորրորդ յատկութիւնն է,
զի Քրիստոս է հովիւ ի կեղեցւոյ, որպէս
ասէ Լւետարանիչն : Լա եմ հովիւ քաջ,
եւ այլն : Լա զայն շնորհաց առաքելոյն
Պետրոսի, յորժամ ասաց . արածեա՛ղոջ
խսրս իմ եւ ըզշառինս իմ : Զորրորդ
յատկութիւնն է . զի Քրիստոս է գատա-
ւոր ըստ այնմ թէ՛ զամենայն գատա-
տանս ետ որդւոյ . եւ զայս ասաց Պե-
տրոսի . զոր միայնգամ կապեցես յերկրի,
եւ այլն :

ԴՆ (1) : Լնճագ քէնտխինէ մախ-
 ուս ոլուբ , Լկեղեցինին սաշը վէ
 Թէմէլի օլմադ տոր . վէ պունու
 միւսթագիլէն Պետրոս առաքեալա
 վերտիյի , սէն Թաշարն . վէ պէն Լ-
 կեղեցիմի պու Թաշն իւզէրինէ
 ետիսաճաղըմ տէմէսինսէն պէյան
 տոր : Լքինճի մախսուսիյէ Թի եինէ
 Պօղոս առաքեալ գալլինճէ ճէմի
 Տաւատոցեալլուրա պաշ օլմադ
 տոր . պու մանսուպու տախի՝ օլ-
 Լաքեալա , սէն Կեփաս չաղըրլա-
 սըն տէմէսի իլէ վերտի . եանի՝ ա-
 ռաքեալլսրն սաշը վէ սէրվէրի
 տէմէք տիր : Իւջիւնճիւ մախսու-
 սիյէ Թի՝ Լկեղեցինին չօպանը օլ-
 մադ տոր . նիճէ քի տէնմիշ տիր Լ-

(1) Լ. Կորնթա . Գ . 11 : Լպեսա .
 Բ . 20 :

« Լեւտարան ժառոտ . պէն իյիտ չօյան
 « ըմ (1) . վէ մէղքիւր առաքեալը
 « սլու ըլւթսկէ՛ գուգուլարըմը վէ
 « Գօյունըարըմը կիւտէսին տէյի է .
 « մըր էթմէսի իլէ իլհագ էյլէտի :
 « Տէօրտիւնճիւ մախսուսիէթի՛ հա
 « քիմի մութլագ օլմասը տըր . վէ
 « պու նուֆսու ճէմի հիւքիւմէթ օ
 « նա վէրիւմիշ տիր . վէ եինէ հէր
 « քիմիքի եէրտէ պաղլարսան՝ կէօկ
 « տէ տախի պաղլը օլտուն քէլամըն
 « տան ալքեար օլուր (2) » : Օլքա
 ղողուն պիր ախէր մահալինտէ տա
 ին՝ Պետրոս առաքեալը՝ նուր բու
 նարը վէ առաքեալարըն շէրէֆի
 թէսմիէ էտէր : Վ՝ անական Վ՝ արդա
 պետ , քի օն իւշիւնճիւ դարըն մէշ

(1) Յովհաննու . Ե . 14 :

(2) Սատթէոս . Ժ . Գ . 19 :

հուր միւէլլիֆլէրինտէն տիր , հարց
մանց նամ քիթապընտա , ճէմի Լ .
ռաքեալարըն իջնտէ՝ Քրիստոսուն
քէնտի ելիլէ Սկրտել օլմադ շէրէ .
ֆինէ նայիլ օլան՝ եալընդ Պետրոս
առաքեալ տըր . վէ ախէր առաքեալ
լարը Պետրոս Սկրտել էթմիշ տիր
տէր : Ի՛ցլէ իսէ՝ պուլ քէյֆիյէթ տա
խի՝ Բոսթանթանդլարըն իրահմինի .
նէ մուղայիր տիր . չիւնքի օնլար ճէ-
մի առաքեալարը հիւքիւմէթտէ մէ-
տովի թութարլար , լաքին պուլ ալիւմ
իսէ՝ Պետրոսուն մէրթէպէսինի օ՛
պիրլէրինքինտէն ալէա վէ իւսթիւն
պիլիյօր : Սէգքիւր Վանական ալե-
մին չըբաղը մէշհուր Վարդան Վար-
դապետ՝ քէնտինին իրասուց նամիյ-
լէ եաղտըրը նասիհաթնամէ քիթա-
պընըն պէշինճի պապընտա՝ Պետրոս
առաքեալը Գլուխ առաքելոց թէո՝

միէ էտէր վէ պունըսորն ճիւմէ՝
սինտէն էփէլ պէյն էլնաւ Իմաստա-
տէր խամի իլէ միւշէրրէֆ օրան Յաւ-
հան օձնեցի, Պետրոս վէ Պօղոս ա-
ռաքեալսորն Տօնասմբութիւնու
կիւնիւ հալէա՝ Լիկեղեցիսիզատ օ-
ղունան Շարական քիթապընտա՝
Քրիստոս էֆէնտիմիլէ խիթապէն՝
« Լաքեալսորն միւնթէխէպ կիւ-
ն ըիւհիւնիւն սրաշք օլմապըղա , տա-
րատէթլիւ Պետրոսու Լիկի տինէ
պաշ վէ Լիկեղեցիէ թէմէլ թէամիէ
որ էլլէտին տէր (1) » : Պունա նազա-
րէն՝ Սուրբ Լուսաւորիչ Հայրամբ-
տան ալաբապ , սրու անէ տէկին՝ Լ-

(1) Որ գերագոյն ընտրելոց դատուց
անուանեցեր լինել զԵրանէլին զՊետրոս
գլուխ Սուրբ Հաւատոյ՝ ճիմն Լիկեղեց-
ւոյ : (Շարական . Կանոն . ԺԺ) :

աքերապետ վէ Վրուխ առաքելոց՝
 լուղէ թէրինին եաղնիզ Սուրբ Պետ-
 րոս առաքեալ հազգընտա իսթիմալ
 օրունտուղու թարիֆէ միւհթաճ օշ-
 մայրբ, քեաֆէյի շիւսհէտէնաէ պերի
 տիր : Աստուածաբանութիւն իլմին-
 աէ տէրքեար օլան հիւնէր վէ քէս-
 կինլիի ճիհէթի իլէ՝ օն իքինճի դար-
 տա միլլէթիմլիլն իլմնաէ միւշերրէֆ
 օլան, վէ կաթուղիկեայց մեկնու-
 թիւնու իամի իլէ եազուրդը քիթա-
 պրդա հալէն նամտար օլան Սարգիս
 Վարդապետ, Յովհաննէս խուլ նամ
 Վարդապետէ խիթապէն թահրիբ
 էթաթի ըխապէսինտէ, «էֆէնտիմիզ
 Յիսուս Քրիստոս՝ Պետրոս առա-
 քեալը աին ու իմանա պաշ վէ տէր-
 վէր վէ թէմէլ նասպ էլլէտի տէր » :
 Վէ ախէր պիր մահալտէ տախի
 « Պետրոսուն էլլէրի ազիմ Հոռմայ

Ճհրինտէ Եկեղեցիւն թէմէլ պրագ-
տը տէր (1) ։

Բրթս . Բ : Պատիմուն պէրու
Հայրարն պիր հիտէսի Հռոմայ Ե.
Կեղեցիւննէ թապի օլա կէրիշ օլ
մապէ՝ ծնարրն քիթապարընտա պու
միսիլիւ Ճհատէթլէր պուլունմասը
թաճիւպ օլունաճաք պիր Ճէյ տէյի
տիր :

Գրիդ . Վ : Պատիմարըղըմըդ իդ
թիգսոր հայը վազըթտան պէրու՝
Եկեղեցիմիդոն վնգա՝ պու կկալի
Ֆրըդալըդ վէ այրըղդ վար իսէտէ .
Կէթիրաիլիմ Ճհատէթլէրին վիտառէ
գուվէթլի օլմասը իջիւն՝ սիդէ Յով-

(1) Բրիստոս կացոյց նոցա գլուխ և
առաջնորդ և հիմն հաւատոյ զերջանիկն
Պետրոս . . . Պետրոսի ձեռքն հիմունս
արկին Եկեղեցւոյ ՚ի մէջն Հռովմ :

Հաննէս Արտունեցի, Վանտիան Վարդապետ, Վարդան Վարդապետ, վէ
 Սարգիս Վարդապետ կիպի տէօրթ
 զաթ ատր վէրտիմքի, Օնլարըն՝ Վա-
 թինլէրին տօթու օլմատրդլարը ամ-
 մէյէ մալիւմ տիւր : Քիլիսէնին սիւր-
 լիլինէ աղա օլտուղումուղ վազթըն
 թէվարիլէրինի գարըշտըրաճագ օլ-
 սագ նէ տէյէճէյին գալըր : Եկեղե-
 ցիէ կէօթէրիլէն աշգ ուրայէթ թա-
 սիլլէրինի օղուտուղունտա՝ մութ-
 լագա Հումայտա Էաղըրմըշ տիւր զանն
 Էտէճէքսին . Էմաղ օլարագ շիմալիլք
 շունլարը իշար Էտէլիմ : Եղլ ու ֆա-
 ղիլէթի ճիհէթի իլէ Բոթէթմանդ-
 լար սէյնինտէ սիլլէ մէտհ օլունան
 իլիւնճիւ Բնեովկենտիտա Հումայ ֆա-
 վընա՝ Գրիգոր Բսկիրատ նամ Կա-
 թուղիկոսումուղ Եաղարղը մուհապ-
 սէթ նամէսինտէ օլ Հայրապետէ՝

“ Քրիստոսուն Վ էքիլի մութլագը ,
 վէ ծնուն էլիլէ Հռոմայտա պինա օ
 լունուպ՝ տիւնեանըն ճէմի Եկեղե-
 ցիլէրինին Վ յալիտէսի օլան Եկեղե-
 ցինին պաշը իսմինի վէրիը (1) ” :
 Վ է պիր աղ աշաղլտա քէնտի իջլւն
 տախի (2) . “ Յիտուս Քրիստոսուն
 գուլու , վէ Լիւսհըն քէրէմիլէ ճէ-
 մի Հայլարըն Կաթուղիկոսու , վէ ճէ-

(1) Գերակատար գլխափոխանդ Քրիստոսի , և հաստատեալ ՚ի նմանէ ինքնագլուխ պետդ Եկեղեցւոյն Հռովմայ , որ է մայր ամենայն Եկեղեցեաց աշխարհի :

(2) Գրիգոր ծառայ Յիտուսի Քրիստոսի և շնորհօքն Լստուծոյ Կաթուղիկոս ամենայն Հայոց , և որդի Սուրբ Եկեղեցւոյդ ձերոյ , որ է հիմն օրինաց ամենայն Քրիստոնէից :

«Պ. Բրիտանեայարքն Նոմոնուն
Թէմէլի օլան Եկեղեցիներն էվասը
Գրեգոր տէր» : Պու Գրեգոր Կաթու-
ղիկոսուն խալէֆի Սեծաբարոյ տէ-
նիլէն Յովհաննէս Կաթուղիկոս, եինէ
մէղքիւր Իննովկենտիոս իւջիւնճիւ
Փափա հազրէ Թլէրինէ եադորըը մէք-
Թուպունտա՝ Հայոց Եկեղեցի իջիւն
Հռոմայ Եկեղեցիսինին ռէվիւլիւ
զըը տըր տէր : «Քէզալք» Գրեգոր
Սիսեցի Կաթուղիկոս՝ Հեթում Փա-
տիշահրմըզա Թահրիր էյլէտիյի մէք-
Թուպունտա . « Հռոմայ Եկեղեցի-
սինին ճէմասաթը իղ, սլաշ քիւրսիյէ
եադըն օլտուղու միսիլիւ Ելլահա
տտիսի եադըն օլուք ճիւմիլէ Եղիզ
Փէտէրլէրիմիզ կիսլի՝ ճէմի իլմու հէ-
մայէի Ելլահաան ԹապատուԹորը |
ախզ էթտիքլէրինէ մէսին՝ սլիզ օն-
չարըն ճիւմիլէսինիտէ գապուլ էտէ :

րիզ տէր (1) ։ Իսկ լատա՝ սահիհ պիլէս
սին քի կէրէք Թահրիրաթլարը վէ
կէրէք Թարաֆլարրնտան մախսուսէն
կէ օնտէրալքլէրի մուրախսապար տէ
լալէթի իլէ Հոտմայ աթոռունա Թէ
վազու էտիք իթաաթ էտէն Կաթուն
դիլտո՝ վէ Փատիչահընդ վէ Վար
դապեալէրիմիլին ճիւմլէսինիտէ պի
րէր պիրէր սայաճազ օլտագ՝ պաշա չը
դաճագ շէ) տէյիլ տիք ։

Իսաչատ ։ Եւ Լըմէնի Լկեղեցիմի
ղին իշպու Լկեղեցիլէր վալտէսիլէ

(4) Սեք ընդունիմք զամենայն քը
րիստոնեայք Հոովմայ Լկեղեցւոյն՝ զի
այնք մերձ են առ Մատուած , որպէս և
առաջին Մթողոյն , և անընդմիջաբար
ստանուն յաստուծոյ զամենայն իմաստու
թիւն և զինամք , որպէս մեր Սուրբ
Հագրքն ամենայն ։

գատիմ օլան տօսթլուգ վէ պիրլէնի
պիլիմ Վարդապետէրիմիզ վէ Քա-
հանայլարմըզ նէ իջին պիլէ աշի-
քեար սէյլէմէյօրլար : Հիչ պիր էվ-
լատ՝ համքեօւլիւք լէզալէթինէ եր-
թիքեասլ էթմէյինճէ՝ քէնսի սէպէ-
պի հայաթը օլան վալիտէսինի ին-
քեար էթմէք, եախուտ ծուռ կէօզ-
տէն պրրադմազ էտէ պիլիլէֆի : Օլ-
րա էյի աննատըմքի՝ Հայոց Եկեղե-
ցիտէ՝ տիւնեա իւզէրինստէ պուլու-
նան տայիր Եկեղեցիլէր միսիլլիւ,
պու ափրտէ տիւնեանըն հէր քէօ-
շէսինէ տալ պուտազ՝ սալըպ կէօլկէ
վէրմէքտէ օլան շու ճէսիմ իսառտալ՝
աղաճընըն պիր տօյը տըր :

Գրիգոր Վ : Օնա նէ շիւքհէ, հաթ-
թա Սուրբ Լուսաւորիչ հայրըմըզ
տախի՝ կէրէք Վարդ Քահանայու-
թիւհու վէ կէրէք պիւթիւն Երմէ :

նիսթանը քարողել է թմէք սէլահիէ-
թինի, Գայսէրի Լպիսկուպոսու Սուրբ
Վեռնիգիոսուն վասն թաօրլա ալ-
մասընտա Սուրբ Քիլիսէաէն ալմը
օլտու : Օ իրա՛ Սուրբ Վեռնիգիոս-
տա Կարգը քէնտի Պատրիարգընտան
ալմը ըտը . վէ պու Պատրիարգ խսէ՛
էմոալէրի օլան ճէմի ախէր Պատրի-
արգլար՝ կիպի , օլ վաղըթ Հռոմայ
Հայրապետինէ թէ պաաթ վէ ինդը-
ատ է թմէքտէ խոիլէր : Պու սուրէթ-
տէ տէմէք օլույօր քի Սուրբ Ի ուսա-
ւորչտէն պու կիւնէտէք զուհուր ի-
տէն Լաթուղիկոսլարըմըզըն պիր պիր՝
էրինտէն ալտըզլարը դուտրէթ ու
նուֆուս վէ սուհանի հիւքիւմէթին
աորը քէօքիւ վէ նիհայէթի Պետրոս
առաքեալըն յաջորդու օլան զաթլա-
րա տայանըօր :

Իսաչատ : Պէօլէ օլտուգու հալտէ

դէմանը գատիմտէ՝ հէր սիր Լեւոն-
 ցիտէ պուլունան առաջնորդլար ան-
 ճագ՝ Քրիստոս է քէնտիմիզին պիղիմ՝
 սուսուղլուլունուլու աէֆ էթմէք ի
 չիւն թէրթիպ էթտիյի թաշտան ա
 քան էպէտի բունարըն սուլունու
 աղղընըդա եէթիշտիրմէք իչիւն տի-
 ղիլմիշ քիւնկ միտալի տիրէր : Իմտի՝
 պու քիւնկիւն աղղը հէր նէ ճիհէթ
 իլէ գափանըրտա՝ օրտան ադաճագ
 ապուհայաթ սու բունարընա սօղրու
 կէրի թէփտիյի կիպի : () Լ թէմէլտէն
 այրընն Լեւոնցի՝ տախի սուսուղ
 թսուլա կիպի մախսուլտան քէսիլէ-
 րէք գուրուլուպ սօլմագտա օլուր :

Կարապ : Թամամ : Պիղիմ Լմերի-
 գալը քաբուլիլէր տախի՝ Հայոց Լ-
 կեղեցիի պէօլէ սուսուղ գալույ՝
 գուռուսուլ սիր պաղէյէ թէշպիհ
 էտէրէք՝ մախսուսէն պուսու թաղէ :

լէմէք վէ սուվարմագ իչին Ամերի-
գոստոնն պուրայա տագ կէլիշ օլույ-
օրլար :

Գրեգ. Վ : Կիւղէլ ամնա՝ պունըր
Երեմիա մարգարէնին Թարիֆի իւղ-
րէ (1) , քէնտի պաշարընա տիպի տէ-
լիք վէ սու Թու Թմաղ առնըճ եաբ-
մըշ օլմալէրի իլէ սուվարմագա սույու
պիլմէմ՝ նէրէտէն պուլաճագլար :

Խաչատ : Պարոն Կարապետ : սա-
դալըգ էտէյիմ տէր իքէն սուսուղ
չէշմէյէ տիւշիւշ օլտուղունու չիւն
տի աննայօրմուսուն :

Կարապ : Սէրամղէֆք օլտուգտան
սօնրա , պէն տախի սիպին իչին սու-
յու չէքիլիս գուրումագ իւղիւնիւ
Թու Թմաւշ պիր տէրէ իչինտէ չասալ
լայան պալըղա պէնղէրօիւիղ , վէ եա-

վաշ ետվաշ սու չէքելիւդ՝ սիղն աղբ
պէթ գումտա պըրագաճադ տէյէ
պիլիլիմ:

Բրօթէս, Վ: Շու իքի տօսթու-
մուղուն՝ պու միսիլիւ մինաոխայթ-
սիղ թէշտիհէր իլէ պիլի պիլիլի ի-
լէ սէօհայթ էթմէլէրինին սէպէպի
սէնսին Վարդասպետ: Պունլարա
տայմա Փափա վէ Հումայ ըսգըրուր-
սը էթմէք նէ՞ ըսղմ:

Գրիգ, Վ: Պէնիմ պու մատտէ իւ՝
ղէրինէ տահա չօդ սէօյլէյէճէքլէրիմ
փսր տըր: Չիւնքի տէմինքի զէքր էթ-
տիլիմ Հայրասպետլէրիմիղն՝ վէ Վար-
դասպետլէրիմիղն չէհատէթի հադ-
րէթինիղէ փէք եագըն վաղըթըդ
մատտէ կէօրիւնէպիլիլի, չիմախտէ օլ-
տուղունու միւթալտա իտէրէք: |
Սուրբ Գրիգոր | ուսաւորիչ իլէ Սեդ-
բէստրոս Հայրասպետին մասլէյիմտէ,

Թաբաթէյն մագպուլ թու թու լան,
վէ օլ տէվիրտէ Լըմէնիսթան Փատի-
շահը պուլունան Տրդատ իւէ Կո-
տանդիանոսուն Հռոմայ տէվէթի
Իմբէրաթօռու պուլունան տախի,
մագպուլ կէօրիւք իմըստըբլարը
ահտնամէյէ կէլէլիմ: Պու ահտնա-
մէտէն էյի ֆէրզ էտէպիլըսին, քի
Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ քէնտի-
սի Եկեղեցիներն պիրլը մատտէսինի
գապուլէթմիշ օլտուղու ախըն ֆար-
զընտան տըր տէյիւ թու թար ըմըշ:

Խաչատ: Չօգ էյի օլուր: Պէն տա-
խի պու ահտնամէյի աննամագըղը
ղայէթ արղուլարըմ:

Գրեգ. Վ: Սէգրիւր ահտնամէնին
ֆիլըրի թէրճիւմէսի շու տուր (1):
« Իշպու սէնէտ Հռոմանըն սղիմ »

(1) Ստորագրեցաւ Տրովարտակա Տը-

Փափաքը Սեղբեստրոսուն էմբիւթ
մէօրհիւրէնտի , , օլ Փափա առա-
քեալարըն սէրվէրի վէ Պետրոսուն
վէ Պօղոսուն վէքիլի օլուս' սէմալի
անահթար ըլա' իւղէրինէ կիւն տօլ-
լուտան պաթըլա տէկին Ճէմի Վը-

րամանաւ մեծի Պապուս Նոովնյեցեոց
Սեղբեստրոսի , աթոռակալի գլխաւորաց
առաքելոց Պետրոսի և Պօղոսի . որ երկ-
նաւոր բանալեօք ունիմք զիշխանութիւ-
նըն 'ի յարեւմտից' մինչեւ յելս արեւոս
'ի վերայ ամենայն ազգաց և լազանց Վը-
րիստոսադաւանից , կապօղ և արձաւօղ
'ի յեկինս և յեկրի , և հրամանահան
հզօր յ'նդհանուր Եկեղեցիս Վրիստո-
ի : Ուստի 'ի հրաւիրմանէ հոգին Արք-
քոյ հասին առ մեզ հզօրք Հայոց մեծն
Տրդատ արքայ Հայոց և կենդանի վկայն
Վրիստոսի և մեծ խոստովանողն սէք

Րիստոնեայ միլլէթէրին իւզէրինէ՝
հիւքմիւ վար տըր : Ահօկտէ վէ եէր-
տէ պաղլայըճը վէ չէօղիւճիւ տիւր .
վէ Վրիստոսուն իւմիւմի Ալեղեցի .
սինէ էմրէթմէք գուտրէթինէ մա-
լիք տիր : Իմտի՝ աղիղ ռուհուն տա-

Պրիգոր Առասուորիչն ամենայն արեւե-
լեց և հիւսիսոյ . սիրելի եղբարք մեր ՚ի
Վրիստոս , և բուն բարեկամք բարձրա-
գահ իշխանութեանս մերոյ , և հաւատա-
րիմ հազարապետք խորին խորհրդոց մե-
րոց , ժամանեցին ՚ի սեսութիւն տեղւոյս ,
տէրունական տանս արեւմտեան և արեւ-
ելեան , ժառանգ սրբոց , և զլիաւորաց՝
առաքելոցս , և փոխանորդի սոցա պատ-
ուհալ Պապիս : Իսկ կամքն աստուծոյ
և միջնորդութեամբ Սուրբ Լստուածած-
նին և Սուրբ Լուսեղոցն և ամենայն սրբ-
ոց , երկոքին արքայք՝ և երկոքին Հայ-

վէթիւնէ պիգէ վառը օլտուլար Լը-
մէնի միլէթինին սերվէրէրի վէ հէօ.
քիւմտարլարը օլտն Լըմէնի Փատի-
շահը ազլմ Տրդատ, վէ Վրիստոսուն
հալի հայաթտէ շահիտի վէ մուգիւ-
րի ազլմի՝ վէ ճէմի շարգ ու շիմալէ

րապետքս և երկոքին աղղս Հոովմայե-
ցիքս և Հայքս միաբան և միախորհուրդ
համաշունչ և զբարբ գրեցաք միմեանց, և
ուխտից դաշինս հաստատեցաք յաւիտե-
նական 'ի միջի մերում առաջի փառաց
փայտեայ նիշանիս Վրիստոսի, արիա-
կան Լատինացիքս և անյաղթելի թոր-
գոմաջիքս : Եւ յաղաղս հաւատարմու-
թեան հաստատուն և ան շրջելի ուխտից
մերոց, զահագին և զանգին զանապական
սրիւն տեսուն մերոյ Յիսուսի Վրիստո-
սի 'ի մեշանս խառնեալ գրեցաք Փրէրք
միմեանց արեւմտեան և արեւելեան ազգ-

նուր վերիճի (Ղուսաւորիչ) Գրիգոր , պիղիւմ Վրխտոստոս մուհապետի զարտաշարքը , վէ մէսնէտ ու հէօքիւմէթի ճէլիւէմիղին աղիւ վէ տատրգ տօթլարը՝ վէ աղիւմ սըւլարլոնղըն սըռստաշէրի՝ իշպու շարգ ու զարպ սէմթէրինտէ Բլսհնէ Էվինին վէ Վաքեալարըն սէրվէրի օլան աղիւ Պեսարոս իվէ Պօղոս առա-

քըս . որք Հաւատ և սէր և միաբանութիւն պարտիմք միմեանց , որպէս և եղբայրացելոյն մերոյ Վրխտոսի Լստոսի . ճգնելով ՚ի վերայ միմեանց մահուչաի , և մեռանելով ՚ի վերայ միմեանց յօժարութեամբ , սիրելեացն միմեանց սիրելի լինելով , և թշնամեացն թշնամի : (Թուղթ սիրոյ և միաբանութեան Ալրոյ Ղուսաւորչին [և Սեղբեստրոսի , եւ այլն : ՚ի վերջն Լգաթանգեղոսի] :

քեալարն , վէ պունլարն խլաֆէ-
թիլէ շէրէֆեապ օլան Փափըն զյ-
արէթինէ կէլտիլէր . . . Անճապ՝ Ա-
լահն ըէյիլէ վէ Սուրբ Աստուա-
ծածինին վէ Սուրբ Առաքեալարն
վէ ճէմի Աղիլէրին սուալէրի շիֆա-
աթի իլէ՝ շու իբի Փատիշահլար վէ
իբի Հայրապետէր վէ իբի Արքե-
նիլէր , եանի՝ Հռոմալլար վէ Արմ-
նիլէր , եէքտիլ վէ եէք զէսրան վէ
եէքճիհէթ օլուպ , պիր պիրիմիզէ
գարտաշ եազըլտըզ , վէ Քրիստոսուն
շէրէֆլի աղաճտան նիշանընըն հու-
զըրունտա , իյիտ Աթիլիլէր վէ եէ-
նիլմէ պիլմէզ թորգոմաշիլէր մապէյ-
նիմիզտէ ագտ ու միսապ էյլէտիբ :
վէ պու միւհքէմ վէ պօղըլմազ ահ-
տըն մուգավէլէսինտէ սատըզ Գալ-
մամըզ իջին՝ Յիսուս Քրիստոսուն
պօղըլմազ հիյպէթլի վէ զիյգըմէթ

Գանձեր միւրեք բէսէ՝ գարշարդու՝
չարդ վէ զորայ թարաֆէրինտէ միւ-
թէմէքին իբի միլէթ պիր պիրիմի-
ղէ գարտաշ եաղըտըզ՝, վէ պիր պի-
րիմիլ հազգրնտա էմնիյէթ վէ մու-
հապսէթ վէ մու խոտէնէթիմիլ օլա-
ճադ տըր, վէ պիղէ գարտաշ օլան Քը-
րիստոս Ալահըմը կիպի էօլում հա-
լինէտէք պիր պիրիմիլղէ ղայրէթքէշ
օլուպ, վէ քէնտի հիւսնի բիզամը
ըս՝ պիր պիրիմիլղին տօսթուհա տօսթ-
վէ տիւշմէնինէ՝ տիւշմէն օլարագ՝,
պիր պիրիմիլղին ուղուրունա էօլէ-
ճէյիլ :

Խաչատ : Վազրթլարըն նէ՞ գըտար
տէյիշիմիշ օլտուղունու սէյրէթ :
Փռէնկէրաէն այրըմըշ ըղ. վէ օնլա-
րըն տինի պիղիմքինտէն ֆէրքի տիր
աէյի պիղէ եութտուրմագտա կէզի-
օլար : Անճադ օնլար՝ Հոռմայ

Քահանայապետին տահիհ էվլատը-
րը տորդար • լաբին սիդ ծնա իթաաթ
էթմէյօրուզ :

Գրեդ • Վ : Սահիհ սին : Լ'նճագ
պու ահտնամետէ (1) , “ հէր քիմ.քի ,
պու գարարտան կէրի գալըրտա՝ Քը-
րիստոնէայլըդ խմանրնտան կէրի գալ-
մըջ օլտուն • վէ Լպէնին վէ Յու-
գանրն՝ վէ Լֆէնալիմիզի էօլտիւրէն
խախամլարըն անէծքինէ վարիս օլ-
տունլար : Սէլայիքլար վէ Լնսանլար
տէսինզէր , էօյլէ օլտուն • օլտուն
սէօլիւ ” :

(1) Իսկ որք վերջացին յայսմ վըճ-
ռէս՝ որոշեալք լիցին ՚ի քրիստոնէական
հաւատոց , և անէծս զԼպէնին և զԵր-
գայի և զտիրասպան Քահանայիցն ժա-
ռանգեացեն : Լսացեն Հրեշտակք և
Սարգիկ , Եղիցի Եղիցի :

Իտալացի : Պու նէ պէօյիւք անէծք :
 Ա. ֆիւ Լըմէի միլէթի՝ պիւ դաշ
 մտորուր տիւանէլէրին թագափրա :
 Թընըն սէտէմէօնի չէքէյօր : () Խտէ
 հալէա՝ պու կիւն քէնտօնի տահիհ
 Լէկեղեցիյէ տախիլ զանն էտէր : Ա-
 ճապ նէ իջուն՝ միլէթին ռուհանի
 պաշարը պու խուռուտա միլէթին
 զիհնիսի աշմաղար :

Իրօթէ : Ք : Քաթօլիկէր Զիդի
 տախի քէնտօնէրինէ ճէլս էթմէք ի-
 չիւն պու էպի ահմաամէյի քէնտի
 զայիլէթլէրի իլէ սիզէ ետթուուր :
 մուշար տըր :

Գրիգ : Վ : Սինէօն , պու ահա-
 նամէին եաբըլըք թանգիւմ օլմաուր
 օլ դըտար էպի տիւքի՝ թահգիլէ
 թարիխի պիլէ զայիւ օլմուշուուր :
 անճապ չունու պիլիլիւմքի պու դը-
 տար իւղէրճէ սէնէլէրտէն պէրի

միլէթիմիդ պէյնինտէ ինանըլը մագ
պուլ վէ միւթէպէր թութուլմուշ
տուր . հալէա՝ Սուրբ | ուսաւորիչի
վազթընտան իւղ էլլի երգ գըտար՝
սօնրաճա : Հայառտան մէմէքէթի
տին խուսուսուսուտա Վճէմէրին է
լինտէն սըգընթը չէքտիցի աօիրտէ՝
Մթամիդօլտա աանտալ նփչին օլան
փոքր թէտղ ոս Փասիշահտան իմտատ
իւթէմէք իչին միլէթճէ եաղըլան
մահղէր մինասիպէթի իլէ՝ ուիճալլա
ըը էսքի գույուտլարը եօղլատըղլա
ըընտա՝ պու ահտնամէնին գայտը օլ
վաղըթ օլուլունտու (1) : Սէ պու
ահտնամէնին քէլամլարընտան՝ Սոլ
մէս Խորենացի շէհատէթ ալըր (2) .

(1) Լեղիէ պատմու . Վ. Վ. թղթ ,
75 . Տպեալ . Կոստանդն . 1823 :

(2) Խորենացի . Բ . 83 :

Կիւռճի միլէթինի քրիստոնէոյ է-
տէն Նուռէ Կոյս հազգընա՝ Լճա-
թանգեղոս հաղթեթէրի , « Լճա-
թանգեղոսուն նագիլէրինին սըրա-
սընտա օրմայրս՝ անճագ օլ քիթա-
սըն էնճամընտա գայտ օլունան իշ-
պու տհտնամէտէ մուհարրէր տիր
տէյի եաղար (1) » : Վալար քի՝ պի-
ղիմ Լիկեղեցինին վագթը գատիմտէ
Հռոմայ Լիկեղեցիսիղէ պիր օլմասը-
նա՝ պու կիպի գուվիլէթլի ախէր իս-
պաթլէրիմիղ տահա վար տըր : Վա-
ւաղանագ իրք տէնիլէն քիթապըմիղ-
տա՝ Լպիսկոպոս ձեռնագրու թիւնու
մատտէսինտէ , Լպիսկոպոս օլաճագ
քիմնէ՝ սատտէթլի Պետրոս առա-
քեալա վէ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւո

(1) Լճաթանգեղոս . Թղթ , 411 .
416 . Տպեալ . Կոստանդն . 1709 :

րիւն ի թաաթ վէ սաստաղաթ է թմէյէ
 եէմին էյլէսին տէյի թա՛րիֆ օլու-
 նուր (1): Լաքին՝ սաստէթլի Պետ-
 րոս տապրեալս ի թաաթ է թմէք՝ օ-
 նուն պոչ օլտուղու Եկեղեցիյէ ի-
 թաաթ է թմէք տէմէքտէն զայրու-
 շէյ օլաճաղ: Պունա մէսինի՝ Քահա-
 նայ ձեռնադրութիւնունտա առփի՝
 « Զոռմայ հայրապետի Սուրբ Սեդ-
 րեոտրոտա թապի օլո՛ւր մուսուն »
 տէյի սիւալը . վէ Քահանայ օլսճաղ-
 քիմնէնին՝ « Սատրգլարըն էպէտի
 ղիբրի միւսարէք օլսուն » տէյի ճէ-

(1) Կամիս՝ դու երանելոյն Պետրոսի
 և Սրբոյ Գրիգորի Լուսաւորչին տալ ըզ-
 հնազանդութիւն և զհաւատարմութիւն:
 Եւ պատասխանէ նուիրեալն . այո՛, կա-
 միմ:

փապ վերմէսի (1) , Սեղբեստրոս հայ-
բապետին տին խուսուսունա տայիր
'քիթապը օլմատլընեօան ֆապաթ'
պու ահմնաօմէտէ մուհարրէր իթա-
աթա մէրպութ տուր : 'պունուն ի-
ջիւն Հոռմայ իթաաթընտան այրը-
լարապ պու գապահաթը 'միլլէթի-
միդէ իտխալ էտէն զաթ' Քահանայ
վէ Լպխսկոպոս հէր քիմ խէ ձեռ-
նագրել օլտուղու վապրթ էթտիյի
էէմինի այապ ալթընա շարբ չոզնա
միլլ տըր , վէ ծնտան սօղրա կէլէնլէր
տախի օ' եօլու թութմուշ օլմալէրի
իլէ ինտի պարխաէ , աղիմ գապահաթ
ուահիպլէրի տիրէր : Ընճագ' պու

(1) Աշակերտի'ս և հետեւիս Սրբոյն
Սեղբեստրոսի Հոռմայ հայրապետին :
'Եււիրեալն ասէ . յաւիտենական յիշա-
պահն արգարոց օրհնութեամբ եղիցի :

տախի իհիմալ տրբքի՝ պէլքի սօն
բատան կէլէն Լսիսկոպոս վէ Քա-
հանայլար սլու եէմինին մէֆհուժու-
նու աննամայարագ դապահաթլարը
պիր աղ խաֆիֆ օլա : Պուհոտան մա-
ատէ՝ Լկեղեցի ժողովքարընըն իչին-
տէ՝ ամին մատտէսինտէ ճէմի եան
ըշտան միւնէղղէհ տէյիւ Թանըտը-
ղըմըղ իբի ժողովքաւանտա շէհատէ՝
Թիմիզ վար տրբ : Պու ժողովքարըն
շուրուԹիսամէլէրինտէ Քրիստոնէայ-
կան մէղհէպին մէմուրլէրինին՝ իլը
սրաշը Հումայ օլտուղու աշիքեարէ
ղիքր օլունմուշտուր , վէ ճիւմլէմիզ
տէ սունա ընգըտտ ու իԹսաթ է-
տէճէյիզ : Լվլէլա՝ կանոնլարը Նի-
կիա ժողովքու կանոնլարընըն Թըպ-
գըրը օլմաղլէ կէրէք կանոնա գիրքի-
միղլտէ վէ կէրէք ախէր քիԹապլա-
բըմըղտա՝ իԹիպար սլուլմուշ օլան

Արդիկէ ժողովրդունուն օնունճու
կանոնունտա (1): “ Հումայէ կի-
տէնէր թէֆթիշ էթմէք իջլւն արիւ
զէլէրինի պիզիմ մուհապպէթլիւ պի-
լատէրիմիլ Յուլիսս հայրապետէ ի-
ֆատէ էյլէսինէր տէյի եազըրլը-
տըր ”: Իբինճի Բուն բարեկենդանըն
Շաբաթ կիւնիւ Լիկեզէյիմիզտէ Տօ-
նախմբութիւնս օլուր Կոստանդ-
նուպօլսոյ ժողովրդուն Իւջիւնճիւ կա-
նոնունտա . “ Բաթամպօլ Լպիսկոպու-
սու՝ Հումայ Լպիսկոպոսունտան
սօնրա՝ պաշ օլսուն տէյի եազըրլը-
տըր (2) ”. եանի՝ փայէտէ իբինճի օլ-

(1) Իսկ որք ՚ի Հումա՛մ երթան առ
սիրելի եղբայրն մէյ Յուլիսս հայրապե-
տըն , զպաղատանս զոր ունիցին՝ նմա
առլ պարտին զի նախ նա փորձեսցէ :

(2) Յետ Հումամա աթոռոյն՝ զաւա-

տուն . վէ պու՝ Հռոմայ աթոռու՝
նուն իւք վէ պաշլոգ մանէթինտէ
օլտուղունու օլ գըտար աշիքեսար
կէօսթէրիքի , պունու գապուլ էթ
մէմէք զայք պիր շէյ տէյիլ իլա՝ ա-
թալարմըղն Իմանընտան պըրլմազ
տան իպարէթ տիր :

Բթօթէս . Բ : Պիլ Բթօթէսթանդ
լար օ զիւիւմտէիզ քի՝ շու ժողովք
թապիր էթտիյինիզ մէհուք մէճլու-
քէր ալտանսս սիլիլըքէր : Պունըարս
պու գըտար իթիսար էտիր վէրտիք-
քէրի գարարլարը տախի նէ՝ իլուն
պէօյէ սըգը թութույօր տունուզ
պիլմէմ :

Գրիգ . Վ : Բթօթէսթանդըղըն
պէօյիւք էանըղարընը պիրիտէ՝ շու

գութիւն ունիցի Կոստանդնուպօլսի Լ :
պիսկոպոսն :

պաթը իթիգատ տըր: Չիւնքի պիղ
Լըմէնի Թայֆէսի՝ ճէմի Լպիսկոպոս
լար պիր մահալէ ճէմ օլտուգլարըն-
տա մէվճուտ Լկեղեցիի աշէքետը է-
տէրէր իթիգատընտայը: Նիճէքի
Լըրոպա տիւվէլէրի շուռութուն
ճա՝ Իւմերայի տէվլէթին պիր մահա-
լէ Թօբլանմալարընտա տէվլէթին վի-
ճուտու մէճլիսի օլտուգուլ աննաշը-
լը: Պունուն իչին՝ էկէր Լկեղեցա-
կանտան միւրէթթէս պիր մէճլիսի
եանըս պիլիսէ՝ Թէքմիլէն Լկեղե-
ցի եանըս տիւլէ պիլի իթիգա-
տընտայը: Սէ շու մինասիպէթսիգ
ճէվապընըր տաիի պունա էմսալ
պիր Թագըմ ույըունսուլ ըսֆլարը-
նըր ըս պէրասէր Զիգ Սըօթէսթան
դարա պըրագըրը: Պիղճէ՝ Սըգհա-
նուր ժողովըլըն վէրտիքլէրի գա-
րարըս՝ հոգին Սուրբուն վերախի

սիճիլէր՝ կկալի ինտիմիզտէ միւթէ-
սէր տիր :

Կաջատ : Պու՝ սուրէթտէ՝ հէրքիտ՝
քի Սթանպօլտա իլք տէֆա գու-
բուլան վէ Լէկէղէցիմիզտէ Կոստան-
դնուսօլտոյ Սուրբ ժողովք նամըլլա
միւթէսէր վէ միւշէրրէֆ թուլթու-
լան ժողովքուն գարարընա միւթի
օլմաղ՝ վէ Հռոմայ աթուռունուն
սրաշ օլտուղունու գապուլ էթմէզ |
խտէ՝ հոգին Սուրբուն սիճիլինի գա-
պուլ էթմէյիք՝ օնա գարչը կիւնահ
իչէմիշ օլուր : Վէ Սուրբ Լւետա-
րանտա՝ Հոգին սուրբա գարչը օլմն
կիւնահա անլա թողութիւն եօգ-
տուր տէմէյօր մու :

Գրիգ. Վ : Յիսուս Քրիստոսուն
միւնէվիլէր հայաթընա պիղի տախիլ
էտէն՝ Սուր Գրիգոր Լուսգւորիչ
օլմաղէ, օլ ազիզ իշիւն Հայոց Լէկ :

դէցինին իւր թէմէլ պըրադանը՝ վէ
Փէտէրի կիպի օլտուղունու ճիւմէ-
նիդտէ պիլիբոխնիդ: Իմտի՝ Սուրբ Պը-
րիգոր Սուտաւորիչ գաւլինձէ, վէ օ-
նուն թարիխինի եաղան Մգտթան-
դեղրտուն աղգընտան իշլթտիբ գայտ
էթտի իւղըէ՝ Քրիստոս էֆէնտի-
միդ Պետրոսու ձէմի Նկեղեցիէրէ
մէթանէթ գայաոր նասպ էլլէտի(1):
Եւ յիւ էիտէ՝ ախէր դիւիւմէրտէ կէ-
պէն քիմնէ՝ մութըպա Սուտաւորի-
չին տիննտէն այրըմը օլուր:

Խաչատ: Եւնի՝ տէմէք օլույթ քի
օ՛ կիպի գիւիւմէրէ սաբան բուն Հայ-
րդ հագգընտան տիւէյթ: Սաղմա
սրանա տու էօյէ կէքիւրքի՝ պաղէն սա-
պահ յամլարընտա ճիւմէմիդ աղիդ

(1) Երար զնա (գՊետրոս) վէմ հաս-
տատութեան ամենայն Նկեղեցեաց:

Կաթուղիկէ վէ Առաքելական Եկեղեցիէ կէմիշիղ (1) աէյերէք՝ օգուր՝ սունուղ :

Գրեգ . Վ : Սահիհ տիր Խաչատուր :
պու սէօզ Ժամագիրքտէ եաղըլ տրո .
հաթթա՝ յաջամ Ժամընտա տախի
պունուն կիսի պիր ախէր սուամըզ
սահա վար՝ քի “ ճիւմէյէ գաարը
Ալահա վէ էֆէնտիմիղ Յիսուս Վր
րիտոսուն Փէտէրի վէ սէլամէթ Վշ
լահընա , պիր թանէ ճիք աղիղ Կաթու
ղիկէ վէ Առաքելական Եկեղեցի ի
չիւն , վէ ընուն սէլամէթի իչիւն (2)
նիյաղ էտէլմ լաֆղըյըս օգուրուղ :
Խաչատուր : Ա՛հ , շու Եկեղեցինն

(1) Եկեղեցիս ամենեքեան 'ի Սուրբ
Կաթուղիկէ և առաքելական Եկեղեցի :

(2) Աղաչեսցուք զամենակալն Աստ
ուած զհայր տեսուն մերոյ Յիսուսի Վր

պիրէշիպ՝ պիր Թանէճիք՝ օլմաորնա
շղիլէն՝ նէ՝ գըտոր արզում վար :
Հմնիեա քի ազ վագըթտա ճիւմէ
միգ պիր օլաբ՝ վէ պիր Թանէճիք Ե-
կեղէցիցէ տախիլ օլարագ՝ գարտաշ-
լըգ մուհապղէթինին զէվքինէ միւյ-
էսէր օլայրաբբ . զիւրա՝ պիրլիյին սէ
մէրէսի սէլամէթ վէ ուհամթլըգ տորո
Պու պէլտէլէրտէ տինիմիզ պու կիւ
նէտէք վաճիպ իւլ հայրէթ օլան շու
պիրլըք օլտուղու անտէ՝ Սիւսիւման
լէր պիլէ ճէմի Վրիստոնեայլարըն իթ
թիֆագընը կէօրիւպ՝ Սուրբ աինի-
միզ օնլարըն կէօրիւնէ պիլէ զայէթ
կիւզէլ վէ մէմուհ պիր ուտուլ կէօ

քիստոսի՝ զթագաւորն խաղաղութեան
յաղագս խաղաղութեան , և վասն միայնոյ
իւրբ կաթուղիկէ և առաքելական Ե-
կեղէցւոյ :

ընդհանր տիր :

Գրիգ . Վ . Լ . Վէլե՛ Խանդավա՛ռ :
պու պեջլէ տիր . հէր նէ՛ վագըթ
քի Լմուհապպէթ մապէյնիմիլէ կի :
րիպ՝ խուսու՛մէթիմիլ տէֆ օլուր տա՛
հալընըղ սիլիմ՝ պիր պիրիմիլէ օլան
մուհապպէթիմիլէ պուգարագ Բրիս .
տոնեայ օլաուղու՛մուղու Սիւպիւ :
մանլար ֆէհմ հտէ՛ճէքլէր տիր . վէ
իւք վագթըն Եկեղէցիսինին աղալա :
ըր իլին Փութփէրէսթլէրին Բրիս .
տոնեայլարը կէօթէրէրէք “ պապըն
նասըլ պիր պիրինի սէվէյօրլար ” տէ
տիքլէրի միսալ . Սիւպիւմանլար տու
խի օլ քէլամը տէյէ՛ճէք տիրլէր : Ըն
ճապ՝ սիլ Բրօթէսթանդլար , պու
հանատէ իլիմիլէ կիրմիշ՝ պէյնիմիլէ
դամղա վէ մարագու թօխումլարը էք
մէյէ մէշղուլ սուհուլ . վէ սիլին գա
սիմ տինինիլի խարսալ էտիր էպքի

Եկեղեցիներով պիտի պարհետեն այլը՝
այն թիւրքիւ ուշիւունստու Ֆրուգայէ
պէտմիւշ օրան պիտի իթիւատա միւ-
լէթիմիդի տախտի ճէլպ էթմէտէ կէ-
ղիօրսունուդ: Պու պէտլէ իբէն բէն-
տինիդ՝ կէօյա սիդի սէվէր, վէ հա-
լմիդէ խբէյինիդ բիշէր կիպի կէօս-
թէրիօրսունուդ: Պու լաբիգալսինիդ
իթիգատրնըդտան էյի օլա, վէ սիդի
դարարա օղրաթմաղա Ֆիբրինիդ օլ-
մայա: Ենճագ՝ տախթէ տօսթ խան
չէրինէ օղրայրպ՝ էօլէն բիսնէ սէ-
ֆէրտէ վուրուլուպ եան պօղուլուպ՝
էօլէն կիպի օլմաղէ, էնճամը իբիտի-
տէ էօլիւ սայրլըրար:

Երբ թ'ս. Վ': Պու լագըրարն ըլա՝
պիդիմ Փափանըն տիւշմէնի օլտու-
ղումնղտան, օլղին տախտի՝ տիւշմա-
նընըղ օլտուղումնղտմալ աննաթ-
մագ իսթէրսին:

Խաչատ: Պէ՛րի, վէ պունու ու կէօ-
նէ աննամագ իջիւն Տրամաբանու՞-
թիւն պիլմէք հաճէթ տէյիլ: Չիւն՝
քի շիմոխէտէք զեքր օլունան ճէմի
շէհատէթլէր՝ Յիսուս Քրիստոսուն
խորհրդականն վիճուտի օլան Սուրբ
Եկեղեցիինն պիլլիյինէ խաբսթ տըր՝
լար: Պիր վիճուտու ն պաշընա միւթի
օլմալը տըրլար. վէ Եկեղեցիինն էշ-
քեարէ կէօրիւնէն պաշըտա՝ Սուրբ
Պետրոս առաքեալ տըր: Իմոի՝ օլ ա-
ղալարտան պիլլինէ՝ սէն պաշա իթա՝
աթ էթմէ տէյիլ էօյրէտէն քիմսէ՝
էյի հէքիմ օլմուշ օլմուր մու. Խայրը՝
Օ իրա ծնուն մերամը՝ օլ աղանըն խըր՝
բալանըք էօլմէսինի իսթէմէքտէն ի-
պարէթ տիր: Պու սէպէպլէրէ մէս-
նի սիղէրին պիղէ տէվա տէյի վէր-
տիյինիղ մուալիճէլէրի պիղ տահիհ
ղէհիր ան էսէրէք, սիղէ՝ հէքիմ սէն

թէնտինի սաղալթ (1) ճէ վատընը վէր՝
մէ լիւիդ:

Գրեգ. Ս: Պու տխշամքի տէճպէ՝
Թիմիդի շօդ ուղաթմամագ իշխան՝
Ռում վէ Լաթին Լեկեղեցիէրինին
միւթէպէր Սարգապետէրինին սու
սրապոտէ օլան շէհատէթէրինի սիր
թարաֆա պըրագմը ըմ՝ զիսա Ռում
միընթի Հումմատան այբըմագտան
էվիլէ՝ սու միլլէթին Հայրապետէրի
սու խուտուտա զիեատէ իդում է-
տէրլէր իտի. վէ Հումմայ քիւրսիտի-
նին Լեկեղեցիտէ քիւրսիի էվիլէ վէ
սրաշ օլմատընը Թանըմագ ղըմնընտա
հէփտինին շէհատէթի պիր սիյագ
իւղոէ տիր: Ս է էկէր սու մատտէ-
տէ Լըլահըն փարմաղը օլմատա ըտը:

վէ կկեր ոչ աթուա պու մէսնէտի
 Բրիտան քէնաիսի վէրմիշ, վէ հա-
 լէա տա տէվամբնա օ հիմնէթ էթ-
 միշ օլմատա ըսը՝ պու գըտար Փառի-
 շահլար վէ Հայրապետէր վէ Մ. աջ-
 նորգլար Նոանի թապխաթըն մէյլե-
 նէ գաբըյարադ հէր պիլի քէնաիսի
 նին պաշ օլմալարընը վէ ախէրինէ ի-
 թաաթա պօռճլու օլմաուրդլարընը՝
 կէօթէրմէյէ ճահալ թմէյիբաէ՝ իլլա
 ճիւմէսինին պիլտէն քէնաի հիւ-
 լքիւմէրինի քիւջիւրուճէք պիլ հիւ-
 լքիւմ տահլայի թանըմալա պիլ իթ-
 թիֆադ բաղի օլմալարը՝ աննաջլ-
 մազ պիլ չէ իսի։ Եկեղեցիաէ գա-
 ախմունէն պէրու Փափըսըն պու մի-
 սիլլիւ պիլ մէսնէտու ու իուֆուտա մա-
 լիք օլմալարը՝ տահիհ Եկեղեցիի ֆէրդ-
 էթմէյէ քիֆայէթ էտէր նիշանի լէ-
 ըին պիլի ալի։ Վէ պու նշանէ տա-

խի՝ հիբմէթ վէ միւճիգսթ նէվին-
տէն սիր չէ տիր : Լ'նճագ՝ Սինեօռ
'քարողիչ . պագալըմ պունա նէ տէյ-
է ճէքսին քի՝ Լ'րօթէ ոթանդ իթիգա՝
տընըն սէրվէրլէրի կիպի միւթէպէր
թութտուղունուզ քիմնէլէր , եանի՝
Լ'ութեր վէ Կալվին վէ ճնլարա էմ-
ռալ տահա տայրըլարը՝ ագրըլարը պոշ-
լարընտա օլտուղու վագըթ՝ Փառի
հագգընտա սէօլէտիքլէրի ճէմի Վա-
թօլիգլէրին սէօլէտիքլէրի կիպի տիր
Կէրչի սիզ՝ Լ'էեզէցի Հայրապետէ-
րինին քիթապլարընը օգումսղսանըզ
տա՝ պնզէն պունլարըն քիթապլա-
րընը օգումանըզ ֆէնա օլմազ :

Կարապ : Պու ինանըլըր չէ տէյիլ
տիր . չիւնքի Լ'ութերին մէրամը՝ էլ-
լէրնի Փառլարըն վէ Վարտինալա-
րըն գանընտա եայգամագ օլտուղու
վէ Փառիտան նգովլի օլուպ՝ Լ'էեզէ-

Յիտէն իխրաճ օլունտուգտան սօն -
րա տայմա պէօլէ սէօլէմիչ վէ եազ-
մըշ օլտուղու իւք ախշամքի միւ -
քեալէմէ միգոտ զեքր օլունտու :

Խաչատ : Սապոքնա վար սօնունտ
տիյնէլէլիմ . սիլմէգմիսինքի ճինլի -
լէր պիլէ սրաղէն ոահիհի Թանըրպ
Թագրիւր էթմէյէ մէճպուր օլուրլար :
Շիմտի Վարդապետ Յրօթէսթանդ
լարը ութանտըրմա իչիւն պունըարըն
սէօլէսիինի նապլ էյլէ սրագալմ :

Գրիգ . Վ : Պաշ իւսթիւնէ : Վ ու -
թեր՝ Սիլվէսթրօտէ Պրէյերա նամ
աստուածաբանա գարշը եազարղը
քիթապընտա , “ ճէմի ալէմին Թագ-
րիւրինճէ՝ Փաիրն հիւքիւմէթի Մէ -
տարանըն սէն Թաշըն՝ վէպէն պու
Թաշըն իւղէրինէ Նիկեղեցիմի պինա
էտէճէլիմ : Վ է պէնիմ գօլունըարմը
վէ գուղուրարմը սէնկիւտ . քէլամա :

ընա մէտնի տիր , սէմիշ : Ա՛յ պոռն-
տան սօնրա՝ “ հէր Վրիտոսնեայերն
տինի՝ Հոռոնց Լիկեղեցիտինին թագ-
րիր է թուխի տինէ մաւաֆըգ օրնալը
տըր (1) , սէօհպէ թինի տաի ի եազմըշ
տըր :

Աարապ : Ա՛յ տէրսին Աննօն քա՛-
րողիշ : Առթեր հապրէ թէրի պիղէ
Փափիտթա օրնալ լըղը՝ մը է օյրէս խօր :

Բրօթէս , Վ : Տօթում , կիւնէ շին
իւղէրինտէ՝ տէ լէքէլէր վար տըր . . :

Խաչատ : Ա՛յլէ՛ եմ : Ապին սիղծէ
Առթերին ապլընը շաշրտըլը վա-
գըլթար՝ ապըլը սէօղ սէօլէ տինի վա-

(1) Առթերին քիթապլայր . Ճիբո . Ա .
սահիֆէ . 173 : Պօսիւէ . Ռօթէսթանդ
քիլիսէլէրին (Ե)էպէտտիւլաթլա ըրնըն
նադլի . Ա . 21 :

գըթլարա թէսատաիւք էաէյօր :

Վրիգ . Վ : Կալվինին սէօյլէտիտէ
սրունտան ազ աջըդ տէյիլ տիր : Օի-
րա ճտաիւի “ Վլա՛ճ՝ իմանընըն քիւր՝
սիյի էվիլէրինի տիւնեանըն մահալի
մէրքէղինէ վաճ էյլէտի , վէ ճնա՛ն իւ-
ղէրինէ պիր թանէճիք Վահանայա-
պետ նաապ էյլէտի , վէ հէր . քէս պիր՝
ըլքուէ գաղըպ աէվամ էթմէք իշիւն՝
կէօղլէրինի ճնա տիրիպ սրագմաշա
մէճպուր տուր , ” (1) տէր :

Իսաչատ : Սինեճու քարոյիչ . տօղ-
բուտու Կալվին սէնաէն էյի սէօյլէ-
միչ : Պա տիւնեանըն մէրքէղնուէ
վաճ օլունուք , հէր . քէս կէօղլէնիւ
ճնա տիրիպ սրագմաւը ճայիլ օլան
ղաթ՝ սէնին Սթեյլ ինուէն զիյասէ

(1) Սահմանագրութեանց . Գ . 14 :

կիւնէջէ պէնզէր . չիւնքի Վլթեր՝
կէճէլէրի կէօրիւնէն գտն ուէնկին-
տէ լէքէլէնմիշ հապա իւֆիւնէթլէ-
րինէ վէ փառ ըթըպըրնա պէնզէր :

Գրիգ . Վ : Վլթերին տօսթու վէ
պաշըճա չըբաղը օլան Սեւանթթօ-
նուն տաթի թագրիլի պուներար կիպի
տիր : “ Նկեղեցիի նիզամընտա թութ-
մագ իչիւն՝ վէ Նկեղեցիին մէմու-
րիէթինէ նասպ օլունմուշ քիմնէլէ-
րէ նէզարէթ էթմէք վէ ծնլորն ի-
թիպատընը վէ փափաղարն իմանը-
նը թէճէստիւս էթմէք , վէ Նկեղե-
ցականճա մատտէլէր իւզէրինէ զու-
հաւր էտէն մարազալարա գարար
վէրմէք իչիւն՝ Նկեղեցիյէ պիր պաշ՝
ըպըմ տըր . վէ պու պաշ օլմատըրը
հալտէ տաթի՝ միւճէտտէտէն պէօյլէ
պիր մանտուպ իճատ էտիք պու ման-
տուպա պիրինի նասպ էթմէք մու թ-

լադա լազում ըտը տէր (1) : Վէ պու
միտիլիւ հիւքմիւյէ Փափա տին խու
սուսուենտա չօդ միլէթէրին պիր սի-
րիլէ օլան պիրլէթէրինին պիր թա-
նէճիք պաղը օլմուշ օլուր ” տէր :
Իւրի շէրիէ զայէթ վուգուֆ օլան
Վրօյիուս նամ ալիմ տախի, ֆիքրինի
կիլէմէյիք “ Փափուն պաշլըդ մէսնէ
տի ինքեար օլունտուղու հալտէ՝ մա՝
րազանըն նիհայէթինի ալմագ վէ նօ
մօսա գարար վէրմէք մոսհալ գա-
պիլինտէն տիր ” (2) . քէլամլարըլա աշի-
քեար էտէր :

• Կարապ : Նէ՞ աճայիք . Բրօթէս :

(1) Պօսիւէ, Բր թ’ օթանդ քիլիսէլէ-
րին թէպէտտիւլաթէնըն նագլի . Լ . 24 :

(2) Լ, կեղեցի սուհունա արզու նամ,
քիթապընտա :

Թանգար տա Քաթօլիկէր կիպի
սէջլէյօրլար, պէն պունտան պիր շէյ
աննայանայօրում:

Խաչատ: Լլէթ: Լպին Քաթօ-
լիկէրան Քրօթէթմանդար կիպի
սէջլէյէն հիչ եօդ տուր, սրագարմը-
սըն պու նաւըլ օլույուր:

Ղրիդ: Լ: Լանըշլըդտա պուլու-
նան քիմնէ, եախուտ՝ եալան սէյ-
լէմէյի քէնտիլէրինէ լշէտինէնլէր,
սրնպէն տօղրու սէջլէյէ պիլիլէր, նի-
ճէքի ֆէնտ առամլար պիլէ սրող վա-
դըթ էյի պիր տակէ իշլէյէ պիլիլէր:
Քալար քի տօղրու սէջլէմէյէ պըշ-
մըշ քիմնէ եալան սէջլէյէմէզ, սէյ-
լէտիլնտէ իամի տէյիշլըմէք իգթիպա
էտէր: Ասըրլէքի՝ իամի առիլ չոյան
քիմնէ առաւթ ռուս լուհո մու զոյ-
իւր պիր հարեքէթ էթմէտնտէ՝ իս-
մինի զայպ էտէր: Պունուն իշիւն:

Վաթօղիք քիլուէսի Բրօթէսթանդ՝
լարըրս միւճապէլէլէինտէ հիչ պիր
վազըթ քէնտի իթիգաաընս մուղայ-
իր սէօղէր սէօյլէյիպ եագայը էլէ
վէրմիշ տէյիլ տիր :

Բրօթ ս . Ք : () Լ վազըթլարտա՝
Բրօթէսթանդ իթիգաաընս տահա
պիր գարար վէրլըմիշ օլմաաըրը իչէն
օլ տէվիրտէ պաւլունան Վարդա-
պետէրիմիզ սէօյլէ սէօյլէյէ պլըմիշ
լէր իտէտէ՝ ծնտան սօնրա պաւ միսիլ-
լիւ եանլըջարա սիւշսիլիւմիւզ
եօզ տուր :

Ղարդ . Վ : Մ'ֆէտէրբին Սինեօն՝
քիչինին զամիրի՝ տայիմ քէնտի սէ-
սինի իչէթտիրիր . պաւնաւն իչէն՝
Բրօթէսթանդլարըն Մէլէքան յընը-
ֆընըն Վարդօվաջի խմինտէ Վար-
դապետէրինին պիրիսի՝ քէնտի քի-
լիտէսինէ շու գօրայ աննաջըլաճագ

Խաճօնու վերմիշ, վէ օլ վագրթառան
պերիտէ մէջուր տուր (1) : “ Լկէր
Քէնթըրպըրի ալքեպիսկոպոսու մէս
նէտինին քիւրսիւյի էվվէլ օլմատը՝
Մնկլիքան քիլիսէսինին պիրլելնէ
մուգթաղի վէ լաղլմ կէլյօրուսա՝
Րնդհանուր Լկէղէցիյի պիրլեքտէ
Թութմագ իլիւն՝ պէօլիւք Քահա-
նայապետին պաշ օլմատը նիճէ լա՝
զմուղ պիր չէյ օլույօր ” : Լիէր պիր
Մնկլիքան քարոզիչ տախի՝ “ իհթիմալ
տըր քի՝ Ռու միարը վէ Լութերական
լարը վէ Մնկլիքանլարը վէ Կալվինա-
կանլարը Լկէղէցիյէ տախիլ էթմէ-
նին վագթը կէլմիշ օլա . . . Շխմի՝
եւն Հռոմայ քահանայապետի, (Լկէլ)

(1) Չատագուլութիւն Վ Էրշխագեայ :

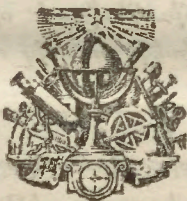
ղեցիլի քէնտի պիւրլէինէ խոխալ է -
տէրէք ճիւմէ հաւատացեալսորն
Փէտէրի օլմանը խալաթ էթմէնին
վազթը կէլիշ տիւր » (1) տէյի եազմը՝
տըր :

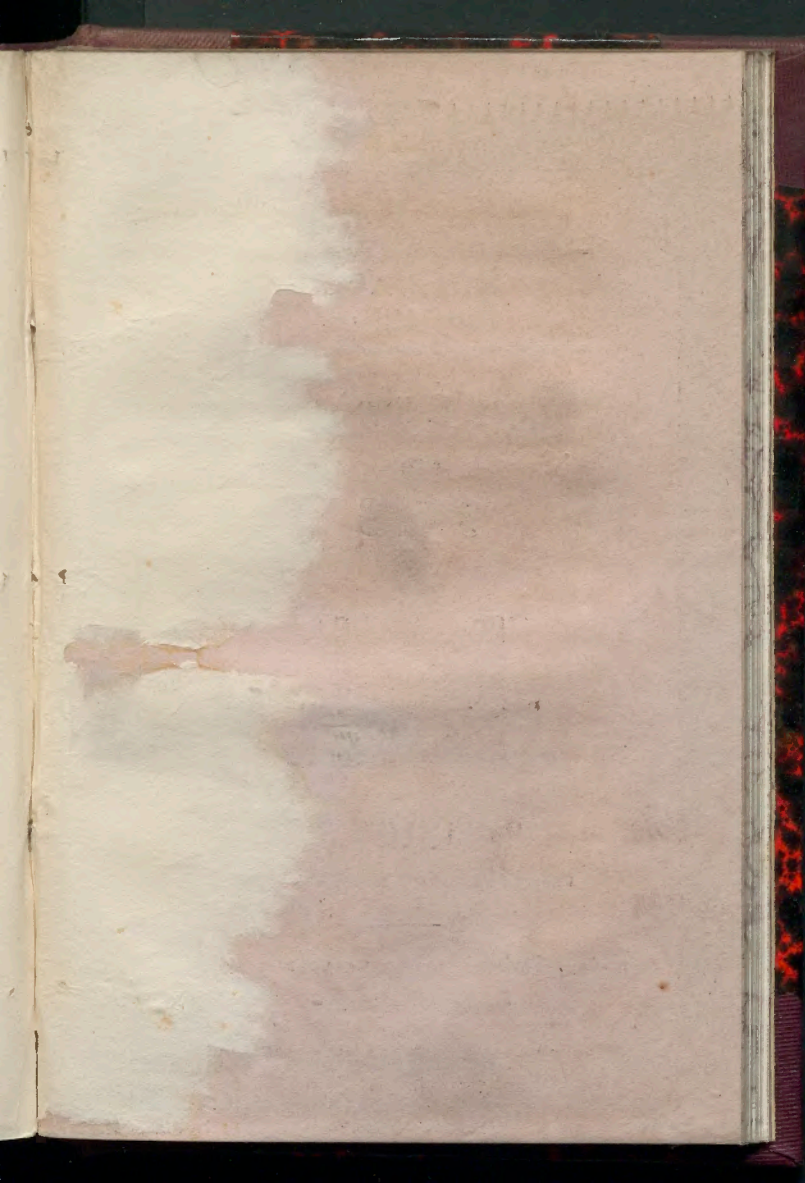
Խաչատ : Ե՛յ իմոյ Սնե՛օռ քարո-
ղիչ , սիղին ալիմէրին ագըմնէ նա -
սիհաթլարընը էյի տիյնէ , վէ Լէկեղե-
ցի գափուուունու Հայլարըն է՛օնիւ՝
նէ գափայաճաղընա՝ բուխսաթ վէր
քի պիղտէ սիղին էլինիղտէն թու -
թարադ՝ ճիւմէմիղտէ օլ Բնդհան -
րական քիլիսէյէ տախիլ օլուք օնուն

(1) Սիւսիւ Տըմէսթըրընըն Փափա
հագգընտա եազմըղը քիթապընըն էվ -
վէլքի ճիլտինին 84 իւնճիւ սահիֆէ -
սինաէ :

Եփեսոսացի տէրհիւրէք շէրէֆինէ միւշ
էսէր օտաւմ :

Իշտու միւքեալէմշին քուտուրու , պէհէր ալ .
պիւրէր ճիւղ օտաւմէ պատմութեամբ տնո :

ԵՏԻՆՈՒ
ԵԼՈՐԻՍ

ԵՆՇԱՍԻՐ

ԴԱԼԹԵՍԻ

ՍՈՒՐՔԻ ԲԵՆԵԴԻԿՏԻՆ ԴԱՍԽԱԼԱՆԵՍԻՆ

ԵՄԿԱՆԵ ԴԵՊՈԶԻՏԱՆԻ ԿՈՒՆԻՍՏԱՆԻ ՏՊԻՐ

ԿՈՒՆԻՍՏԱՆԻ 60 ԿՐ ԺԱՐԱՄ

ՄԵՐԻՕՒՆՈՒ ԼԵՇԼԱՐ

Չարթիր, զարթիր՝ ի քնոյ երբեմն հոյսատու,
 նեոց աշխարհ, ծանիր որոշեալ աշխարհ
 զհօտն քո :

Ոչան ոչան ոչուհոսնսն, է՛յ Ֆելեէթի երգ-
 րիսնան, թանջընալ զենրի ցոյանըն, էտ՝
 զայոյ օթնալ սիրիս :

Պարոն Կարապետ կէօրտիւյիւ շէյ-
 լէրի, ալէլ խոհսուս տին ու իմանէ
 լոտյիր օլուք շայանի հէօրմէթ օլան
 մատտէլէրի ալկէ զէֆըլէնիք քէպիւն

Թիյէ ալըճը պիր ահլապտէ օլմաղ ի-
լէ . պու պապտէ հէր պիր մապահար
Թը եօլունտա վէ սըրսընտա կիտէր
գատալէ Թսիղ վէ պէնկին կէնճ քիմ-
սէլէրէ պէնղէր խաի . պու սէպէպ-
լէրէ մէպիի պուլունտուլու մէզէ-
պի պիր քէրէ Թէֆէքքիւր էտիք
աննամայա զայրէթ էթմէտիքուն
սօնրա , մուգթաղի օլան ռուհանի
պօռճլարին իճրասը քէնտինէ զիեա-
տէ զահմէթլի կէօրիւնիւր իւտիւ :
(Օ) Էանալէրտէ Բթօթէսթանդ մէգ-
հէպի Բթանպօլտա հէնիզ եայլ-
մայա պաչամըշ օլմաղ իլէ՝ մէրսում
Պարոն Կարապետ Լմերիգալը քա-
րողիլէր իլէ պիր քաչ տէֆա կէօրիւ-
շիւր վէ պիլէլէրինճէ սըդը ֆըզը
պիր տօսթլուգ ալըշորմաղ իլէ՝ կէ-
րէք պու կիպի եէնի պիր մօտայա օ-
լան մէյլինտէն վէ կէրէք պիր գաչ

գլուխ Աստուածաշունչ օգուժող
սան պաշգա կէօրիւնիւր պօռճու օր
մայան սիր տինի ճէտխա՛ ըննտի
Երմէնի մէզէտինտէն էվիլէ վէ էյի
ԹուԹուպ . մէրսում Ամերիգալըւ
րըն վաղ ու չալ էթտիքլէրի իթիգա-
տա տէր ադասպ մէյլ էթտի :

Պաղաթ՝ պալատէ նազլ էթտիյ
իմիզ իւզըն մէրսումուն մաւրահաթ
լարը զայէթ սըրասընտա կիտէր իքէն
Թիճարէթէ օլան աչըրը աշգընըն իգ
Թիգասը , կիրտիյի իքի ճէսմ Քամ-
պուգ վէ Իքէք մաւրահաթլարը ույ-
կունտուզ չըգըր՝ սէրմայէսինին չօղո՛
ղայ օլտու . վէ տիւննանըն ամեթի
գատիմինտէն օլտուզու իւզըն սիր
Թագըմ էյի կիւն տօսթլարընը տախի
վարիյէթի իլէ պիրլէքտէ զայս էթ-
տի : Պաշնա կէլէն պու սէրէնճամը ,
չօղլարը էկէրջի սիր պէրս ստու էթ-

տիւր իսէտէ պու կիպի կէօրհւնի-
շիւ մաքաղալը օրան մատուէլերի ,
սըտգ ու իթաւթ իլէ գապուէ էթ-
տիցիսիլ սուրէթտէ՝ մէկեր իտահը
նէֆս օրմամը իչին՝ Ալլահ թաալա
հաղուէթլերինին հաղգըմըզտա միւս-
թապիլ պիր.քէրէմ ու ինայէթի իմիշ:
Պու դազանըն իւզէրինէ՝ պի չարէ
տօթթոււմուղ ու թանաըղլնտան պիր
դաշ հաֆթա էվլնտէ գաբանը՝ չար
շոյա վէ պազարա չըգմաուը . շու սէ-
ֆիլ հալտէ էհլի թապուհինին՝ քէն
տինէ պաշլը պիր թէսէլլի օլաշաղը-
նը խաթթըլնա կէթիրտիքտէ , մէր-
սումէյի դօլթուղունա քէտէր էթ-
մէյէ պաշլտը : Պու մատուէտէն տօ-
լայը՝ ու հանիճէ միւքեալէմէլերին
արասը տախի ուզանտը իսէտէ՝ Պա-
րոն խաչատուր ելինէ տօթթուղտան
փսղ կէշմէյիը , սըգ սըգ տօթթոււնու

կէօրմէյէ կիտէր խոի . վէ էքսէրլէ
մէղհէպ մատտէլէրի իւզէրինէ սէօհ
պէթ աչըրը ըտը . Պարոն Կարապետ
իսէ մուգատտէմա Գրիգոր Վար-
դապետին վէրտիյի իւքեաթը ռա-
ճօնլարը վէ սրա խուսուս տիւնեա-
նըն պաշտնէր ճընտան թա՛նիհայէ-
թինէտէք վտը օլա կէլիք վէ օլա
կիտէճէք օլուն տինէ սույիր կէօս
թէրտիյի իսպաթլարը էյիճէ ֆիքրին
տէ սապլամը օլուք , վէ իջուռ ուղ-
ղաւիառ տին տախի Կսթուղիկէ թէս
միյէ օլունան քիլիտէնին էօյրէթտիյի
տին օլտուղունու ֆէրդ էթտիյինէ
հայրան օլարադ , Բոսթէսթանդ քա-
րողիչէրին հէր.քէսի քէնտի ազլ ու
ֆիքրինին քէտտիյինէ պրոպարադ ,
էօյրէթտիքլէրի մէղհէպին սախթէ՛
վէ թէմէրիղ օլտուղունու էյի ֆէհմ
էթտի : Պապաթ շու մատտէյի տառ

Հապիր էթրաֆրճա աննամայր տր-
ղիւլէտիլինտէն վէ հէմոէ պաշնա
կէլէն շու գաղանքն իւզէրինէ սահիհ
տինին ֆաղիլէթլէրինի, էյիճէ ֆէրդ
էթմէյէ մէյլ ու հայրշ կէօսթէրտիյ-
ինտէն՝ խաչատուրա եարվարըր Վրի-
գոր Վարդապետ իլէ Վինետու քա-
րողիցի թէրրար էվինէ տալէթ էթ-
տիրտի : Եթէսի կիւնիւ վագաա՝
ախէր տէֆալար կիւլի պիրլէշլտի ի-
սէտէ, պու միւքեալէմէ սոն միւքեա-
լէմէ օլտու . զիրա՝ Պարոն Կարապետ
Վինետուռն պիր թագըմ նէվ իճադ
թալիմաթըրընտան պրդմըշ օլմաղլէ,
Վարդապետ հազրէթլէրի վէ Պարոն
Խաչատուր իլէ աթա վէ էճտատլէ-
րինին մէզէպինէ տէօնմէք քէն-
տույէ չօգ խայրըր կէօրիւնտիւ :

Կարապետ : Հագ թաալա սէվտիյի
գուլունա գաղէք վէրիւր տէտիլլէրի

սահիհիսիշ, եկերջի վարիյէթիմ զայս
օլտու խէտէ՝ քէնտի աղիզ լուծ-
ֆունուն բշղը եարօրմբմա եէթի-
շիբ ոլու անէ գատար պանա կիզլի
օլան ճշմարտութիւնու կէօրտիւմ:
Գառալէթի կիւնէրքիմտէ մահֆի-
ճէ էվիմտէ օթուրուր խքէն՝ ագ-
տէ մքի միւքեալէմէլէրիմիզտէ, Այր՝
Էդտպետ հաղքէթլէրինին խալաթ էթ-
տիյի մատտէլէրին մէզայսարնա վա-
րը, վէրտիյի աաճօնլարա խքեաթ օլ-
տում. վէ հէմշէրիլէրիմտէն չօլլարը
կիալի՝ պէն տախի շաշկընլըզ վէ ահ-
մագլըղմ ճիհէթի իլէ, այրըմբշ օլ-
տում. շու Րիզ հանրախան Քիլիսէյէ
տախիլ օլմա արղիւսիւհտէյիմ: Պա-
գաթ՝ արղիւսիւհն թէքմիլէն իճրա
օլմարնա մանի օլան ուֆազ պիւր իշ-
կիլիմ տահա վարտըր. շէօյլէրի Քա-
թօլիզ քիլիսէօրնէ թէպաէթ էտէն:

բիմէ միլլէթինի թէրք էթմիշ օ-
լուր տէրլէր . սէնիմ իսէ միլլէթիմէ
օլ տէրէճէ մուհապպէթիմ վարտըր
բի . . .

Ղրիգոր Վարդապետ : Վարդապետ
հազդըն վար Պարոն Նարապետ , չօգ-
լարըտա սիլին կիսի միլլէթ պահ-
սընը մէղճէպ պահսը իլէ գարը-
տըրադգլարընտան , ֆիլանճա ատում
Լյումէնիտիր մութլագա Լյումէնի մէղ-
հէպինաէ սուլունալը վէ ֆիլանճա
Կիւրճիտիր Կիւրճի տինինի թութ-
մալը տէյի իտտիա էտէրլէր իսէ տէ-
պէնճէ սուլնտան սալմա վէ պօշ վիւ-
լում օլանալ : Պու սէօհպէթ անճադ
Վան Տէրտէրլէրինէ եազըջըր բի ա-
դըլարընճա Քրիստիեան բիլիսէսինի
Եթմիշ իբի ֆըրդայա թագսիմ է-
տէրլէր : Վալտըրբի սիդ սահիհ վէ
Ընդհանրական բիլիսէ տէտիյիմիդ ,

պիր թանկ ճիւղ կէօրիւնիս ր պաշն զի
րի հէօրիւմէթ վէ իթաաթընտա
պուլունան պիր թաղըմ տահիհ հա-
ւատացեալըսըն ճէմիյէթինտէն ի-
պարէթ օլտուղունու, վէ պաշը տա-
լի պիր օլտ ք տիւնեատէ մէվճուտ
օլան միլլէթլէրի, պիր սրապանըն էվ-
լատլէրի մէաւի էթրաֆընա թօրա-
մալը օլտուղունու, մուզատուէմքի
միւքեալէմէլէրիմիզաէ թաֆսիլի օ-
լտադ խապաթ էթմիշիպ տիր: Հաթ-
թա՝ պու մէպէպէ մէպնի տիրքի Պօ-
ղոս առաքեալ հաղլէթլէրի “ պուն-
տան պէօլէ նէ փութփէրէսթ նէ
Կահուտի նէ Բարբաբուս նէ Սկիւ-
թացի նէ սէրպէսթ աւէմ վէ նէաէ
եսիր վար տըր տէյի պուլուրուր (1) ր.
Եանի Զիռուս էֆէնտիմիզ պունլա-

(1) Կողոս . 9 . 41 :

Գրն ճիւղէ սինիտէ քէնտի պահապող
Թէնի վէ գանը իլէ տաթըն աւըր
օրնադ իլէ , պուստան պէջլէ պըր
սէջի օրնայը , ճիւղէ սինտէ պիր վէ
Քիլիսէյի շէրիֆին խորհրդ աւոր վի-
ճուտինն հիստէլէրի տիրէր տէմէք
խաթէր :

Կարապ : Պաւ սուրէթտէ տէնէնէ
քի Լըմէնի տօղմուշ խեմ Րնգ հան
րախան քիլիսէյէ Թապի օրնամլա ,
Լըմէնիլիլիստէն չըզմը օրնամ :

Խաչատուր : Պէլի , նասը քի պիր
Էօնուդ՝ եա գալլան պարզը տը տէ-
նիլ սուլտընաս տարտէրա վէ մէրսին
պարզըրը սիւրիւլէրինն իլինէ դա-
թըրը , իւշտիւլանտէ ճինսինի
ղայալ էթմէղէ՝ էջլէտէ սէն Քա-
թօլըր օրնան ըա միլէթլիլիստէն չըզ-
մը օրնագըրն :

Կարապ : Լաքին՝ նէ աճայիդ Սի-

նեօռ քարոսիչ սէն խոէ պիղէ պանգը
 Անկիգան քիլիսէսի պանգը Սութէ-
 րական վէ Կարլինական վէ տահա
 Թիւրլիւ պէ Թիւրլիւ քիլիսէլէր ա-
 տը վերիսինքի՝ օնլարըն չէլէլէք ի
 սիմէրինի պիլէ ֆիքրլմտէ սագըս-
 մաղա աճիլ իմ:

Գլիգ . Վ : Հապգըն վար , չիւնքի՝
 Բրօթէսթանդըզ ուսու լի պիր Թա-
 գըմ միլլէթլէրի Նիդ հանրական քի-
 լիսէտէն ալլըլորդ տան սօնրա , հէր
 պիր ֆրգայա՝ սրաշը քէօքտէն կէրի
 տուբմալարընտա զայսպ ու զայ էթ-
 տիյի գուվլէթի Թէքրար վէրէպիլլէ
 իջիւն , սյու միլլէթլէրին քիլիսէլէրի-
 նի , տէվլէթլէրին ուսուլու հէօքիւ-
 մէթ վէ խտարէլէրինէ բասթ էյլէ-
 տի : Պաւ սուրէթլէ՝ օնլարը Սուրբ
 Պետրոս առաքեալըն խալէֆինին
 քէտէրանի վէ ռուհանի հէօքիւմէ :

Թի ալթընտան չըգարող. տիւնեամբ
 տէվէթէրին զերի խտարէլէրինէ վէ
 ուէլքի տէ ճէպրու էօրֆլէրի ալթը
 նա սօգմայր տահա էվվէլ վէ էլլէմ
 կէօրտիւ. Վ է պու վասֆ էլլէտիյի-
 միւլ. քիլիսէլէրէ կէրփ ագջային մախ-
 լէզի Թախտա օլունմուշ խէտէ 'սա
 տէ շու խիմ պուհրարն սախթէ վէ
 Թէմէլիզ օլտուգըրընա պաշը պիւ
 խապթարը. Չիւնքի Անկիլգան քի-
 լիսէսի տէմէք էալընըլ Նիկիլիզ միւ-
 լէթինէ մախտուս պիւ քիլիսէ տէմէք
 տիր. քէզալլէք Մասկոֆ վէ Ռում. քի-
 լիսէսի տէտիւրլէրինտէ էալընըլ Ս
 Կոֆըրըն վէ Ռումյարըն քիլիսէսի
 տննամամըլ հասէսկյլէ պու քիլիսէ-
 լէրին տահիէ վէ Րնդ հանրական քի-
 լիսէ օլմատըղըրը տէրքէար տըր.
 Ճիւնքի Րնդ հանրական քիլիսէ հիչ
 պիւ միլէթի պըրմույըր ճիւմէմինի

տէ ալէստէվկէ սիր սիեադ իւզէ
դասուլ էտէր : Գալաբքի Րնդ -
հանրական քիլտէյէ մէրալութ վէ
իլհագ օլան Վրիտիեան , ֆրդա չէ-
քիբ ուռհանիճէ միլլէթլը խտտա-
սը էթմէմէլ տէմէմիգտէն միւրատ ,
Սէմէթէթճէ վէ Տէվլէթճէ , մատ-
տէլէրտէ վէթանընա եաբըջդլըջը
օլմասըն վէ եախուտ սատագաթ վէ
ղայրէթտէ սայիրլէթմտէն կէրի դաբ
սըն տէմէ տէյիլտիր , հաշա , հէմ նէ
հաճէթ Վաթօլըք Արմէնիլէր հէր
կիւն կէօղիւմիւղիւն էօնիւնտէ տէյ-
իլլէրմի , մէրսումլէր չէվլէթլիւ
Սուլթան Աղտիւլ մէճիտ էֆէնտի-
միդ հաղլէթլէրինէ ֆարիղէյի զիմ-
մէթլէրի օլան սատագաթտա գու-
ուր էթմէտիքտէն սօնրա՝ աղգասի-
րութիւն ճիհէթի իլէ տախի սայիբ
Արմէնիլէրտէն աշաղը գսլմայօրլաբ :

Հաթթա շու՝ աղբասիրութիւն խու՝
 Բուսուտա Սիւլէթիսիւն խամնի,
 Իվորաննըն քէսպի շերաֆէթ էթմիշ
 օրան միւթէպէր միլլէթէրի պէյնին
 աէ, միւշէրէֆ գըմնապ իշիւն էթ-
 տիրէրի պունճա սայու զայրէթ կէօ
 զիւմիւզիւն էօնիւնաէ տէյիլմի. միւ-
 լէթիսիւն իշնէ իլմ ու օգումապ
 աշգընը սօղմալա սրաշայան՝ չըգան
 տար իշնաէ Սըփազը Սիսիթար Աբ-
 ասա տէյիլմի տիր. վէ օնուն շայրէթ
 ըտը հալա Վէնէտիկ վէ Վէննա
 Վանքարընտա՝ օլ իլմէրի իէրի
 կէօթիւրմէյէ կէճէ կիւնտիւզ ճահթ
 ու զայրէթ էթմէյօրլար մը. վէ իշէ-
 ընաէ նիճէ միւթէպէր իլիմտարլար
 վէ ալէլ խուսուս տալիհ ատէմէր,
 դուհուր էթտիլնի կէօրմէյօրմույ-
 ուզ . . .

Կարապ. Սահիհիւն Վ. արդապէտ:

այնտէնիդտէ հէր գաչքերէ քի Քա-
թօլիք Վարդապետէրի իլէ , կէօ-
րիւշմէմ վագի օլտու խտ տայմա իւ-
ղէրլէրինտէ ագըլըլըղ , զէրաֆէթ
վէ թէրայիյէ նըշանէլէրի կէօրտիւմ :

Բրօթէս . Ք : Ագըլա գալըրսա ,
ազըլըրըր վարտըր . սրագ օնա գար-
ջը կէլմէմ . ամմա . . .

Խաչատ : Պէլքի պու ագըլքէնտի-
լէրէ Հռոմատան Փափա հազըլէթ-
լէրինտէն վէրիլլըօր :

Բրօթէս . Ք : Ագտէմքի մէճլիս-
լէրիմիդտէ , Վարդապետ ճէնապլէ-
րինին , Բիլիսէնին կէօրլունիւր պաջը
տըր տէյի իտտիա էթտիյի Փափա տէ-
նիլէն քիմսէյէ սահապէթ էտիք օ-
նու հէր վէճհ իլէ մուհաֆաղա էթ-
մէտէ տէրքեար օլան հիւնէր վէ մա-
րիֆէթլէրի ինքեար օլունմաղջա տա-
կերէք մէզքիւր Փափա վէ կերէք :

Հռոմայ քիլիսէսի հազդընտա սէօյ-
ղէյէճէքլէլիմին հէփսինի տահա թէք-
միլ էթմէտիմ: Եւ տինճի Դարըն ի-
շնատ Հռոմայ քիլիսիւսիւնէ կէչէն
Իւչիւնճիւ Վոնիփակիտուէն զէմանը-
նո պատար Փափալդդ լաֆզը ասըս
էօլլուտու, ֆազաթ մէքսոււմ Վո-
նիփակիտա օլ թարիխտէ իշպու ման-
սուպու թահգիզ էտիր քէնտի քէն-
տինէ Բիդհանուր Եպիսկոպոս իսմի-
նի թագընմը օլտուզունու Գլուխ Եւ
Կեղեցւոյ իսմի իլէ պատարրաղլում քի-
թապճըպտա հէլպէթտէ օգուլուք
տուլմուշտունուղ տուր:

Գրիգ. Վ: Եւ եազտըղընը քէ-
լամյարըն թարիլի աշնա պիր տտէմին
գալէմնտէն չըգմաոր միւմքիւնսիլ
տիր, սէօղիւնիւղիւն նէ տէրէճէտէ
տախթէ վէ դայրը սահիհ օլտուզու-
նու՝ սիզէ իսպաթ ու աշխրեար էթ-

մէ իշխն , քիչսէ Պապարարնաւն
էն էսքիւրքինն կերէք Փափա վէ
կերէք Հռոմայ քիչսէսինէ թախ-
սիս էթաիւրէրի իսիմէրի միւսկէյին .
հաղիմիւր վէ աստուածադաշթլու
նուժունէսի աստուօլունան Սուրբ Պը-
րանչէսկոս Սարէզեան հաղրէթլէրի-
նին վէրախի տէ ֆթէրի շուրաճրդտա
մուխթասարճա իշար էտիւր , վէ իշ-
ալու մահլէզլէր Փափալուր իւնիւան
վէ նուֆուսունուն սրաչանկըճը աստ
էթաիւրինիղ թարիխտէն չօդ էվէլ
իհասս օլունմուշ օլտուզունու իլան
ու խաղաթ էտէրիմ :

Սրբազան Փափա հաղրէթլէրինէ թախ-
սիս օլունան մահլէզլէր :

Յիսուս էֆէնտիմիղին 410 սէնէ-
սի թարիխինտէ , պիւրինճի իննուկէն-

որոն Փափա Միլանո չհրի սինա-
թուսունտա “ տիւնեա Քիլիսէ սինին
պաշը ” տէնմիշտիր :

460 Սէնէսի Սուրբ Դէւանդ Փա-
փա 62 ինճի մէքթուպունտա “ Քիլի-
հանուր Պատրիարք ” տէմիշտիր :

Սուրբ Կիպրիանոս առաքելական
մէքթուպներինտէ “ Քիլիսէնին պա-
րսընա ջրդարլըրը Կպիսկոպոս ” տէ-
միշտիր :

Սուրբ () Գոսեինոս 62 ինճի մէք-
թուպունտա “ Իֆրաթ մու թըւ լու-
էֆէնաի ” տէմիշտիր :

Քաղկէդոն ժողովքունտա “ Քի-
տերլէր բէտէրի ” վէ Կպիսկոպոսլա-
սըն Սրբազանը վէ իւճէ Սարգա-
պետ ” խիմլէրի թախտիս օրունիւշ-
տուր :

Կարթաճին խիմաթուու թախա-
ֆրնտան Տաւափոսա Էպղըսն նա :

“Մէտէ “ Թանրը սրաղընըն սէքճիսի վէ
պէյթ ուլլահըն .քէթհուտասը ” տէյի
ղէքը օլուննուշ տուր :

Սուրբ Հերինիմոս քէզալիք Տոս
մատիտա եազորղը Աւետարան տի
պաճէ սինատ “ Բրիտաոսուն վէքիլի վէ
Բրիտիեանդարըն մէզհէ պինին թաս
տիք էտիճիսի ” տէր :

Վալենտինեանոս վէ օլ վազըթտոս
ճաշայանդարըն ճիւմլէօտէ “ ուլու
Վարդապետ ” տէրէր :

Սուրբ Ամբրոսիոս Տիմոթէ քիթա
սղընըն իւջիւնճիւ սրապընըն էվիւլքի
մէքթուսպունտա . “ Փաթրիքլիյի ճիւ
հէթի իլէ Աբրահամ նահապետ ”
տէր :

Սուրբ Օվհան ոսկերերան տախի
Քարողարընտա Սուրբ Պետրոս հազ
րէթլէրի իլիւն “ Յիսուս Բրիտան
սուն աղղը տըր ” տէր :

Որիկէնէս Ստոյթէոս աւետարանիչին իւզէրինէ վերտիյի քարոզարընըն տէօրտիւնճիւտիւնտէ, “ Լուսքեայլըըն սերվէրի վէաղղտոր, տէր:

Հոռմայ քիլիսէյի շէրիֆինէ Թախսիս օլունան մահէզէր:

Սուրբ Սիսորիանոս հազրէթլէրի “ Քիւրսիւ վէ սաշ քիլիսէ . Քահանայապետութիւնուն թէմէլ վէ սերէշմէսի, պիլլիյին սաղը . սաշը հէօրիւմէթին մէքէզի ” տէր:

Սուրբ Լնակղետոս Փափա, “ սրաշ քիլիսէ վէ սայիր քիլիսէլէրին անաշ սը ” տէր:

Սուրբ Տամասիոս “ Քրիստոս է ֆէնտիմիղլին ” քիլիսէսինին իւզէրինէ պինա էթտիյի քիւրսիւտիւր ” տէր:

Սուրբ Սարգիլինոս “ Ճիհանըն միհվէրի վէ ճիւմէլէ քիլիսէլէրին րէյիսիտիր ” տէր:

Իսկէնտէրիցէ ժողովքու տախի՝ Եւ
տիսկոպոստարըն սրղընսաճադ մահապի
տէր :

Սուրբ Աթանոս Հաղրէթլէրի՝ Եւ
Նաքեւականու լուքիւրսիւ տիւր տէր :

Ճիւսթիանոս Ռում իմբէռաթու
Սուրբ Երրորդու թիւնուն իւ
ղէրինէ եազորդը քիթապընըն սէքի
ղինձի հիստէսինտէ : « Ֆէթվա վերէն
Եկեղեցի տիր » տէր :

Սուրբ Վեռնիկ Հաղրէթլէրի
Սուրբ Նաքեալարըն մէվուտու
խմի իլէ եաբարդը քարազունտա :
« ապիր հիչ պիր քիւրսիւնիւն թէֆ
թիշ Էտէմէյէ ճէյի ուլու քիւրսիւ »
տէր :

Ս իգթոր Իւթէգացի տախի քէ
մալէթ իւղէրինէ եազարդը քիթա
պընտա « Ղէմի Քիլիսէլէրտէն իւս
թիւն թու թուլմուշ վէ ճիւմլէսինէ

պաշտ նապօղ օլունմուշ տիր Քիլետ -
տիր և տէր :

Սուրբ Փռսբէր “ Ո՛հ մի. բիւրսիւն
լէրին էվէլն տիր և տէր :

Սուրբ Իգնատիոս “ Նաքէլտան
տէր չէմն տիր և տէր :

Ի՛ն խնոի Սինեօռ քարողիչ, Հառմայ
բիւրսիւսիւնին նախագահլող վէ
Սուրբ Պետրոս առաքեալն խալէֆլէ
րինն տայիր սինաթոսլար վէ Սուրբ
Պատարար վէ տայիր Լատուածաբուն
ալիմէրին վերտիբլէրի շու աղիմ շա-
հատէ թիբլէրինիտույտմունմու. հաթ
թա Սուրբ Սեղէստորոս հայրապետ
իլէ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ
պէլիմլէրինտէ գարարաշտրըրըր վէ
մուգատտէ միւ միւրեալէ մէլէրիմիւ-
տէ տախի վերրի սեպղէթ էտէն
իթթիֆագ ահանամէսինտէ “ Սրբ
բազան Փափանքն հէօքմիւ կիւն տգ

դուտան կիւն պաթըյա դատար ճէ-
մի Վրիտանեան միլէթէրի իւզէրի-
նէ ճարի տիր տէյի » իշարէթ օլմէն
մամըշմը տըր :

Խաչատ : Պաւ կիպի միւթէպեր աշ-
գիպէրին շէհատէթլիքէրինի օգույ-
ուք՝ աննատըդույն սօնրոս , Հումայ
Քափասընըն նուֆուս վէ թիւթպէ-
սինի ինքեար էթմէյէ քիմ ճէտարէթ
էտէպիլեր , տօղրուտու շու միայու ,
թիւնլարը օգույուք աննամայա լի
եազէթ վէ գուտրէթիմ օլմուշ օլա-
րոր՝ պէնտէ շինոյէ դատար չօդ-
ստան օլ քիլիսէնին ազարարընտան օլ-
մուշ օլուրուտում : Պիզիմ Վարդաշ-
պեալէր իսէ մատտէնին թէմէլինէ
տիւեա՛ն օլուք , լարին տալլու ու-
տըլլարընը օնա կէօրէ ույտուրուք ,
թաթպիլդ էթմէտիքէրի իջիւն հու-
դուրի Պաբիտէ հէլպէթաէ դատար :

հալթը տրուար :

Իբօթէս . Վր : Պարսն խաչատուր -
ուն սէօհպէթինի տիյնէյէն քիմսէ ,
Հռոմայ քիլիսէսինատէն տըշարը պուշ
լունանա մութլադա գուրթուլուշ
վէ սէլամէթ եօգ տուր զանն էտէր :
Խաչատ : Պէլը Սինետոն քարոզիչ ,
պէնիմ իթիգատըմճա Յիսուս Վը-
րխատտուն՝ քիլիսէսինատէն տըշարը
օլանա սէլամէթ եօգ տուր , վէ մէ-
մուլ էտէրիմ քիլիսէնին էօյրէթ-
տիլիտէ պու կէօնէ տիր . իմաի՛ էյէր
շու պիր թանէճիք վէ ինգհանրա-
կան քիլիսէ մէգքիւր Հռոմայ քիլի-
սէսի իսէ հազ պէնիմ եէսիմսէ տէ-
մէք տիր : Գալաբքի պու մատտէյի
էյի աննայրք պիլմէ՛ ալէսսէ վիյէ ճիւմ
լէմիպին հազգընտա զայէթ էլլէմ
օլմազլէ , պու խուտուսուն ըսլըզը
վէճհ իւզլէ թաֆսիլինի Գլիպոր

Վարդապետ ճէնապէրինէ հաժաղէ
էտերիդ :

Գրիգ . Վ : Հազարն Վարդ
Խոնջատուր , պու խուսուս Թաֆսիլէ
բէք մէօհթաճարը , ալէխուսուս քի
Հռոմայ քիլտէսինէ միւթիւ օլմա -
տըզճա կերէք սիւզ վէ կերէք աթա -
լարընրդ , ճէհէննէմաէսինիդ Եօլլու՝
Քաթօլիքլէրին Լըրմէնիլէր հազարն
տա քէսմէքոն օլտուգլէրի սիճիլ ,
չու միլլէթին Քաթօլիքոնն ուղադ -
լանքը կերի տուրմաւընա պաշլը պիր
վէսիլէ օլմաղլէ , պու բարչա զայէթ
նէզըքէթլի պիր մատաէ տիր : Թան -
րը Թաալա հաղթէթլէրի՝ նէ ոհպէ -
պէ մէսնի , սրնոր դուլլէրինի խթիւն
թութարադ , աօլլու խման ըջըրը ի -
լէ բիւջէն էյէլէսիբ , բաքին տիկէր -
լէրինի մահրուս էթմէսի՝ վէ սրաղի -
լէրինէ տախի կնճամընտա Եինէ օլ

Եւ թփու իհասն էյլէմէսինն սէպէպ
ու էտտրնր քարովչ ճէնապլերինէ
սիւալ էյլէյէճէք օլտամ ճէվապ վէ
րէմէյէճէյի տէրքեար տըր : Օ իրս
Պօղոս առաքեալ հազրէթլերի “ սլու
բէյֆիլէթ սէնի առեմին ազլու ֆի
րասէթինէ որդմողտէր (1) ” . վէ սլու
պապաէ Յրօթէթմանդլարն իթի
գաաւտա սիղիմքինէ մուվաֆըդ տըր
խմաթ թէֆթիլէ տէլիմքի շու տօղ
րու իմանտէն տըշարը սլուլունաթ
քիմնէլէր տայխնա վէ հէր սիւրէթ
տէ ճէհէննէմէ կիտէճէք մի տիպլէր :
Իրօթես . Ք : (Յնա նէ շիւբհէ նի
ճէքի Քաթօլիքլէր հերեաթիտըտը
ճէհէննէմէ կեօնտիւրիւրլէր իսէ
էօլէտէ սիպլէր ճէմի Յրօթէթմանդ
լարը էսլէտի աթէշէ միւսթահադ

(1) Պօղոս առաքեալ Հոովմ . Գլ .
ԺԷ . 33 :

կէօրէճէյինիզ տէրքեար տոր :

Գրիգ . Ա : Պաւ քէյֆիյէթ տաք
Թաֆտիէ միւհթաճ տէյիլ տիր . չիւն
քի էյեր սահիհ քիլիսէ եալընըզ Պիր
Թանէ իսէ , սահիհ մէզհէոյ տախի
եալընըզ պիր Թանէ օրտուղու աշի
քեար սըր : Պաւ սուրէթտէ հէր քիմ
քի սուլունտուղու քիլիսէնին սահիհ
քիլիսէտէն այրըմըզ օրտուղունու
ֆէրք էտէրէք՝ էինէ օնա Թապի օ
լուր վէ եախուտ կէրէք իհթիրաղ
վէ կէրէք կէվէքլիյինտէն քէնտիսի
նի օլ քիլիսէտէն տըշարը աթմազուա ,
մութլաղա դապահամթը պուլունա
ճադ տոր : Ա է պու խաւսուսուտ Բը
լօթէ սթանդլարըն զիւ իւմիւտէ պի
զևնրինէ մուվաֆքդ տոր . քէզալիք
հէր քիմ քի զէքր օլունան սահիհ քի
լիսէնին ազասը պուլունուր տա , օ
նուն տօղրու վէ սահիհ օրտուղունա

հէր վէհճ իլէ խման կէթիլիբ , լաքին
պու ճիւղէ իողճմտանքընա գարջը վէ
պիլէ պիլէ թանորը թատանըն ճն
թէնպիհինէ գարջը թափու հարէ .
քէթ թու թաճաղ օլուրտա՝ օ տախի
քէնտի քէնտինի էպէտի ճէհէննէմ՝
կիրտաղընա աթրը , էլլէ իլէ թէլէ -
ֆինէ գտտա էթմիշ օլուր . Զերե -
տիկոս թաղըննտան էօղիւրէ շայ .
էոթէ օլանլէր , մահզա չարէսիղ պիր
շաշկընըգ իշինտէ գալանլար վէ պու -
լունտուգլարը քիլիսէյի աորը սահիհ
տէյի պէլլէյէնլէր տիր : Պու առտամ
լար սահիհ խմանըն խամու վասֆընը
աարա իշլթմէյիբ վէ միւտաւթի էօ -
միւրլէրինի տափի քրիստաննէայլըգ
շուրութլարընը իճրա էտէրէք կէ -
ջիւմիշ օլմալէրի իլէ . թանորը թաա -
լա հաղըթթէրի.քի շերտաթընը ճիւմ
լէմիլնն գալպինէ կէօրէ քէսէր .

պունկարքն պունկնոսքարք շու
պէ՛ծնլիւք վէ նաջար հալէրինէ նա -
ղարէն , հաղլէրինոտէ 'էլպէթտէ ա -
սալէթ էտէր : Անճագ կիւնիւմիւղ
տէ օգումագ վէ թահսիլի իլմ մատ -
տէսի էվիլէլքի վագըթլարտան գիւա
տէ մէյտան ալքք , աիւնեայէ ջալ
օլմուշ օլմաղ իլէ՝ նաջարի շաշլընլդ
սուրէթի բէք սէյրէք վուգու պուլ -
աուղու աշիքեար ալքք : Այէր պիղէ
ճէվապ օլարագ , պուքիլիսէյէ իթա -
աթ էթմէմիղին վէհճ իլէ օնու սա -
հիհ տէյի պէլլէլէտիլմիլտէն վէ Ռա -
բաղլարըմըզն պիղէ էօյրէթալքլէ -
րինէ մէսնի տիր տէյէճէքլէր : Ա -
քին աճապ օլ ալիմէր վէ Ռաբաղլար
եանըլամնղլար մը . պէլի եանըլա պի -
լլրէր վէ օնլարն ահմաղլըգլարք վէ
եախուտ աօղըույու թանըլըլ լսքին
'բէլ էվիլէլ եանըլըլարըլտա միւք

միւս յօւրուր : Ասիրիական պալատի
 ուսհանի մալիւմաթլարը թահսիլ
 էտէճէք քիթապլար հէր թարաֆա
 եայրմըն օլմաղ իլէ , վազի օլան իշ
 քիլ վէ շուքհէլէրիմիլի Նաէֆ էթմէ
 իլիւն էլիմիլի ու դասըր վէ պիր քէրէ
 շու քիթապլէրի ալըր կէօղտէն կէ
 չիրմէք եէթիշիր : Ապրին՝ ուղաղա
 վարմայա նէ հաճաթ . հէքսիմիլոն
 Վաթօլլըլէրի թանըր՝ վէ մէրսում
 լէրին պիղմ քիլիսէսէն տըշարը պոէ
 լունանա սէրամէթ եօզ տուր տէտիք
 լէրինի տախի պիլիլիլ : Հաթթա օն
 լարն իթիգատլարընտա պուլունան
 լէրին , սէրամէթի պուլաճագլարընա
 Քրօթէսթանդ լար կիպի պիլիմանէ
 ապլմըղ քէսէր :

Քրօթէսթանդ . Վ : Պունտա հազդըն
 վար . պիղ Քրօթէսթանդ թաղըմը
 Վաթօլլըլէր կիպի ինաւաճըր վէ տիք

պաշտը տէրիւնդ : Լքեալքի աղիմէրիմից
Վաթօլքը քիլիսէսինէ թապի ուան -
լարըն՝ սէլամէթէ չըգապիլէճէքլէ -
րինի թագքիլէ հտէրլէր : Վաթօլքը -
լէրա՛ն քէնտի թարաֆլարընտան պի -
ղէ պու գաւարճըք միւստատէ էթ -
սէլէր նէ՛ օլուր . . .

Կաշատ : () միւստատէյի էտէմէգ -
լէր . զիւրա էյէր օնլարըն պուլունուդ -
լարը մէզհէպ տահիհ սէլամէթէ չը -
գարըր պիլ Եօլուստ՝ օլ ճէստ թա -
րիպտէն ալլըլան ճէմի իզլէր , մուլթա -
դու Էանլըշ վէ պաթըլ օլտուգլարը
տէրքէար տըր :

Կարապ : Պէօլէ օլտուղու հալտէ .
օլ մէզհէպտէ պուլունտան սէլամէթէ
չըգապիլըր լաֆղընը , տիւշմէնլէրի -
նին աղղընտան պիլէ իշիթաթտէն
սօնրա՛ մէզքիւր քիլիսէյի պրադըպ -
տա շուքհէլլ օլարադ , օնտան տըշա .

բը պուլունան տօղրուտու տէրի տիրէ
Օ իրա՝ թապիթաթը իլէ շիւբհէսիւ
պիր մատտէ շիւբհէլիտէն չօգ մաւ
պուլ վէ էվիլէլ լթուլթուլուր:

Գրեգ. Վ: Վաթօլիք բիլիսէսինի
այնի՝ ֆրըթընալը տէնիղէր իջնտէ
չալգանրք եաթան Նոյ նահապետին
կէմիսինէ թէշպիհ էթմիշիմտիր:
Հէր բիմբի մեգբիւր թէքնէնին ի-
ջնտէ սրղընմաղա ճահթ էթմեղսէ,
պօղրուլուր վէ սէֆալէթլէ թէլէֆ օ-
լուր կիտէր:

Խաչատ: Հէյ վահ, բէշկէ պէնտէ
օգբւմուշու նատիր օլսն շու Վան
մէմլէբէթիմտէ օլայրտըմ, ճըշմար-
տուլթիւնու թանրմաղա՝ հիչ սիր չա-
րէմ պուլունմատրղընա նաղարէն
պէլբի՝ Նիւտայ թաալա հաղրէթլէ-
րի սուչբւմուղու աֆէտէր իտի:

Լաբին նէ ֆայտա Ր սթանպօլտա

սուլունմամ մինասիպէթի իլէ Ին-
կիլթէւա վէ Լմերիգատէ օլան Րը-
թթէթմթանդարըն ճըլմարտութիւ-
նու թանըմաղա նէ գատար գուտ-
րէթլէրի վարըսա՝ պէնիմ տախի եէ-
տիմաէ օ գատար ֆըրսաթըմ վար
տըր : Պա խուսուս՝ շու միւքեալէ-
մէլէրուէ սուլունուք վէ սուլունա
թալմաթարը տիյնէտիքտէն սօնրա
շու էօրֆիւլիւ տիւանընա չըգտը-
զըմաա նէ էօլիւր սուլապիլէճէլիմ
եա Րասպի և վէ շու զեբր օլունան
խիւեաթը վէ խալաթը սէօհպէթլէ-
րի հալի սլաօտըրտըղըմ քիթապճըգ-
լարը օգույան գարտաչարըմ քէնաի
քէնտիլէրինի նիճէ փաբա չըգարա-
պիլէճէքլէր . . .

Կարապ : Պէնի սօրարտան՝ էփլէլ-
լէրի Վաթօլիք իմինէ օլան զըթըդ
վէ խուսուլէթիմ էկերչի տէրէճէլի

քէմարտէ իսի իսէտէ, էլհամարլիւ-
լահ չիմոի ետընըզ 'Քաթօլիք' եւ-
խուտ Մնդհանրական քիլիսէնին սա-
հիհ օրտուղունա ազլում էյի շէհա-
տէթ էտէյօր : Ապըրոր իսթէմէմ
մուրաս օրտուգտան սօնրա ահմադ-
լըզ վէ շաշկընլըզ տէտիլին շէյ տէֆ
օրտաղիլիք . էյէր ծգումու շա գալըրսա
Սանտա նէ գատար գըլէթի վար
ըսա պէնճէ Մթանաթըսա տախի օ
կիպի տիր :

Բրօթէս . Ք : Պարոն Ասրաղետ
վէ Պարոն Խաչատուր՝ պաղարմըր-
նըզ տէտիլիմ չըգտը . ագըպէթ Վրի-
գոր Սարգասպետ սիդի սէրտիլի ա-
ղըն իշինէ ուղրաթտը :

Խաչատ : Պարէ Սուրբ Պետրոսուն
աղընա ուղրաթտը տէ : Աքին պի-
լիւմիսինքի, Քրիստոս էֆէնտիմլըն
միւսթագիլ Միսան ալճըրընա սաշ

նասպ էթտիլի՝ պիր դաթըն աղընա
սաբընմադտա հիչ պիր քէտէր եօդ
տուր :

Բրօթէս . Ք : Վ յայ , եինէ նու -
ֆուսունու նա պէտիտ վէ եօդ էթ-
մէքաէ կէդտիսիդ շու Փափանըն
լադըտընը մը աւնադ իթէյօր -
սուն : Եւէր օ օլմամըշ օլտա ըտը ,
սէլքի Վաթօլքէրի պիլէ խկիւթ
էթմիշ օլուրուտուդ . զիւրա պիլիշ
օլունքի Բրօթէսթանդըդ տէմէք
պաշըճա Փափըղը ըէտտ ու թահ -
դիր էթմէք տէմէք տիր (1) :

(1) Բրօթէսթանդըդ ուսուլու Ին -
կիլթէրրատէ իհտաս օլալը պէրի , Ին -
կիլիզլ'ր պէյնինտէ Վաթօլք թայֆէ -
սի հազգընտա պիր խոսսումէթ բէյտահ
օլմուշ օլմաղ իլէ . Սան տալիտ նամ պիր
Բրօթէսթանդ Լպիսկոպոսու " Բրօթէս .

Վրէի . Վ : Սինեօն շու ջօճուդ ճա
կեօղ տաղը վերմէլէրինիզի , բէք էյի
սիլտիյիմօէն իջերիմէ հիջ սիւր իւր -
քիւնթիւ կէլմէզ : Նօթէտէն պէրի
Փափանըն խամիի իշիթտիյինիզտէ
եիւզիւնիւզիւն ըէնկի թէստիլ օլուբ ,
տամարլարընը տիքիլյօր . վէ Փա -

Թանդ քրիստոնէականը ,, իսմի իլէ
եւզրըլը քիթապըն օն իքինճի սահի -
ֆէսինտէ , Նկիլթէրրա միլլէթի հագգըն -
տա Նրօթէսթանդըզ տէմէք “ Փափա -
լըլը ըէտտ ու թահքիր էտիբ , օնուն էմ -
րինէ իթաաթ էտէնլէրիտէ ճէմի ռու -
հանի վէ ճիսմանի մանսըպլարտան չը -
գարըբ կէրի էթմէնին իլմի տիր տէր ,, :
Լինէ Ննկիլիզ Բաբազլարընտան պիրի -
տէ Նրօթէսթանդըլը քէզալիք կիւլէ -
ճէք պիր սուրէթ իլէ թաֆսիլ էտիբ ,
“ Նրօթէսթանդըլ իսթէտիյինի ինան ,

ժանրն նու. ֆուտուրնու թանրմայան -
լարը արէսսէ վլէ պէնիմսիլէնմիշ օլ -
տուղունուղտան , Լըմէնի միլէ թինի
տախի Բրօթէսթանդ կիւրուհու ի -
լէնէ արմատա կէզիօրսուհուղ (1) :

Բրօթէս . Բ : Լըմէնի միլէ թինին
Փափանրն նու. ֆուտուրնու թանրմայ -
րը բէտա է թախինի կէօրտիւլիւմտէ
օնլարատա Բրօթէսթանդ տէմէյէ
տէլահյէթիւմ Եօգ մուտուր : Պար -

մագ վէ ինանտղընը իժրա էթմէնին Եօ -
լուտուր , տէր : Խիւլասէ՝ Լիբսկատէ
Հոճատան ալիմին պիրի Բրօթէսթանդ -
լըգ ուսուլունու “ Էզիլէթի խուսուլա -
րը կիտէրիւմիշ պիր քրիստիեանլըգ տըր ,
տէյերէք թարիֆ էտէր :

(1) Սէսիօնարի Հէրալտ Վազէթու -
սընըն 1842 սէնէսի , Ճիտինին 391 ին -
ճի սա հիֆէսինտէ :

տորտորդում շուրջ Վլուխ Լեկեղեցւոյ ու սիւք
էյի վէ տիգաթըճա օգուտուղու -
նուղուա , Փափալարա Թախսիւ էթ -
տիյինիզ շու իւլա բիւթպէյի մէր -
սումէրին ֆիզուլի զապթ էթմիշ օլ -
տուգլարընը չափուգ ֆէհմ էտէրսի -
նիզ : Նիկիա Ժողալքունուն , Ծ
գաննունտա զիքր օլունտուղու իւղ -
րէ իպթիտասընտա Իպէնտէրիյէ վէ
Մնթէքէյէ վէ Հումայ քիւրպիւլէ -
րինին իւջիւտէ պիր բիւթպէտէ օ -
լուբ , վէ Հումայ Լպիսկոպուսու չիմ
տիքի կիպի քէնտի քէնտինէ ումու -
մի Լպիսկոպուս իւնվանընը Թախսիւ
էթմէ սէվտասընտա կէզմէտիքտէն
գաթինազար , օլ տէվլիւտէ Վարթա -
գինէ մեմէքէթի Լպիսկոպուսու հազ
էտինտէ օլտուղունա կիւվէնիբ ,
Հումայ Լպիսկոպուսունա գարջ
գօյուբ օնու իլէ Ճէնքլէշտի : Լպիսկ

խչիւնճիւ Վրնիփակիտս մանսուպը
պուլունմաղա օրն խըրս ու հայր-
շնաէն նաչի փոխա նամ Ռում,
խըէրաթարունուն հիմէթի իւէ
Վիլիսէնին պաշը իւնվանընը պիթ-
թագրիպ էտինտի:

Վրիգ • Վ: Պօշ պօշունա նէֆէս
էօրուբ, թարիֆ էթմէյէ զահմէթ
Ճէրմէ տէտիին քիթապը օգուտում:
Սուրբ քիլիսէնին տիւշմանլէրինին
աղղընտան թօրլայըրտա իչինէ տէրճ
էթտիին պիր թագըմ սարիթ վէ
թիւրաաթ ուաճօնլարըն պու անէ
գասար հէգար քէրէ ճէվապը վէ-
րիւթշտիր: Պագ Սինետ, Վրիս-
տու էֆէնտիմիլին իհտաա ու պինա
էթտիի, պու կէպի պիր նուֆուտա
գարշը գօյուբ օնու թանրումադ
ինսանըն ֆիքրինի օլ տէրէճէ քէօր-
էտիյօր քի էն գօլպ մատտէլէրի:

սիլէ աննամատա աճիլ գալը յօր :
Չիւնքի մէզքիւր Օ, գանուռն, սիղին
գալլինիլ իւղէ Մնթէքէ վէ Իս -
կէնտէրկէ վէ Հռոմայ քիւրսիւլէ -
րինի պիր բիւթպէտէ թութմաղ :
Պագաթ՝ շու իւչ մանսուպար իպ -
թիտաքի իհտաս օլունան քիւրսիւ -
լէր օլուր , վէ ոուհանի թալիմաթըն
տախի էն էմին հապինէսի պուլուն -
մուչ օլմալէրի իլէ նէզաքէթլի վէ
չէլէչիք մատտէլէր օնլարա արդ ու
իֆատէ օլունուր՝ սիճիլլէրինի օնլար
քէսէրլէր իտի : () Լ տէվիրտէ իշպու
իւչ շէհիրլէր էկէրչի տիւնեանըն էն
միւթէպէր բայիթախթլարընտան
սայըլըրլէր իտի խէտէ պու ճիւմէ
օնլարընտա նուֆուս վէ բիւթպէ -
լէրի Սուրբ Պետրոս վէ խալիֆէլէրի
պուլունան Փափուլէր թարաֆընտան
նէչէթ էթտիյի ճիւմէնին մալիւմի :

Ժողովուրդը չէ հիշելու Զու-
 մանին եղբայրս վե միւթէսեր պուլուն-
 մասը առաքեալարն սերմերի օրան
 Սուրբ Պետրոս հաղորէ թէրինին քիւր
 սիւսիւ օլտուղու իշին տիր . վէ Իս-
 կէնտէրլէնին իքինձի քիւրսիւ ատտ
 օլունմասրնին վէճհի Պետրոս առա-
 քեալն չորսը Սարկոս աւետարու-
 նիին իճատու իհտաս եթմիշ օլտու-
 ղու իշին տիր . խիւլասս Նիթէքէ
 չէհրինին տախի իւշիւնձիւ օլմասը
 մէվէքէթին ճէսամէթինէ մէսին
 օլմայրը , իլլա Հոսեայա ազիմէթին-
 տէն եղբայրս Պետրոս առաքեալն օ-
 րատա իգամթ եթմիշ օլտուղու վէ
 ահալիի չէհրին տախի սայրլէրին-
 տէն եղբայրս Վրիտտիան չորսըմագ
 չէրէթինէ նայիլ օլմուշ օլտուղլարը-
 նա մէսին տիր : Վարտքի պաղրա-
 քը Վրիտոս եթնտիլիլին եղբայրս

էվմէլ Լըրուսաղէմ Քիլիսէսիւնի իհ-
տաս էթմիշ օլտուղունտան պահս է-
տէրէք, Պետրոս առաքեալ քիւրտիւ-
սիւնիւ Կուրմաղա Հռոմոյ կիսի
ուղափ պիր շէհիրի ինթիհապ էտէ-
ճէյինէ, հաղըր Լըրուսաղէմտէ իգա-
մէթ էթմէսի ազլա եազըն վէ տա-
հա մինասիպէթլի օլուրուտու տէր-
լէր իտէտէ, պու էօղլուր տալիս թու-
թուլուր պիր էօղլուր տէյիլ տիր:
Չիւնքի կէրուտէ հարապ օլուր բէ-
րիշանիյէթ, քէսպ էտէճէյինի գուր-
թարըճընը Յիսուս Քրիստոս լի-
սանէն թադրիր էթմիշ օլտուղու վէ
ահալիսինտէն հաւատացեալ պուլու-
նանլարա օլ սէֆալէթ զէմանլէրի
եադլաշորպտա մէմլէքէթի թէրք է-
տիր չըգմալաորնը (1) թէնպիհ էթ-

(1) Ղ, ուկաս. Գլ 11. համար 20 = 21:

միշտ օլտուղսւ պիր շէհիրտէ, Պետրոս
առաքեալ քիւրսիւսիւնիւ նիճէ գու-
րասլիլիր իտի :

Իրօթէս . Վ : Պետրոս առաքեալ
Լնթէքէյէտէ տախի իգամէթ էթ-
միշտիր : ()նա Լնթէքէ Լսլիսկոսյո-
տու չղըրմայըրտա Հռոմայ Լսլիսկո-
սյոտու չղըրմայը նէ օլտուն (1) :

Գրիգ . Վ : Այլէսլի շուքի օլ ա-
ղիզ առաքեալ քէնտի միւսարէք գա-
նընը Հռոմատա տէօքիւք Սարտիրոս
օրնսոյըրա օլ աթոռու միւշէրրէֆ
գըրնշտըր . վէ խարիֆէլէրի տախի
հալէա կիւնիւմիւղէտէք օքիւրսիւ-
տէ իգամէթ էթմէքտէ տիրլէր :

Աիդ իսէ Աինեօռ քարողիչ սրաւտէ
զեքը էյլէտիյիմիդ քիթապընըզտա ,
սյունճա թէվարիխլէրէ վէ նաքիլէ-

(1) Գլուխ Լ, Կեղեցւոյ , սահիֆէ 39 :

րէ տապան տապանա զըթ օլտրադ .
մէգքիւր առաքեալտրըն Հռոմայա
կիթտիքլէրինտէն պիլէ շիւբհէ էթ-
մէյէ ճէսարէթ էտէյօրսունուզ :

Ապին պիլիւմիսինքի պու կիպի պիր
աղիմ շէրէֆի Հռոմայ շէհրինէ դըս-
մէթ էյլէմէսինտէ հադ Թաալա հադ-
րէթլէրինին պէյիւք պիր սըրը վար
տըր : Օյիւ օլ մէմլէքէթին օթու-
րումու կիւն տօղու վէ կիւն պաթը
պէլտէլէրինին օրթատընտա վէ տէ-
նիդէ եադըն սըլլունուք . վէ շու ճէ-
սիմ Հռոմալը տէվլէթինին բայի-
թախտը օլուք , էն ուղադ պէլտէլէր
իլէ պիլէ էքսիքսիդ մինասիպէթի օլ-
մադ իլէ . Վրիստանեայլըդըն մէրքէդը
օլմադլըղա սայիր մահալէրտէն գի-
եատէ շայէսթէ իտի Վլէլ խուսուս
օլ Թարիխէ կէլինճէյէ դաստըր շէհրի
Հռոմայ պին պիր Թիւրքիւ բութրէ :

րէսթլըք իթիգասոյէրինին Ե ու վասն
վէ հիմայէ թճիսի պուլունմազ իէ հէր
միլէթին մէքեանը օլուք, բուլթէ-
րէսթլէր ինտինտէ էն միւթէպէր
չհիր ատտ օլունմազ իտի: Շէօյլէ-
քի Լահուտի միլէթի հազգընտա
Լըրուսայէմ նէ տէրէճէ էլլէմ վէ
միւթէպէր պիր մահալ իտի իտէ,
Բնդհանրական քիլիտէ հազգընտա
տախի Զումայ չհրինին օլ դատար
մուքթաղի օլսճաղը տէքքէար իտի:
Բուլթէրէսթլլիին պունճա վէման-
տէն պէրի պին թիւրլիւ տիւզմէ վէ
ուլիւնուոլ իթիգասոյէրտէն միւ-
րէթթէպ սախթէ թախթընը գուր-
մազ օլտուղու պիր մահալտէ Քրիս-
տոս էֆէնտիմիղլին իհասս էթտիյի
Սուրբ մէղհէպլին պիր թանէճիք ա-
թուու գուրուլուք, իւղէրինէ տա-
խի ֆիւթիւհաթ տանճաղընըն չէքիւ

մէտի զայելթ մինատիս իտի : Լաքին^ս
պիղ կէլէլիմ Հռոմայ հայրապետէ-
րինէ գարշը գոյուբ ծնա էմալ օլ-
մա իտտիասընտա կէզտի տէտիլին
Սուրբ Կիպրիանոս քէյֆիյէթինէ :

Բրօթէս . Վ : Պէլի , Սուրբ Կիպ-
րիանոս վէ էմալի սրուլունան տա
հա սայիր քիմնէլէր Լալիսկոսպուէրին
հէօբմ վէ նուֆուսըսընրն միւսավի
վէ պիր գարարտէ օլտուղունու իս-
սրաթ էթմէյէ բէք չօգ չապալատը-
լար . էյէր Փափատա քէնտիլէրտէ
օլսն գուլվէթտէն զինատէ պիր
գուլվէթ մէմուլ էթմիշ օլսալար
ըտը պու կիպի պիր իտտիատէ կէզմէյ-
էճէքլէրի տէբբեար ըտը (1) :

Գրիգ . Վ : Շու սրսթըլ իտտիա-
հրզա մէտար օլծագ իլուն Սուրբ

(1) Գլուխ Լեկեղեցւոյ սահիֆէ 48 :

Կիսրիանոսու՝ էմսալ՝ կէթիրտի-
 նիզսէ կէրէյի կիսի եանըմըւնը :
 Չիւնքի քիլիսէ Վարդապետէրինին
 իջնտէ Պետրոս առաքելսլն իհտաս
 էթտիի աթոռուն ախէրէրինտէն
 պէօյիւք օլուք օնլարա պաշ օլմասը-
 նա տայիր Սուրբ Կիսրիանոստան զի-
 եատէ էթրաֆը վէ իօկեաթը բի-
 տայէ եաղան կէլմէմիշ տիր տէսէմ
 ճալիղ տիր : Լաքին սիլիւրիմ քիթապ-
 լարնըլն իջնտէ օնու իշար էթ-
 մէնիղին վէճհի, հերետիկոս թայֆէ-
 սինին էթտիքէրի մկրտութիւնա
 տայիր Մֆրիգա թարաֆընտա միւս-
 թապիլ սիր սինադոս մէճլիսի գու-
 ըուլմաղ իլէ . Սուրբ Կիսրիանոս օլ
 էսնատէ Հռոմայ քիւրսիւսիւնտէ
 Փափա սուլունան, Սուրբ Ստեփա-
 նըն բէյու՝ միւլահաղասընա գարջը օ-
 լարադ՝ օլ կէօնէ մկրտութիւնուն,

հիշ վէ տայրմանդ օրմասընա՝ պատժը՝
 գատեմ էթմէսի իջուն օրուօր: Փա-
 գաթ Սուրբ () գոտինոս դաւլինճէ
 ազիդ Ախպրիանոս իշարա եանըշ զե-
 իւմիւնտէն եա էօլմէզտէն էվիլէ
 պիւս պիւթիւն թիւ չման օրաու եա-
 տա Սարտիրտուգ դանը տէօրէրէք
 կիւնաւընը աֆիլ էթտիրտի (1):

Հէմ նէ հաճէթ տիւէր պիւ սինա -
 դոտոս տաթի մէզքիւր Ախպրիանոս
 Պօթմունտթոս Կպիսկապոս նաւայ
 օրունմասընըն խապէրինի Հոտնայ ա-
 թոռ ունա տէր ադապ պիւտիրմէտի
 իջուն Գորնէլիոս Փաթատան աֆլըգ
 տիլէմէ տիսի, ալլէ խուսուս օլ ադի-
 զին թիլիսէյի շէրիֆէ տայիր եազըր-
 ղը թիթապըսընտա, էվիլէլա Հոս-

(1) Սուրբ () գոտինոս, հապար Բ.
 աս հիշ 368.

մայ 'Փառաւորնն աթոռ ու' Սուրբ
 Պետրոս հազրէ թէրինին քէնտի ա-
 թոռու տուր: Երինձի Սուրբ Պե-
 տրոսն սայիր առաքեալարնն իւղէ-
 ըինէ հեօքովւ օլուր օնլարնն պէօ-
 իւյիւտիւր: Իւչիւնձիւ իշղու իւր-
 ըիւթպէ Պետրոս առաքեալա պիր-
 լային պօղուլուր խալէլ քէսպէ թմէ-
 մէսի իչիւն վերիւմիշար: Տեօբաիւն
 ճիւ Հռոմայ քիլիսէսինտէն պրըսն
 Վրիստատուն գուրտուղու քիլիսէ-
 տէն տըշարը չրչ մը օլուր, մատտէ-
 լերինի եազտըղը քիթապլարնտա ի-
 շար վէ լայրչը իլէ թափսիլ էտէրէք,
 օլ տէվերին Հերետիկոսարնտա գար-
 չը քիլիսէի շերիֆին մուհաֆըղը վէ
 ճէսուր ճէհրձիսի օլան պիր քիսնէ
 հոգըրնտա նիձէ շիւբհէյէ վարա-
 դիլիլիզ: Պէնի սօրաբսան տօղտուտու
 Սուրբ Նիպրիանօսուն զիւիւմիւնտէ

իմ. վէ էօյլէ մէմուլ էաէրիմքի կիւ-
նիւն ալիրինտէ Հայ միլլէթի խֆնտէ
օլտուգճա մալիւմաթ տահապըրմ
տէյէպիլէճէք քիմնէլէր տախի սոլ-
խուսուսա գանըր խսկեաթ օլաճագ
աբըրար :

Խաչատ : Ահօրտիւնմիւ ալիր Եօլ
Աինետը քարողիչ “ Իւզկէտօրա թիւ
քիւրէն իւզիւնէ թիւքիւրիւր քֆէհ-
վադընճա , սիզ տախի խափմինիդի
գահր ու բէրիջան էթմէ իշիւն չէք-
աիյինիդ գըլըճ իլէ քէնաի վիճուաի-
նիդի Եարալամըջ օլտունուզ :

Գրիգ . Ա : Աինետը քարողիչին
Քրիստոս էֆէնտիմիլին 606 սէնէսի
քէնաի քէնտինէ սւմումի Եախիտ-
պոս իսմինի թախաիս էտէն իւջիւն
ճիւ Ա ղնիտիակիտս արը տէմէսիտէ
բէք թամ լագըրաը տէյիլ տիր :
Չիւնքի Քրիստոս էֆէնտիմիլին 200

սենեակի վէ ետխաւտ զիքը էյլէտիցի
Թարիխստէն 400 սենե ապտէմ Թէր-
Թիւրիեանու հերետիկոսըւզ Էօլլա-
րնա սարարագ, քէնտիսինէ Լալիսիւ
պարար Լալիսիւպոսու տէտիւթտիցի-
նի Փափայա պիր գարահաթ առտէ-
տէր, զանն էտէրիմքի եա Լալիսիւ-
պարար Եսլիսիւպոսու եա աւմումի
Լալիսիւպոս տէմէր իրիսիտէ պիր
լագրարար արր:

Խաչատ: Պաւ միւղաքէրէրէր պէնի
կէրէյի կիպի իսկեաթ էթտի պէն
աախի Հռոմայ Փափապընի քիլտէ
պալը վէ պէօյիւյիւ օլտուղընա խա-
չատուր կիպի գանաթմ, վէ օլ քիլի-
սէտէն տըշարը օլանա սէլամէթ օլ-
մաւորղընա վէ տախիլ օլապիլմէ իցին
ծնա իթաաթ էթմէր լագրմ կէլտիցինի
Գրիգոր Վարդապետին Թաֆսիլի
խաւսեղարոնտան եւի Լիւհմ էյլէ-

նիմ: Ալէլ խաւաւու շու Հռոմաւոր
իգամէթ էսէն պաշ ճէմի նուֆուս
վէ հէօքիւմէթի էլինսէն ալընմը
տէյի տիյնէ տիյնիզ Ալմիսմիտէ քէ
պէօյիւլիւմիւղիւ տէյմէղ մի:

Գրիգ. Ս: Հայրը դէմանսէն պէ-
քի Ալմիսմիս Պատրիարքը Սուրբ
Գրիգոր | ռաւաւորիչին թալիմաթըն
տան վէ գուրտուղու ուսուրտան այ-
րըլըր Պատիս հաղրէթէրինին նու-
ֆուսուսու թանրմատըր իչին, մաղ-
քուրլուղունս զաղէպ օլարապ, միլ-
լէթինին փէք չօղու օնուն հէօքմիւ
նուֆուսուսու ինքեար էթմէյէ պաշ
լատըար: Շէօյէքի Ալթամար ա-
թուու Ալմիսմիտէն այրըլըր, քէն-
տի պաշնա օլուու վէ օնա պաղա-
բապ Սիս վէ Գանձատար Կաթուղի-
կոսլարը տախի այրըլըր քէնտի պաշ
լարնա միւսթագիլ քելիտէլէր իհէ

տաս էթտիլէր : Պաւ սուրէթլէ եա-
լընըդ պիր Պատրիարք ըմբդ պուլու -
նաճագ եէրտէ տօրթ թանէ օլուր
Ճիւմէ սիտէ պիրի պիր էքսէսի սըրա
նուհանիճէ հէօքիւմէ թլէրինի զայս
էտիր . վէ նուֆուս պիւս պիւթիւն
աշխարհական էլինէ տիւշէրէք միւ -
թէպէր վէ տահպի սէրպէթ օլան
լքիմնէլէր ագրոսպա եա տօրթլարընը
օլքիւրսիւլէրէ օթուրթմադ խտտի-
աաընտա կէզտիլէր : Պաւ սուրէթլէ
իպթիտալէրտէ էմր ուրէյինէ միւ -
թիւ օլտուղումուղ Վիսիածին աթու
աունուն սուրէթա պիր չէօհրէթի
քարմըտըր : Չիւնքի սրու կիւնքի
կիւն օլ քիւրսիւնիւն հէրպիր րէյու
թէտպիրլէրի միւթթագիլ նաապ օ -
լունմուշ պիր սինադոսուն բուխա -
թընա իհալէ օլունմուշ տուր : Վէ
թիֆլիստէ իգամէթ էսէն Սոսիոֆ

սէրտարընտան մախոուս բուխաթ
օլնատըգճա կաթուղիկոս տէօթ այ
միւտոտէ թտէն զիւատէ խանէ սինտէն
տըշարտա պուլունամաղ օլնատը մի-
նատիպէ թի իլէ , մէրսումուն քէնտի
քիլիսէ սինէ տահիպ օլնատըղը տէր-
քեար տըր : Պունտան գաթինաղար
կաթուղիկոսուն հէր սիր հաբաքէ-
թինին թէրթիպ էտիճիտի օլն մէգ
քիւր Լջմիածին սինագոսու տախի
Բէթէրղպուրկ սինագոսու հէօրմիւ
ալթընտա օլուր օնուն բէյիտիտէ Վօւ
կոֆ Իմբէ բաթոուու տուր . . . Լյ իմ-
տի աղարտը պու միլլէթին ոուհա-
նիճէ պաշը եօգ տուր տէրսէմ հադ-
գըմ եօգ մուտուր :

Իրօթէս . Բ : Կէլին էօլլէ խէ ել-
նէ պէնիսմ էփլէլ քի սէօղիւմէ . պէլի
Լյրմէնիլէրիտէ պունտան պէօլլէ Բը-
րօթէսթանդ միլլէթէրինին տէֆ-

Թերինէ գայտ է թմէ լիցեզ, զերա պիգ
լէրաէ իծրա օլունան ուսու իւղըէ,
սիղ տախի հէր քէս քէնաի ապլնըն
քէստիի եօլա խըզմէ թ է թմէք սու
քէթիի թու թմու շաւնուզ:

Կարապ: Տօղրուսու չօդ սագիլ վէ
նիզամնըղ ուսու... էյէր հէր քէս
քէնաի աղ ու ֆէրասէ թիւին քէս-
տիի եօլա թալիս օլաճադ տա, սիղին
թագըմնա պիլէ րասթ կէ լինաիի կի
պի, իչիմիդոէ պու լունան ֆիրասէ թ
սիղ վէ ահմադ աուամնըր նիճէ թալ-
լանաճադ լար: Պանա սօրարտան պէն
քէնաի զիւ իւմիւմիւ Վրիստոս է
ֆէնտիմիղին գուրուզըս տահիս վէ
Րնդ հանրախան քիլեանիին զիւ իւմիւ-
նէ ույտուբմայը հէր սինտէն հայըրը
թու թարըմ:

Խաչատ: Հէլէ շիւքիւրլէր օլուն
Սըրահըն քէրէմ ու ինալէ թիւնէ աղիղ

տօսթում Պարոն Կարապետ : Պա-
գայօրումքի սէնտէ պէնխ կիպի աա-
հիհ քիլիսէնին Պիր օլտուղունա . վէ
Լյումէնի միլլէթի շու քիլիսէտէն այ-
րըմասըրլա եանլըշլըգտա պուլուն
մուշ օլտուղունա . վէ սէլամէթ եօ-
լու անձագ եինէ մէզքիւր քիլիսէ ի-
լէ պիրլէշմէքտէ օլտուղունա էյի-
գանտըն : Ե իմալիէ գտտար պու եօ-
լու թու թմայա գարար վերմէյիքտէ
պէօյլէճէ միւշէվիլէշլէք իշկնտէ գալ-
տըղլնա հարէա թաւաճիւպ էտէյօ-
քում . . .

Ղրիդ : Վ : Լյումէնի միլլէթի Հը-
բանայ քիլիսէտի իլէ պիրլէշմէքլիլէ
չօգ քէրէ գալլըքտը վէ պաշլըճա
իւշ թարիխտէ . էվիլէքիտի իւշիւն-
ճիւ Լլգինէոս Փափա տէվիլնտէ ,
Լ իրանան տաղը ահալիսինտէն Վա-
րոնի թայֆէսինին Լլտիքէս նամ :

Հերետիկոսուն եանելը թալիմաթ
լերինտէն պիւռ պիւթիւն իւղ չէ վեր-
տիւրէրի էսնատէ տիր :

Խաչատ : Ահ տէյօրսուն Վարդա-
պետ , Լյումէնիլէր Սարսնի թայֆէսի
կիսի սէօղլէրինտէ տահիպ դատէմ
օրնաւորմըմը :

Գրիգ . Վ : Վրիստոս էֆէնտիսիին
1350 թարիխինտէ պուլունան Կա-
թողիկոսումուղ տախի Հումայ ա-
թուունու բիլսէնին ումումի պաշը
տէյի թանըտըղիւ Հումայ Փափա-
սընա եաղըր պիւտիւրաի : Պատէհու
Պիւթօրէնցատա Կուրուլան Իինաղ ոս
մէ ճիւսինտէ Լյումէնի բիլսէսի մու-
րախիսաւարը տախի հաղըր պուլուն-
մաղ իլէ դայէթ ֆայտաւը վէ հայըրը
միւլահաղաւարը ալտէթ էթաի-
լէր իսէտէ : Ռում միլլէթինին տըմն
սըղ Հումայ բիլսէսինտէն այրըմա

սը . վէ կիւն տօղու թաքաֆլարնտա
վուգու սուլան պիր թաղում արպէ-
տէ վէ բաթըրտըար շա հայրը
կէօսթէրիչէրին սէմէրէլէրինին հա-
սըլ օլմասընա մանի օլտուլար :

Կարապ : Զէլէ էլհամուիւլիլահ
սու աոիրտէ շէվքէթիւ Սուլթան
Սպուիւլմէճիտ էֆէնտիմիզին սայէ-
սինտէ , ճիւմէմիզտէ քէմալի աոայիշ
ու խթիրահաթէ նայիլ օլմաշ օլմա-
մըլ իլէ . սու պասպաէ պիր կէօնէ
էօղր եա շիքեայէթ էտէճէք քէօլէ-
միլ էօգ տուր :

Խաչատ : Զո՛ւ շէօյլէ Կարապետ ,
վէր էլինի սրանա տօսթում , մուհա-
պէթիմիլի թաղէլէյէլիմ , չիւնքի սա-
հիհ տօսթուգ եանի մէզհէպ պիր-
լիլի ալէապտար . թիճարէթ զըմը ի-
լէ վէ եա ճիհէթ սայիրէ իլէ աըշ-
տըրընան տօսթուգտան չօգ էվվէլ !

վէ մէթին տիր՝ Տօղրուսու Լըմէնի՝
 քիլիսէ սինսէն այրըմը օլտուղունու
 ֆիքրիմէ կէթիսուքտէ տէրէճէ սիդ
 քէտէր հտէրլախմէ Լաքին շուքիւր
 լէր օլտուն Ըլասըն քէրէմ ու ինայ-
 էթինէ, պու կիւն սէնի իլէ սիւրլը-
 տէ տթալարըմըն մէղհէպինէ եւս
 նի՝ Լուսաւորիչ պապամըզն թաւի
 օլտուղու քիլիսէյէ կիրտիյիմըտէ,
 միլէթիմիլէ օրան մուհապէթիմիլի
 իսարսթ էտէճէյիլ: Պուլարի սայիւր
 Լըմէնի գարտաշարըմըտու պիլէ
 պաղսրսպ թութտուղումուղ եօլու
 թութալար: Պու սուրէթլէ Ալար-
 դապետ ճէհապէրլինին Տէօրտիւն-
 ճիւ աշխամքի մէճիսիմիլտէ վերը
 էյլէտիյի Սուրբ Նէրսէսին մարգա-
 րէութիւնու թատաիլ օլա, էյ Ալար
 դապետ քէրէմ էտիւ օլմարդարէ ու
 թիւնդարը աղ պուշուգ սիլէ թաֆ-

աիլ էլէրմիսինիդ :

Գրիշ . 11 : Պաշտմ իւտթիւնէ . Պաշ-
տան խաշատուր տողրուսու տարլ Լչր
մէնիլիլին սահիւն մէղհէ պէ իլհադ օլ-
սուղունու ֆիրատէ թին իլէ պուլուբ
խարիճէ չըդարմանաւ աֆէրիմ : Լքա-
տրղըմըղ խաղմնէյի Էանի տթարարբ
մըղն գուլանտրղը մէղհէպի անճադ
չու Բնդ հանրտիան քիլիսէյէ տախիլ
օլտուղու մուղտա պուլտպիլիլիդ :

Հէյ վահքի պաղը ֆէտաթքեար քիւլ
սէլէրին հիլէլէրինտէն նաշի միլէ-
թիմիղին ճէսիմ ալիւ հիստէսի օլ դա
տիմ քէօքտէն այրըտը : Լքահ վէր-
սինտէ Բրօթէսթանդլարտա պիղլէր-
տէն էօրնէքարարտա ծնլարտա տթարա
րընըն մէղհէպինէ կիլէլէր . օլ վազըթ
ճիւմիլէմիղտէ պիլի պիլիլէրիմիղ իլէ
էօրիւլիւբ պարըչըբ վէ ումուսի ֆա-
միլէանըն էվաար սրբաւընա Էլէլբ :

ծնուն մահէն զի մախառնեցի օրան
 Վաթօրիք լաղատը իլէ միւշէրլէֆ օ-
 լուրուզ: Օ իրա ստիրակողտ Պատ-
 մու թիւն վէ Լստուածաբանութիւն
 կլմէրի ազըլը օրուք Ճշմարտու-
 թիւնու թանճմայա հավէս էտէն
 քիշլէրին ճիւղէսինտէ զէր էլլէ
 տիկմիդ թէ մէլէ ճէլլէ թմէքտէտիր:
 Կէլլէլմ շիմտի Կուրք Կերսէտին Կը
 մէնիսթանըն սրաշնա կէլլէճէք հալ
 ու քէյֆլէթ թէ տայիր է թտկի մար-
 գարէ ու թիւնլարըն թափտիլնէ: Ե-
 զիդ հալբաստէտ Կըմէնի միլլէ թիւն խի
 թապէն (1) “ տիւնեա Բատիշահլըղը-

(1) Բարձրի թաղաւորութիւն ձեր,
 ընդ նմին և քահանայութիւնն. և ան-
 տէրունջ շրջեաջիք յաշխարհի. որպէս
 հօտ յորում ոչ իցէ հովիւ: Կը փոխա-
 նակ զի ոչ լուար դու կնձ, մի լուիցէ

« նը վէ Նիկեղեցական բարձրըդ էլն-
 « նիզոէն զայս Ետիր ջալանսըդ սիր
 « սիւրիւ միտալի տիւնեա իւղէրին-
 « տէ տահապարդ սիւրթէ ճէքսինիդ .
 « Պէնի տիյնէ մէտիյնիդ իջուն ըու-
 « ղու մահչէրտէ Հագ թաալա տախի
 « սիւլի տիյնէ մէյիւ իւղէնիւ իւղէրի-
 « նիզոէն չէ վիրէ ճէք տիր . . . Ղիւմ-
 « լէնիդտէ վէ թանկէրինիդտէն Էաու

քեզ Մտուած յաւուր նեղութեան քոյ-
 Որպէս ո՛չ ողորմեյար տարապետ և ա-
 նառաջնորդ աշխարհիս Հայոց 'ի հե-
 ոանալն իմում 'ի յոյնս . և որպէս բարձ-
 ղիրաւունս յաշխարհէս Հայոց . բարձ-
 ցի թագաւորութիւն յազգեդ Մըշակով
 նեաց : Տապալեսցին Հայք 'ի հիմանէ ,
 և Սուրբ Տեղիք Քանայապետաց Հայրց
 եղիցին օթեվանք անհնազանդ ազգաց :

Դ վէ տուր օրուք վէ Եասրըլըյ սէ Գու-
 Դ լէթինէ կիլիֆթար օրուք Ռում-
 Դ լարըն հէ օրմիւ ալթընա կէշէ ճէք-
 Դ սինիլ: Վէ մէղհէսյու խմանըն-
 Դ զը զայս Եթտիքճէ գուվկէթինիլ
 Դ տախի զայ օլաճազ տըր . . . | Զճամ
 Դ Լըմէնի միլլէթինին թէ մէլլէրի
 Դ սէօքիւլիւք: Պատրիարք լարընըն
 Դ իւսմէթ Եթտիքլէրի մահայլէր,
 Դ Էնայանճըրսըն մէսքէանը օլաճազ
 Դ տըր:

Խալատ: Պագարսընըն Լըւահըն
 հիքմէթինէ շու մարգարէութիւնը
 ընն ճիւղէսխտէ նոյաէսի նոյաէ-
 սինէ կէլտի ջըգար: Իւք Պատրիար-
 ք ըրըլ | Դուսաւորիլ պարսնըն իգա-
 մէթ Եթտիլի Վէսյուհ թաղը Զիւն-
 քետը ֆէրմանընա իթաւթ Եթմէզ
 պիր թազըմ հայտու լմազուլլէսի
 քիւրթլէր իլէ տօլուտուր: Վէ Էս-

Պիտէն ըստու թաղը պիր շէհիր օլուք
 շաբին էլսն ու ֆազ պիր քէօյ օլան
 թօրթանտա էինէ պու հայտու թ -
 լար Բատիչահլարըմըն մէղարլարը -
 նը չըղնայրը խարլամատա տըրլար :

Գրիգ . Ս : Եւ միւրահազարա -
 ընըզ փէք Եօլունտա տըր , անճադ
 պօրալը պիր Եաղմուրտան սօնրա ,
 կէօք իւզիւնտէ էլէյիմ ոաղմա կէօ -
 ըիւնտիւյիւ միալ . Սուրբ Ներսէ -
 սինտէ շու հէյպէթի մարդարէու -
 թիւնլարընըն իճրաւընտան սօնրա ,
 պիր ումուտ քէօչէսի ֆէրզ օլուն -
 մադտէ տիր : Ս է պու հայրըրը ալա -
 մէթ տախի էինէ օլ Նղիզին գալի
 իւզրէ (1) “ Հումալըլարըն քա -

(1) Նետ այսորիկ փրկութիւն աճե -
 նայն աշխարհսց Վրիստոնէից 'ի աղ -
 քէն Հաովմայեցուց եղիցի :

Ղոգութիւնը ետքաւորմը իլէ պիր
կիւն կէլէճէք քի կէրէք պու մէմլէ-
քէթլէր վէ կէրէք ճէմի Վրիստի-
եանլէր գուրթուլաճագ տըրլար ո
տէյի պույուրտուղու քէլամլնտան
աշլքեար տըր : Վալտըքի խասխմէ-
րիմիղլն պու քէլամլարա ախէր կիօ-
նէ մանէա վէրմէլէրի իրթիմուլ օլ-
տուղուճտան պուրալարը աղ պու-
ջուղ թափուլ էտէլմ : Հէօյլէ քի
գուրթուլմն լուղէթի պուրասա
ֆագաթ ոււհանի պիր գուրթու-
լուշ օլմաղ իլէ , հերձուածողուղ վէ
հերետիկուղուղ եանլըշլըկարընը
իլիմիգան պիւս պիւթիւն տէֆ է-
տէրէք՝ պիլի Սաթայելին ետիրլիլն-
տէն աղասու խէլաս էթմէսի աննա-
շըլըր , վէ իշպու գուրթուլուշ Հոռ
մայ քիլիտէսի իլէ իշմէնի քիլիտէսի-
նին պարըշմաւը օլուր չօլտան պէրի

արդուլէտիմիդ պիտի բէյֆիյէթին իճ-
րա օրմասը տըր : Շէյլէքի մէղհէպ-
ճէ Քաթօլիքէր իլէ պիտի վիճուտ օ-
լարագ , բէլ է վիլէ Տէվլէթի ալիյէյի
() ամանիյէնին խաս իւլ խաս վէ տա-
տըք Րայալէրի օլուք . կերէք չէվ-
քէթլիւ Րատիշահըմըղա ուզուն էօ-
միւրլէր իհսան էյլէմէսի վէ կերէք
մէմալիքի մահրուտէսինի տայմա սա-
ատէթի հալ իւզրէ տագլամասը պա-
պընտա կէճէ վէ կիւնտիւզ Հապ-
թալաս հազրէթլէրինէ տուատէ գու-
տուրումուզ օրմայաճազը տէրքեար
տըր : Ալէլ խուսուտ քի տայիւ պա-
զը հէօթիւմտարլէր խտարէլէրինտէ
սուլունան պէլտէլէրտէ՝ Տէվլէթ-
լէրինին տինի պուլունան հերձուա-
ծող մէղհէպինի գապուլ էթմէտիք -
լէլի իլիւն . միլլէօնլարճա Քաթօլիք-
լէրին հալաճանք չէգիւր վէ մալու

էմլորէրինստէն տուր օլարապ, սիւր-
կիւնլէրտէ չիւրիւմէքտէ օլտուգլա-
րը տայմա կէօգիւմիւղիւն էօնիւնտէ
տիր՝... Պու սուրէթտէ ճէմի մէղ-
հէպլէրին հիմայէթ էտիճիտի օլան
պիր Տէվլէթին էյլլինի նիճէ ունու-
տապիլիլիղ: Մրանսա վէ Միկիլթէ-
լա մէմլէքէթլէրինտէ պուլունան
Վաթօլլէրլէր ուռհանիճէ պաշխարը՝
օլան Փափա հաղրէթլէրինէ պաղլը
օլուր՝ ֆապաթ Մլլահ թարաֆրն-
տան իւզէրլէրինէ նասպ օլունմուշ
օլան Ռատիլահլարրնա տախի իթա-
աթ վէ սստապաթտա դուսուր էթ-
մէտիքտէն մաստա, Տէվլէթլէրինէ
շարթընճա խրզմէթ էտիք գուսուր
էթմէմէյլինի անճադ մէզհէպլէրինի
լայդը իւզրէ իճրա էտերէք թախ-
սի էտէպիլիլլէր:

Իմտի տօսթուժող Կարապետ աղա ի-
լէ պու հագիր գուլերի Վրիգոր վար-
դապետ հաղթեթլերինն թալիմաթ վէ
խսպաթլերինն իսկեաթօլուր Բնդհանրա-
կան եանի ումումի մէղհէպի գապուլէթ
տիք : Բլէլ խուսուս Սուրբ քիլիսէնին
վէ պաշտնն Պիր օլմասընա գանմըշ օլ-
մամըղ հասէպի իլէ . քարողիչ իլէ պուն-
տան պէօլէ մոլարաղա էթմէք պիղէ
պիհուտէ պիր եօրկունլուգ կէօրինաիւ :
Վարողիչ տախի պունուն պէօլէ օլտու-
ղունու աննայրբ , թավուղա ալթ օլմուշ
թիլքի միսալի ուսուլչա միւքեալէմէյի
թերք էթտի . վէ ենիլտիլինն իսպաթ
էրթէսի կիւն մէճլիսիմիղէ ուղրամատր :
Վադասա Սուրբ քիլիսէնին իւզերիմիղէ
օլան հէօքիւմէթինն ագլըմըղ փէք էյի

էրիբ . սէջլէտիյի Հաւատաւքընը տա-
 խի գապուլ էթտիքտէն սնրա Խոստո-
 վանանք վէ Հիսուս էֆէնտիմիղին Մը-
 բուծիւն իշինտէ հազըր պուլունմասը վէ
 Պսակ վէ Լարգ քահանայութիւն խոր-
 հուրդարը իւզէրինէ միւճատէլէ էթմէք
 պի հուտէ վագըթ զայպ էթմէք տէյի՛-
 միտիր . խիւլասա քալոզ՛չ ճէնապլէրի-
 նէ պու վէճճ իլէ ճէվապ վէրիբ սէօհ-
 պէթի գըսա քէստիք : “ Սինետ Հը-
 ոմէական Սուրբ քիլիսէյէ Իթաաթ էթ-
 մէք վաճիպ օլտուղունա ագլըմըզ էյիճէ
 միւշահատէ էթտիքտէն սնրա , վէ օլ
 Գիլիսէնին ճէմի թալիմաթէրի քէնտի
 կիպի սահի՛հ օլտուղունու պիլէրէք ,
 մէզհէպիսիղին պաշլը մատտէլէրինէ
 տայիր , էյրէթտիքլէրինի իճրա էթմէ-
 մէյի նիճ՞ էտէպիլիրիզ . վէ համալա-
 թըմըզտան թօլայը իշպու միւքիւլէմէ-
 լէրին իշինտէ Սուրբ Լիկեղեցիներն թա-

լիմաթընա դարչը աղլըմըլոան գաչմըշ
օլան եանըշ վէ զոյրը սահիհ օլան քէ-
լամլարը առա գապուլ էթմէտիյիմիդի
տախի պուրաճըգտա ալանէն իգրար
էտէրիմ (1) : ”

(1) Սիւքեալէմէլերին Տէօրտիւն -
ճիւ ախչամընըն 175 ինճի սահիֆէսին -
տէ . Գրիգոր վարդապետ , “ պէն Հա-
յոց Լիկեղեցիսինտէն պորըմըշ տէյիլիմ ,
վէ պիլմիշ օլասընքի Հոյաստանեսայ Լի-
կեղեցիներն թաշտըղը վէ էյրէթտիյի
տինտէն պորըլան քիմէ ճ’էմի Լիկեղե-
ցիտէն պորըմըշ օլուր ” : Տէտի իսէտէ
աճապ միլլէթինին Վիլիսէսի հալէա
Ընդհանրական Լիկեղեցիտէն պորըմամըշ
տըր Փիքրի իլէ մի° տիր . հաշա . զիրա
Լորմէնի Լիկեղեցականլարընըն Ընդ-
հանրալան Սուրբ Լիկեղեցիներն պաշը-
նա պէնտ վէ միւթիւ օլմասըգլարը պիւ-
թիւն միլլէթինին մալիւմիւ տիւր : Գրե

« Պուսուրէթտէ Վիւրթճէ ԵաՎիլ-
տանիճէ Եազտըղընը Վիթապճըգ-
սուրէթտէ Բաղպէթլի Վարդապետին
ասը Փիքրի սահէ՛՛ Լըմէնի քիլիսէսի
անճագ՝ Սուրբ Լուսաւորիչ Հայրապետին
Կէօթէրտիլի քիլէսէ օլմաղէ, քէնտի-
սի տախի օլ Բըղ Հայրապետին էջ-
րէթտիլի տինտէ մէթին վէ գալի տու-
րուր, վէ Սուրբ Բեղբէսարոս վէ Լոս-
թանդիանոս Իմէրաթու իւէ պէրապէր
իմզաւատըղը Վոնթրաթո սէնէտինէ օա-
տըգ օլտուղունու իլան ու աշիքեսար է-
տիր, պու վէճ՛՛ իւէ աթա վէ էճտառ-
լէրինին գուլանտըղը մեղճէպէ պասթը
գատէմ էթտիլինի իֆատէ էթմէք տիր:
Լօգասա՝ պու զիւլումէ օլմայաճագ օլսա՝
Վրիգոր վարդապետ նէ Լ՛նդհանրա-
կան Լիկեղցիինն աղասընտան պուլուն-
մուշ օլուր վէ ն՛տէ Լըմէնի օլմուշ օ-
լուր: »

տաքի տէր՝ օշան իսպաթէրի եկնիւնն
եկնիյէ թ' քրարւամագ վազըթ զայ էթ-
մէք տէյիլտէ նէ՞ տիր . մատտէնին էն
էլզէմ բարչասը մզքիւր քիլիսէնին ա-
սըլ սահիհ քիլիսէ օլտուղունու իսպաթ
էթմէք իտի: Պու խոստուսուտու Վրիդոր
վարդապետ հազընթէրի լայրգընճա
իսպաթ էյլէտի, վէ մերսումուն սէօղիւ-
նէ սիղինքինսէն զ'եատէ գալպի գու-
վէթիմիզ վար տըր: Սահիհ քիլիս յէ
տախիլ օլմագնէն մերամ, հերետիկոսու-
թինն եանլըշլըգլարընտան պէրի վէ է-
մին օլմագ տըր: Տօղրուսունու իսթէր-
սէն Վաթօլիք տինինին Եօլու Բրօ-
թէսթանդլըգտան չօգ սուհուլէթլի տիր .
չիւնքի ճէմի Բրօթէսթանդլար Լու-
թերին չըրագլարընտան հանկը ուսթա-
նըն Եօլունա կիտէճէքլէրինէ աճիզ
գալմըշտըրլար: Չիրա տայմա պէյինլէ-
րինսէ մուսրաշալարը հիչ էքսէք օլմայ-

ան պին պիր թիւրիւ մեզհէպտէն , էն
էհլէնիէն սօն իճատ օլսնը տըր , տէրլէր :
Պու մինվալ իւզ է Նրոնի միլլէթի -
նին հալ ու հիյէթի ալ վագըթ իչինտէ
տ' յիշելիք թաղյիւր օլտու . հաթթա
Պատրիարքաւորը վէ Նրօթէսթանգլարըն
տօսթու օլան Պատրիարք Վէքիլի տախի
թէպսիլ օլունուր և էշլէրինէ Մզգաւեր
ատամլէր նասպ օլունտու : Վէ Վրի -
գոր վարդապետին մալիմաթընըն վաս -
ֆը տախի հէր քէին ազղընտա կէզիք ,
կիւն պէ կիւն շէրէֆ պուլմուշ օլմաղ ի -
լէ՝ միլլէթին Նաբաղլարը աստուածա -
բանութիւն վէ պատմութիւն իլիմէրինի
թախսիլ էտիք . մէֆհումունու էյիճէ
ֆէհմէթմայի ճահթ էթտի էր : Մզ վա -
գըթ զարֆընտա մէզքիւր իլիմէրին օլ
սէրէճէ իէշի վարտըլմասը Ննկիլ -
թէրրա վէ Նրանսա վէ սայիր պ'լտէ -
լ րտէքի Նրօթէսթանգլարը պայաղըճա

Թաճիւպտէ պրագտը : Սիլէթին ագըւ-
լըլարը մեղհեպճէ մատտէլէրտէ կէօր՝
տիւքլէրի մատա զիւլմէրտէն իգրահ
էտիր , իպթիտաքի տինէրինէ ըուճու
էթտիլէր : Պու զիքր օլունան հայլըլը
պաշանկըճլար եաւաշ եաւաշ պիւթիւն
միլէթէ եայլըլարագ՝ Լուսաւորիչ հայ-
րապետին թաշըտըլը Սուրը տինին պա-
շը էսասը Հոռմայ քիլիսէսինէ միւթիւ
օլուր՝ օնուն իլէ պիր վիճուտ օլմագլըդ
օլտուղունա ճիւլէսիտէ դանտըլար :

Տօսթումուղ Կարապետ աղա տախի
ուղղափառ տինէ տախիլ օլալը վարքը
տախի սըրասընա կիրիր , Բրօթէսթանդ-
լըդ ուսուլլէրինէ գաբըլարագ էհլի թա-
գուհիյի պօշատըղընա աճըմայա պաշա-
տը : Ընճագ պիւթիւն գասպահաթ քէն-
տինին օլտուղունու ագլը էյի քէսիր ,
Պալաթաւա սաքին Յորանսըղ Սա-
րապետլէրինին խանէսինէ օնու կէօր :

մէյէ կիթտի : Օտալլը կէնճ օրաճըդ -
տա սըղընմէշ րահաթ էտէրիտի՝ վէ պուն -
տան պէօյլէ քէնտիսինին տախի շու ճէ -
սամէթլի Վաթօլէք քիլիսէսի աղտսըն -
տան պունընտուղունա իֆթ'իսաք էտ' ր
իտի Պարոն Վարապետ քիւչէք քըղներն
կէրէք օգումագտա վէ կէրէք տինճէ
մատտէլէրտէ պինատէսի իլէ իլէրի կիթ -
տիյինի կէօրտիւքտէ օլ տէրէճէտէ հայ -
րան օլտու քի , թէրպիյէսի թէքմիլ օ -
լունճայա դատար մէրսուլէյի օլ կիւզէլ
թէրթիպլի մէքթէպսէ պրագտը : Մէր -
սում յուսթումուղ քիլիսէյի շէրէֆ իլէ
պարըշտըղը միսալ՝ էհլի իլէ տախի պա -
րըշտը, մէրսումլի պոշտարըղը զէման միւ -
շէթինէ վէրտիյի քէօթիւ իալր' թի տա -
խի պու վէհճ իլէ տէֆ էթտի : Պունուն
շու եօլունտա հարաքէթի թանբը թա -
ալա հազը' թլէրինին էօնիւնտէ տախի
մագպուլ օլուր՝ աղ վադթ իչինտէ եինէ

պաղընտը, վէ էվէլքինտէն՝ չօգ զինա-
տէ վարիյէթ սահիպի օլուը, պու տին-
եաւէ պիլէ միւքեաթ թ պուլմասընա
միւսաստէյի Րապպանի իհյան օլուն-
տու: Եւ յիւքի քէսպ էյլէտ'յի շէրէֆ
ու ի'թիպարընա նաղարէն իշխան ին-
թիխապ օլունուը՝ վէ միլէթինին տօղրու
եօլու թանըյըը, ուղղափառ քիլիւէնին
սզասը օլմասընա հայը սա'յ ու զայրէթ
էյլէտի:

Պու քէյֆ'յէթլերին իւլերինէ պիլիմ
Վարողիչ ճնապլէյի չէվիրտիմ տէյի
էօյինիւը, մէսրուը օլտուղու քիշիլերին
տախի միլէթլերինին թուլտուղու եօլա
սարտըղլարընը կ'օրտիւքս է. Վմերիգա-
տէ վէթանը օլան Պօսթոն շէհրլինէ ամ-
տէթ էթմէյէ ա'ղըպէթ գարար վերտի:
Վարողիչի մերսումուն իհտաս էթտիյի
դպրատունլար վէ տաղըթաղըը քի-
թապլար վէ վերտիյի քարողլարը իլէ,

կէրէք Ռթանպօլ վէ կէրէք սպիր մա-
հալէրէ վէրտիլի պունճա զսրսր ու պի-
տանէ ճէղա օլարագ թանրը թաալա-
նըն մէրհամէթի մէրսումուն հարտըմը-
նա ե՛ թիշլիք վէ ճան կ'օղիւ աչըլարագ՝
ազլէ պիւս պիւթիւն մուղայիր օլսն
պունճա եանըշըղդարընը թէրք էտլը՝
քէզալիք Ռնդհանրական Վիլիսէնին
ազաւը օլմասընը ճանը կէօնիւսէն ար-
ղու էտէրիղ:

Լէլէլիմ Վրիգոր վարդապետ հաղ-
րէթլէրինէ կիւնիւն պիրլնտէ շիմտիքի՝
Պատրիարքըմըղըն խալիֆէսի օլաճաղը
ճիւմէ ալէմին տիլլնտէ կէզէօր: ԼՅէր
Հագ թաալա հօղրէթլէրի գըսմէթ է-
տիրտէ Վարդապետի մըրսում շու իւլա
մանէտէ կէչէճէք օլուրսա, օլ վապըթ
Սուրբ Ներսէս հաղրէթլէրինին Սարգա-
րէութիւնլարը թէքմիէն իճրա օլուր՝
Ռթանպօլտան Վանա գաւառը պիւթիւն

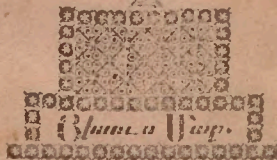
Իշմէնի միւլ թի եք տիւ վէ եք ճիշեթ
օտարագ անճագ Պիւ չօպանըն իտարե -
սի տլթընտա օլմագ իւղե ետլընը Պիւ
սիւրիւտէն իպարէթ օլաճադ տլր
.
.
ամին

ԱՄԱՐ ԻՆՉԱՆՈՒՄ

[illegible]

W. 2 US A

2. 11. 1953

ՄԱՌԻՐ ԲԵՆԴ-Ի-ԿՑՈՍ ԳՅՈՍԵԼԷԱՆԻ-ՍԻՆԵ

Մանուկ Գլխի-Բոկի օրհեղիւր Կոնստն Տաթի

— 225 — 60 — 100 — 100 — 100 —

